Max Gallo

Crucea Occidentului

volumul I

Întru acest semn vei învinge

MAX GALLO

ÎNTRU ACEST SEMN VEI ÎNVINGE

Volumul 1 din seria

CRUCEA OCCIDENTULUI

rao international publishing company

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GALLO, MAX
Întru acest semn vei învinge / Max Gallo; trad.:
Vasile Savin, Darclée Tomescu-Berdon - Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2007

ISBN 978-973-103-179-8

I. Savin, Vasile (trad.)

821.133.1-31=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, Bucureşti, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

MAX GALLO
LA CROIX DE L'OCCIDENT
PAR CE SIGNE TU VAINCRAS

Traducere din limba franceză
SAVIN VASILE
DARCLÉE TOMESCU-BERDON

martie 2007

ISBN 978-973-103-179-8

Pe fiii ăstui veac Satana îi hrănește
Și leagănul prunciei chiar viciu-l prihănește
Că-n mame noi odată cu viciul ne-am sădit
Și-apoi, cu noi odată, păcatu-au zămislit

AGRIPPA D'AUBIGNÉ

Prolog

Era un cap de Hrist cu ochii închişi.

Fusese tăiat.

Lemnul sculpturii avea la baza gîtului urme de lovituri, acele plăgi pe care fierul, căzînd furios, le provocase.

Capul era aşezat pe o bucată de mătase împăturită, roşie ca şi cum sîngele o îmbibase înainte de a se răspîndi în toată vitrina acelui anticariat de la numărul 7 din strada l'Arbre-Sec, nu departe de palatul Luvru, la doar cîţiva paşi de biserica Saint-Germain-l'Auxerrois, arondismentul I din Paris.

Era singura piesă expusă, pe care cădea lumina puternică a două mici proiectoare, accentuînd culoarea palidă a lemnului vopsit în tonuri şterse.

Sculptorul reuşise să dea impresia că tot chipul plîngea, că peste el trecea unduirea unei ploi de lacrimi ce lunecau de-a lungul părului lipit de obraji, a mustăţii şi a bărbii cîrlionţate. Trecînd, lăsau în urmă riduri fine, mai adînci la colţul buzelor.

Durerea şi suferinţa îi estompau trăsăturile căzute.

Fusesem emoţionat descoperind în vinerea de 20 august 2003, la începutul după-amiezii, acest cap de Hrist cu ochii închişi.

De săptămîni întregi, canicula continua să încingă străzile. Lista morţilor se tot lungea. Trecătorii se strecurau de la

o umbră la alta, depărtîndu-se de această vitrină luminată, provocatoare, chiar obscenă, în albeața solară intensă.

Or, eu tocmai într-acolo mă îndreptasem.

Cu o zi înainte, o necunoscută, care se prezentase drept Maria de Segovia, anticar, îmi telefonase.

Era, afirmase ea, cea mai apropiată prietenă a lui Armelle, asistenta mea în cercetare.

Știa că de cîteva luni adunam documente despre secolul al XVI-lea, despre înfruntările dintre creștini, evrei, mauri, turci, despre persecuții, despre raporturile dintre state și religie.

Îmi spusese cu un fel de jubilare pe care nu reușea să o ascundă:

– Un labirint ucigător, secolul acesta, nu? Probabil cele mai barbare vremuri din Europa creștină. Se măcelăresc în numele lui Hristos și se războiesc cu Islamul. La fel ca azi, nu-i așa? De aceea studiați secolul al XVI-lea? Ce pregătiți?

Lăsasem să treacă valul, gata să închid fără să răspund, iritat de confidențele lui Armelle, de pătrunderea în ceea ce era un gînd abia schițat, intuiția că, fără îndoială, ceea ce începeam să trăim, „șocul civilizațiilor“, ca să utilizăm formula convenită și nedreaptă pe care toată lumea o respingea, dar o folosea, se produsese deja, dar cu ce intensitate, în secolul al XVI-lea.

O ascultasem totuși pe Maria de Segovia. Mă distrase și mă surprinse. Era informată, perspicace, utilizînd o expresie atît de corectă ca „labirint ucigaș“ pentru a califica un secol nemilos în care torturile, arderile pe rug, crimele, masacrele reluate de unii sau de alții se succedaseră.

Fusesem ispitit să-i recit acestei femei exuberante versurile lui Agrippa d'Aubigné, poetul protestant scăpat de măcelul din noaptea Sfîntului Bartolomeu:

Pe fiii ăstui veac Satana îi hrănește
Și leagănul pruncieí chiar viciu-l prihănește

Că-n mame noi odată cu viciul ne-am sădit
Şi-apoi, cu noi odată, păcătu-au zămislit.

Dar Maria de Segovia nu mi s-a părut dispusă să mă asculte, şi renunţasem să o întrerup, intrigat şi sedus, de fapt, de vorbăria sa.

Îmi explicase cum cumpărase mai multe piese din secolul al XVI-lea, de care era sigură că sînt interesat. Nu voia să le vîndă oricui, unuia dintre jefuitorii Istoriei, bandiţi care nu caută decît să-şi plaseze dolarii, să facă negoţ cu memoria oamenilor.

Trebuia, insistase ea, ca unul ca mine să redea viaţă acestui trecut.

– Cu probitate, repetase ea.

Ştia că în romanele mele folosisem amintirile unei familii de nobili provensali, Thorenc. Or, ceea ce achiziţionase provenea de la unul dintre strămoşii lor, Bernard de Thorenc, care trăise în secolul al XVI-lea.

– Cred în întîlnirile pe care hazardul sau providenţa le pune la cale, adăugase ea.

Îi spuneam lui Armelle despre micile mele descoperiri, cînd a tresărit auzindu-mă pronunţînd numele de Thorenc.

– Mi-a povestit mult despre romanele dumneavoastră, pe care nu le cunoşteam. De atunci, am citit tot ce aţi scris despre Thorenc. Cum aş fi putut să nu vă telefonez? Îi daţi atenţie lui Bernard de Thorenc: a venit la mine pentru a-l îndruma spre dumneavoastră. Nu-l puteţi ignora, nici refuza. Vă aştept mîine în strada l'Arbre-Sec, numărul 7.

Mîine însemna vineri, 22 august 2003.

Vineri, 22 august 1572, acum patru sute treizeci şi unu de ani, zile numărate, la sfîrşitul unei dimineţi înăbuşitoare – caniculă care dura de săptămîni, ca şi în această vară a lui

2003, strivind Parisul sub arşiţă –, amiralul Coligny, şeful protestant, tocmai părăsise palatul Luvru.

Se sfătuise îndelung cu regele Carol al IX-lea prin ce mijloace să potolească ura ucigaşă dintre catolici şi protestanţi, cei care se numeau cu dispreţ papistaşi, hughenoţi, eretici, „stricaţi ai credinţei“, desfrînaţi sau rătăciţi.

Mă izbise, în acea vineri de 22 august, coincidenţa datelor şi descoperirea acestui ascendent, Bernard de Thorenc, strămoş al acelor Thorenc – Martial, Ludovic, Villeneuve, Francisc sau Bertrand Renaud – a căror viaţă o povestisem, într-adevăr.

Mă flatase şi insistenţa Mariei de Segovia de a mă chema, importanţa pe care părea să o acorde vizitei mele.

Dar, mai ales, îmi trezise interesul adresa, strada l'Arbre-Sec, datorită evenimentelor pe care le evoca.

În această stradă, dintre Luvru şi Sena, în jurul bisericii Saint-Germain-l'Auxerrois, fusese sfîşiată Franţa odinioară.

După ce am pus receptorul în furcă, fără a-i promite Mariei de Segovia că o voi vizita, am frunzărit *Tragicele* lui Agrippa d'Aubigné – iarăşi el!

Am regăsit acel pasaj care nu încetase să mă fascineze şi să mă copleşească prin forţa îndoliată cu care descrie lupta fratricidă dintre creştini, dintre francezi:

Vreau Franţa zugrăvită ca mamă necăjită
Purtînd pe-a sale braţe odrasle neostoite
Cel mai vîrtos, înhaţă orgolios gurguie
De sînul hrănitor cu mîinile-amîndouă
Cu unghii se apucă şi-apoi cu pumni, picioare
Mai strică împărţeala naturii hrănitoare
Ce-a dat-o la doi fraţi, doi gemeni din născare...
Şi zice: „Voi, mişei, din pieptu-nsîngerat
Cel care v-a hrănit şi care v-a purtat

Venin aveţi de-acum, odrasle-ucigătoare,
Că numai sînge am spre a vă da mîncare.

Or, acest anotimp de omoruri, de trupuri cu beregata tăiată, spintecate, sfîrtecate, măcelărite, de femei violate, de copii aruncaţi la cîini începuse vineri, 22 august 1572.

În ziua aceea Coligny se îndrepta spre strada l'Arbre-Sec. La colţ cu strada Bétisy se afla palatul Ponthieu, locuinţa sa.

Era înconjurat de gentilomi protestanţi.

Unul dintre ei i-a dat din mers o scrisoare. Coligny s-a aplecat să o citească, şi chiar în clipa aceea au răsunat împuşcăturile. Faptul că s-a aplecat asupra scrisorii i-a salvat amiralului viaţa. Ucigaşul ţintise capul, dar Coligny a fost rănit doar la braţul stîng, iar arătătorul i-a fost smuls.

A fost dus în strada l'Arbre-Sec ca să fie pus la adăpost.

Ceilalţi s-au repezit spre casa de unde porniseră împuşcăturile. Au descoperit o archebuză încă fierbinte la o fereastră cu obloanele întredeschise. Au auzit galopul unui cal. Ucigaşul – un anume Maurevert, spadasin aflat în slujba ducelui de Guise – tocmai fugise prin spatele casei care dădea înspre biserica Saint-Germain-l'Auxerrois.

La cîţiva paşi de buticul cu antichităţi al Mariei de Segovia, la numărul 7 din strada l'Arbre-Sec.

Rămăsesem nemişcat în faţa capului de Hrist de o paloare verzuie.

Aşezat pe mătasea roşie, părea că se scaldă în propriul sînge. Dar cel mai greu de suportat, cea mai emoţionantă era disperarea pe care o exprimau acele pleoape lăsate, ca ale unui cadavru căruia, cu o mişcare blîndă, cineva i-a închis ochii.

Tot privind acest chip, scrutîndu-i expresia, am înţeles că artistul nu voise să reprezinte moartea lui Hristos, ci un moment de copleşire.

Hristul închisese ochii ca să nu vadă ce săvîrşesc oamenii în jurul său. Nu vede cu bună ştiinţă, din milă şi compasiune, ca să nu-i condamne pe călăi, ca să nu aibă de ales între crime şi nici între ucigaşi.

Şi cine nu fusese astfel în acest secol, în care suveranii puneau să le fie sugrumate sau otrăvite fiinţele apropiate? În care sute de femei şi de copii erau arşi rugîndu-se în lăcaşurile de cult, în biserici sau în temple? În care turcii, cînd au cucerit Ciprul, aparţinînd Veneţiei, la 1 august 1571, au măcelărit peste douăzeci de mii de locuitori în Famagusta, ultimul oraş care le-a rezistat?

Au îmbarcat pe galere două mii de fete destinate haremurilor vizirilor şi sultanului. Alte cîteva mii au fost violate, apoi spintecate. Cît despre cele două căpetenii veneţiene, Astor Baglione şi Marcantonio Bragadino, care, după ce au luptat îndîrjiţi, au capitulat, primul a fost tăiat în bucăţi la ordinul lui Lala Mustafa, comandantul turcilor, iar celuilalt, după ce a fost umilit fiind obligat să se tîrască în faţa cortului comandantului turc, purtînd saci în spate, i s-au tăiat nasul şi urechile înainte de a fi jupuit de viu. Pielea i-a fost umplută cu paie, iar acest macabru manechin a fost expus în piaţa din Famagusta, apoi agăţat de catargul galerei lui Lala Mustafa.

Cîteva zile mai tîrziu, pe 17 august, biserica Sfîntul Nicolae din Famagusta a fost transformată în moschee, iar podeaua a fost spălată cu sîngele creştinilor ucişi în aceeaşi zi de vineri, zi sfîntă a islamului.

În această zi de vineri, 22 august 2003, nu-mi mai dezlipeam privirea de la chipul acelui Hrist cu ochii închişi.

– Aţi venit. Eram sigură.

Glasul vioi – triumfător, chiar – al Mariei de Segovia m-a smuls din contemplare.

M-am întors şi atunci am văzut-o.

O bandă îngustă de catifea neagră îi acoperea ochiul stîng.

Am fost atît de surprins, încît m-am dat un pas înapoi. Ea rîde. Buzele de un roşu aprins sînt subliniate de o linie subţire, neagră.

– Spaniolă, spune ea trecîndu-şi degetele peste bandă. La curtea Spaniei au fost întotdeauna femei chioare.

Ridică din umeri. S-a rănit acum cîţiva ani examinînd nişte arme turceşti. Ochiul s-a infectat.

– Vreun blestem sau o răzbunare a fiilor Profetului peste secole. I-am alungat din Europa, iar ura lor ne urmăreşte. Nu credeţi în aceste puteri subpămîntene? Sînteţi francez, vă imaginaţi că istoria este o linie dreaptă, bine trasă de sus în jos, către raţiune, fără nici o taină.

Vocea se înăspreşte. Îşi dă puţin deoparte banda.

Cînd şi-a pierdut ochiul, continuă ea, în loc să încerce să-şi ascundă infirmitatea, a hotărît să o arate, mai mult: să o sugereze.

– Sînt ca Anna Mendoza della Cerda, prinţesă de Eboli, chioara cea mai celebră din Spania, metresa lui Filip al II-lea, mamă a zece copii, dintre care cel puţin unul, blond sau roşcat, era bastard al regelui, ceilalţi erau de la soţul ei, Ruy Gomez, confidentul suveranului. Acesta dormea la picioarele patului lui Filip al II-lea. Era complice la crimele şi la trăsnăile sale. Cînd Ruy Gomez a murit, prinţesa s-a retras într-o mănăstire a carmelitelor, înnebunindu-le pe măicuţe prin extravaganţele, toaletele, parfumurile, pudrele, cîinii, curtezanii, servitorii la care n-a vrut să renunţe. După cîteva luni, Tereza de Ávila a alungat-o, iar prinţesa de Eboli l-a luat ca amant pe Antonio Pérez, noul sfetnic al lui Filip al II-lea, omul cel mai lacom, cel mai nesincer, cel mai ambiţios pe care l-a cunoscut vreodată Spania. Ăştia doi... Îşi apleacă puţin capul, suspină, mă fixează cu ochiul drept al cărui oval se prelungeşte printr-o cicatrice de rimel care urcă pînă la tîmplă. ... Sînt prinşi într-o patimă aprigă. Îşi fac zilnic cadouri. Au nevoie de această risipă. Într-o dimineaţă, un

anume Escovedo, secretar al lui don Juan de Austria... Suspină. ... Îl cunoașteți, cred, pe don Juan, fratele vitreg al lui Filip al II-lea, bastardul lui Carol al V-lea, generalul mării, învingătorul turcilor la Lepanto? Nici măcar un francez nu poate ignora asta, nu? Îmi întinde mîna ca și cum s-ar scuza. Într-o dimineață deci, Escovedo i-a surprins pe cei doi amanți în pat. Era naiv, imbecil, virtuos și, mai presus de toate, gelos. Era indignat: „Este inadmisibil, a zis. Mă văd obligat să-i spun regelui". Prințesa de Eboli coboară din pat, avînd pe ea numai banda de la ochi pe care o purta la fel ca mine peste ochiul stîng pierdut într-o bătaie cu un amant infidel. Înaintează spre Escovedo, răstindu-se: „Treaba dumitale, Escovedo! Dar îmi place mai mult fundul lui Antonio Pérez decît persoana regelui!" Maria de Segovia repetă ultima frază și adaugă: Filip al II-lea, fiul lui Carol al V-lea. Trebuie să ai curaj, nu?

Sprijinită cu umărul de tocul ușii de la intrarea în butic, pare că se uită la capul de Hrist. Îmi imaginez atunci că ochii lui se închid din pudoare, ca să nu o judece, să nu o condamne. E o femeie înaltă, cu umerii și brațele dezgolite. Bustiera roșie i se lipește strîns de pielea lăptoasă. Poartă o fustă neagră în colțuri lungi. Șireturi din piele îi strîng glezna ca niște brățări. Tocurile aurite ale pantofilor sînt înalte și fine.

Trupul Mariei de Segovia se impune fără a te gîndi la vîrsta pe care o are. Treizeci și cinci sau cincizeci de ani? Nu are importanță. Nu-i nici tînără, nici bătrînă, nici frumoasă, nici urîtă. Ceva aparte.

Se apleacă și mai mult.

– Voiam să vă arăt acest cap de Hrist, zice ea. Am multe alte obiecte, manuscrise care i-au aparținut lui Bernard de Thørenc. Însă acest Hrist este un semn. Apropiată de mine, stă în fața acestui cap tăiat, cu ochii închiși. *Tu hoc signo vinces*, murmură ea. „Întru acest semn vei învinge." Deviza împăratului Constantin, creștinul. Ceea ce am aflat...

Se sprijină cu spatele de vitrină ca să mă oblige să o privesc şi pe ea dacă vreau să contemplu capul de Hirst. Îşi încrucişează braţele, vorbind cu patimă.

Citind *Memoriile* lui Bernard de Thorenc, a descoperit că această frază se găsea pe crucifix. Această cruce – *Crucea Occidentului*, precizează ea – era fixată în vîrful catargului galerei *Marchesa*, pe puntea căreia se aflau două sute de soldaţi, iar printre ei, Bernard de Thorenc, Miguel de Cervantes, da, autorul lui *Don Quijote*, şi Benvenuto Terraccini, artistul veneţian care a sculptat acest trup, acest cap de Hrist.

Era în duminica lui 7 octombrie 1571, în golful Lepanto.

Marchesa era prima dintre galerele creştine care trebuiau să înfrunte escadra turcească a lui Ali Paşa, nu departe de Itaca, patria lui Ulise, şi în faţa promontoriului Actium, acolo unde, în anul 31 î.Hr., flota lui Octavian o pusese pe fugă pe cea a lui Antoniu şi a Cleopatrei.

– La Lepanto, totul este semn, adaugă Maria de Segovia.

Am citit nenumărate povestiri despre această bătălie.

Ştiu ce a zis Cervantes, îmbarcat pe *Marchesa*:

În acea fericită zi, cînd soarta flotei inamice a fost tot atît de nefericită pe cît de favorabilă şi de propice a fost pentru noi, am fost de faţă la acest eveniment, plin de groază şi de îndîrjire... Am văzut formidabilul escadron bătut şi spulberat, iar patul lui Neptun înroşit de sîngele barbarilor şi al creştinilor, moartea aprinsă la culme în furia sa oarbă alergînd pretutindeni... zgomote nelămurite, vacarm îngrozitor, chipuri crispate de nefericiţi murind între foc şi apă, adîncul şi jalnicul vaiet ieşind din piepturile rănite, blestemînd soarta potrivnică... Într-o mînă ţineam spada, din cealaltă şiroia sîngele. Simţeam rana din piept şi mîna stîngă ruptă în mii de locuri, dar eram atît de mulţumit în sufletul meu văzînd păgînul biruit de creştin, încît nu-mi păsa de răni, deşi durerea mă făcuse să-mi pierd cunoştinţa de cîteva ori... Dar mult mai bine îi stă soldatului mort în

bătălie decît fugind liber... Rănile pe care soldatul le poartă pe chip şi în piept sînt stele care le călăuzesc pe celelalte pe cerul onoarei şi cu dorinţă de nobile laude...

Credeam că ştiu totul şi totuşi o ascult pe Maria de Segovia povestind cum *Marchesa* a străpuns-o pe *Sultane*, galera căpitanului Ali Paşa, şi cum catargul central al *Marchesei* s-a prăbuşit peste puntea vasului musulman. Ienicerii lui Ali Paşa s-au repezit. Unul dintre ei a tăiat cu o lovitură de secure capul Hristului, l-a fluturat ca pe un trofeu, semn al victoriei turceşti, deşi lupta abia începuse în acea dimineaţă de duminică 7 octombrie 1571. Marea însă era deja înroşită de sînge.

– Atunci, zice Maria de Segovia, Bernard de Thorenc, urmat de Benvenuto Terraccini, a sărit pe puntea lui *Sultane*.

Maria se opreşte, arată capul Hristului cu ochii închişi.

– *Tu hoc signo vinces*, mai zice ea o dată.

Mă ia de mînă şi mă trage înăuntrul buticului.

Păşesc în penumbra unei săli boltite cu ziduri din piatră inegală. În capăt, bănuiesc o uşă dînd într-un culoar mai întunecos. De aici vine adierea umedă care răcoreşte încăperea.

Pe ziduri zăresc căşti, săbii, scuturi şi un steag mare din damasc roşu. Mă apropii. Recunosc chipurile brodate ale lui Hristos, Sfîntul Petru şi Sfîntul Pavel şi, înconjurînd o cruce de Malta, albă, cuvintele: *Tu hoc signo vinces.*

Papa Pius al V-lea a ales această deviză, cea a împăratului Constantin, pentru flota creştină a Ligii Sfinte.

– Este steagul *Marchesei*, spune Maria de Segovia. Bernard de Thorenc l-a luat înapoi de la turcii de pe *Sultane*, împreună cu capul de Hrist.

Mă pofteşte să iau loc pe unul dintre cufere şi se aşează în faţa mea într-un fotoliu de lemn. Îmi arată obiectele, manuscrisele, cărţile deschise pe piedestal.

– Îmi plac urmele pe care oamenii le lasă după ei, şopteşte ea. Semnele, simbolurile pe care şi le-au dat, pentru care au luptat continuu să trăiască. Îmi plac locurile unde au trăit. Dumneavoastră? Se ridică, îşi lipeşte palmele desfăcute pe pietre. Am impresia că sîngele încă mai şiroieşte. Aici, chiar aici – arată spre uşă –, în această sală, în acest pasaj care duce la malurile Senei, au fost înjunghiaţi zeci de gentilomi protestanţi, au fost violate femei, au fost îngrămădiţi copii pentru a fi înecaţi în fluviu.

Credeam că ştiu toate aceste lucruri, dar, ascultînd-o pe Maria de Segovia, am impresia că descopăr pentru prima oară ce a fost acest secol al XVI-lea, pe care îl studiez de mai multe luni.

Maria de Segovia evocă ura, omorurile, suveranii care îşi consultau magicienii, pe Caterina de Medici, care urzea comploturi şi-i poruncea parfumierului său să-i pregătească mixturi cu care să-şi otrăvească duşmanii. Această regină neagră îşi cerceta oglinzile pentru a descifra viitorul. L-a întîlnit pe Nostradamus.

– Creştinii i-au învins pe turci la Lepanto, continuă Maria de Segovia, într-o duminică de 7 octombrie 1571, iar în mai puţin de un an, într-o altă duminică, cea a Sfîntului Bartolomeu, pe 24 august 1572, s-au tăiat între ei, în numele lui Hristos. Tace, nemişcată în faţa mea. Secolul nostru îi va semăna aceluia, spune. Deja se ucide în numele lui Dumnezeu, al lui Hristos şi al lui Allah.

Mă pofteşte să mă ridic şi mă conduce pînă la intrarea în coridorul întunecat. Aud tumultul surd al fluviului.

În duminica de 24 august 1572, povesteşte Maria de Segovia, hughenoţii care se refugiaseră acolo sperau să iasă pe maluri, să găsească bărci, să fugă, să scape de ucigaşii care brăzdau străzile, îi hăituiau pe „stricaţii credinţei“.

L-au rănit, apoi l-au ucis pe amiralul Coligny. Trebuiau masacraţi toţi hughenoţii pentru a nu se mai putea răzbuna. La porunca regelui şi a reginei Caterina, starostele negustorilor ordonase închiderea porţilor Parisului şi legarea bărcilor cu lanţuri.

– Toţi au fost prinşi aici şi li s-a tăiat gîtul, au fost spintecaţi, hăcuiţi, înecaţi. S-a întors să se aşeze. O singură femeie, Anne de Buisson, a supravieţuit, adaugă ea. Întinde mîna şi arată o carte. Mai tîrziu, Anne a povestit prin ce a trecut. Hughenotă, se convertise. Dacă Parisul merită o slujbă, viaţa ei merită mai mult, nu?

Maria îşi ridică braţele. Pielea de la subsuoară este moale şi încreţită. E ca şi cum, dintr-odată, trupul ei îmbătrînit şi obosit face mărturisiri.

Îmi surprinde privirea, se ridică, se îndreaptă spre o vitrină, continuînd să vorbească.

A găsit, spune ea, manuscrisul lui Anne de Buisson în testamentul lui Bernard de Thorenc.

– El o va fi salvat? Se vor fi iubit? Se întoarce cu spatele şi se apleacă spre vitrină. Povestea lor trebuie scrisă, spune. Se îndreaptă, înaintează spre mine, ducînd în palme acel cap de Hrist cu ochii închişi. Vremurile acelea se întorc, şopteşte ea. Se vrea din nou decapitarea lui Hristos!

PARTEA I

Lepanto este cel mai răsunător eveniment militar din secolul al XVI-lea în Mediterana (...). Vraja puterii turcești s-a rupt.

FERNAND BRAUDEL

1

Eu, Bernard de Thorenc, încep să scriu, implorînd mila Domnului, povestea vieții mele.

Am luat această hotărîre ieri, după ce Vico Montanari, bătrînul meu tovarăș, mi-a adus vestea că Filip al II-lea, regele spaniolilor, a fost chemat la Dumnezeu pe 13 septembrie 1598.

Era 7 ianuarie, ziua aniversării nașterii mele, acum șaptezeci și doi de ani.

Căci am văzut lumina zilei în 1527, în același an cu Filip al II-lea. Tatăl meu păruse mîndru și fericit de această coincidență care mă așeza, de-ar fi să-l credem, sub aceleași auspicii glorioase ca pe fiul împăratului Carol Quintul.

Atunci înseamnă că moartea sa îmi pecetluia viața.

Iar faptul că vestea mi-a fost adusă în aceeași sală în care m-am născut mi s-a părut semn că Domnul, în bunătatea Sa, îmi dădea de știre. Nu voise să mă ia prin surprindere, lăsîndu-mi astfel timp să mă pregătesc să merg în fața Lui.

Am vrut să aflu, așa cum te-ai privi într-o oglindă, ultimele clipe ale regelui Filip al II-lea, unde Montanari fusese martor. Ambasador al Republicii Veneția pe lîngă suveran, m-am gîndit că nu va omite nimic din amănuntele agoniei suveranului.

Dar a părut că nu-mi aude întrebările, deși, după privirile pe care mi le arunca și din felul în care își ferea ochii, eram

sigur că îşi dăduse seama de nerăbdarea mea şi îi ghicise motivele. Moartea lui Filip al II-lea o anunţa pe a mea, suferinţele lui le prefigurau pe cele pe care urma să le înfrunt.

Totuşi, în loc să răspundă aşteptării mele, Montanari continua să-mi descrie obstacolele pe care le întîmpinase în călătoria sa, care durase mai mult de trei luni.

Aplecat înainte, cu picioarele sprijinite de cămin, cu mîinile întinse deasupra flăcărilor, mi-a explicat că părăsise palatul Escurial încă de luni, 14 septembrie. Se dusese la Barcelona pentru a se îmbarca pe o navă care să-l ducă la Veneţia cît mai repede. Dar nici un căpitan nu era dispus să iasă în larg fie şi numai pînă la Genova. Tuturor le era frică de furtunile unei toamne timpurii şi de piraţii barbari din nordul Africii, mereu la pîndă, indiferent de anotimp.

Montanari fusese, aşadar, obligat să pornească pe uscat.

Zăpada timpurie făcuse ca trecerea Pirineilor să fie anevoioasă. Ploi torenţiale îl obligaseră să stea mult timp la Montpellier, apoi la Nîmes. O febră care dura de mai mult timp îl doborîse la Avignon, unde a trebuit să stea izolat mai multe săptămîni, acuzat că răspîndeşte miasmele ciumei atlantice, despre care se aflase că făcea ravagii la Toledo şi la Sevilla, la Valladolid şi la Madrid şi pe seama căreia se punea moartea regelui Filip al II-lea.

Montanari fusese nevoit să fugă din oraş ca să scape de o mulţime ameninţătoare care voia să dea foc hanului unde trăsese.

Slăbit, continuase încet drumul. Tot timpul cît mersese de la Avignon la Apt şi la Draguignan plouase, iar nopţile erau friguroase.

Ajuns la Grasse, şi-a amintit că locuinţa mea se afla la doar cîteva ceasuri de drum, pe valea rîului Siagne, şi, în după-amiaza lui 7 ianuarie 1599, ajunsese la poarta de la Castellaras de la Tour.

Vîntul bătea în rafale, încovoind arborii desfrunziți, adunînd zăpada lîngă zid, umplînd șanțurile, urlînd ca o haită de lupi flămînzi.

La început am recunoscut doar glasul grav și privirea încețoșată ale lui Vico Montanari.

Am strîns imediat la piept trupul acestui bătrîn. Tremura, iar eu eram emoționat amintindu-mi vigoarea tînărului soldat care, pe puntea galerei *Marchesa*, văzuse alături de mine flota lui Ali Pașa ivindu-se în lumina cenușie a zorilor pe Marea Ionică încă întunecată, dar pe care lupta urma să o înroșească. Îl întîlnisem la Paris, ambasador al Serenisimei Republici. Era pe atunci un om în floarea vîrstei, iar cît au durat zilele sîngeroase ale Sfîntului Bartolomeu, ușa lui fusese pentru mine deschisă.

Acum îmbătrîniserăm amîndoi.

În timp ce valeții îl ajutau să-și scoată mantia cu guler de blană, apoi cizmele, a spus:

– Regele Filip a murit.

Probabil a crezut că nu auzisem, fiindcă a repetat cu glas tare:

– Regele tinereții noastre eroice, fiul lui Carol Quintul, regele Lepantului, a fost chemat la Dumnezeu!

M-am tras înapoi ca și cum m-aș fi temut ca această veste, asemenea unei boli, să nu mă pătrundă și să mă doboare.

În clipa aceea am înțeles că îmi venise ceasul și că trebuia să mă pregătesc, mărturisindu-mi întreaga viață, să apar în fața Domnului.

L-am poftit să mă urmeze în capelă, să părăsim sala mare unde ardea focul, luminînd cu flăcările sale zidurile de piatră.

Mă născusem chiar acolo, în fața acelui șemineu, înconjurat de tatăl meu Ludovic, de fratele meu Guillaume și de sora mea Isabelle. Mi s-a povestit că Verdini, duhovnicul

nostru, tînăr călugăr dominican, şi medicul Salvus ţineau, fiecare, cîte o mînă a mamei mele. Sărmana femeie gemea, cu faţa acoperită de sudoare. Dumnezeu nu a vrut ca ea să supravieţuiască naşterii mele.

L-am condus pe Montanari pînă la altar.

Am îngenuncheat unul lîngă altul aşa cum o făcusem pe puntea de la *Marchesa*, în zorii zilei de 7 octombrie 1571, cu fruntea ridicată spre crucifixul ce încorona catargul galerei noastre. Lîngă noi stătea, rugîndu-se cu aceeaşi tărie, Benvenuto Terraccini, veneţianul care sculptase acel Hrist în chip de cruce, şi Miguel de Cervantes, spaniolul, ars de febră, dar care ţinuse să-şi ocupe locul printre soldaţi ca să lupte împotriva necredincioşilor.

Cînd paznicii au început să strige şi să lovească în vîslaşi pentru ca aceştia să-şi înteţească mişcările, ne-am ridicat, îndreptîndu-ne spre prova *Marchesei*, ca să putem sări pe una dintre galerele musulmane pe care urma să o abordăm.

A fost să fie *Sultane*, a căpitanului Ali Paşa. Catargul mare, rupt de canonadă, ni se prăbuşise peste puntea duşmană şi am avut dintr-odată senzaţia că oasele îmi pocneau odată cu el.

Cînd am văzut un ienicer tăind cu o lovitură de secure capul de Hrist, am sărit la bordul *Sultanei* împreună cu Terraccini şi cu Montanari.

Se întîmpla acum de trei ori zece ani, la bătălia de la Lepanto.

Ne-am rugat în capela mea pentru mîntuirea regelui Filip.

Apoi Montanari a înaintat pînă la altar şi a privit îndelung acest cap de Hrist pe care îl aşezasem la dreapta tabernacolului, pe steagul de damasc roşu, cel care flutura la pupa *Marchesei* noastre, pe care era înscrisă deviza: *Tu hoc signo vinces*, alături de chipul brodat al lui Hristos, de cel al Sfîntului Pavel şi de cel al Sfîntului Petru.

Montanari s-a închinat, apoi şi-a pus mîinile pe umerii mei.

– Călătoria pînă aici a fost lungă, mi-a zis el.

Mi s-a părut că vorbea şi despre toţi anii scurşi de la acea dimineaţă de 7 octombrie, cînd galera noastră trecea de capul Scrofa şi descopeream, venind dinspre Lepanto, navele musulmane ale lui Ali Paşa, ocupînd aproape întregul golf Patras.

Am ieşit din capelă şi ne-am aşezat în faţa şemineului, în sala mare.

– Aşa deci, Filip al II-lea a murit, am oftat eu.

Aşteptam, cu inima strînsă, ca Montanari să-mi vorbească despre agonia suveranului, dar el a început să spună cum a decurs călătoria, şi, abia cînd doar roşeaţa jarului mai lumina încăperea, iar frigul începea să apese pe umerii noştri, a şoptit:

– Trupul regelui era plin de bube, de plăgi, de sînge. Asta a durat cincizeci şi trei de zile.

L-am ascultat pe Vico Montanari.

Descria un calvar, neascunzîndu-mi nimic.

Am văzut bubele infectate mari cît un ou, care se umflau la genunchii, la vintrele, pe pieptul şi la gîtul regelui Filip al II-lea. Am închis ochii cînd chirurgul le-a despicat cu vîrful scalpelului.

Am văzut trupul suveranului umflîndu-se ca un burduf, în timp ce mîinile, picioarele, faţa i se uscau, cu pielea ca un pergament uzat pe care o simplă mişcare greşită l-ar fi putut rupe.

Dar fiul lui Carol Quintul, care domnise peste Bruxelles, Milano şi Neapole, peste Lisabona şi Lumea Nouă, era nemişcat. În carnea plină de păduchi colcăiau viermi. Ca să se curețe puroaiele care i se adunau în pîntece, a trebuit să se facă o crăpătură în pat, astfel încît dejecţiile să se scurgă, întrucît trupul ajuns o plagă purulentă nu putea nici să se mişte şi nici să fie ridicat.

Ceruse să i se pună lîngă pat un sicriu tapiţat cu satin alb şi insistase să i se pregătească un altul, din plumb, în care i se va pune cadavrul, care nu trebuia nici autopsiat, nici îmbălsămat.

Trebuia doar ca braţele să-i fie încrucişate pe piept şi să ţină în mînă crucifixul simplu din lemn pe care îl strînsese între degetele sale, în clipa morţii, împăratul Carol.

În primele zile ale bolii, Filip dorise să fie deschis sicriul împăratului pentru a se asigura că tatăl îi fusese înhumat cum ceruse, cu braţele încrucişate pe piept.

Ascultam.

Îmi aduceam aminte de regele Spaniei, drept în armura sa cu nituri de aur. Coliere şi bijuterii, eşarfe şi dantele dădeau strălucire metalului întunecat.

Mă înclinasem în faţa suveranului, a cărui tinereţe o împărţeam la vremea aceea. Dintr-o parte în alta a lumii, el lupta în numele Domnului şi al Bisericii.

Voisem să-l slujesc.

Pentru el, luptasem împotriva maurilor, a turcilor şi a ereticilor.

Uneori îndrăznisem să-mi încrucişez privirea cu a sa. Observasem cum îi sclipeau ochii atunci cînd privea o femeie.

El, care printr-un simplu cuvînt, hotăra soarta unor popoare, ajunsese un morman de carne putrezită lăsată pradă viermilor.

Oare ce păcate făcuse ca Dumnezeu să-l supună unei asemenea torturi?

L-am întrerupt pe Montanari.

Întreaga mea viaţă, i-am spus, am apărat onoarea lui Filip al II-lea. Am luptat împotriva duşmanilor săi, chiar atunci cînd aceştia făceau parte din familia mea. N-am crezut niciodată în acuzaţiile care i se aduceau. Au plătit cu viaţa toţi cei pe care i-am auzit pretinzînd că Filip al II-lea a fost un frate incestuos, că a poruncit asasinarea fiului său,

don Carlos, și că a pus să-i fie otrăvit fratele, don Juan, marele nostru general al mării, care a comandat flota creștină la Lepanto și căruia i-am putut admira curajul, entuziasmul și frumusețea elegantă.

Am greșit crezînd orbește și atîta amar de vreme în virtutea regelui?

Această atît de lungă și crudă agonie nu era oare pedeapsa pe care Dumnezeu o dădea unui vinovat?

Montanari m-a ascultat, apoi s-a ridicat. A ațîțat focul, făcînd să sară mii de scîntei și redînd viață jăraticului din care au țîșnit mici flăcări albăstrii.

– Dumnezeu știe totul, a șoptit el. Dar cine poate spune că Îi cunoaște intențiile? Și-a tras fotoliul mai aproape de cămin, apoi s-a așezat. Dar poate că nu-l mai interesăm pe Dumnezeu? a continuat el. Poate că ne-a lăsat în seama forțelor naturii... Și sîntem în fața Lui, de cînd am păcătuit, asemenea viermilor sau șobolanilor... Fie că sîntem vîslași pe galere, ambasadori sau regi, viața ne este tot atît de goală ca a lor. Și-a împreunat degetele ca pentru rugăciune. Dar vorbesc ca un eretic, a adăugat el. Chiar pentru mai puțin de atît unora li se rup oasele, sînt sugrumați, li se smulge limba sau sînt arși! Dar dacă Dumnezeu și-a întors fața de la noi, atunci înseamnă că e o nebunie să încerci să împarți oamenii în buni și rău-credincioși! Și-a întins mîinile deasupra flăcărilor. Cum mi-aș fi putut imagina, pe puntea *Marchesei*, că va veni o zi cînd mă voi gîndi la toate astea? a spus suspinînd. Dar gîndesc oare? Sînt ambasadorul Serenisimei Republici Veneția. Execut instrucțiunile pe care mi le dau dogele și Marele Consiliu. Trebuie să obțin dreptul pentru galerele noastre de a naviga liber ca să ne transportăm pînzeturile, arama, cositorul, armele, mirodeniile, leacurile, bumbacul, piperul. Asta contează. Cît despre restul... M-a bătut cu palma peste genunchi. Regele Spaniei a murit. Și fiecare om, tu, eu, îl va urma într-o zi în mormînt. Numai Dumnezeu alege clipa și împrejurările. Trebuie să fim pregătiți.

După un moment de linişte, Montanari şi-a reluat povestirea.

Filip al II-lea dorise să-şi adune în jurul patului copiii, infanta Isabela şi fiul Filip, menit să-i urmeze la tron. La această întrevedere fuseseră chemaţi atît ambasadorii, cît şi personalităţile de seamă ale regatului.

– Eram acolo, a povestit Montanari. Mirosul, în ciuda parfumurilor, era fetid. Aveam cu toţii o batistă la nas. Ne temeam ca putreziciunea trupului regelui să nu răspîndească sămînţa morţii. Filip al II-lea avea chipul şi mîinile mîncate de plăgi. Cu o mişcare a capului şi-a chemat pe unul dintre medici şi a cerut insistent să i se dezvelească trupul. Atunci am văzut umflăturile, sîngele şi puroiul amestecate, desenînd cercuri gălbui pe piele şi pe cearşafuri. Suveranul s-a ridicat un pic, iar medicii l-au sprijinit. A spus cu glas stins: „Priviţi, tu fiul meu şi voi cei care reprezentaţi regii şi puterile pămînteşti! Iată ce rămîne din măririle acestei lumi atunci cînd Domnul a hotărît că a sosit clipa judecăţii! Meditaţi asupra stării trupului meu. Priviţi cum lucrează moartea. Să nu uitaţi niciodată asta cînd vorbiţi în numele regilor voştri, iar tu, fiul meu, fiindcă mîine vei domni, aminteşte-ţi unde duce drumul măririlor, aminteşte-ţi trupul meu!“ A căzut, dar a continuat să murmure, şi, pînă în ultimele clipe, cînd a cerut să i se apropie de buze crucifixul care aparţinuse tatălui său, a stat cu ochii deschişi. I s-a pus în mîna stîngă o lumînare aprinsă sfinţită la mănăstirea Montserrat. În dreapta ţinea crucifixul. Ochii i s-au împăienjenit abia în zori, cînd a început prima slujbă cîntată. Aşa a murit regele Spaniei, în duminica de 13 septembrie 1598.

Montanari s-a ridicat.

Voia să pornească din nou la drum încă de a doua zi. Trebuia să povestească atît dogelui, cît şi Marelui Consiliu al Republicii această agonie şi să dea seamă despre ce ştia în privinţa proiectelor noului suveran, Filip al III-lea.

L-am însoţit pînă la camera sa, apoi m-am întors în capelă, unde am îngenuncheat.

Montanari îmi spusese că timp de mai multe zile Filip al II-lea se spovedise, implorînd iertarea lui Dumnezeu pentru greşelile pe care le făcuse.

Trebuia să fac la fel, să spun ce făcusem cu viaţa mea.

Am luat în palme capul de Hrist aşezat pe altar, apoi l-am dus în camera mea şi l-am aşezat pe masa de lucru.

În faţa acestui Hrist cu ochii închişi m-a hotărît să-mi scriu spovedania.

2

Mă uit la Tine, Doamne.

Cînd am văzut pentru întîia oară chipul Tău aşa cum l-a sculptat Benvenuto Terraccini, nu mi-am putut ascunde uimirea, decepţia şi chiar mînia.

Eram pe puntea *Marchesei*, galera comandată de căpitanul venețian Ruggero Veniero, care avea chipul brăzdat de cicatrice şi trupul încovoiat. Luptase împotriva necredincioşilor în Tunis, în Rhodos, în Cipru şi în Corfu. Stătea în picioare pe puntea mai înaltă din spate, între două felinare, descriind cu o mişcare largă de braţe rada şi portul Messinei, unde, strînse una lîngă alta, coca navelor Sfintei Ligi începeau să se lovească, fiindcă în acel 15 septembrie 1571 se pornise vîntul.

Veniero ne-a aliniat de la pupă la proră. Eram peste două sute de soldaţi şi marinari, umăr la umăr, cu faţa spre el, şi ne-a cuvîntat, amestecînd veneţiana cu spaniola. Cu pumnul ridicat, îi blestema pe necredincioşi, pe acei cruzi călăi care trebuiau curăţaţi de pe faţa pămîntului.

– Niciodată, a spus el, din vremea lui Octavian, a lui Antoniu şi a Cleopatrei, nu s-au strîns atîtea nave.

Arătase către catarg şi etrave, spre pintenii care prelungeau prora, tot acel lemn şi fier al navelor noastre, în spatele cărora se ascundea marea.

Luase în mînă franjurii stindardului de damasc roşu înălţat la pupa şi repetase: *Tu hoc signo vinces*. „Întru acest semn vei învinge.“

Am îngenuncheat şi ne-am rugat, ascultîndu-l pe Veniero, care ne amintea că flota turcească era neînvinsă. Ali Paşa strînsese cel puţin o sută optzeci de galere la Lepanto, iar lupta avea să fie cea mai grea dată vreodată pe mare, de la venirea lui Hristos.

Noi urma să hotărîm soarta lumii creştine.

– Cu ajutorul lui Dumnezeu, vom birui aceste lifte păgîne! a strigat el.

S-a ridicat, iar glasul i s-a înăsprit pe măsură ce număra vasele, indicîndu-ni-le cu braţul întins. A arătat mai întîi cele o sută şase galere veneţiene şi cele şase galere mari, fortăreţe maritime, înarmate şi acestea tot de Serenisimă. A salutat mai apoi cele nouăzeci de nave spaniole şi douăsprezece pontificale, precum şi cele treizeci de nave ronde şi pe cele ale căror tunuri trebuiau să spulbere galerele necredincioşilor.

Aproape o sută de mii de oameni, soldaţi, marinari, vîslaşi legaţi în lanţuri de băncile lor, luau parte la înfruntare.

– Trebuie să-i înecăm pe aceşti şobolani, a continuat Veniero.

Pîngăreau mormîntul lui Hristos, prădaseră Budapesta, ameninţaseră Viena. Asediaseră fortăreţele Corfu şi Kotor. Cuceriseră Ciprul şi masacraseră locuitorii pe care nu-i făcuseră sclavi. Deveneau, din zi în zi, mai îndrăzneţi, urmărind navele creştine pînă în adîncurile Adriaticii, devastînd oraşele şi satele de pe coastă, jefuind, violînd, vînînd bărbaţii, femeile şi copiii. Mai martirizau şi zeci de mii de creştini, luaţi prizonieri, la Alger, la Tunis, la Constantinopol. Femeile erau închise în haremurile sultanilor, ale beilor şi ale vizirilor, copiii, lăsaţi pradă viciilor stăpînilor lor, bărbaţii, bătuţi, mutilaţi, jupuiţi de vii, trimişi la galere, torturaţi la cea mai mică bănuială de revoltă sau la prima încercare de fugă.

– Fraţii noştri ne aşteaptă să le sfărîmăm lanţurile, aşa cum a făcut-o Carol Quintul pentru mii dintre ei, cînd a cucerit Tunisul.

Veniero şi-a clătinat capul, a închis ochii, spunînd încet că a luat parte la acea bătălie cînd era foarte tînăr.

– Cine nu a văzut cu ochii lui ce le fac creştinilor necredincioşii nu-şi poate imagina ce este iadul, a adăugat el.

Văzusem Doamne! De aceea voiam să învingem, de aceea mă rugam, ascultîndu-l pe Ruggero Veniero.

Făcîndu-mi rugăciunea, eram pregătit mai degrabă să mor decît să cunosc din nou umilinţa sclaviei, spaima care te îngheaţă în fiecare clipă, această tortură a sufletului, mai dureroasă decît cea îndurată de trup.

Veniero a prins cu ambele mîini balustrada care înconjura castelul din spate al *Marchesei*. Silueta neagră i se arcuise ca şi cum ar fi înfruntat o rafală de ploaie.

– Ruşine celor care nu luptă alături de noi! a zis el. Să-i judece Dumnezeu pentru ceea ce sînt. Nişte renegaţi!

Am plecat capul, Doamne!

Regele Franţei îmi era suzeran. Tata murise pentru el, iar fratele meu Guillaume îl considera „preacreştin".

Ştiusem încă din copilărie, prin duhovnicul nostru, părintele Verdini, că acceptaseră toate misiunile încredinţate de rege.

– Îşi caută damnarea, îmi repetase părintele Verdini. Un monarh nu este legitim şi nu i se cuvine supunere decît dacă se pune în slujba lui Dumnezeu, a Sfintei Biserici şi a capului său, suveranul pontif. Să ne rugăm pentru tatăl şi pentru fratele tău, Bernard, să-l implorăm pe Domnul să-i lumineze şi să le arate calea!

Tata şi Guillaume lipseau adesea luni întregi din Castellaras de la Tour, lăsîndu-mă singur cu părintele Verdini, cu medicul Salvus şi cu sora mea Isabele.

Uneori, surprindeam schimbul de replici dintre medicul sufletului şi cel al trupului. După Salvus, tatălui şi fratelui meu li se făcuseră farmece. Regele şi cei care-i otrăveau duşmanii

îi făcuseră să-şi uite îndatoririle de creştini. Fuseseră orbiţi. Ei aşezau fidelitatea faţă de coroană şi de regat mai presus de cea pe care o cere credinţa.

Eu trebuia să le răscumpăr greşelile, să-l slujesc pe regele Spaniei, care apăra creştinătatea împotriva musulmanilor, adevărata credinţă în faţa necredincioşilor. Eu, mezinul Thorenc, trebuia să fiu în stare să mă ridic împotriva monarhului care îşi trăda credinţa legîndu-se cu infidelii şi cu ereticii. Trebuia să mă despart de ai mei, cei care îl urmau.

Va trebui, Doamne, să fac o mărturisire amănunţită despre ceea ce tata, fratele şi sora Isabelle numeau trădarea mea şi pe care părintele Verdini o numea fidelitate faţă de Dumnezeu şi Sfînta Biserică.

Mai tîrziu, la Alger, unde am fost captiv al necredincioşilor timp de mai mulţi ani, am învăţat să fiu mai întîi creştin înainte de a fi slujitor al regelui Franţei.

Am descoperit că, pentru necredincioşi, oricare ne erau originile, veneţiene sau spaniole, franţuzeşti sau genoveze, eram nişte mizerabili a căror viaţă nu valora mai mult ca un grăunte de nisip. Am văzut eretici traşi în ţeapă, altora, adepţi ai luteranismului, li s-au tăiat urechile şi nasul ca şi cum ar fi fost buni creştini, nu nişte „stricaţi ai credinţei“.

Musulmanii îi lăsau în viaţă doar pe cei de la care sperau să primească o bună răscumpărare.

Să fie oare, Doamne, amintirea celor trăite şi învăţate de-a lungul acestor ani petrecuţi în închisorile şi temniţele musulmane ceea ce m-a făcut ca, odată cu trecerea timpului, spre sfîrşitul vieţii, să trec de partea păcii între creştini şi să reintru astfel în slujba regelui meu?

Dar, în acel 15 septembrie 1571, la Messina, îmi era ruşine de căpitanul Ruggero Veniero pentru că nu putea să arate, în flota Sfintei Ligi, măcar o galeră a regelui preacreştin. Printre

cei o sută de mii de oameni care urmau să pornească pe mare în numele lui Hristos, doar cîțiva veniserăm din regatul Franței.

Unul dintre ei, Enguerrand de Mons, se afla la bordul *Marchesei*.

Cînd mă prezentasem în fața lui Ruggero Veniero, acesta stătea la dreapta căpitanului nostru. Purta capa albă cu crucea roșie a cavalerilor de Malta și era mai înalt decît Veniero. Se prefăcuse că nu mă cunoaște, deși drumurile ni se încrucișaseră de mai multe ori.

Ne bătuserăm pe malurile rîului nostru, Siagne. Mai călit și mai sprinten decît mine, mă dobora, numindu-mă necredincios, trădător, eretic, renegat. Mă lăsa fără suflare, întins pe crengile rupte, apoi trecea pe malul drept al Siagnei. Acolo se întindea, pînă la Draguignan, Lorgues și Montauroux, domeniul familiei Mons, în timp ce pămînturile noastre se întindeau pe malul stîng al rîului, de la Andon la Saint-Vallier și de la Cabris la Grasse.

Locuința familiei Mons, căreia i se spunea Marea Fortăreață, domina rîul, așezată în fața noastră, Castellaras de la Tour.

Familiile ne erau rivale, dușmane chiar, și mai întîi ridicasem mănușa, vrînd și eu să-l dobor pe acel Mons pe care vrerea lui Dumnezeu îl adusese în fața mea.

Era Enguerrand de Mons. Iar tatăl și fratele meu mă felicitau pentru îndrăzneala mea.

Tata îmi povestea cum cei din familia Mons îl trădaseră mereu pe regele Franței, căutînd protecție la ducele de Savoia, ale cărui state se întindeau pînă la Var, cuprinzînd și Nisa.

Familia Thorenc, dimpotrivă, apărase drepturile regelui preacreștin, hărțuindu-i pe Mons și pe ducele de Savoia.

– Ducele și familia Mons sînt oamenii devotați lui Carol Quintul și lui Filip al II-lea! se mînia tata.

Îmi povestea cum îl însoţise pe regele Francisc la Madrid, acolo unde Carol Quintul îl ţinea prizonier. A trebuit să se strîngă o răscumpărare de un milion două sute de mii de scuzi de aur pentru ca împăratul să-l elibereze pe regele Franţei, cerîndu-i ca garanţie pe fii.

„Această umilire a regelui Franţei nu va putea fi în veci uitată", spunea mereu tata. Regele Spaniei, ca şi cei care îl slujeau şi care fuseseră deja oamenii credincioşi ai lui Carol Quintul, vor fi întotdeauna duşmanii noştri. Pentru a-i combate, era posibilă o alianţă şi cu diavolul. Şi l-am auzit pe tata declarînd: „Tot ce va putea trezi şi întreţine zîzania în statele Spaniei şi printre aliaţii lui Filip va fi în avantajul regelui Franţei şi va trebui săvîrşit".

Doamne, mărturisesc Ţie că, la început, am acceptat această ceartă şi am stat la pîndă, cu cîţiva servitori, pe cărările care şerpuiau pe malurile Siagnei, pîndindu-l pe Enguerrand de Mons, împreună cu ai săi, sărind la el şi făcîndu-l spaniol şi trădător.

Apoi i-am ascultat pe părintele Verdini şi pe Salvus, medicul, magul nostru.

Mergeam prin pădurea care domina Castellaras de la Tour. Părintele Verdini îmi explica prin ce anume legea divină este superioară celei a regatelor şi a fiefurilor. Prin ce anume se impune tuturor.

Ştiam că regele preacreştin, Francisc I – „Să-i deschidă Dumnezeu ochii!" –, trimisese mai mulţi ambasadori la turci? Se aliase cu turcii pentru a-i combate pe Regii Catolici. Înţelegeam eu, oare, că în felul acesta pierdea protecţia lui Dumnezeu şi devenea egalul unui necredincios, al unui renegat?

Verdini şi Salvus îşi puneau mîinile pe umerii mei. Aveam nevoie de curaj, spuneau ei. Nu se îndoiau că o voi dovedi. Eram cel pe care Dumnezeu îl alesese spre a salva

onoarea familiei Thorenc, pentru a smulge neamul nostru din această mocirlă în care îl urmase pe regele Franței.

Verdini îmi șoptea că Ludovic de Thorenc și Guillaume, tatăl și fratele meu, merseseră în ținuturile necredincioșilor, la Alger și la Constantinopol, pentru a le propune să se alieze cu regele Franței spre a face război comun împotriva regelui Spaniei, apărător al Sfintei Biserici.

Puteam eu accepta așa ceva?

Tatăl și fratele meu părăsiseră Castellaras de la Tour. Aveam sentimentul că fusesem părăsit. Atunci cînd duhovnicul meu și medicul nostru mi-au propus să merg la Marea Fortăreață spre a pecetlui pacea cu familia Mons, i-am urmat.

Acolo am aflat că Enguerrand de Mons, care ajunsese în insula Malta, devenise unul dintre cavalerii ordinului. I-am invidiat soarta, am visat să fac la fel și mi-am sfidat tatăl atunci cînd s-a întors, dezvăluindu-i că am ales să-i servesc pe cei care apărau Sfînta Biserică și dreapta credință, nu pe cei care se aliau cu necredincioșii.

M-a pălmuit, strigînd că nu eram numai trădător față de suzeranul meu, ci și față de familie.

Eram însă la vîrsta cînd nu auzi cuvintele tatălui. Alesesem. Voiam să răscumpăr prin acțiunile mele păcatele regelui și ale tatălui meu.

Nu m-am abătut de la această cale, Doamne, cea mai mare parte a vieții mele, și abia astăzi am ales un alt drum.

Dar tot pentru Tine, Doamne!

În ziua de 15 septembrie 1571, la Messina, am îndepărtat de la sufletul meu toate îndoielile. Eram un soldat din Sfînta Ligă. Urma să pornesc pe mare să lupt cu flota necredincioșilor. Urma să-i eliberez pe aceia dintre creștini al căror trup suferea din cauza cruzimii stăpînilor lor musulmani. Puteam să arăt cicatricele lăsate de torturile lor.

Aceasta îmi era datoria. Iar cînd căpitanul Veniero a mai spus: „Blestemaţi să fie renegaţii care sfîrtecă trupul lui Hristos şi sînt aliaţii persecutorilor săi şi ai necredincioşilor!“, nu am îndrăznit să-l privesc pe Enguerrand de Mons, care se afla la cîţiva paşi. Am plecat capul.

În acea clipă, glasul lui Ruggero Veniero, care trebuia să-i trimită în infern pe toţi acei trădători de francezi, pe acel rege preacreştin care refuzase să se alăture Sfintei Alianţe, a fost acoperit de cîntările procesiunii care înainta pe jetelă.

A fost un efect al îndurării Tale, Doamne!

Doi soldaţi spanioli şi doi marinari veneţieni mergeau în frunte, purtînd crucifixul care trebuia aşezat, înainte de a întinde pînzele, în vîrful marelui catarg al galerei noastre.

În urmă veneau călugări, cîntînd psalmi, apoi archebuzierii, iar după ei, rugîndu-se, mulţimea din Messina.

Eram aproape de pasarelă şi, în momentul în care soldaţii se chinuiau să treacă crucifixul peste punte, înclinîndu-l apoi printre cordaje, am putut să-Ţi văd chipul, Doamne.

Îţi spun încă o dată, Doamne, cît am fost de uimit, de dezamăgit şi chiar mînios. În acel ajun de bătălie, cea mai mare, cea care trebuia să-i facă pe musulmani să îngenuncheze, aş fi dorit ca Tu, Doamne, să fii în gloria Învierii, strălucind de bucuria Victoriei. Şi Te-am văzut în suferinţă, plin de compasiune pentru cei care Te-au trădat şi Te-au batjocorit.

Pentru întîia oară, Doamne, m-am îndoit, văzîndu-Te, de justeţea războiului nostru.

Poate că nu-l doreai, fiindcă Te făcea să suferi atît de tare. Poate că aveam să fim încă o dată învinşi de fiii profetului, iar mii dintre noi urmau, la fel ca mine odinioară, să sufere legea crudă a necredincioşilor, să devină sclavi, jucărie a cruzimii lor?

M-am mîniat pe tînărul care îngenunchea alături de mine şi-mi şoptea că el sculptase trupul şi chipul, că se numea

Benvenuto Terraccini şi că era cetăţean al Serenisimei Republici Veneţia.

Mi-am vărsat amarul asupra lui.

Hristul nostru ar fi trebuit să înalţe sabia pedepsirii şi a victoriei. Noi doream un Hristos luptător ca însemn: *Tu hoc signo vinces*... Puteau lacrimile să conducă în lupta noastră împotriva galerelor lui Ali Paşa?

Benvenuto Terraccini a murmurat doar că mîna sa nu a fost decît o unealtă, că ţinuse doar dalta, dar aceasta că îşi croia singură cale, că el nu făcuse decît să se supună acestei voinţe care îi poruncea să închidă ochii Hristului, să-i sape ridurile feţei, să lase să se ghicească brazda tăiată de lacrimi ca să exprime astfel suferinţa şi compasiunea.

– *Tu hoc signo vinces*... Nu mă îndoiesc, adăugase el, că acest Hrist şi durerea sa ne vor duce la victorie. Iar eu nu am venit să plîng, ci să lupt.

Vico Montanari, veneţianul cu care împărţeam priciul, rezervat ofiţerilor, ce se întindea de la coca spre pupa, s-a aplecat atunci către mine.

– Dumnezeu ne vede, a spus. Vrea să învingem. El ştie că mulţi dintre noi vor înroşi apa mării cu sîngele lor. Dar compasiune nu înseamnă să te predai.

Vico Montanari se ridicase şi contemplase flota adunată.

De la fiecare navă se înălţa o cîntare, o rugăciune. Don Juan de Austria, generalul mării, trecea de la o galeră la alta, salutîndu-i pe căpitani, îngenunchind o clipă lîngă marinari şi soldaţi, promiţîndu-le vîslaşilor creştini libertatea dacă luptă neînfricaţi. Era gata să le desfacă lanţurile, iar cînd lupta se pornea, să le dea topoare, săbii şi cuţite lungi.

Mai tîrziu, în timp ce dulgherii şi gabierii agăţaţi de cordaje fixau crucifixul în vîrful catargului celui mare al *Marchesei*, Vico Montanari mi-a vorbit îndelung.

Era un om uscăţiv, cu faţa îngustă şi osoasă. Ochii albaştri, care păreau că-i străpung pielea mată, erau aproape

ascunşi sub nişte sprîncene negre şi stufoase. Glasul îi era sec, frazele scurte, întretăiate de momente de tăcere, ca şi cum ar fi ezitat să continue sau ar fi dorit ca fiecare cuvînt spus să-i fie cîntărit la adevărata valoare.

A început prin a se prezenta. Venea de la curtea Franţei în ciuda mustrărilor lui Orlandi, ambasadorul Serenisimei, pentru care era cel mai ascultat sfetnic. Voise să se alăture căpitanului Veniero, unul dintre apropiaţii familiei sale, în această bătălie. Şi totuşi, nu era omul care să creadă că aceasta ar putea duce la căderea Imperiului Otoman. Trăise în multe oficii comerciale veneţiene din jurul Mediteranei. Reprezentase Republica la Constantinopole. Ştia turceşte. Citise Coranul.

– Noi, veneţienii, sîntem singurii care îi cunoaştem cu adevărat pe păgîni. Nu ne mai pot înşela. I-am văzut trăind şi rugîndu-se. Ştim cum ucid şi cum se bucură de suferinţa victimelor lor. Regele Franţei, curtenii şi chiar ambasadorii săi nu ştiu nimic despre plăcerea pe care o încearcă păgînii în a face rău. Regele Francisc îşi imaginează că se va servi de turci în lupta regatului său împotriva celui al Spaniei. Se înşală. Păgînii îl vor duce ca pe un cal în arena circului. Sînt vicleni, siguri de sine, cum noi nu mai sîntem. Religia noastră se frînge în două: papişti şi hughenoţi. Imperiul creştin s-a fărîmiţat în naţiuni rivale. Religia necredincioşilor este un bloc. Din Persia pînă la Budapesta, din Alger la Cipru, de la Kotor la Ierusalim, sultanul Selim al II-lea domneşte singur asupra supuşilor săi. Iar dacă se revoltă, aceştia sînt jupuiţi sau traşi în ţeapă.

Montanari a aşteptat să se termine uralele soldaţilor şi ale marinarilor care salutau agilitatea dulgherilor şi a gabierilor, ce se lăsau lunecînd de-a lungul parîmelor, acum că îşi terminaseră treaba fixînd zdravăn crucifixul.

– Vor să fie stăpîni pretutindeni, reluase Montanari. Vor să ne alunge din întreaga lume, aşa cum ne-au alungat deja

din Ierusalim. Şi am acceptat. Au cucerit Ciprul. Au înaintat pînă la Viena. Sînt deja la Valona, la Durazzo, la Scutari, la Castelnuovo. Navele lor se întretaie în fața lagunelor și ne sfidează. Au spioni nenumărați.

S-a aplecat, șoptind că puțini erau cei care știau că arsenalele și șantierele navale ale Republicii fuseseră distruse cu cîteva luni în urmă, în septembrie, de explozii și de incendii.

– Cel care îi poate cumpăra pe oameni sau care îi terorizează găsește pretutindeni aliați, complici, mercenari.

O clipă a ascultat cîntările, tobele, trompetele care dădeau semnalul de pregătire.

– Războiul cu ei nu va înceta niciodată, a continuat el, chiar dacă, peste cîteva zile ieșim victorioși și împrăștiem flota lui Ali Pașa. Noi, venețienii, am încercat de mii de ori să ajungem cu ei la o înțelegere în privința comerțului. Am plătit răscumpărările care ne-au fost cerute. Am achitat taxele care ni se impuneau. Am negociat tratate, armistiții. Am putut să ne vindem pînzeturile și să le cumpărăm mătăsurile și mirodeniile. Dar degeaba ne-am supus regulilor lor, ne-am respectat convențiile, căci în final și-au trădat jurămintele. Vor să ne facă sclavii lor. Pentru ei sîntem ca praful și pulberea, damnați, meniți să ajungem în iad. Asta spun și scriu ei despre noi.

S-a întors. După ce au ocolit digul de la Messina, primele galere înfruntau deja hula.

– Deci, a adăugat Montanari, acest război nu va avea sfîrșit. Şi-a împreunat mîinile, ducîndu-le la față. Sîntem legați de ei ca Binele de Rău, cum sînt trupurile copiilor monștri îngemănați, lipiți unul de altul. Pînă la Judecata de Apoi, viitorul nostru va avea culoarea sîngelui. A privit crucifixul și catargul care, sub efectul ruliului, se legănau. Dumnezeu știe, a murmurat el.

3

Doamne, Vico Montanari avea dreptate!

Toată viaţa am văzut curgînd sîngele oamenilor. L-am făcut chiar eu să şiroiască.

Adesea, cu o pornire feroce, am străpuns trupurile duşmane cu pumnalul sau cu sabia.

Am ordonat archebuzierilor pe care îi comandam să deschidă focul ţintind pieptul şi faţa necredincioşilor şi a ereticilor.

Iar cînd, duminică, 7 octombrie 1571, spre prînz, am sărit pe *Sultane*, galera căpitanului Ali Paşa, am strigat că trebuie să fim necruţători.

Nu i-am văzut niciodată pe necredincioşi refuzîndu-şi plăcerea de a supune la suferinţe pe vreunul dintre ai noştri.

Timp de cinci ani cît am stat în închisorile barbarilor din Alger sau înlănţuit de banca galerelor lor, pe cîţi creştini i-au tăiat, i-au jupuit, i-au tras în ţeapă, i-au hăcuit, fiindcă stăpînul musulman trebuia să se distreze şi să-şi uimească invitaţii sau s-o îngheţe de spaimă pe creştina aleasă în seara respectivă în harem?

Este destul să-mi amintesc aceste scene pentru ca, după atîţia ani, să mă treacă toate apele. Şi trebuie să-mi muşc buzele, Doamne, ca să nu urlu de mînie şi să nu-i blestem atît pe necredincios, călăul nostru, cît şi pe renegaţii care se aliaseră cu el, uitînd că eram mii de creştini care sufeream sub legea sa.

În timp ce viaţa noastră depindea de bunăvoinţa şi de dispoziţia stăpînului nostru, cum să nu-i fi blestemat pe tatăl, pe fratele şi pe regele meu, care îi primeau pe necredincioşi în porturile şi pe pămînturile noastre, îi onorau, pregăteau împreună asediul oraşelor creştine fiindcă aparţineau împăratului Carol Quintul, regelui Spaniei sau ducelui de Savoia?

Nu am avut, aşadar, nici o remuşcare atunci cînd, în seara bătăliei de la Lepanto, am văzut plutind cu sutele hoiturile păgînilor printre vîsle, epave sfîrtecate, catarge rupte de canonade. Dimpotrivă, am încercat sentimentul unei misiuni îndeplinite, al unei datorii juste duse la bun sfîrşit.

Luminată de incendiile care terminau de înghiţit galerele musulmane, marea era ca de sînge.

Printre limbile de foc ghiceam siluetele soldaţilor noştri, ale marinarilor noştri, ale ocnaşilor creştini eliberaţi din lanţuri în timpul bătăliei. Jefuiau cuferele paşalelor, se înfăşurau cu mătăsuri, dădeau lovitura de graţie sau îi aruncau în mare pe răniţii păgîni.

Din cînd în cînd, dominînd sunetul trompetelor, al castanietelor şi al tobelor, chiar pocnetul ultimelor archebuze, se auzeau strigăte de „Am izbîndit!“ răsunînd de la o galeră la alta a creştinilor. Era ca un muget care se rostogolea peste marea înroşită.

Stăteam sprijinit de castelul de la pupa *Marchesei*.

În jurul meu zăceau răniţi şi morţi printre bucăţi de lemn.

Alături de mine, Miguel de Cervantes încerca să oprească sîngele care îi curgea din braţul stîng, mîna fiindu-i sfărîmată de o salvă de archebuză.

Cu veşmintele deşirate, cu armura boţită, Vico Montanari moţăia pe umărul meu.

Cu chipul acoperit de o cicatrice făcută de iatagan, Benvenuto Terraccini privea capul de Hrist pe care mi-l

aşezasem pe genunchi, ţinîndu-l cu amîndouă mîinile. Spunea întruna că opera sa ne va proteja, că era semnul victoriei, fiindcă o voinţă divină îi purtase mîna atunci cînd sculptase lemnul.

Mai departe, printre trupurile întinse pe punte, l-am recunoscut pe cel al lui Enguerrand de Mons.

M-am temut, văzînd sîngele de pe capa albă de cavaler de Malta, să nu cumva să fi murit.

Am închis ochii şi m-am rugat la Dumnezeu să mă facă părtaş la ultima călătorie a lui Enguerrand de Mons.

Eram de atîta timp împreună!

Eu şi Enguerrand de Mons mai întîi ne-am zgîriat, ne-am muşcat, ne-am trîntit, ne-am bătut cu crengi rupte din copaci sau cu săbii în pădurile care împrejmuiau Marea Fortăreaţă Mons şi Castellaras de la Tour. Apoi familiile noastre s-au împăcat pentru cîteva luni.

Regele Francisc I încetase războiul împotriva împăratului Carol Quintul şi hotărîse să se apropie de Sfînta Biserică şi de pontiful ei, Clement al VII-lea. Am înţeles asta abia mai tîrziu, cînd am încercat să pricep de ce, după ce s-au urît atît, familiile Mons şi Thorenc călăreau alături pe drumul care ducea prin Draguignan către Marsilia.

Ascultam. Observam. Îl auzeam pe părintele Verdini povestind cum „stricaţii credinţei" îl sfidaseră pe rege pînă în castelul său de la Blois, punînd bileţele scrise chiar pe uşa suveranului, care putuse să citească pe ele că nu era regele preacreştin, ci un om care refuza adevărul sfînt, care profesa, la fel ca papistaşii, „îngrozitoarele, marile şi de neîngăduit abuzuri ale slujbei papale inventate chiar împotriva Sfintei Cine a Dumnezeului Nostru, singurul mijlocitor şi mîntuitor Isus Hristos".

Mînios, regele aflase că aceste înscrisuri fuseseră răspîndite pretutindeni, că la Paris fusese sfărîmată o statuie de la

colţul străzii Roi-de-Sicile cu strada des Juifs, iar în alte oraşe ale regatului hughenoţii, adepţii sectei luterane, comiseseră sacrilegii asemănătoare.

Atunci Francisc I a poruncit să fie arşi aceşti pretinşi reformaţi care nu erau decît nişte adevăraţi eretici. Şi în tot regatul începuseră să se ridice flăcările rugurilor, iar carnea să sfîrîie.

Părintele Verdini se închina, felicitîndu-se: „Dumnezeu, spunea el, i-a luminat pe rege şi pe cei care îl urmează".

Tatăl şi fratele meu se întorseseră la Castellaras de la Tour. Asistaseră la toate slujbele pe care părintele Verdini le ţinea în capela noastră. Ascultaseră fără să tresară cum sînt trimişi în iad „stricaţii credinţei", dar şi cei care – iar aici glasul său tremurase – se înţeleseseră cu necredincioşii pentru ca o alianţă nelegiuită să se lege între un regat creştin şi profanatorii mormîntului lui Hristos.

Am aflat apoi cu uimire că urma să pornim la drum spre Marsilia alături de domnii şi doamnele de Mons.

Nu-l văzusem niciodată pe părintele Verdini într-o asemenea stare de exaltare. Îmi spunea că papa Clement al VII-lea şi regele Francisc I urmau să se întîlnească. Papa venea la Marsilia cu o flotă de optsprezece galere. Pe una dintre ele se afla şi nepoata sa, Caterina de Medici, care urma să se căsătorească în curînd cu Henric, fiul regelui preacreştin.

Părintele Verdini a repetat că Dumnezeu i-a deschis în sfîrşit ochii suveranului şi că în curînd hughenoţii, aceşti „stricaţi ai credinţei", vor fi puşi la punct; că, în sfîrşit, uniţi şi mai puternici ca niciodată creştinii vor putea lupta împotriva necredincioşilor şi-i vor putea alunga din Ierusalim.

În toată această călătorie cu miros de fructe date în pîrg şi de struguri tescuiţi, cînd uneori treceam cu grijă prin vadurile rîurilor umflate de ploile de septembrie, am călărit lîngă caleaşca în care stăteau doamnele de Mons.

Una dintre ele era o fată pe care o credeam de vîrsta mea, ale cărei plete blonde se adunau în lungi codițe strînse într-un coc.

Cînd am văzut-o, i-am mulțumit lui Dumnezeu că a lăsat să se nască o persoană a cărei întîlnire îmi producea bucuria cea mai mare și emoția cea mai puternică pe care le-am încercat vreodată.

Se numea Mathilde și era sora lui Enguerrand de Mons.

La Marsilia, la intrarea papei, care înainta precedat de Sfintele Taine, în mijlocul mulțimii îngenuncheate, apoi a doua zi, cînd regele și regina au defilat la rîndul lor prin oraș cu oficialii casei, și după aceea, la celebrarea căsătoriei, nu am privit decît la Mathilde de Mons.

Era cu puțin mai tînără decît Caterina de Medici, despre care auzisem de la tata și de la fratele meu că avea în jur de paisprezece ani.

M-am gîndit să-l rog pe tatăl meu să prezinte o cerere în căsătorie familiei Mons. Și mi-am închipuit deja că ne vom celebra unirea, eu și Mathilde, în capela de la Castellaras de la Tour.

Apoi părintele Verdini, cuprins de euforie, mi-a spus că familiile Mons și Thorenc urmau să anunțe căsătoria lui Guillaume, fratele meu, cu Mathilde. A fost prima și poate cea mai mare durere din viața mea, atît de neașteptată, ca o lovitură de pumnal în spate, la grumaz, cînd sîngele țîșnește năvalnic, iar trupul nu mai este decît o arătare care se golește.

Doamne, am dorit în acea clipă ca pacea ce se stabilise între Mons și Thorenc să se rupă, iar pentru aceasta nu avea importanță dacă regele Francisc I avea să aleagă din nou alierea cu necredincioșii, iar tata și fratele să pornească din nou în drumul lor de ambasadori pe lîngă turci!

Da, Doamne, decepţia şi amărăciunea mea erau atît de vii, încît preferam orice în locul căsătoriei lui Guillaume cu Mathilde de Mons.

Şi, aşa cum speram, nu s-au unit niciodată.

Au fost suficiente cîteva luni pentru ca frumoasa unire sărbătorită la Marsilia să se destrame.

A fost Carol Quintul, care cucerise Tunisul, eliberînd mii de creştini, devenind astfel protectorul creştinătăţii.

A fost Francisc I, care le cerea tatălui şi fratelui meu să se întoarcă la Constantinopol pentru a-l întîlni pe sultan.

M-au lăsat din nou la Castellaras de la Tour în compania lui Salvus şi a părintelui Verdini. Am ascultat cum îi condamnau pe regele preacreştin şi pe cei care îl urmau.

Pe malul celălalt al rîului Siagne zăream Marea Fortăreaţă a familiei Mons. Mi se părea că Mathilde voia să mă vadă, poate chiar mă aştepta.

Dar cum să o întîlnesc?

Siagne, rîul care ne despărţea, devenise o prăpastie, un torent de sînge.

Armatele lui Carol Quintul îl traversau, venind dinspre Nisa, pentru a înfrunta cei treizeci de mii de oameni din trupele regale care îi aşteptau într-o tabără fortificată din cîmpia Comtat.

Aşa am descoperit pentru întîia oară războiul. Ţăranii îşi căutau adăpost în pădurile noastre, fugind din satele jefuite de mercenarii lui Carol Quintul. Părintele Verdini se temea ca nu cumva aceşti cavaleri germani mercenari să ajungă pînă la Castellaras de la Tour ca să-i dea foc şi să pedepsească familia Thorenc pentru fidelitatea sa faţă de regele Franţei. Tremura şi pentru vieţile noastre, şi pentru virtutea surorii mele Isabelle. Întrucît tata şi fratele lipseau, ne-a sugerat să ne refugiem în Marea Fortăreaţă: mercenarii nu ar fi atacat-o niciodată, fiindcă familia Mons era protejata împăratului şi a ducelui de Savoia.

„Şi apoi, spunea el ca la predică, acolo se află Dreapta Credinţă, acolo sînt cei care apără Sfînta Biserică."

Mă bucuram auzind cuvintele sale. Mă rugam să aibă curajul de a lua această hotărîre.

Dar, flămînde, trupele lui Carol Quintul au fost învinse. Cu măruntaiele stricate de boală, ele au trebuit să se întoarcă pe pămînturile ducelui de Savoia, iar tata şi fratele meu s-au întors din misiunea lor.

Sora mea le-a spus că acceptasem să mergem la Marea Fortăreaţă a familiei Mons, lăsîndu-mă pradă mîniei lor.

Eram necinstit, trădător al regelui Franţei şi al familiei mele.

Aşa a început această parte a vieţii mele a cărei încoronare a fost bătălia de la Lepanto.

Am redeschis ochii pe puntea de la *Marchesa*.

L-am văzut pe Enguerrand de Mons ridicîndu-se încet, sprijinit în paloş.

Nici pentru el, nici pentru mine nu venise vremea să ne arătăm în faţa lui Dumnezeu.

M-am ridicat, m-am apropiat de Enguerrand şi ne-am îmbrăţişat.

Ruggero Veniero a venit către noi.

– A fost o mare victorie! a zis el cu glas puternic. Trebuie să-i mulţumim Domnului.

Ne-am închinat.

Veniero a arătat trupurile întinse pe punte, cadavrele care se izbeau de coca *Marchesei* şi cărora mişcarea valurilor le dădea o aparenţă de viaţă.

– Atîţia gentilomi de mare valoare au murit, a spus. Dar mai mult îi invidiez decît îi compătimesc. Au murit cu onoare, pentru patria lor şi pentru credinţa întru Isus Hristos!

Am strîns la piept capul de Hrist retezat.

Tu hoc signo Turcos vici.

Cu acest semn i-am învins pe turci.

4

Ştii Tu, Doamne, că această victorie din 7 octombrie 1571 asupra necredincioşilor o aşteptasem de atîta timp!

Pentru prima dată Te-am rugat să te înduri de mine să trăiesc această zi de revanşă şi de strălucire atunci cînd am simţit pe grumazul meu cizma căpitan-paşalei Dragut.

Aveam şaisprezece ani. Stăteam în genunchi cu mîinile şi faţa în acel lichid cleios şi roşu, sîngele oamenilor.

În jur, pe puntea galerei pe care Dragut tocmai o cucerise, zăceau trupurile marinarilor creştini – spanioli – alături de care luptasem, încercînd să-i respingem pe bărbaţii aceia cu turban mare, care săreau din cele două nave între care eram prinşi ca în fălcile unei menghine.

Fusesem copleşiţi de norul urlător al necredincioşilor care agitau lănci, pumnale, iatagane şi securi. Văzusem cum se rostogoleau capetele creştinilor unul după altul şi puntea acoperindu-se de sînge.

Fusesem dezarmat cu o lovitură dată cu latul sabiei peste încheietura mîinii şi mă gîndisem că aceşti oameni care puseseră mîna pe mine urmau să-mi taie gîtul, cînd, deodată, am văzut sărind pe puntea noastră un om al cărui turban îi acoperea şi chipul. Dar după statură şi după braţele nemăsurate, după inelele pe care le purta pe fiecare dintre degete, după felul atît de suplu în care se mişca, după picioarele lungi, curbate, parcă fiind mereu gata să sară sau să fugă, l-am recunoscut într-o clipă: era Dragut.

Îl văzusem cu cîteva luni mai înainte intrînd în sala mare de la Castellaras de la Tour, însoţit de doi oameni înarmaţi cu iatagane. În curte, dinaintea porţii de la intrare, dincolo de şanţul de apărare, stăteau o duzină de oameni cu turban.

Am asistat cu teamă şi cu groază la îmbrăţişarea dintre tata, fratele meu şi Dragut.

Acesta depusese în faţa lor cufere despre care spunea că sînt pline de daruri pentru marele rege al Franţei, aliatul sultanului Soliman Magnificul.

Tata mă chemase, poftindu-mă să mă înclin în faţa lui Dragut, căpitan-paşa de Alger, emisar al sultanului, luptător valoros ale cărui nave împreună cu cele ale regelui Franţei urmau în curînd să atace Nisa, oraşul ducelui de Savoia, aliatul lui Carol Quintul.

Francisc I tocmai lansase întregului regat un „strigăt de luptă" împotriva împăratului Carol, care, zicea suveranul, voia, sub pretextul că apără creştinătatea, să-şi impună legea tuturor naţiunilor. Regele Franţei nu era genul de monarh care să se supună. La fel era şi cu regele Angliei şi cu prinţii Germaniei, dar şi cu nobilii şi cu popoarele Ţărilor de Jos. După părerea lui Francisc I, ale cărui cuvinte erau citate de tatăl meu, Carol Quintul era doar un habsburg ambiţios care voia să lase să se înţeleagă că armata lui era o procesiune liniştită de credincioşi şi apărători ai papei! Împăratul uitase că mercenarii şi elveţienii săi jefuiseră Roma la sînge?

„Chiar în anul cînd te-ai născut!" îmi spusese tata.

Nu l-am ascultat. Nu numai că am refuzat să merg să-l salut pe Dragut, ci am arătat cu insolenţă dispreţul pe care îl aveam faţă de omul primit cu familiaritatea pe care şi-o mărturisesc doar tovarăşii de arme.

Părintele Verdini mi-a dezvăluit că Dragut era un renegat, unul dintre acei numeroşi creştini care, prizonieri la barbari, îşi abjurau credinţa şi o adoptau pe cea a temnicerilor

lor. În felul acesta scăpau de închisoare și de înlănțuirea la galere. Erau liberi. Dar cum se temeau ca nu cumva să fie bănuiți de stăpînii lor că ar vrea să se întoarcă la vechea credință și să profite de libertate pentru a fugi, deveneau cei mai cruzi și mai perverși dintre musulmani, cei mai furioși dintre barbari. Aveau îndemînare în luptă și torturau cu rafinament. Zelul lor îi uimea pe foștii stăpîni, care, nu după mult timp, le acordau încredere, putere, bogăție și uneori afecțiune.

Căpitan-pașala Dragut era cel mai cunoscut dintre renegați. Născut în Calabria, fusese răpit de barbari împreună cu toți tinerii din satul lui. Femeile, după ce fuseseră violate, fuseseră ucise. În ziua aceea păgînii nu aveau nevoie decît de vîslași pentru galerele lor. L-au însemnat pe Dragut cu fierul roșu pe obrazul stîng, ca și cum ar fi fost doar un animal din cireada lor.

Or, Dragut nu era nici oaie și nici cîine, ci un om-lup, dintre aceia pe care nu-i poți îmblînzi și pe care nici o legătură, nici o cușcă, nimic nu-i poate ține prizonieri.

Mai întîi acceptase, cu privirea plecată, umilințe și maltratări. Se supusese fără crîcnet poruncilor paznicului vîslașilor, abia tresărind cînd șfichiul biciului îl plesnea pe spate sau peste grumaz. Pielea îi era tăbăcită.

După cîteva luni, unul dintre paznici îl alesese pentru a înlocui un marinar luat de val.

Dragut făcuse minuni, cățărîndu-se pe catarg, agil și ascultător. Probabil că trupul său suplu și zvelt îl sedusese pe unul dintre ofițerii galerei. Fusese lăsat să-și ascundă stigmatul sub un turban mare și, încet-încet, ceilalți uitaseră că era un simplu prizonier creștin. Pusese să i se ardă cu o sabie înroșită semnul care îl desfigura, iar cînd își scotea turbanul, puteai crede că fusese rănit într-o luptă.

Asta pentru că ajunsese unul dintre cei mai renumiți pirați barbari, aventurîndu-se în golfuri și în refugii, chiar în porturile de pe coastele spaniole, italiene sau provensale,

pentru a ataca şi a jefui navele creştinilor, pentru a ucide sau a prăda echipajele, pentru a-i elibera pe vîslaşii musulmani. Nu uita niciodată să ofere o parte din pradă şi pe cei mai frumoşi şi mai viguroşi dintre captivi reprezentanţilor sultanului la Alger.

După cîţiva ani, fusese numit căpitan-paşa al oraşului, iar sultanul făcuse adeseori din el emisarul său pe lîngă creştini, fie ei veneţieni sau francezi.

Niciodată nu încercase să fugă. Locuia nu departe de portul Alger, într-un palat înconjurat de o grădină imensă mirosind a portocali şi a leandri. Haremul său număra peste şaizeci de femei, majoritatea creştine.

Cînd am urlat numele lui în clipa în care sărea pe galera noastră, a ridicat braţul, iar mîinile soldaţilor care îmi puseseră deja iataganul la gît au încremenit.

Dragut s-a apropiat de mine, îngustîndu-şi ochii, ascunzîndu-şi în felul acesta privirea a cărei duritate o zărisem totuşi printre gene. Oamenii care mă ţineau de braţe au vrut să mă oblige să mă înclin în faţa lui. Am rezistat şi am zis:

– Castellaras de la Tour, Ludovic şi Guillaume de Thorenc.

S-a uitat la mine, apoi, cu un gest, le-a poruncit soldaţilor să mă oblige să îngenunchez.

Mi-au răsucit mîinile, m-au apăsat pe umeri pînă cînd buzele mi s-au umplut de suava căldură a sîngelui ce inunda puntea.

Călcîiul lui Dragut mi-a apăsat grumazul.

– Cine eşti? a întrebat cu un glas răguşit şi dispreţuitor.

Nu am răspuns, în ciuda loviturilor de picior pe care începea să mi le dea, izbindu-mă în coaste şi în faţă cu vîrful cizmei.

Dar mai degrabă muream decît să mărturisesc, printre morţii care mă înconjurau, că eram fiul lui Ludovic de Thorenc şi fratele lui Guillaume.

Rupsesem orice legătură cu ei.

Fugisem de la Castellaras împreună cu părintele Verdini și cu Salvus.

Îi auzisem pe tata și pe fratele meu promițîndu-i lui Dragut că o flotă regală strînsă la Marsilia și la Toulon urma să se alăture celor o sută de galere barbare pe care sultanul i le promisese lui Francisc I și pe care Dragut trebuia să le ducă în fața Nisei ca să bombardeze, apoi să cucerească orașul.

Înțelesesem că, de cînd Francisc I lansase „strigătul de luptă" împotriva lui Carol Quintul, nu-l interesa religia celor care erau hotărîți să i se alieze.

Iar tata și fratele meu împărtășeau această părere.

Nu le prea păsa că prizonieri creștini erau înlănțuiți pe băncile galerelor lui Dragut, că erau biciuiți pînă la sînge.

Erau gata să-i lase pe necredincioși să jefuiască un oraș creștin, să-i violeze femeile, să-i ucidă oamenii sau să-i facă sclavi. Îmi era rușine că port numele de Thorenc.

I-am împărtășit lui Enguerrand de Mons ceea ce știam. Făcînd aceasta, nu aveam sentimentul că îi trădam pe ai mei și nici pe regele Franței, ci, dimpotrivă, acela de a fi credincios religiei mele. Le răscumpăram greșeala.

În timp ce îi vorbeam lui Enguerrand, am zărit-o pe sora sa, Mathilde, care mă asculta, stînd în penumbră. Glasul mi-a devenit mai hotărît.

Astăzi, Doamne, după atîtea încercări prin care am trecut, atîta sînge, mă întreb uneori dacă în hotărîrea mea de atunci nu era înainte de toate dorința de a-i plăcea lui Mathilde de Mons.

Acum știu că motivele care îi împing pe oameni să acționeze sînt la fel de încurcate ca firele unui scul.

Dar atunci nu m-am putut apropia de Mathilde.

Abia am avut timp să-i prind privirea și să mă emoționez, apoi să observ, în clipa în care fratele ei mă însoțea, că mă urmărea. Eram într-atît de tulburat, încît m-am poticnit.

Dar nu era momentul pentru un schimb de cuvinte de curtoazie.

Enguerrand de Mons dădea ordin să fie înșeuați caii.

Trebuia, mi-a spus, să-i avertizăm pe cei care apărau Nisa în legătură cu atacul care se pregătea împotriva orașului lor.

El va încerca să ajungă pe cale terestră. Dar încercarea era dificilă; trupele lui Francisc I înhăitînd pînă la malurile Varului, se temea că nu va putea trece pe celălalt mal.

M-a poftit, așadar, să mă îmbarc pe una dintre galerele spaniole care ancorau în golfulețele de pe coasta căreia i se zicea „a maurilor", încercînd să surprindă navele barbare ale căror echipaje devastau satele de pe litoral.

Unul din noi, spera Enguerrand de Mons, are să reușească să ajungă pe pămînturile ducatului de Savoia.

– Dumnezeu să ne aibă în paza Lui! a spus el în clipa în care ne despărțeam.

Nu am ajuns niciodată la Nisa.

Abia a părăsit galera noastră adăpostul dintre stîncile roșietice, că două vase barbare, mai rapide, au început să ne vîneze.

Mi i-am imaginat pe vîslașii creștini aplecați asupra ramelor, biciuiți pînă la sînge, mărind ritmul pentru ca navele călăilor lor să ne ajungă.

Ceea ce s-a și întîmplat nu după mult timp.

Atunci oamenii lui Dragut au sărit pe puntea galerei noastre și au început să hăcuiască și să omoare.

5

Doamne, a trebuit să aştept victoria noastră de la Lepanto, duminică, 7 octombrie 1571, pentru a vedea în sfîrşit rostogolindu-se pe puntea galerelor tigvele necredincioşilor.

Erau ca nişte bile mari negre înfăşurate în pînză albă, care încetul cu încetul se înroşea.

De fiecare dată cînd una dintre ele, tăiată de la umeri, cădea la picioarele mele, speram să fie capul lui Dragut.

Nu uitasem nimic din felul în care mă umilise şi mă bătuse şi nici din spaima şi ura pe care mi le inspirase.

Întruchipa Răul.

Pe cîţiva dintre supravieţuitorii echipajului nostru îi dăduse pe mîna ocnaşilor musulmani, cărora a poruncit să li se taie lanţurile.

Aceşti oameni goi, cu trupuri famelice, aveau pielea sfîşiată de loviturile de bici pe care, de luni, chiar de ani de zile, le prinseră de la paznicii creştini.

Aceştia s-au aruncat ca nişte fiare asupra marinarilor spanioli. Drept arme aveau doar unghiile şi dinţii. Era destul pentru a smulge ochii şi urechile, pentru a sfîşia faţa şi pîntecele, pentru a le scoate măruntaiele. Apoi au tras în ţeapă ceea ce mai rămăsese din nefericiţi.

În tot timpul acestui carnagiu, Dragut mi-a ţinut capul ridicat cu iataganul. Voia să nu-mi scape nimic din toate

acestea. De fiecare dată cînd închideam ochii, îmi atingea beregata şi mă izbea cu vîrful cizmei.

– Uită-te, spunea, urmezi tu! Dar am să am răbdare pînă atunci. Cît vreau eu. Ăia – îi arăta pe ocnaşii care se împrăştiaseră pe galeră, jefuind-o – nu ştiu arta de a face să suferi. Eu o ştiu. Am învăţat-o.

Vorbea o franceză colţuroasă, amestecînd cuvinte arăbeşti şi calabreze, dar gesturile sale mă lăsau să ghicesc sensul celor spuse.

Ca să nu-l aud, m-am rugat, Doamne.

Te-am rugat să-mi dai moartea ca pe o binecuvîntare, ca pe o graţie nemărginită.

Şi, pentru că rămîneam în viaţă, m-am gîndit că m-ai părăsit sau că vrei ca suferinţa mea să răscumpere trădarea tatălui şi a fratelui meu, cît şi pe cea a regelui Franţei, suzeranul nostru. Totuşi, chiar şi atunci cînd mă îndoiam de Tine, continuam să mă rog, şi numai asta mă împiedica să urlu de groază atunci cînd păgînii, în jurul meu, îi căutau printre trupuri pe cei care erau doar răniţi spre a le pune capăt martiriului.

Deodată Dragut s-a aplecat şi s-a uitat lung la mine. Am ştiut că ezita între a-mi tăia gîtul pe loc şi a mă da pradă celor care, plini de ură, se învîrteau în jurul meu, aşteptînd un semn ca să mă schingiuiască.

Am crezut, Doamne, că mi-ai auzit în sfîrşit ruga şi frica mi-a pierit. Chiar m-am ridicat ca să-l sfidez pe Dragut.

Expresia i se schimbase însă. A schiţat un zîmbet dispreţuitor, ca şi cum în fine mă recunoscuse.

A murmurat „Castellaras de la Tour“, apoi a rînjit poruncind să fiu legat de banca ocnaşilor.

S-a îndepărtat, apoi s-a întors şi m-a pălmuit de mai multe ori cu putere, atît de tare, încît am avut impresia că în capul meu se mai găseau doar nişte resturi dureroase.

Am fost tîrît la banca de care am fost legat cu lanţuri.

Eram astfel cîţiva creştini păstraţi pentru a înlocui o parte a ocnaşilor de la galera noastră pe care una dintre navele lui Dragut o remorca.

Încotro ne îndreptam?

„În iad“, m-am gîndit cînd loviturile de bici s-au abătut pe spinarea mea, care nu peste mult timp nu mai era decît o arsură insuportabilă.

Am plîns. Am gemut. Abia împlinisem şaisprezece ani.

Te-am chemat din nou, Doamne, ca să mă iei la Tine, ca moartea să fie vestitoarea binevoitoare şi bine-venită.

Legat de acelaşi lanţ cu mine, un ofiţer spaniol s-a supărat, acuzîndu-mă că sînt unul dintre acei francezi cu aparenţă de bărbat, dar femeie prin obiceiuri şi frică. Apoi a părut că regretă cele spuse.

– Trăieşti, deci speri! mi-a repetat el de mai multe ori, printre dinţi, pe un ton poruncitor, trăgînd furios de vîslă, antrenîndu-mă în mişcarea sa.

Acest om, Diego de Sarmiento, pe care L-ai aşezat lîngă mine, Doamne, m-a smuls din disperare.

Mi-a fost ruşine că m-am îndoit de Tine şi că Ţi-am cerut ceea ce nu trebuia să-mi acorzi.

Aşadar, am tras la rame.

M-am culcat, lipindu-mi pieptul de vîslă ca să evit loviturile de bici din plin.

De fiecare dată cînd şuviţele de piele pocneau, Sarmiento îmi şoptea:

– Apleacă-te, francezule, apleacă-te!

Îmi muşcam buzele, încît aproape că îmi umpleam gura de sînge ca să nu urlu de durere cînd biciul îmi atingea rănile deschise.

– Vîsleşte! repeta Sarmiento.

Dar mie mi se părea că braţele, mîinile, picioarele înţepenite refuzau efortul pe care li-l ceream, că trebuia de fiecare dată să le rup pentru a face mişcările vîslaşului.

Reuşeam, gîndindu-mă doar la asta, uitînd trecerea zilei şi a nopţii.

În penumbra galerei nu eram decît nişte animale înjugate, hrănite cu o mînă de boabe, cu fasole şi cu biscuiţi plini de viermi, adăpaţi cu un polonic de apă sărată. Trupurile ne erau acoperite de cruste de sînge uscat şi de dejecţiile noastre.

Cînd paznicii treceau printre noi, îşi acopereau faţa cu o parte din turban, aşa de tare puţeam.

Nu mai simţeam nimic. Timp de cîteva zile, poate săptămîni, am asurzit. Capul îmi era plin de un bubuit la fel de tare ca bătaia de la clopotul capelei noastre cînd ajungeam să mă caţăr pînă la clopotniţă ca să privesc defileurile Siagnei şi, dominîndu-le, cele patru turnuri al Marii Fortăreţe a familiei Mons.

Într-o zi, în fine, am încetat să mai vîslim şi am auzit cu toţii o canonadă. Flota lui Dragut bombarda Nisa, iar loviturile rare şi îndepărtate trebuiau să fie riposta artileriei castelului.

Mi-am imaginat că Enguerrand de Mons reuşise să ajungă în oraş şi să alerteze garnizoana.

Dar – după cît timp? – am perceput, mai întîi îndepărtate, apoi tot mai aproape, strigăte de femei.

– Au cucerit oraşul, a murmurat Sarmiento. Îmbarcă femeile pe galerele lor.

Dobîndisem destulă prudenţă şi experienţă ca să nu strig de ciudă.

M-am ghemuit pe banca mea. Am încercat să nu mai ascult acele glasuri care se îndepărtau, să nu-mi imaginez destinul acelor femei, să nu mă gîndesc la Mathilde de Mons.

Probabil că nu aş fi putut tăcea mult timp dacă am fi rămas nemişcaţi, căpătînd puteri. Dar şuieratul biciului, urletele paznicilor, şocul valurilor lovind în copastie m-au copleşit din nou.

Am reînceput să vîslim.

Venise toamna, cu furtunile sale.

Valurile care se prăvăleau în încăpere mă izbeau de bănci și de cocă. Zalele lanțului îmi zdreleau gleznele și mîinile. Sarea îmi ardea rănile. Disperarea îmi putrezea sufletul.

Îi invidiam pe șobolanii pe care apa îi scotea din cotloanele lor și care alergau liberi pe trupul meu.

Dacă Sarmiento nu ar fi fost alături de mine, poate că aș fi încetat să mai vîslesc, stînd cu capul și cu trupul bălăngănind, așteptînd ca paznicii să-mi rupă șalele, apoi să mă arunce peste bord.

Sarmiento însă mă ținea în viață.

Cu un ghiont dat în coaste mă obliga să mă ridic. Îmi vorbea. Înțelegea araba. Îi asculta pe gardieni și-mi spunea ce ziceau.

Dacă Nisa fusese cucerită de necredincioși, jefuită, distrusă, iar femeile, îmbarcate cu forța pe galere, castelul nu fusese luat. Flotele lui Dragut și Francisc I fuseseră nevoite să părăsească portul fiindcă se pornise vîntul, amenințînd să izbească navele de recife.

– N-au reușit, a repetat Sarmiento, o să-i zdrobim într-o zi.

Mi-am imaginat că Enguerrand de Mons participase la lupte, că supraviețuise și că, întors la marea fortăreață împreună cu Mathilde, s-a neliniștit în privința mea.

Îmi reveneam. Vîsleam. Mă feream de biciurile din piele care se abăteau asupra noastră.

Sarmiento a adăugat că numeroși creștini reușiseră să fugă din închisori sau de pe navele barbare. Alții, și mai numeroși, fuseseră răscumpărați de familiile lor. Întîlnise mai mulți prin Spania. Trebuia, așadar, să supraviețuim.

După mai multe zile de timp urît, galera a început să plutească pe o mare liniștită în care vîslele se afundau aproape fără efort.

Intrasem în rada de la Toulon. Am auzit paşii marinarilor care alergau pe punte. Paznicii îşi vorbeau, se mirau şi rîdeau.

Sarmiento a scuipat.

– Regele tău le-a predat oraşul!

A început să înjure, să-i blesteme pe francezi, pe regele acesta care se credea preacreştin, dar care îi obligase pe locuitorii din Toulon să-şi lase cetatea şi să se refugieze în satele învecinate pentru ca păgînii, aliaţii săi, să se instaleze pentru iarnă, punîndu-şi galerele la adăpost.

– Îl alege pe păgîn, a adăugat el. Îşi trădează credinţa şi supuşii. Te părăseşte!

Dar Sarmiento a rămas doar cîteva clipe abătut. I-am văzut chipul înăsprindu-i-se. A tras brusc de lanţuri, ca şi cum ar fi vrut să le rupă.

– Doamne, poate... a şoptit, explicînd că galera era ancorată la cîteva zvîcnituri de braţe de un pămînt creştin.

Îi cunoştea pe necredincioşi. Îşi vor părăsi navele ca să ocupe casele abandonate de locuitorii lor. Aici vor locui împreună cu sclavii şi cu femeile pe care le îmbarcaseră la Nisa. Supravegherea nu va fi la fel de strictă. Gîndul trebuia să ne stea doar la fugă.

A mai smucit o dată de lanţuri.

Mi-am pus mîinile aproape de ale sale pe zalele de fier. M-a privit drept în ochi.

– Tu şi eu, a murmurat. Apoi a adăugat cu glas şi mai şoptit: Dar dacă ne bănuiesc, dacă ne prind, o să-l invidiem pe Hristos că a fost doar crucificat.

6

Doamne, păgînii nu mi-au străpuns nici palmele şi nici picioarele, nu m-au crucificat aşa cum se temuse Sarmiento, dar m-au rănit în suflet atît de adînc, încît mi s-a schimbat cursul vieţii.

Aceasta se petrecea la Toulon în iarna anului 1544, după ce Sarmiento mă convinsese că trebuia să încercăm să fugim, cu orice risc.

Galera noastră era amarată la unul dintre cheiurile portului.

Zgomotele care veneau dinspre oraş erau ispita şi tortura noastră. Ascultam ca pe o promisiune gîlgîitul unei fîntîni care părea cîntecul cel mai blînd, cel mai emoţionant pe care l-am auzit vreodată din copilărie pînă atunci.

Auzeam scîrţîitul căruţelor, pocnetul copitelor.

Respiram mirosul de pămînt şi visam să mă tăvălesc prin praf ca să-mi usuc de pe trup umezeala sărată care mă rodea de cînd mă legaseră de acea bancă de ocnaş.

Blestemată fie ziua aceea, iar Dragut să ardă în flăcările iadului!

L-am văzut, la cîteva zile de la sosirea la Toulon, aplecîndu-se şi privindu-ne unul cîte unul. Mi s-a părut că mă căuta, apoi m-a arătat unuia dintre paznici.

Mi-am băgat capul între umeri. Nu mai voiam să mor, ci să fug.

În fiecare noapte, în timp ce tovarășii noștri respirau de parcă horcăiau, cu trupurile zguduite de coșmaruri care le smulgeau cîteodată strigăte de durere prin somn, eu și Sarmiento, ca niște șobolani, rîcîiam bucata de lemn de care era țintuit lanțul care ne lega.

Nu aveam decît unghiile pentru a smulge fibrele din carenă, rănindu-ne.

Uneori, unul din noi se ghemuia în mizerie pentru a încerca să muște din lemnul negru.

Alungam șobolanii care se apropiau de degetele noastre însîngerate. Ne era teamă de mușcăturile lor.

Apoi se iveau zorile. Tot mai tîrziu.

Aproape în fiecare zi paznicii alegeau pe cîțiva dintre noi pentru a descărca prada care fusese îmbarcată la Nisa după cucerirea și jefuirea orașului.

Nu-i mai revedeam. Poate că mureau sub lovituri sau dați în slujba vreunui păgîn, căpitan de galeră sau simplu paznic care ocupa una dintre casele ai cărei locuitori fuseseră alungați de rege, acel monarh care primise totuși din partea lui Dumnezeu misiunea să-i protejeze și să apere credința în Hristos.

Sarmiento șoptea că tovarășii noștri reușiseră probabil să fugă, să ajungă în satele creștine, dar o spunea cu glas atît de abătut, încît nu puteam să-l cred.

Știa, la fel de bine ca mine, că gardienii s-ar fi răzbunat pe noi pentru o evadare reușită. Or, ei păreau dezinteresați de soarta noastră, aruncîndu-ne cîteva colțuri de pîine, umplîndu-ne un hîrdău de apă care ni se părea cu atît mai sărată și mai stătută cu cît auzeam, pe chei, susurînd o fîntînă.

De aceea, noaptea continuam să roadem și să săpăm cu unghiile în lemnul carenei.

Într-o zi, paznicii ne-au descătușat împreună cu ultimii vîslași. Cu vîrful sulițelor și al săbiilor, ne-au împins pe

punte, înjurîndu-ne şi lovindu-ne fiindcă ne clătinam şi încercam să ne prindem de parîme.

Mi-am primit partea de lovituri şi m-am clătinat, am ezitat, m-am împleticit ca un om temător care nu mai ştie nici să se ţină pe picioare, nici să meargă.

Lumina, aerul rece, culoarea colinelor care înconjurau oraşul, vederea arborilor m-au ameţit.

Am fost împins pe chei.

Aici am rămas îngenuncheat. Am ridicat ochii şi am văzut căsuţele joase cu acoperişuri de ţiglă şi cu faţade coşcovite, albe sau îngălbenite.

Pămîntul acesta, oraşul erau creştine.

Apoi am auzit strigăte răguşite, voci înfundate şi i-am zărit pe acei oameni cu turbane, urmaţi de sclavi cu lanţuri la picioare mergînd pe cheiuri, afundîndu-se în străduţe, strigîndu-se de la ferestre, sporovăind în pragul caselor.

Nu, acest pămînt, acest oraş nu mai erau creştine.

Ele fuseseră date necredincioşilor de către suzeranul meu, regele preacreştin, iar tatăl şi fratele meu favorizaseră o asemenea felonie.

Pretinseseră că era vorba despre apărarea regatului Franţei, ameninţat de Carol Quintul, care căuta să-şi instaureze monarhia universală asupra întregii lumi, ascunzîndu-şi ambiţiile sub prefăcătoria credinţei.

Asta îmi spusese tata.

Dar eu stăteam în genunchi pe pămîntul unui oraş dat păgînilor.

Ploua cu lovituri de bastoane. Mă izbeau cu latul săbiilor. Îmi înţepau picioarele aşa cum îi faci unui animal ca să se ridice.

M-au ridicat şi m-au despărţit de tovarăşii mei.

I-am văzut depărtîndu-se, legaţi unul de altul, Sarmiento mergînd ultimul. Era cel mai înalt şi mergea drept, nobil în zdrenţele sale.

S-a întors către mine şi a strigat:

– Dumnezeu să te aibă în pază, frate!

Paznicul care era în urma lui l-a lovit peste umeri, dar el nu şi-a plecat capul şi a continuat să se uite la mine.

Înainte de a dispărea pe o străduţă, a strigat brusc:

– *Esperanza!*

L-am văzut pe gardian ridicînd suliţa, şi parcă mi-ar fi străpuns mie sufletul.

Pentru cîteva clipe, disperarea m-a orbit şi m-a paralizat. Nu am mai putut înainta, în ciuda bruftuielii şi a loviturilor, a strigătelor celui care mă păzea.

Apoi a tras de lanţul cu care îmi erau legate mîinile şi picioarele, forţîndu-mă să merg cu paşi mărunţi sau să ţopăi ca un animal ţinut în lesă.

Mi-a fost ruşine.

Eram înconjurat de mulţimea necredincioşilor. Majoritatea nu-mi dădeau nici o atenţie, dar cîţiva mă luau în rîs, mă scuipau, mă împingeau cu dispreţ, făcîndu-mă să mă clatin, şi rîdeau tare cînd cădeam pe pavaj.

Am fost ispitit să nu mă mai ridic. Atunci gardianul ar fi trebuit fie să mă tîrască, fie să mă ucidă.

Voiam cu orice preţ să redevin om.

– „*Esperanza!*“ îmi strigase Sarmiento.

Am rămas întins, indiferent la loviturile pe care gardianul mi le dădea cu nemiluita. Mă lovea peste spate, peste pulpe, îşi înfigea vîrful lăncii în picioarele mele.

Deodată, un bătrîn s-a apropiat şi l-a împins pe gardian, ameninţîndu-l cu pumnul, iar mulţimea din jur s-a îndepărtat.

Bătrînul s-a ghemuit. Purta un turban negru, înfăşurat şi în jurul gîtului. Mi-a întins mîna.

Privirile noastre s-au încrucişat, şi am citit în ochii lui compasiune, fraternitate şi smerenie.

M-a podidit un hohot de plîns.

„Esperanza, esperanza.“

I-am prins mîna, am strîns-o. M-am aşezat în genunchi, apoi m-am ridicat.

Bătrînul m-a mîngîiat pe faţă, după care s-a îndepărtat.

Imediat, gardianul a început să mă bată cu coada suliţei peste partea dreaptă a trupului.

Am mers mult pe ulicioarele umbroase şi zgomotoase. Pe una dintre străduţele unde se înşiruiau dughenele cizmarilor, ale croitorilor, ale armurierilor, ale zarafilor, am zărit în spatele tejghelelor creştini şi un evreu cu haină lungă galbenă stînd la taclale cu păgînii.

Am încercat să întîlnesc privirea acestor oameni care aleseseră să-şi continue comerţul în oraşul dat duşmanului şi unde singurii creştini pe care îi văzusem pînă atunci erau în lanţuri, bătuţi, umiliţi, asemenea mie.

Negustorii aceia îşi băgau în buzunare banii lor, iar seara, numărau arginţii trădării.

Tatăl, fratele meu, regele preacreştin trebuiau să cîntărească beneficiile alierii lor cu sultanul.

I-am blestemat pe toţi aceşti trădători, aceşti renegaţi!

Şi m-am rugat, Doamne, să vină ziua pedepsirii lor, iar eu să fiu martor!

Am ajuns într-o piaţă în centrul căreia se afla un grup de femei creştine înconjurat de soldaţi.

Mai mulţi bărbaţi tăcuţi, cu feţe îngrijorate, le fixau cu privirea.

Ele stăteau jos, strîngîndu-şi picioarele, cu capul pe genunchi.

Una singură era în picioare cu spatele la mine.

Cînd i-am văzut chipul, am încremenit, în ciuda loviturilor.

Părul blond despletit îi ajungea pînă la talie. Îşi ţinea braţele încrucişate, părînd că nu-i vede pe paznicii care se foiau

în jur, amenințînd cu sulițele mulțimea de bărbați care înaintau, apoi se retrăgeau.

Am strigat, am vrut să mă reped spre Mathilde de Mons.

O durere mi-a străbătut grumazul. Am simțit în ochi și în cap o lumină orbitoare care o învăluia în același timp și pe Mathilde de Mons.

M-am prăbușit.

Cînd am redeschis ochii, mai întîi am văzut albastru, apoi am înțeles că eram întins pe parchetul unei încăperi cu plafonul vopsit în această culoare. Capul abia mi-l puteam mișca. Am încercat să adun resturi de memorie, dar nu mai știam dacă acea femeie stînd în picioare, mîndră, era Mathilde de Mons sau îmi imaginasem eu prezența ei în mijlocul femeilor capturate, destinate haremului.

Am vrut să mă conving că Mathilde nu putea să se găsească printre captive. Apoi, încet-încet, mi-am amintit de acele bande de necredincioși care, debarcînd de pe o galeră, noaptea, într-un golfuleț, atacau satele, se strecurau prin văi și apăreau la cîteva zile de marș departe de mare, surprinzîndu-i pe țărani pe cîmp, distrugîndu-le recoltele, prădînd bisericile, jefuind atît colibele, cît și castelele.

Apoi, cu prada și cu prizonierele, se întorceau la navele care-i așteptau.

Putuseră, așadar, să urce pe valea Siagnei pînă la Marea Fortăreață a familiei Mons. Poate că tatăl și fratele meu le arătaseră vadurile, cărările care le-ar fi permis să ocolească posturile de pază.

Era război în toată regula. Familiile Thorenc și Mons erau rivale și dușmane. Armistițiile dintre ele fuseseră mereu de scurtă durată, menite să pregătească următoarea înfruntare.

Și apoi, dacă Francisc I cedase Toulon necredincioșilor, de ce Ludovic de Thorenc nu le-ar fi ușurat jefuirea Marii Fortărețe a familiei Mons?

Sufletul îmi era tot numai amărăciune și durere.

Am auzit paşi, dar, înainte de a putea să mă redresez, am fost luat de umeri, ridicat, ţinut în picioare.

În mijlocul încăperii mari pe zidurile căreia am ghicit, ca nişte dungi mai luminoase pe lemnăria întunecată, locul unde fuseseră a două crucifixuri, l-am descoperit pe Dragut.

Înalt, slab, cu vestă roşie şi pantaloni bufanţi negri, cu capul descoperit, ras în cap, stătea înfipt ca un stîlp. Obrazul stîng, acoperit de o cicatrice mare de un roz aprins, contrasta cu negrul mat al feţei.

A venit spre mine. I-am recunoscut mersul suplu, dînd impresia că nu atingea pămîntul.

– Eşti viu, pentru că aşa am vrut eu, mi-a zis. Apoi, apropiindu-se şi mai mult, încît am simţit parfumul pătrunzător cu care îi erau stropite hainele, a adăugat dispreţuitor: Thorenc fiul! Dacă nu ţi-am tăiat gîtul este pentru că valorezi o mie de ducaţi. S-a întors, a întins braţul şi a arătat o casetă aşezată pe o masă. Ţi-au plătit răscumpărarea. Aş fi putut cere mai mult. Dar – a deschis braţele, rînjind – sîntem aliaţii regelui Franţei, iar familia Thorenc îl slujeşte. M-au avut ca oaspete, iar sultanul i-a primit la el. Brusc, a strîns pumnul şi a urlat cu un glas ameninţător: Dar ce făceai tu pe o galeră spaniolă? Smintitule! Ai capul plin de minciunile unui călugăr: asta-i ce mi-au spus despre tine! A început să străbată încăperea, aplecat, însoţindu-şi vorbele cu mişcări ample de braţe. Preoţii, călugării, religia lor, Dumnezeul tău. Îi cunosc! S-a oprit, şi-a lăsat capul într-o parte, cu braţele încrucişate. Un Dumnezeu învins, crucificat! Şi-a lăsat braţele pe lîngă trup şi a reluat: Eram predestinat seminarului. Dar Dumnezeul tău, cel căruia mă rugam din copilărie la fel ca toţi locuitorii satului meu, ne-a apărat? Casele ne-au ars, la fel şi biserica. M-am gîndit: „Deci nu El este cel mai tare!“ L-am recunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Allah Unicul, şi Mahomed, profetul Său. M-am supus cuvîntului Său. Sînt soldatul Său. Mă apără şi mă recompensează. Şi-a încrucişat

brațele. Iată-mă aici, și pot, dacă vreau, să te jupoi ca pe o oaie, apoi să crucific ce mai rămîne din tine. Ce spui?

Mi-am plecat capul.

– Nu Dumnezeul tău te-a salvat, a reluat el. Eu sînt acela! Eu, fiul profetului Mahomed, hotărăsc să te vînd lui Ludovic de Thorenc pe o mie de ducați!

Ceea ce m-a făcut să-i răspund lui Dragut:

– Nu-l cunosc pe Ludovic de Thorenc.

7

Tu ai fost, Doamne, cel care mi-a pus pe buze cuvintele care mi-au pecetluit destinul?

Nu am avut curajul să le repet cînd Dragut mi-a cerut-o, luîndu-mă de guler și scuturîndu-mă.

Am lăsat capul în jos ca să nu-i văd chipul, să nu cedez în fața spaimei pe care mi-o inspira, atît de tare simțeam venind dinspre el o cruzime nemiloasă.

– Nu-l cunoști pe Ludovic de Thorenc? a repetat.

Mi-am mușcat obrajii și buzele ca să nu țip: „Da, am mințit! Sînt fiul lui! Îi mulțumesc pentru că mi-a plătit răscumpărarea! Da, vreau să fiu liber, să părăsesc acest oraș, să nu mă mai gîndesc la cei pe care îi părăsesc aici: Mathilde de Mons, Diego de Sarmiento și frații mei creștini abandonați de regele lor, în lanțuri, bătuți, martirizați! Vreau să călăresc pînă în pădurile care acoperă vîrfurile de dincolo de Castellaras de la Tour. Vreau să vînez mistreți și capre, să trăiesc departe de oameni, lăsîndu-i pe unii să se alieze cu păgînii, iar pe ceilalți, să se lupte cu ei. Nu mai vreau să fiu antrenat în război. Nu vreau să fiu jupuit, tras în țeapă, crucificat. Nu mai vreau să putrezesc printre șobolani în întunericul din galeră!“

Doamne, a trebuit să mă lupt cu ispita de a mă renega, și nu am găsit forța de a rezista decît în rugăciune. În minte și pe buzele mele nu Te aveam decît pe Tine, Tatăl Nostru din ceruri, și pe Maria, mama tuturor milostivirilor.

Dragut m-a pălmuit, apoi și-a pus mîinile în jurul gîtului meu, strîngînd. Degetele lui îmi apăsau atît de tare beregata, încît am avut impresia că urma să le bage înăuntru ca să-mi smulgă capul.

Un văl roșu mi-a acoperit ochii.

Cînd vălul s-a risipit, eram în genunchi, cu mîinile legate la spate, cu un baston sub brațe. Cei doi oameni care mă păzeau țineau de capete, ridicîndu-mă uneori cînd mă vedeau că nu mai mișc.

Dragut se afla dinaintea mea.

– Așadar, vrei să rămîi cu noi? a spus. Vorbea cu un glas hotărît, cu degetele împreunate pe piept. Ești un om prețios. Valoarea îți va crește. În curînd îi voi cere lui Ludovic de Thorenc două mii de ducați. Iar pentru această sumă i te voi da așa cum ești acum, legat ca un ied înainte de tăiere. A clătinat din cap. Dar te păstrez pentru sfîrșitul ramadanului. S-a ridicat și a început să se plimbe în jurul meu, aplecîndu-se ca să-mi ridice capul și să mă tragă de păr. Dar poate vrei să recunoști că Allah este Unicul și să asculți glasul Profetului? S-a ghemuit, apropiindu-și fața de a mea. Ești tînăr, ai pielea netedă. M-a mîngîiat pe obraz. Eu am stat șapte ani înlănțuit pe o bancă de ocnaș. Uite... Și-a trecut vîrful degetelor peste cicatrice. M-au însemnat ca pe un cal, ca pe un taur. Eu însumi mi-am pus pe față lama înroșită a unei săbii. Am devenit Dragut Arsul. Cînd vei fi trăit toate acestea, vei recunoaște puterea lui Allah! S-a ridicat, m-a tras din nou de păr, obligîndu-mă să-l privesc. Vei deveni probabil căpitan-pașa, ca mine. Allah este darnic cu cei care L-au recunoscut. Iar sultanul veghează asupra celor care se alătură.

Am răspuns în șoaptă:

– Cred în Isus Hristos, Dumnezeul Nostru.

PARTEA a II-a

8

Doamne, fiindcă mi-am arătat credinţa în Tine, Dragut, cu o înclinare din cap, a poruncit să fiu biciuit.

Pe rînd, cei doi paznici mi-au şfichiuit pulpele, coapsele şi braţele răsucite la spate.

Am auzit şuieratul bicelor din piele, apoi durerea m-a copleşit şi, la fiecare lovitură, trupul, fără să vreau, zvîcnea.

Sîngele îmi întuneca privirea, iar cel care îmi curgea din nări se prelingea pînă în gură.

Apoi Dragut a strigat şi nu m-au mai lovit.

Rămăsesem un trup inert pe care l-au tîrît pe străduţe. De fiecare dată cînd cei doi paznici ridicau bastonul trecut pe la subsuori, vrînd să mă oblige astfel să merg, eram incapabil să stau în picioare şi să fac un pas.

Mă lăsau să cad din nou, tîrîndu-mă ca pe un animal capturat şi rănit, dus la tăiere.

Genunchii mi se izbeau de pavele şi simţeam sîngele din julituri prelingîndu-se pe picioare.

Dragut nu a vrut să mor. Capul îmi atîrna. Bastonul îmi tăia umerii şi mi se părea că pieptul se desfăcea la mijloc.

Fără să înţeleg unde mă aflu şi nici cît timp s-a scurs, am ghicit că cineva îmi ştergea faţa şi rănile.

Am zărit în jur numai nişte siluete abia distingîndu-se în penumbră. Am auzit şuşoteli.

Într-un final am recunoscut glasul lui Diego de Sarmiento şi Ţi-am mulţumit, Doamne, că l-ai lăsat în viaţă.

M-am ridicat puţin.

Vreo cincizeci de oameni stăteau înghesuiţi într-o încăpere rotundă abia luminată de două deschizături înguste. Sarmiento era aşezat lîngă mine, mîngîindu-mi fruntea.

S-a aplecat, mi-a şoptit că gărzile mă aruncaseră în această sală a turnului fortăreţei Toulon. Aici erau închişi atît creştinii rebeli, cei care încercaseră să fugă, adică urmau să fie schingiuiţi, cît şi cei care refuzaseră să devină sclavi, pretinzînd a fi gentilomi. Acei captivi ale căror familii urmau să plătească o răscumpărare trebuiau, în aşteptarea plăţii, să fie respectaţi.

– Aici, a explicat Sarmiento, se află oameni care în curînd vor fi liberi şi alţii care vor fi traşi în ţeapă sau jupuiţi. Mi-a luat mîna şi mi-a strîns-o. Dar tu? m-a întrebat. S-a enervat cînd a aflat că refuzasem să fiu răscumpărat. Întotdeauna trebuie să alegi libertatea! s-a revoltat el.

Dar dacă pentru aceasta trebuie să-ţi pierzi onoarea, să-ţi laşi credinţa? Să devii un renegat?

Nu mi-a răspuns, preferînd să-mi povestească însă ce a văzut.

Oraşul era ocupat de cîteva zeci de mii de necredincioşi: marinari ai flotei lui Dragut, ieniceri care trăiau aici cu femeile lor. În fiecare zi, convoaiele aduceau din toată Provence, la ordinul regelui preacreştin, găini, iezi, iepuri, fructe. Amarate la cheiurile portului sau ancorate în radă alături de galerele necredincioşilor, se aflau chiar şi nişte nave franceze comandate de un anume Polin, pe care Francisc I îl numise şef şi căpitan general al armatei Levantului.

În fiecare seară Polin stătea la masă cu Dragut şi petreceau. Ambele flote trebuiau să pornească spre Constantinopol.

Sarmiento a scuipat.

– Francezii îi spun Istanbul, ca turcii, a adăugat el. S-a pornit, vorbind cu glasul plină de ură, cu trupul aplecat în față și cu pumnii strînși. Francezii, a continuat el, l-au uitat pe împăratul creștin Constantin. Nu mai sînt fiii demni ai Sfîntului Ludovic cruciatul. Sînt la fel de răi ca păgînii, poate chiar mai răi, întrucît continuă să pretindă că sînt catolici, cînd de fapt trădează creștinătatea, grijulii să-și întărească nația, să-și favorizeze regele, gata pentru aceasta să îngenuncheze în fața Sublimei Porți, să sărute picioarele sultanului, să-i ofere orașele creștine, să lupte alături de el, cum a fost și la asediul Nisei.

Dar pedeapsa n-avea cum să întîrzie. Papa îl amenințase cu excomunicarea pe Francisc I. Să o facă, să o facă! Cît despre turci...

Sarmiento îi auzise pe unii dintre căpitanii barbari spunînd că sultanul trebuia să păstreze Toulonul, că un musulman nu este legat de promisiunea pe care o face unui creștin. Or, pentru un necredincios, Francisc I asta era. Nu recunoscuse că Allah este cel mai mare, iar Mahomed, profetul Său. Ca un tîlhar fără credință ori lege, nu se gîndea decît la interesul regatului său. Va veni o zi cînd se va apropia de papalitate și de Carol Quintul, așa cum a făcut-o în trecut.

Cu cîțiva ani mai înainte, papa își măritase la Marsilia pe una dintre nepoate, Caterina, cu fiul lui Francisc I. Acesta din urmă îl întîmpinase la Aigues-Mortes pe împăratul Carol Quintul, al cărui adversar era acum, dar cu care avea să cadă la pace în curînd. Îi deschisese porțile castelelor sale, cele de la Paris, după ce l-a făcut să traverseze toată Franța pentru a-l conduce pînă în Țările de Jos ca să lupte împotriva inamicilor săi.

Trebuia, așadar, să se teamă de Francisc I. Trebuiau ridicate ruguri în orașele sale pentru a-i arde pe acei creștini care își ziceau reformați protestanți, hughenoți, aceiași pe care

Carol Quintul îi persecuta la Gand, la Bruxelles, la Mons. Complici și rivali: așa erau cei doi suverani.

Cum să crezi că unul sau altul poate fi un aliat de nădejde?

Carol Quintul, cel puțin, nu încercase niciodată să caute sprijinul Sublimei Porți, spre deosebire de Francisc I. Interesat doar de grijile sale, acesta era la fel de viclean ca un venețian.

Dar atunci de ce să i se redea Toulonul, acest oraș cu nenumărate grădini, cu arbori încărcați de portocale amărui și de lămîi și a cărui radă putea adăposti de furtună peste două sute de nave?

Francezii observaseră ezitările turcilor. Se spunea că erau neliniștiți de atitudinea păgînilor și că îi grăbeau deja pe aceștia să se pregătească pentru părăsirea orașului, conform angajamentelor luate. Dar Dragut se sustrăgea, cerînd eliberarea ocnașilor musulmani care se aflau la bordul vaselor franceze.

Polin, acest trădător care se fudulea că este generalul unei armate creștine și se împăuna alături de Dragut, se executase, și aproape patru sute de necredincioși fuseseră astfel debarcați și primiți ca niște eroi de către o mulțime bucuroasă.

– Iar noi, noi stăm aici! gemuse Sarmiento izbind cu pumnul în pămînt.

Se zvonea că francezii le dăduseră necredincioșilor opt sute de mii de ducați ca să părăsească orașul!

Timp de cîteva nopți, au fost văzuți zeci de oameni înconjurați de ieniceri punînd în pînzeturi albe și roșii grămezi de monede de aur pe care le cărau mai apoi la bordul galerelor. Dragut veghease în fiecare noapte cum era îmbarcat ceva ce nu era decît o răscumpărare în plus.

– Regele preacreștin își răscumpără orașul pe care singur l-a dat păgînilor! a adăugat Sarmiento dezgustat. Moravuri franțuzești...

A clătinat din cap, mîrîind că greșisem neacceptînd oferta lui Dragut. Renegatul urma să păstreze cei o mie de ducați și va cere o nouă răscumpărare, mai mare, atunci cînd

îi voi cere tatălui să-mi obţină eliberarea, cînd voi descoperi ce înseamnă temniţele din Alger şi voi fi petrecut poate mai mulţi ani pe fundul galerelor necredincioşilor.

– N-am să-mi schimb părerea, i-am răspuns.

Sarmiento a murmurat că eram mai încăpăţînat şi mai orgolios decît un castilian.

Am ezitat îndelung, aşteptînd ca prizonierii din jur să adoarmă, şi abia atunci i-am vorbit de acel grup de femei pe care le văzusem captive în piaţa din apropierea locuinţei lui Dragut. Una dintre ele...

El m-a întrerupt:

– Uită femeile, francezule!

9

N-am urmat sfatul lui Diego de Sarmiento.

Amintirea lui Mathilde de Mons, tînăra mîndră, cu părul despletit, stînd în picioare în mijlocul captivelor, nu a încetat să mă bîntuie.

Visam să o revăd.

Uneori încercam să mă conving că era doar o fată care-i semăna, sau că fusesem victima unei iluzii, ori că Enguerrand de Mons plătise o răscumpărare, iar sora sa își recîștigase libertatea.

Și totuși, certitudinea mea era că ea se afla acolo, în acel oraș, poate foarte aproape de mine.

Aș fi vrut să pot părăsi în fiecare dimineață, ca majoritatea prizonierilor, sala fortăreței unde eram închiși.

Mă prezentam gardienilor, care deschideau ușile, încă din zori, și intrau în sală lovind în dreapta și în stînga trupurile alungite, izbind cu bastoanele lor lungi, urlînd că, una-două, creștinii, acești cîini, trebuiau să se adune, să înainteze.

Prizonierii erau folosiți întreaga zi ca hamali, dulgheri sau tăietori de lemne. Unii – Sarmiento făcea parte dintre aceștia – erau amestecați printre slugile de casă ale căpitanilor barbari.

Întindeam mîinile la gardieni ca să mă pună în lanțuri, să mă scoată la muncă împreună cu ceilalți și să-mi permită

astfel să traversez orașul să o văd, poate pe Mathilde de Mons. Dar mă clătinam, cuprins de febră, cu picioarele umflate, pielea sfîrtecată, purulentă.

Gardienii mă respingeau, punîndu-mi bastonul în piept, și aș fi căzut dacă Sarmiento, de fiecare dată, nu m-ar fi ținut.

Mă ducea pînă într-un colț al sălii aproape de răsuflători. Mă învelea cu zdrențele pe care le abandonau unii prizonieri. Îmi spunea mereu că trebuie să trăiesc și deci să-l rog pe Dumnezeu să-mi dea puterea să vreau lucrul acesta.

Îl rugam din suflet să afle de soarta acelor femei, apoi îndrăzneam să pronunț numele uneia dintre ele, Mathilde de Mons, sora lui Enguerrand de Mons, care luptase fără îndoială la Nisa alături de apărătorii neînvinși ai castelului orașului.

Sarmiento se îndepărta fără a-mi răspunde, alăturîndu-se prizonierilor pe care gardienii îi scoteau din sală și care se fereau; el era singurul care nu-și pleca niciodată capul.

La întoarcere, se așeza lîngă mine. Pe față avea adesea urmele loviturilor primite. Nu se plîngea, mărturisindu-mi doar că acel căpitan pe care îl slujea, Hussein, se purta cu el ca un gentilom, oferindu-i chiar pîine și fructe pe care le împărțea cu mine.

Așadar, gardienii erau cei care îl loveau pe parcursul drumului și atunci cînd prizonierii intrau înapoi în sala fortăreței, încercînd să-l desfigureze, nesuportîndu-i noblețea trăsăturilor și nici mîndria.

– Nu mă vor omorî, șoptea el. Sînt un captiv de răscumpărat. Valorez cel puțin cinci sute de ducați. Dragut le-ar tăia capul dacă aș muri sub loviturile lor.

Îl ascultam, arzînd de dorința de a-l întreba despre acele femei, dar, chiar înainte să deschid gura, el clătina din cap și repeta:

– Nimic, nimic.

Într-o seară, s-a aplecat spre mine, mi-a cercetat rănile şi cicatricele, asigurîndu-mă că în curînd voi fi sănătos. A tăcut cîteva clipe, apoi mi-a zis:

– Căpitanul Hussein mi-a vorbit de Dragut Arsul.

Hussein îl dispreţuia pe acest renegat, care îşi părăsise credinţa nu pentru că a recunoscut că Allah este unicul Dumnezeu, iar Mahomed, profetul Său, ci numai pentru a-i face pe plac căpitanului galerei, un om care putea hotărî ca el să-i părăsească pe ocnaşi şi să-i devină protector. Acest om...

Ascultîndu-l, Doamne, pe Sarmiento, m-am gîndit la flăcările purificatoare ale Sodomei şi Gomorei.

Asta pentru că Sarmiento îmi vorbea despre viciul sodomiei, care îi unise pe Dragut şi pe căpitanul galerei, despre acea corupere a trupului şi a sufletului de care renegatul se folosise pentru a ajunge în vîrful puterii. Acum, că ajunsese căpitan-paşa, continua să fie corupt, alegînd dintre sclavii creştini pe tinerii şi tinerele cu care îşi putea satisface poftele.

Sarmiento mă avertiza astfel asupra pericolelor pe care urma să le întîlnesc. Trebuia să rezist nu numai în faţa loviturilor, dar şi a seducţiei, a ispitelor, a viciului. Numeroşi tineri creştini cădeau pradă, devenind obiecte ale plăcerii, obţinînd privilegiul de a trăi pe lîngă amanţii lor. În felul acesta scăpau de galere şi de închisoare. Înveşmîntaţi în straie de mătase, cu bucle şi cu inele, luau parte la festinurile stăpînilor lor şi, pierzîndu-şi onoarea şi demnitatea, se converteau la religia lui Allah.

Stricaţi, pervertiţi, pierduţi, deveneau cei mai cruzi dintre călăi. Nu suportau să descopere că unii creştini preferau martiriul în locul viciului. Aceşti renegaţi ucideau pentru a uita că existau şi alte căi, alte alegeri decît cele, nedemne, alese de ei.

Sarmiento a tăcut brusc. Mi-a lăsat impresia că ezită, s-a uitat lung la mine, apoi, lăsînd capul în jos, strîngîndu-mă de umeri, fiindcă tocmai îl întrebam, a murmurat că Dragut era

un blestemat, că majoritatea necredincioşilor îl dispreţuiau şi se temeau de el. Era unul dintre cei cărora trebuia să le respingi religia, împotriva cărora trebuia să lupţi pentru a-i alunga de la mormîntul lui Hristos şi din pămînturile creştine, dar cu speranţa că într-o zi îşi vor deschide ochii, că vor recunoaşte taina lui Hristos şi bunătatea Fecioarei Maria. Mulţi mauri se convertiseră în Spania, şi chiar evreii se alăturaseră Sfintei Biserici.

Dragut însă nu merita numele de om. Căpitanul Hussein refuza să-l numească astfel, spunînd că este un aliat al puterilor Răului. Un diavol.

– Eşti atît de tînăr, a adăugat Sarmiento. Fereşte-te de el. Ar putea să facă din tine prada sa. Se va juca de acum cu tine. Aşa face cu tinerii creştini.

Îi hărţuia, îi ameninţa cu tortura, părînd un timp că îi uită, apoi îi aducea din nou în faţa lui, obligîndu-i să asiste la executarea unui creştin sau a unui musulman.

Moartea nefericitului era întotdeauna lentă. I se tăiau mai întîi nasul şi urechile. După fiecare supliciu Dragut se arăta plin de vervă, vesel, mîngîind faţa, pulpele tinerilor, apoi venea ţeapa, agonia atroce.

Atunci monstrul îi ducea pînă la patul său pe creştinii îngroziţi şi le oferea să aleagă între viciu şi martiriu. Voia ca aceştia să se înjosească şi să-şi renege credinţa, şi ca, pentru a-i obţine mila, ei să fie cei care, primii, se ofereau, devansîndu-i poftele.

Dragut se bucura că îi poate dispreţui, iar uneori îi respingea, îi trimitea la închisoare sau la galere sau, după ce îi corupsese, îi elibera pentru ca aceştia să le arate creştinilor că nimeni nu rezistă viciului şi că el, Dragut Renegatul, avea putere de viaţă şi de moarte, de perdiţie asupra tuturor.

– Dragut poate să-şi arunce plasa asupra ta, a încheiat Sarmiento. Am vrut să ştii cum acţionează. Căci dacă acest căpitan Hussein mi-a vorbit despre el este pentru a ne pune

în gardă. S-a aplecat spre mine, luîndu-mă de umeri şi strîngîndu-mă la piept. Hussein mi-a vorbit despre acele femei. Mai ales despre una dintre ele.

Dragut Arsul, Dragut Damnatul era şi stăpînul unui harem de şaizeci de femei, invidiat chiar de sultan. El oferea pînă la o sută de ducaţi căpitanilor galerelor sale pentru o fecioară creştină. La fiecare întoarcere din atacurile lor asupra satelor din Italia, Provenţa sau Spania, toţi îi prezentau femeile pe care le luaseră.

– Dragut nu alege decît blonde, a precizat Sarmiento.

Mathilde de Mons fusese îmbarcată împreună cu alte trei femei pe una dintre galerele lui Dragut care urmau să plece spre Alger.

Hussein îi povestise lui Sarmiento că acesta refuzase să o elibereze, oricare ar fi fost suma probabilei răscumpărări.

Un trimis al lui Enguerrand de Mons propusese o mie, apoi două mii de ducaţi. Degeaba. Dragut răspunsese că şi-a promis să se căsătorească cu Mathilde, adăugînd că îi va da lui Enguerrand un permis de liberă trecere dacă acesta dorea să asiste la ceremonia de la Alger, peste cîteva luni, după ce Mathilde se va fi convertit la islam.

Doamne, ce pedeapsă mi-ai dat!

Era ca şi cum, în zorii vieţii, voiai să mă pui la cea mai mare încercare, să mă arunci în lupta cea mai nesigură, cu diavolul şi cu disperarea.

Ca şi cum, înainte de a mă primi în rîndul cavalerilor Tăi, îmi cereai să înfrunt fără armură şi cu mîinile goale un inamic bine închingat, cu viziera trasă, cu lancea ascuţită, maestru în şiretlicuri, în stare de toate capcanele.

– Roagă-te pentru ea, mi-a spus Sarmiento.

Apoi, înainte de a se întinde lîngă mine, iar şobolanii la fel de mulţi ca în zilele de furtună să-şi înceapă scîrboasa

sarabandă alergînd peste trupurile şi feţele noastre şi muşcîndu-ne de urechi, Sarmiento a adăugat:

– Amîndoi sîntem în mîna Domnului. Nu ne cere decît un singur lucru, cel mai greu: să ne păstrăm credinţa în El. Roagă-te pentru ea, roagă-te pentru noi!

10

Doamne, am îngenuncheat şi m-am rugat.

Aveam nevoie de prezenţa Ta.

Diego de Sarmiento aţipise, iar eu mă simţeam părăsit, nevolnic în această sală împuţită şi zgomotoasă a fortăreţei din Toulon.

Era la fel ca la galere. Îmi amintea prin ce am trecut şi ce aveam să mai cunosc.

Am revenit în duhoarea trupurilor trudite, îngrămădite, auzeam respiraţia lor horcăită, oftaturile îndelungi, chiţcăitul şi ţopăitul şobolanilor.

M-am rugat.

Aveam nevoie de ajutorul Tău, Doamne, ca să nu disper.

Dar nu încetam să-mi imaginez ce avea să îndure Mathilde de Mons, lăsată în mîinile lui Dragut Arsul, Blestematul, Demonicul. Avea puterea să o umilească, să o lovească, să o corupă, să o schingiuiască, să pună să fie trasă în ţeapă, să o jupoaie de vie.

Nu m-am mai rugat.

De ce, Doamne, ai dat-o pe mîna acestui renegat?

M-am lăsat dus de mînia şi de dorinţa de a ucide.

Într-un sfîrşit, s-au ivit zorile.

Rănile mi se uscaseră. Puteam merge fără să mă clatin pînă la uşa pe care gardienii tocmai o deschiseseră.

Să-mi pună lanţuri şi să mă ducă pe chei! Îmi imaginam că aş fi putut să fug şi să ajung pe galera pe care se afla Mathilde.

Gardienii m-au dat deoparte, împingîndu-mă.

Am văzut trecînd prin faţa mea şirul de prizonieri, cu Sarmiento printre ei. Privirea sa îmi spunea că trebuie să trăiesc şi să acţionez cu prudenţă. La puţin timp după aceea, a venit un ienicer, m-a strigat, iar cînd am ieşit în faţă, mi-a arătat strada.

Am ieşit din fortăreaţă.

Soldatul nu-mi pusese lanţuri şi nici nu mă bătuse. Mergea în urma mea, indiferent, cu suliţa lui lungă pusă pe umeri.

Ţi-am mulţumit atunci, Doamne, pentru culorile pe care le regăseam, pentru ocrul faţadelor, pentru albastrul mării şi al cerului.

Ţi-am fost recunoscător că picioarele mele erau tot sprintene, pasul – sigur şi că trupul îşi recăpătase forţele.

Respirînd acest vînt rece care îmi spăla pielea şi sufletul, am simţit o bucurie instinctivă.

Am zărit la capătul străduţei catargele galerelor.

O clipă, am vrut să o iau la goană, să mă eliberez. Dar ar fi fost destul un strigăt al paznicului meu pentru ca toţi necredincioşii din jur să sară pe mine.

Nu voiam să mor sub loviturile lor. Eram curios să ştiu unde sînt dus.

Am fost surprins cînd soldatul m-a invitat, cu o mişcare de suliţă, să intru pe pasarela unei galere, iar el s-a aşezat pe marginea cheiului, punîndu-şi arma pe genunchi, lăsînd să-i cadă capul în piept, ca şi cum spera să adoarmă.

Cînd, ajuns pe punte, i-am auzit pe marinari vorbind franţuzeşte, m-am oprit. M-am gîndit că Dragut hotărîse să mă elibereze, iar gîndul acesta m-a ameţit.

Liber!

M-am prins de o parîmă ca să nu mă clatin și încet-încet mi-am revenit.

Ce capcană îmi întindea căpitan-pașal? Voia să mă corupă? Spera să capitulez? Spera că, drept recunoștință față de tata, care îmi plătea răscumpărarea, nu am să mai lupt, că îi voi da dreptate?

Tulburat, neliniștit, nesigur, nu l-am văzut pe ofițerul care venise spre mine.

M-a întrebat dacă eram Bernard de Thorenc.

Contele Filip de Polin, căpitan general al armatei Levantului, mă aștepta.

L-am urmat pînă la castelul din spate al galerei.

Am văzut strîmbătura de dezgust a lui Polin.

Se trăsese înapoi ca și cum i-ar fi fost teamă să nu-l ating în vreun fel.

– Viconte Bernard de Thorenc, da? mi-a zis, examinîndu-mă.

Am dat din cap în timp ce el se învîrtea în jurul meu.

S-a oprit la cîțiva pași și a început să prizeze, așezîndu-și tabachera de argint chiar sub nas și înfundînd cu vîrful degetelor fire de tabac în nări.

Așa făceau ofițerii și soldații pentru a nu simți duhoarea putridă din cala ocnașilor.

Eu o aveam pe cea din sala fortăreței, unde trăisem cîteva zile, culcat printre mizerii, atins de șobolani, îmbrăcat în zdrențe. Simțeam pe piele pînza țeapănă a hainelor murdare și rupte. Aș fi vrut să mă scarpin. Mi se părea că păduchii îmi colcăiau în barbă și în părul vîlvoi.

– Doriți să...? a început Filip de Polin arătîndu-mi un ciubăr cu apă.

Nu m-a lăsat nici măcar să răspund, cerînd să mi se aducă veșminte – „demne de un creștin“ a precizat el în timp ce mă dezbrăcam și intram în acea apă proaspătă și mă ghemuiam,

uitîndu-mă la căpitanul general, care, sprijinit de castelul din spate, mă privea, explicîndu-mi că tata îi ceruse să mă întîlnească, iar Dragut nu se împotrivise deloc.

– Diavolul acesta de om este o taină, a adăugat. L-am văzut la asediul de la Nisa, aruncînd la cîini copii abia născuți, nimeni și nimic nu l-ar fi putut opri să nu facă așa ceva, și apoi, dintr-odată devine uman și are – ei bine, da – comportări de gentilom. Viclean, pervers fără îndoială, dar fin, abil, respectînd uzanțele...

Glasul lui Filip de Polin era melodios. Ascultîndu-l, aveam impresia că desfăcea în fața mea o bucată de dantelă pe care parcă o mînca, afundîndu-și mîinile în ea. Mînecile de la cămașă, care îi acopereau încheieturile și o parte din podul palmei, erau ajurate, iar în jurul gîtului avea o coleretă de dantelă. Vesta albastră era brodată cu fire de aur, la fel ca pantalonii albi băgați în cizmele mari evazate la nivelul coapselor.

– Iată-vă rebotezat! mi-a zis după ce mă îmbrăcasem.

Nu m-am putut împiedica să zîmbesc, într-atît mi se părea că sînt din nou demn de numele de om, cu trupul curățat, deci cu sufletul mai limpede și mai puternic.

– Sînt niște barbari, a continuat Polin, poftindu-mă în cabina sa, apoi invitîndu-mă să iau loc în fața lui.

Mi-a întins tabachera, dar am refuzat să dau curs gestului.

– Știu ce ați suferit, a continuat el, apăsînd cu vîrful degetului tutunul în nări. Pentru ei, creștinii nu sînt prizonieri, ci niște sclavi, niște cîini.

S-a ridicat. Plafonul cabinei era atît de jos, încît era obligat să stea aplecat și cu trupul înainte.

– Galerele mele, la Nisa, se aflau în mijlocul flotei lui Dragut. Am văzut cum au jefuit, cum au incendiat orașul, cum i-au masacrat pe locuitori, cum le-au ridicat pe femei, dar cel mai mult... S-a oprit, a închis ochii. N-am să-i uit niciodată pe copiii... Și-a desfăcut brațele, ca și cum a trebuit

să accepte această fatalitate. Iar aceste omoruri, schingiuiri, jafuri nu își găsesc, de cele mai multe ori, altă justificare decît plăcerea pe care acești necredincioși o au perpetuîndu-le.

– Acești barbari, acești diavoli...! am început eu.

Am repetat ceea ce auzisem despre Dragut Arsul, Desfrînatul, Renegatul.

Am amintit soarta pe care le-o rezervase lui Mathilde de Mons și femeilor captive pe care le zărisem în piața din Toulon.

Brusc, m-am ridicat. Am strigat că el, conte Filip de Polin, la fel ca tata, contele Ludovic de Thorenc, ca fratele meu Guillaume și ca regele preacreștin al Franței, încheiase un pact cu acești diavoli, cu acești barbari, ajutîndu-i să jefuiască și să distrugă Nisa, oferindu-le Toulonul. Astfel, poate că li se permisese chiar să pună mîna pe Mathilde de Mons.

– L-ați trădat pe Dumnezeul vostru, renegaților! am tras eu concluzia.

Filip de Polin m-a ascultat, cu brațele încrucișate, figura sa exprimînd disprețul.

– Tatăl dumneavoastră m-a avertizat, a spus el, cînd, dintr-odată, oboseala m-a doborît și m-am lăsat să cad pe taburet, cu fața în palme. Atunci cînd ați refuzat eliberarea pe care tocmai o cumpărase de la Dragut, nu a fost surprins de atitudinea dumneavoastră. Oare să vă spun? Mi s-a părut chiar că este mîndru de alegerea pe care ați făcut-o. Dar și disperat din cauza orbirii de care dați dovadă. Polin s-a apropiat de mine. Credeți că nu-i cunoaște, că regele nostru Francisc nu știe cine sînt? Turci, necredincioși, călăii creștinilor, niște renegați. Noi, noi știm asta, cei care descindem din Clovis, primul rege botezat la Reims, noi, cei care sîntem fiii Sfîntului Ludovic și ai Ioanei. Credeți că m-am dus la Alger și la Constantinopol cu tatăl și cu fratele dumneavoastră pentru a face act de supunere și de închinare, să cerem să ne convertim la religia lui Allah? Dar, Bernard de Thorenc, mă

faceţi să-mi crape obrazul de ruşine şi aţi merita să vă fac să atîrnaţi de vîrful catargului! Sîntem aici pentru că, în calitate de catolici, aparţinem şi regatului Franţei, datorăm credinţă regelui nostru preacreştin şi am primit de la Dumnezeu sarcina de a apăra, de a ne proteja regatul şi supuşii şi de a nu lăsa pe oricine, fie el chiar papa, să ciuntească teritoriul şi puterile suzeranului nostru. Mă rog la Hristos şi la Sfînta Fecioară Maria, respect Biserica, mama noastră, dar dacă papa devine Cezar, dacă se aliază, ca orice prinţ italian, cu împăratul Carol Quintul sau cu Filip al II-lea, regent al Spaniei, în numele tatălui său, împăratul, atunci trebuie să-mi salvez regatul şi pe rege şi, dacă este nevoie, să aleg alierea cu barbarii, atît timp cît le va trebui lui Carol Quintul şi fiului său pentru a înţelege că regatul Franţei nu se lasă nici ciopîrţit şi nici nu acceptă să i se dicteze legea! Credeţi, la urma urmei, că sîntem singurii care fac aşa? Eu şi tatăl vostru i-am întîlnit în palatele lui Soliman Magnificul, la Constantinopol, pe ambasadorii lui Carol Quintul şi ai Serenisimei Republici Veneţia. Deschideţi ochii, sînteţi atît de tînăr, încît nu aţi învăţat încă să priviţi lumea aşa cum este! Şi nu-l condamnaţi pe tatăl vostru şi nici pe rege din neştiinţă şi cu pretenţie! Sînt un catolic la fel de fervent ca Domnia Ta, dar papa să rămînă episcop de Roma şi să nu caute să guverneze regatul Franţei! Carol Quintul să nu se mai deghizeze în capucin pentru a-şi apăra mai bine interesele! Iar Domnia Ta rămîi la bordul acestei galere, unde nici un necredincios nu va veni să te caute. Căpitan-paşala Dragut şi-a luat angajamentul. Şi-a primit răscumpărarea. Îşi va respecta cuvîntul, nu pentru că este un om loial, ci fiindcă are un interes. Acest renegat poate face într-o zi penitenţă şi poate reveni la credinţa în Hristos. Ei da, aşa sînt oamenii, iar suveranul nostru pontif îl va primi cu bunăvoinţă, numai să vrea el să se pocăiască, iar ca semn de căinţă să depună la picioarele acestuia cîteva mii de ducaţi, să conducă spre unul sau altul dintre porturile

papalității frumoasele și marile nave înarmate. Tinere, nu amestecați afacerile regatelor cu credința. Trebuie să știi să fii credincios lui Isus Hristos și regelui. Restul nu sînt decît înțelegeri, abilitate politică.

Am ieșit din cabină și am mers încet pînă la pasarelă.

Filip de Polin mi-a strigat în urmă că nu judecam, că diavolul îmi luase mințile, că îmi trădam regele și tatăl, cînd cea dintîi datorie a unui creștin este să respecte și să onoreze puterile legitime. Or, cele ale regelui și ale tatălui erau astfel dintotdeauna.

Am intrat pe pasarelă. Am privit navele amarate sau ancorate în radă. Oare galera pe care se afla Mathilde de Mons părăsise deja Toulonul, pornind spre Alger?

L-am văzut pe ienicer ridicîndu-se și privindu-l cu un aer uimit pe Filip de Polin, care continua să-mi vorbească, tot mai tare și mai mînios.

Am sărit pe chei. Ienicerul a venit spre mine ținînd sulița pregătită.

11

Doamne, un vînt puternic venit dinspre mare făcea să se umfle pînzele galerelor în dimineaţa cînd a început pentru mine călătoria în infern.

Cu mîinile legate, împiedicîndu-mă, înaintam cu capul plecat în mijlocul altor captivi.

Cînd am ajuns în port şi vîntul ne-a bătut în faţă, atît de puternic încît ne împingea spre străduţe, gardienii au început să ne lovească la întîmplare, izbindu-ne peste grumaz, peste umeri, peste şale, peste picioare, strigînd să ne îndreptăm spre galerele la bordul cărora trebuia să ne îmbarcăm.

Am ridicat capul. Am recunoscut vasul contelui Filip de Polin. La pupa stătea el însuşi, însoţit de ofiţeri. În acea clipă am fost ispitit să urlu, să strig după ajutor. Eram Bernard, fiul contelui Ludovic de Thorenc, aveam dreptul să fiu liber, fiindcă răscumpărarea mea de o mie de ducaţi fusese plătită!

Poate că am deschis gura, poate că m-am oprit.

Am primit o ploaie de lovituri de baston, iar biciul mi-a brăzdat obrazul. Captivii şi gardienii m-au împins înainte.

Am plecat din nou capul, cu faţa arsă de lovituri şi plină de sînge.

Am trecut pasarela unei galere.

Împungîndu-ne cu bastoanele, cu coada suliţelor, marinarii, gardienii, soldaţii ne-au grăbit pe puntea inferioară, deasupra calei.

Spaţiul era atît de strîmt, încît a trebuit să ne tîrîm pe coate şi în genunchi, îngrămădindu-ne unii în alţii, cu picioarele încrucişate şi cu capul între umeri.

Am început să mă sufoc în căldura umedă şi pestilenţială care urca din cală şi din trupurile noastre transpirate.

Un tînăr blond, aproape de mine, a început să geamă, apoi să plîngă, izbindu-se tot mai tare cu capul de coca. Am încercat să-l liniştesc, să-l fac să-şi vină în fire, să-l poftesc să se roage împreună cu mine, dar nu mă mai auzea, urlînd, zbătîndu-se, încercînd să ajungă pe punte.

Am ştiut că va muri.

Un paznic a urcat pînă la noi şi, apucîndu-l de păr şi trăgîndu-i capul pe spate, făcînd să-i iasă gîtul în afară, a împlîntat pumnalul, iar sîngele a ţîşnit.

Vieţile noastre valorau doar cît răscumpărarea pe care o puteau aduce, sau cît efortul pe care îl puteau da pe băncile din cala vîslaşilor, sau cît plăcerea pe care o dădeau cînd eram abuzaţi sau schingiuiţi.

Nu eram nimic mai mult. Valoram mai puţin decît un cîine. Nici măcar cît o oaie.

M-am rugat, Doamne, ca să nu urlu şi eu, să nu mă zbat în zadar sau să mă las ros de regretul de a nu-l fi ascultat pe Filip de Polin.

În acea dimineaţă, în timp ce ocnaşii începeau să tragă la rame, iar biciul se abătea peste spatele vîslaşilor, am cîntărit, Doamne, cît de liberi ne laşi să ne alegem destinul.

Puteam fi Iuda sau Te puteam ajuta să porţi crucea. Faptele ne sînt ca verigile unui lanţ, legate una de alta, iar noi vom fi judecaţi la capătul vieţii noastre.

Dar, Doamne, nu mi-am putut imagina în acea dimineaţă că drumul meu prin iad va dura şapte ani.

Poate, dacă aş fi ştiut că vor trebui atîtea anotimpuri ca să fiu umilit, lovit, decăzut din onoarea mea de om, aş fi urlat şi eu, asemenea sărmanului meu vecin, al cărui sînge se

uscase pe punte, iar căruia şobolanii începeau să-i ronţăie cadavrul. Gardienii nu l-au aruncat peste bord decît atunci cînd părăsisem rada portului Toulon, eram în plină mare, plutind spre Alger.

12

Mai întîi am auzit canonada, apoi detonările seci ale archebuzelor.

Mi-am imaginat că galera noastră era atacată de nave spaniole. Am încercat să mă ridic, să scap de amorţeala care mă copleşise de cînd părăsisem Toulonul.

Căci mai întîi mă lăsasem cuprins de starea aceea, considerînd că nu sînt decît o bucată de carne pe care hula o izbea de cocă. Aşa mi-am stăpînit panica, gîndurile negre, groaza de a fi mîncat de şobolani, teama de a pieri sufocat în acea încăpere strîmtă în care eram înghesuiţi.

Am vrut să urc cele cîteva trepte care duceau la punte.

Şobolanii, care rodeau lemnul îmbibat cu sîngele tînărului înjunghiat, cu voma şi cu dejecţiile pe care trupurile noastre le dăduseră drumul, dispăruseră.

Deodată, dupa strigătele, după bătăile de tobă, după sunetele ascuţite ale ţignalelor, după gălăgia mulţimii, am înţeles că intraserăm în portul Alger şi că era salutată întoarcerea galerelor căpitan-paşalei Dragut, îngreunate de prada şi de sclavii creştini cu care erau încărcate.

M-am aşezat la locul meu, iar şobolanii s-au întors.

Am ascultat strigătele de bucurie, chiotele stridente ale femeilor, mirările marinarilor şi soldaţii care le răspundeau.

A urmat izbitura cocăi de chei, tropăitul mulţimii zgomotoase şi vesele care se îmbulzea scandînd numele lui Dragut.

Noi tăceam, animale supuse care știu că nu pot scăpa de soarta lor.

M-am aplecat să zăresc chipul lui Sarmiento. Mă despărțeau de el vreo zece oameni. I-am ghicit ochii, care îi căutau pe ai mei.

Ne-am privit îndelung.

– Niciodată, niciodată nu mă va părăsi speranța că îmi voi căpăta libertatea! a strigat el.

Am repetat aceste cuvinte ca într-o rugăciune, cu ardoare.

Apoi paznicii și soldații ne-au scos pe punte, ne-au împins pe chei în mijlocul mulțimii care urla, rîdea, ne scuipa și ne amenința, agitînd pumnii și armele.

Ne strîngeam unii în alții ca o turmă zăpăcită. Ne clătinam. Îndată ce cîțiva cădeau, soldații îi luau la bătaie, în timp ce mulțimea vuia.

M-am rugat să rămîn în picioare, să înaintez.

Am mers cu capul sus, descoperind minaretele cu țiglă smălțuită, cuburile albe ale caselor ce păreau băgate unele în altele, iar dincolo de zidurile de apărare făcute din cărămidă roșie, acele coline acoperite de grădini în mijlocul cărora se zărea cupola aurită a unor clădiri mari.

Mi se părea că acest oraș era cel mai mare, cel mai populat pe care l-am văzut vreodată, mai întins chiar decît Marsilia.

Pornind dinspre chei, ghiceam, afundîndu-se între cuburile albe, o încrengătură de ulicioare prin care mulțimea curgea ca un val pestriț, neîntrerupt.

Paznicii îl desfăceau făcînd rotocoale cu sulițele. Așa am intrat în labirint.

Am văzut în pragul dughenelor creștini, fără îndoială niște renegați, care ne priveau nepăsători.

Am văzut evrei sporovăind între ei.

Am văzut sclavi negri, uneori avînd în jurul coapselor doar o bucată de pînză și pe care necredincioșii îi plesneau

ca şi cum nu ar fi fost vorba despre oameni, ci despre nişte animale de povară.

Pretutindeni sclavii creştini trebăluiau, ba ridicînd un zid, ba trăgînd o căruţă, ori, mai încolo, ghemuiţi, pavau o străduţă.

Nu erau nici în lanţuri şi nici păziţi. Ne aruncau fructe, se apropiau de noi, se fereau de loviturile gardienilor, ne întrebau cine eram, de unde veneam.

Vorbeau spaniola, greaca, rar franceza sau se exprimau într-o limbă făcută din toate celelalte, dar pe care o pricepeam, înţelegînd cele cîteva cuvinte de franceză, veneţiană sau de spaniolă amestecate cu vorbe arabe.

Aşa am aflat că ne îndreptam spre piaţa de sclavi, unde urma să fim vînduţi la licitaţie. Femeile captive fuseseră debarcate înaintea noastră, iar vînzarea lor începuse.

M-am chinuit să nu-mi imaginez nimic.

Am fost duşi într-o piaţă pătrată. Terasele caselor desenau în jurul ei un fel de trepte mari pe care se îngrămădea o mulţime care striga şi gesticula.

Am văzut femeile captive stînd în picioare pe o estradă, în mijlocul pieţei, înconjurate de o mare furioasă. Erau bărbaţi care întindeau mîinile către ele, sărind ca să vadă mai bine.

Unii dintre ei erau lăsaţi pe estradă. Se apropiau de femei, le cîntăreau din ochi, le obligau, punînd mîinile pe şolduri, să se răsucească. Le obligau să deschidă gura, băgînd degetele, le ridicau părul.

Uneori, cîte o femeie scotea un ţipăt, dînd din mîini, cu trupul chircit, ca o posedată.

Soldaţii se apropiau, o pălmuiau, o stropeau cu apă, în timp ce mulţimea, în piaţă şi pe terase, intra în transă.

Am închis ochii.

Nu voiam să o văd pe Mathilde de Mons expusă în felul acesta, examinată ca o femelă de vînzare.

M-am rugat, Doamne, ca pedeapsa Ta să cadă ca un trăsnet asupra acelor bărbaţi! Mi-am jurat să lupt împotriva lor, să-i înving şi să-i alung din teritoriile creştine!

Sarmiento, eu şi alţi cîţiva fuseserăm despărţiţi de restul captivilor.

În timp ce eram conduşi în afara pieţei, nu am putut să nu întorc privirea, să nu văd acea estradă, să nu-mi imaginez, cu ochii în lacrimi, că acea tînără în jurul căreia se strîngeau poftind toţi bărbaţii era Mathilde de Mons.

Blestemaţi să fie, Doamne!

Am mers către coline şi, nu după mult timp, am descoperit o construcţie mare înconjurată de paznici, închisoarea în care Dragut îi ţinea pe creştinii pe care nu-i punea la vînzare, sperînd să capete pentru ei răscumpărări bune.

În această clădire, probabil un grajd pentru cai, trăiau uneori de ani de zile captivi care aşteptau ca familiile lor, prietenii, ordinele religioase cărora le aparţineau să adune sutele sau miile de scuzi, preţul libertăţii.

Deţinuţii ne-au înconjurat.

Unul dintre ei, uscat la faţă şi cu un colier de barbă grizonantă, m-a luat de braţ şi s-a uitat lung la mine, cu capul plecat.

– Eşti tînăr, a murmurat. Dragut nu-ţi va da drumul. Îi plac cei tineri.

Mi-am desprins braţul. Acest om mă insulta: îşi imagina cumva că mă voi lăsa pe mîna lui Dragut? Mai bine să fiu jupuit de viu!

A zîmbit ca şi cum mi-ar fi citit gîndurile. A făcut o plecăciune, s-a prezentat. Se numea Michele Spriano, negustor din Florenţa. Fusese capturat cînd mergea pe o galeră genoveză de la Pisa la Barcelona.

M-a poftit să mă aşez lîngă el, să împărţim fructele pe care le cumpăra de la gardieni.

– Oamenii pot fi buni; pot rămîne umani oricare le-ar fi religia, a murmurat. Nu m-a lăsat să-i răspund. Învaţă să vezi, a adăugat. Aici, aminteşte-ţi de Dante:

Per me si va nella citta dolente
Per me si va nel eterno dolore
Per me si va tra la perduta gente
Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.

Prin mine treci în lumea-ndurerată
Prin mine ai durerea fără capăt,
Prin mine mergi spre lumea condamnată
Voi, ce intraţi, lăsaţi orice speranţă.

Am împins fructul pe care mi-l întindea.

Am spus, ca altădată Sarmiento:

– *Speranza.*

Michele Spriano m-a strîns de încheietura mîinii.

– Eşti din sămînţă bună, a murmurat.

13

Doamne, am trăit în lanţuri şapte ani.

Totuşi, mîinile şi picioarele nu mi-au fost întotdeauna legate. Am putut merge, liber pe mişcările mele şi pe paşii mei, singur pe ulicioarele din Alger.

Unii renegaţi – trebuie să-i amintesc pe Mocenigo, chirurgul, pe Ramoin, armurierul, un genovez şi un provensal? – mi-au deschis uşile dughenelor, apoi ale caselor lor.

Am văzut acele patiouri umbrite, femei languroase. Am zărit sipetele pline cu ducaţi.

Ei îmi spuneau că toate religiile sînt la fel. Că aici, în Alger, o uitai pe cea în care te-ai născut. Evreiască sau creştină, nu avea importanţă. Era suficient să te converteşti, iar musulmanii nu constrîngeau pe nimeni, spre deosebire de catolici, care îi persecutau pe toţi cei care, mauri, evrei, iar acum hughenoţi, nu se supuneau regulilor lor. Musulmanii doreau chiar ca fiecare să rămînă în religia proprie, şi adesea îi dădeau afară cu lovituri de baston pe cei care se prefăceau că se convertesc. Asta din cauză că un renegat devenit musulman înceta să mai fie sclav şi avea aceleaşi drepturi cu cei mai bătrîni dintre necredincioşi. Mocenigo, genovezul, care făcuse pelerinajul la Mecca, era respectat ca unul dintre cei mai sfinţi oameni din Alger.

M-am ferit de aceşti ispititori.

Liber îmi era piciorul, dar prizonieră şi înlănţuită inima.

M-am urcat pe zidul de apărare. Am contemplat acest oraş cu o sută de moschei, am ascultat glasul muezinilor care se împleteau, desenînd lungi spirale ascuţite.

M-am putut apropiat, dincolo de metereze, de locuinţa lui Dragut, mergînd pe lîngă zid, depărtînd crengile leandrilor şi ale portocalilor pentru a încerca să observ acea grădină unde mi-o imaginam pe Mathilde de Mons plimbîndu-se în compania altor femei din harem.

Michele Spriano mi-a spus că prin Alger se zvonise că Dragut nu mai căuta tineri sclavi creştini şi că trecea pe lîngă cei mai frumoşi dintre ei fără să pară că-i vede.

– Te-ar fi ales, murmurase Spriano. Dumnezeu te-a apărat.

Fiindcă nimeni nu putea scăpa din ghearele lui Dragut.

Venea la închisoare însoţit de ienicerii săi. Creştinii trebuiau să stea lipiţi cu spatele la zid şi cu mîinile pe cap. Căpitan-paşala se oprea în faţa celor care i se păreau atrăgători, le mîngîia obrazul, îi arăta ienicerilor, care îi puneau în lanţuri.

Trebuia ca tînărul creştin să se supună poftelor lui Dragut; dacă refuza sau arăta vreo reţinere, aproape întotdeauna era dat pe mîna călăilor.

– Mi-a fost frică pentru tine, a reluat Spriano.

Mocenigo, renegatul genovez, explicase că, după cele spuse de alţi corsari, cei din Taifa des Rais[1], corporaţia celor mai notabili dintre ei, Dragut fusese fermecat de o creştină blondă, se căsătorise cu ea, o făcuse prima femeie a haremului său, iar el, şacalul, hiena, se purta cu ea ca o oaie bleagă.

Atît Mocenigo, cît şi Ramoin armurierul îmi propuseseră să mă ducă la El Cojo – Şchiopul –, un alt renegat, un alt căpitan care, dacă l-aş fi sedus, m-ar fi făcut bogat. Au descris în amănunt tot ce aş fi putut obţine. Sclave negre ca să mă

[1] Corporaţia corsarilor algerieni, în timpul dominaţiei otomane (n.red.)

serveascǎ. Mǎtǎsuri ca sǎ mǎ înveşmîntez. Bijuterii ca sǎ mǎ împodobesc. Şi dreptul de a mǎ converti şi de a trǎi ca om liber în acest oraş, Alger.

„La fel de frumos ca Neapole!" adǎuga Mocenigo. „Şi cel mai liber în privinţa moravurilor în spatele zidurilor şi a perdelelor!" precizase Ramoin.

Murmurase cǎ puteam deveni chiar protejatul lui El Cojo, sǎ-mi pun la cale întoarcerea în ţara creştinǎ, dacǎ aceasta îmi era nesǎbuita dorinţǎ. Dar peste ce voi da acolo? Mercenarii, elveţienii, inchizitorii nu erau mai breji decît ienicerii sau cǎlǎii de aici.

Nu am vrut sǎ-i ascult pe Mocinego, nici pe Ramoin, renegaţii.

Dar îmi turnaserǎ otrava în suflet şi, în ciuda avertismentelor date de Spriano şi de Sarmiento, mǎ întorceam şi dǎdeam tîrcoale locuinţei lui Dragut.

– Dacǎ te prind, o sǎ te jupoaie! Te trag în ţeapǎ! mǎ prevenea Spriano.

Nu minţea.

„Cita dolente" repetase el cu glas scǎzut, citîndu-l pe Dante, cînd, la o zi de la sosirea noastrǎ în închisoare, gardienii, cu lovituri de baston, ne-au scos din clǎdire ca sǎ ne adunǎm.

Locul era înconjurat de arbori înalţi în spatele cǎrora am zǎrit ferestrele înguste ale unei locuinţe a cǎrei terasǎ depǎşea vîrful arborilor.

În centrul maidanului – ca în piaţa sclavilor – fusese ridicatǎ o estradǎ cu o spînzurǎtoare şi mai multe obiecte din lemn.

– Închide ochii, mi-a zis Spriano.

I-am ţinut deschişi.

În fiecare zi, timp de şapte ani, un creştin ales cel mai adesea dintre sclavii cei mai umili, cei a cǎror moarte nu

aduceau nici o pierdere materială căpitan-paşalei, a fost schingiuit acolo, în faţa noastră.

Iar pe terasa casei sau în spatele ferestrelor înguste, necredincioşii asistau la supliciu.

Aşa am văzut un creştin jupuit încet, pielea fiindu-i decupată în şuviţe smulse una după alta.

Aşa am văzut un creştin bătut pînă cînd trupul i-a ajuns o grămadă de carne bună de aruncat la cîini.

Am văzut un creştin spînzurat şi un altul bătut cu pietre.

Am văzut nasuri tăiate, urechi, limbi, şi asta era doar începutul, cel mai simplu supliciu.

Am văzut oameni traşi în ţeapă.

În şapte ani am auzit tot ceea ce un glas omenesc poate exprima ca durere.

Şi am învăţat să privesc ceea ce nu se poate privi, să las să fiarbă în mine, zi de zi, ura faţă de Dragut şi faţă de necredincioşi, să jur în faţa fiecărui trup schingiuit că îi voi urmări, că nu-mi voi găsi liniştea decît după ce îi voi fi învins şi îl voi fi ucis pe Dragut.

Stătea într-un fotoliu de purpură aşezat în faţa spînzurătorii, înconjurat de ieniceri.

Impasibil. Totuşi, neslăbindu-l din ochi, i-am văzut figura contractîndu-se de plăcere de fiecare dată cînd schingiuitul ţipa sau cerea îndurare, implorînd să fie ucis mai repede.

În acel moment, Dragut întrerupea supliciul pentru ca acel creştin să-şi mai revină şi pentru ca suferinţa care urma să fie şi mai vie.

Nu se putea stăpîni să nu zîmbească. Uitîndu-se la noi, sclavii, juisa de tăcerea, de supunerea, de spaima noastră. Se gîndea că ar fi putut fi, dacă s-ar fi hotărît, ucigaşul stirpei umane.

Iar aceste suplicii cotidiene le poruncea pentru a se convinge mai bine de asta, alegîndu-şi victimele la întîmplare.

Unul dintre paznici, Azal, îi șoptise lui Sarmiento, avînd pe chip dezgustul:

– Face răul pentru plăcerea de a-l face și fiindcă are aplecare spre cruzime.

Azal adăugase, lăsînd capul în jos:

– E un renegat. Ne murdărește religia, așa cum a murdărit-o și pe a voastră. Dar este căpitan-pașa. E stăpînul.

Cînd Dragut părăsea Algerul pentru a se război în fruntea galerelor sale, oamenii continuau să fie schingiuiți în fața fotoliului său gol.

În acele zile, ieșeam din închisoare. Gardienii tolerau acest lucru: eram „captivii cu răscumpărare" și nu aveam nici un interes să riscăm să fugim, fiindcă puteam fi răscumpărați, iar Dragut dăduse ordin să nu fim uciși.

Cîteodată unul dintre noi, nerăbdător sau știind că nimeni nu-i va plăti răscumpărarea, încerca să evadeze.

Nimeni nu a reușit, mi-a împărtășit Michele Spriano.

Fugarii erau prinși, urmăriți de țărani, de ciobani sau de pescari.

Majoritatea nu reușeau nici măcar să părăsească Algerul. Erau trădați de complicii care juraseră să-i ajute și care fuseseră plătiți. Cel mai adesea era vorba despre renegați, mauri pe care turcii îi disprețuiau. Dar și unii, și alții, pentru a cîștiga cîțiva ducați, îi turnau pe creștinii care le mărturisiseră intenția.

Vai de cei pe care Dragut punea mîna din nou!

Chinurile de care aveau parte puteau dura întreaga zi. Unul era condamnat la două mii de lovituri de baston. Altul era îngropat pînă la gît, iar în jurul capului erau așezate bucăți de carne pentru ca șacalii, hienele și chiar cîinii să fie atrași să-l devoreze.

Acesta murea abia în zori, iar urletele sale ne făceau să înghețăm de spaimă.

Mă întorceam în clădire cu capul plecat, copleşit.

Mă ghemuiam, stînd cu ochii închişi.

Îmi striveam urechile cu pumnii.

Doream să-mi crăp capul de ziduri.

Nu mai voiam să văd nimic. Să nu mai aud. Să nu mai gîndesc. Să nu mai sper.

Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.

Mă întorceam şi-i aruncam lui Sarmiento:

– *Speranza?*

Să se întrebe ce credea despre acest cuvînt creştinul, fratele nostru, ale cărui faţă, grumaz, umeri tocmai erau sfîşiate de şacali, de hiene, de cîini. Acum, animalele scurmau pămîntul pentru a-i dezgropa trupul, lăsînd doar cîteva resturi de carne pe oase, peste care se aşezau mii de muşte înainte ca nişte furnici mari cît unghia să ajungă acolo.

Speranza?

„Voi, ce intraţi, lăsaţi orice speranţă!"

Uneori Sarmiento venea la mine, mă lua de gulerul cămăşii şi mă zgîlţîia: nu mai aveam încredere în Dumnezeu?

Mi s-a întîmplat, Doamne, dar eram încă tînăr şi nu eram călit, să cad la pieptul lui Sarmiento şi să mă jeluiesc. Atunci îmi vorbea. Mă liniştea. Doi călugări, părintele Juan Gil şi părintele Verdini, sosiseră la Alger, însărcinaţi să plătească răscumpărarea pentru captivi. Aduceau cu ei mai multe mii de ducaţi.

Am tremurat. Am fost gata să ţip de bucurie.

Eram sigur că părintele Verdini făcuse călătoria doar pentru mine. Urma să mă smulgă din acest infern tot mai adînc, tot mai întunecat din zi în zi.

I-am aşteptat vizita cu nerăbdare, explicîndu-le lui Sarmiento şi lui Spriano că, imediat ce voi fi liber, voi face colectă în Italia şi în Spania ca să adun sumele necesare

răscumpărării lor. Voi închiria o fregată cu un echipaj sigur ca să o răpesc pe Mathilde de Mons şi-l voi ucide pe Dragut.

Mă îmbătam cu aceste promisiuni sub care îmi ascundeam egoismul şi renunţările, graba de a părăsi Algerul.

Apoi a sosit părintele Verdini şi ne-am îmbrăţişat îndelung.

Mi s-a părut îmbătrînit văzîndu-i barba cenuşie, trupul gîrbovit, gesturile moi, atît de neajutorat în mijlocul acestor sclavi creştini care îl năpădeau cu întrebări, îl implorau să nu-i uite. Unii îngenuncheau, sărutîndu-i mîinile. O să plătească pentru ei? Cînd se va întoarce? Unde era părintele Juan Gil?

Deodată, privindu-mă, Verdini a zis:

– Nu pot să fac nimic pentru supuşii regelui Franţei. Căpitanul Dragut nu vrea să accepte răscumpărarea lor. Ţine să-i păstreze aici, la Alger, probabil că intenţionează să-i ducă la Constantinopol. Sper, da, sper să-l fac să renunţe la planul ăsta, dar va trebui iarăşi să plătesc ca să accepte...

Părintele Verdini m-a luat de umeri, m-a îmbrăţişat. I-am văzut lacrimile. A repetat:

– Nu pot face nimic, nimic.

Regele Francisc I murise. Noul suveran, Henric al II-lea, şi mama sa, Caterina de Medici, rupseseră alianţa cu sublima Poartă şi se apropiaseră de regele Spaniei. Una dintre fiicele reginei Caterina urma să-l ia în căsătorie. Sultanul, supărat de această întoarcere, îi poruncise căpitanului paşă să ţină ca ostatici pe toţi gentilomii francezi. Avea mai puţin resentiment pentru duşmanii dintotdeauna, spaniolii, decît pentru francezii nesinceri care nu ştiau să aleagă. Într-o zi, gata să bombardeze un oraş creştin împreună cu flota turcească, a doua zi, catolici fervenţi, propovăduind cruciada împotriva păgînilor...

L-am ţinut strîns lîngă mine pe părintele Verdini. Mi-a vorbit şi despre tata, şi despre fratele meu, şi despre sora mea

Isabelle, care – aici şi-a făcut cruce – primiseră la Castellaras de la Tour hughenoţi, aşa cum altă dată au primit turci.

– Tu urci pentru ei drumul calvarului, dar Dumnezeu te va mîntui, mi-a spus.

Sarmiento urma să plece, răscumpărarea fiindu-i plătită de fratele Juan Gil. Însuşi regele Spaniei dăduse cei o mie de ducaţi pe care îi cerea Dragut.

L-am crezut pe Sarmiento atunci cînd s-a jurat că nu ne va uita.

Speranza!

Eu şi Spriano ne-am aşezat umăr lîngă umăr la locul nostru în închisoare.

Încet, repetînd cuvintele pentru a le pătrunde sensul, Spriano a început să recite lungi pasaje din *Divina Comedie*, oprindu-se pentru a-mi mărturisi că îşi imagina că regele Francisc I era în una dintre cele zece bolgii ale cercului al optulea din infern. Acolo se găseau schismaticii, acolo Dante şi Virgiliu îl întîlniseră pe Mahomed şi pe generalul său, Ali, cu trupul spintecat în două de un demon care îi mutila şi îi tăia pe toţi cei pe care Dumnezeu îi condamnase să sufere în această bolgie. Iar supliciul lor nu avea sfîrşit. Damnaţii treceau iar şi iar prin faţa demonului, care îi spinteca.

– Francisc I, ca şi Mahomed, repetase Spriano.

Dar probabil că Francisc I fusese plasat în inima regatului lui Lucifer, în ultimul cerc, alături de Iuda, de Brutus şi de Cassius, cei mai mari trădători ai tuturor timpurilor, cei care îl trădaseră pe Hristos şi, respectiv, pe Cezar.

Ascultam. Glasul lui Spriano mă linişte. Poezia lui Dante mă exalta.

Acceptam, Doamne, să trăiesc infernul de pe acest pămînt pentru a cunoaşte paradisul, bucuria şi pacea eternă.

Eram gata de martiriu pentru a fi mîntuit.

14

Într-o noapte – dar asta se întîmpla după cîteva luni, poate chiar ani de la vizita părintelui Verdini și plecarea lui Sarmiento –, am mers pînă la zidul care înconjura grădinile și locuința lui Dragut și am sărit dincolo.

Știam despre căpitan-pașa că părăsise Algerul în fruntea galerelor sale. Fotoliul său de purpură, în fața spînzurătorii, pe locul de adunare al închisorii, rămînea gol, înconjurat de ieniceri. Călăii torturau în fiecare zi, dar fără invenția, risipa de cruzime și nici cu perversitatea pe care o arătau atunci cînd șeful lor asista la supliciu. Acum, în absența sa, păreau că își îndeplinesc grabnic o sarcină, tăind gîtul dintr-o singură mișcare, în timp ce, pentru a-l satisface lui Dragut, obișnuiau să-l taie încet, să-l lase mult timp deschis, pentru ca sîngele să curgă în același timp cu horcăiturile.

Iar Dragut, cînd moartea survenea după un șir de nesfîrșite suferințe, le arunca bani de aur care se rostogoleau în sîngele împrăștiat.

Așadar, căpitan-pașala pornise în larg.

Mocenigo și Ramoin, renegații, îmi spuseseră că această plecare în cursă va fi lungă, poate chiar pînă în iarnă, Dragut adăpostindu-se în golfurile și în radele insulelor ioniene, ieșind între două furtuni ca să atace navele venețiene sau genoveze, să se abată asupra oficiilor comerciale ale Serenisimei sau, mergînd de-a lungul coastelor, să jefuiască satele de la un capăt la altul al Mediteranei.

Mocenigo şi Ramoin credeau că Dragut voia, prin succese strălucitoare, adunînd o pradă considerabilă şi răpind mii de creştini, să obţină din partea sultanului dreptul de a devini nu numai stăpînul Algerului, dar şi al Tunisului, poate chiar să i se îngăduie să-şi însuşească toate pămînturile pînă la spaniolul *presidio*[1], Oran.

Poate că Dragut mai spera ca sultanul să-l cheme lîngă el, la Constantinopol, ca vizir. Majoritatea acestora erau, asemenea lui Dragut, nişte renegaţi sau fii de renegaţi, chiar copii creştini răpiţi din satele greceşti, calabreze sau siciliene devenind musulmani mîndri, slugi devotate ale sultanului, arhitecţi ai politicii Sublimei Porţi.

Ascultîndu-i pe Mocenigo şi pe Ramoin, mi s-a părut că gura mi se usucă, ochii mi se împăienjenesc.

În fiecare zi, de la sosirea mea în Alger, visam să pătrund dincolo de zidul locuinţei lui Dragut ca să o zăresc pe Mathilde de Mons, să o conving să mă urmeze. În felul acesta îmi petreceam o parte din noapte, făcînd planuri de evadare.

Dar, dacă ea părăsea Algerul ca să-l urmeze pe Dragut la Constantinopol, ce vis îmi mai rămînea?

Aş fi fost unul dintre acei damnaţi afundaţi într-o mlaştină îngheţată, unde, în ultimul cerc al iadului, lacrimile îngheaţă pe loc.

Aş fi aparţinut „pierdutei lumi", lăsate lui Lucifer, din adîncul pămîntului.

„E prea mult, Doamne, pentru greşelile mele! Prea mult!"

M-am hotărît să sar zidul.

Îi cunoşteam fiecare piatră.

Îl studiasem de mai multe ori, de la rocile de pe marginea falezei, pînă la colina pe care şerpuia.

---

[1] Fort ridicat de conchistadorii spanioli cu scopul de a proteja misiunile şi coloniile. Fiecare dintre aceste *presidios* funcţiona ca bază de operaţiuni militare pentru o anumită regiune. (n.red.)

Dar nu putusem – sau nu îndrăznisem – să-l escaladez.

Spriano mă rugase să nu încerc nimic. Dacă eram prins, moartea avea să-mi fie mai cruntă decît a acelui om îngropat pînă la gît. Îmi mai aminteam acele urlete? Dar groaza care ne cuprinsese pe toţi timp de mai multe zile?

L-am ascultat pe Spriano.

Apoi, într-o zi, Dragut, trecînd printre noi înconjurat de garda de ieniceri, s-a oprit în faţa mea şi, aplecînd puţin capul ca să mă cîntărească din priviri, a murmurat:

– Bernard de Thorenc, care a uitat ce este galera...

Cînd am fost înlănţuit de bancă, pe nava unde am fost dus, am crezut că nu-i voi mai vedea niciodată pe Mathilde de Mons, pe Spriano, pe Sarmiento, că, după ce trupul îmi va fi zdrobit, va fi aruncat peste bord.

Dar nu, de acum ştiam să-mi recapăt suflul între două mişcări de vîslă. Învăţasem să trăiesc cu oamenii şi cu şobolanii. Pielea şi sufletul mi se tăbăciseră.

Prin urmare, am supravieţuit. M-am întors la Alger, în cap răsunîndu-mi încă ţipetele femeilor răpite, ale oamenilor masacraţi prin satele pe unde Dragut atacase, jefuise, incendiase.

Acest om trebuia să fie înghiţit de Lucifer.

Sau să aibă soarta Profetului pe care îl alesese, acel Mahomed condamnat în infern să-i fie trupul mereu spintecat în două.

Alături de mine, Spriano i-a cerut lui Dumnezeu să-i dea această pedeapsă, apoi împreună i-am mulţumit Tatălui Nostru şi Sfintei Marii că ne-au lăsat să ne revedem.

Am reînceput, aşadar, să pîndesc pe după zid, să mi-o imaginez pe Mathilde de Mons închisă în palatul lui Dragut, unde, în spatele ramurilor de portocali, zăream faţada albă, cupola aurită şi mozaicul albastru.

Uneori – şi atunci mă opream, cuprins de îndoială – măsuram timpul – probabil mai mulţi ani – ce a trecut, iar Mathilde de Mons nu mai era fata aceea pe care o văzusem la Marsilia, apoi la Castellaras de la Tour sau pe care o zărisem în piaţă, la Toulon, cu părul despletit şi mîndră.

Mă cuprindea teama. Poate, puşi faţă în faţă, am fi ca doi străini care, trăind atît timp despărţiţi, nu se mai puteau înţelege.

Mocenigo şi Ramoin îmi povestiseră cum, după ani de captivitate, şi înainte de a se converti la islam, ambii s-au regăsit în pămînt islamist. Dar atît fuseseră de surprinşi de obiceiurile uitate, încît au ales să se întoarcă printre necredincioşii de care se simţeau acum mai aproape. Şi aşa au devenit musulmani, renegaţi.

Întorceam asemenea cuvinte, dar şi propriile îndoieli, şi pe o parte, şi pe alta. Nu mai părăseam închisoarea, în ciuda îndemnurilor lui Spriano, care încerca să-mi redea speranţa.

Îmi vorbea de Sarmiento, care probabil că ajunsese în Spania şi începuse fie să adune bani pentru răscumpărarea noastră, fie să strîngă un echipaj pentru a înarma o fregată care va veni să dea tîrcoale coastelor barbare şi să ne ia cînd vom fi gata de fugă.

Trebuia poate să profităm de plecarea lui Dragut şi de sosirea unei noi căpitan-paşale, mai puţin pricepute şi poate nu atît de crude.

Însă Mathilde de Mons, îndepărtată de Alger, ar fi fost pierdută pentru totdeauna.

Trebuia să o văd, să o iau cu mine.

Trebuia să trec acest zid.

15

Mă cațăr pe creasta zidului și mă uit împrejur.

Noaptea, după furtuna de după-amiază, este mai lumină decît ziua.

Îndepărtez ramurile portocalilor care ating zidul. Încă sînt aplecate, cu frunzele încărcate de stropii ploii. Unele sînt chiar rupte, fiindcă vîntul a bătut cu putere.

Sperasem că aversa și zgomotul furtunii mă vor proteja. Dar, pe la apus, timpul s-a schimbat, orizontul s-a luminat, iar cerul, pe măsură ce noaptea cădea, ușor-ușor s-a limpezit.

Sigur voi fi văzut din palatul lui Dragut.

Sar, trăgînd ramurile după mine.

Cred că fac zgomot.

Rămîn întins pe pămîntul moale. Din frunziș îmi cad picături de ploaie pe față.

Înaintez aplecat, împingînd cu pieptul și cu brațele ramurile joase.

Nu-i pădurea cea întunecată – *selva oscura* despre care vorbește Dante –, iar eu nu sînt, precum poetul, *nel mezzo del camin di nostra vita*, la jumătatea drumului vieții mele.

Dar, asemenea lui, intru într-unul dintre cercurile infernului.

Numai Dumnezeu, dacă vrea, va putea să mă apere.

Zăresc acum scările care duc la o terasă. Se întind de-a lungul fațadei palatului, de o albeață stranie. Nici un reflex,

nici măcar din mozaicuri sau de la cupolă. E ca şi cum întreaga lumină a nopţii ar fi absorbită.

Mă apropii mai mult, ascuns de tufişurile de leandri, care desenează un labirint.

Deodată, văd nişte siluete la cîţiva paşi. Bănuiesc suliţele, turbanele înalte ale ienicerilor. Merg de-a lungul terasei, dispar. Glasurile li se îndepărtează.

Ţîşnesc.

Zăresc în spatele faţadei, dincolo de o arcadă tivită cu mozaic, un patio în mijlocul căruia lumina lunii se joacă în jetul unui havuz.

O femeie stă aşezată, nemişcată în lumină, statuie albă înfăşurată în voaluri roz, cu mîinile pline de brăţări ale căror pietre sclipesc, cu o diademă în păr.

Faţa îi este descoperită.

Se ridică şi pleacă. Are părul blond.

O voce o strigă. Înţelege araba. Rîde ridicînd bărbia, părul îi cade pînă la coapse ca o trenă.

Văd cum i se desenează profilul pe albul mat al zidului.

– Mathilde, Mathilde de Mons.

I-am repetat numele în şoaptă.

Sînt sigur că a auzit. Trupul i s-a încordat, s-a arcuit. Dar glasul vesel de femeie venit dinspre palat o cheamă din nou. Mathilde s-a întors către colţul întunecat unde stau ghemuit.

– Mathilde, Mathilde de Mons!

Se dă un pas înapoi.

Glasul din interior se aude din nou.

Disting o siluetă de femeie înfăşurată în voaluri înaintînd în patio. Seamănă cu o floare înaltă pe care vîntul o mlădie.

Mathilde se întoarce către ea, rîde, apoi, ca şi cum ar fi vrut ca eu să înţeleg fiecare cuvînt, vorbeşte rar, cu intonaţiile atît de schimbătoare, ascuţite, apoi grave, uşoare, apoi mai îngroşate, ale femeilor arabe.

Fiecare sunet îmi sfîşie pieptul, ca şi cum un călău mi-ar smulge fîşii de piele.

Rîsul, mişcarea trupului.

Mathilde a luat-o pe cealaltă femeie de braţ. Merg în patio, cu tîmplele alipite una de alta, cu părul de-a valma. Rîd în cascade lungi. Trilurile lor îmi umplu capul, îmi răsună în urechi.

Ce s-a întîmplat cu Mathilde de Mons?

Ea se aşază la cîţiva paşi de gardul de lauri. Stă chiar în faţă mea. Ridică braţul, îşi aranjează un văl uşor peste obraz. Apoi, cu aceleaşi mişcări încete, îşi ascunde părul.

Cealaltă femeie, în picioare, aproape de banca de marmură, o imită, apoi bate din palme.

Apar cîţiva servitori, aşază coşuri cu fructe, urcioare, pahare. Se învîrt în jurul celor două femei ca nişte cîini devotaţi.

Ele nu le dau atenţie. Mathilde chiar îi îndepărtează cu un gest dispreţuitor de mînă.

Aceştia dispar, iar rîsetele izbucnesc din nou.

În urechi am ţipetele creştinilor care, în fiecare dimineaţă, din ordinul lui Dragut, sînt schingiuiţi în faţa fotoliului său de purpură.

Aici, eu sînt cel torturat.

Sînt ispitit să ies din umbră, să înaintez pînă la Mathilde, să-i spun în faţă numele şi originea şi apoi să o ucid.

Dar rămîn în continuare ghemuit, în timp ce servitorii intră în palat ducînd sfeşnicele cu lumînări.

Se aud şi alte rîsete de femei.

Mathilde se ridică. Face cîţiva paşi spre mine.

– Mathilde, Mathilde de Mons...

Cred că am vorbit mai tare, fiindcă cealaltă femeie, gata să treacă pragul palatului, s-a întors, spunînd cîteva cuvinte la care Mathilde răspunde rîzînd îndelung.

Se apropie şi mai mult, scrutează întunericul, dar eu mă feresc să mă mişc.

Ea să fie cea care şopteşte: „Oricine ai fi, pleacă!" înainte de a o zbughi spre palat, traversînd patioul alergînd, cu voalurile roz umflîndu-se în aer?

Nu mai ştiu.

16

Am fugit, uitînd de orice prudență, alergînd fără să-mi pese că voi fi văzut sau auzit printre leandri, pe sub portocali, îndepărtînd ramurile mînios, rupîndu-le pe unele, apoi cățărîndu-mă pe pietrele zidului, zdrelindu-mi palmele și genunchii.

Era în zori și, după această noapte luminoasă, cerul s-a întunecat, vîntul din sud era cald și umed, iar fața mi-a fost biciuită de stropii mari, îndesați și călduți ai rafalelor mînioase care înecau Algerul.

Probabil că ploaia m-a salvat. Porțile meterezelor nu erau păzite. Ulicioarele erau goale. Apa curgea prin ele plină de mîl, ca un torent revărsat.

Mergeam fără să mă gîndesc la ceva, și, abia după ce mi-am găsit locul în închisoare, am înțeles că infernul era în mine.

M-am ghemuit ca și cum aș fi putut în felul acesta să înăbuș focul care îmi ardea pieptul.

Mi-am strîns cît am putut de tare picioarele cu brațele, izbindu-mi capul de genunchi.

Dar arsura a devenit și mai vie.

Eram unul dintre acei damnați al căror mormînt era un foc veșnic.

Flăcările mele erau rîsetele acelor femei, dintre care una era Mathilde de Mons, din patioul palatului lui Dragut. Erau

perlele şi bijuteriile cu care se împodobise. Era limba păgînilor pe care o vorbea.

Erau, în fine, acele cuvinte pe care le auzisem şi de care încercam să mă conving treptat că nu le spusese, dar care totuşi mă ţineau ca în cleştele înroşit cu care călăul, în faţa fotoliului de purpură al lui Dragut, smulgea carnea celor pe care îi schingiuia, martirii noştri.

Iar Mathilde rîdea în palatul acestui renegat. Era chiar prima dintre femeile haremului său.

M-am întors spre Michele Spriano. Am strîns pumnii, lovindu-mi pieptul.

Am zis:

– E o scroafă! O trădătoare! O renegată! O tîrfă!

Mă loveam atît de tare, încît întregul trup îmi răsuna.

Spriano m-a prins de mîini şi m-a imobilizat. I-am povestit atunci ce văzusem.

A înclinat capul şi a început să vorbească.

Mocenigo şi Ramoin, renegaţii, îi mărturisiseră de cîteva luni că tînăra creştină blondă, captiva de familie nobilă franceză, se convertise la islam şi domnea asupra spiritului lui Dragut.

Brusc, l-am lovit pe Spriano, l-am înjurat.

De ce nu mă avertizase? De ce mă lăsase, ca pe un orb, să merg către această bolgie întunecată, în mijlocul infernului, unde Mathilde căzuse şi al cărui foc îmi ardea pieptul.

M-a luat de umeri şi m-a zgîlţîit cu o forţă, cu o mînie de care nu-l crezusem în stare, calmîndu-mă.

Încercase să mă convingă să renunţ la întîlnirea cu Mathilde. Îl auzisem?

Am mărturisit că aş fi respins fără îndoială cuvintele lui Mocenigo şi ale Ramoin ca pe nişte răutăţi.

Dar, în clipa în care spuneam astea, mă convingeam, în ciuda celor văzute şi auzite, că femeia din patio nu era decît

o femeie oarecare dintre soțiile lui Dragut care semăna cu Mathilde de Mons.

Am pîndit aprobarea lui Michele Spriano, însă el a clătinat din cap. Trebuia, mi-a spus, să pun capăt acestor iluzii.

Mathilde de Mons făcuse această alegere și numai ea ar fi putut explica motivele pentru care se supusese.

Dar nu era greu să ți le imaginezi. Era destul să te gîndești la acea tînără care, ajungînd într-o altă lume, era dintr-odată lăsată pradă cruzimii lui Dragut Arsul fără a putea fi ajutată de cineva.

Căci Dumnezeu, mă lămurise Michele Spriano coborînd glasul, Dumnezeu rămînea foarte tăcut. Fiecare trebuia să găsească în sine puterea de a rezista. Iar ea era atît de tînără, mai subliniase el.

Eram indignat.

Am repetat că Mathilde de Mons, dacă era într-adevăr vorba de ea, era cea mai devotată dintre femei. Tîrfă și vrăjitoare, desfrînată și renegată, merita să fie arsă pe rug!

Și brusc nu mi-am mai putut stăpîni gemetele care îmi urcau în gît. Era tot ceea ce simțisem pentru ea din prima zi cînd o văzusem pînă în această din urmă noapte, erau toată speranța și disperarea pe care le încercasem, toate visele pe care mi le inspirase, consolările mele, care se preschimbau în lacrimi și jeluire.

Spriano m-a strîns la piept.

Am repetat că o blestemam, că nu era demnă, că o voi ucide cu mîna mea și-i voi răzbuna în felul acesta pe toți creștinii pe care Dragut cel Crud, soțul care o ridica în slăvi, îi schingiuia.

Spriano a murmurat că trebuia să-i ascultăm pe cei pe care îi acuzăm și îi judecăm, că aveau dreptul, ca orice om, la compătimirea și iertarea noastră.

M-a rugat să mă rog la Sfînta Fecioară Maria pentru cea care se rătăcise.

L-am împins.

N-am vrut, Doamne, să îngenunchez şi să mă rog pentru Mathilde de Mons.

17

Zilele au trecut, iar Dragut Arsul a luat din nou loc în fotoliul său de purpură, cu fața spre spînzurătoare.

Nu-l slăbeam din ochi. Abia ridica mîna, că și începeau călăii să smulgă carnea cu cleștele, limba, să scoată ochi, apoi să înfigă parul arzînd. Sîngele curgea pe picioarele nefericitului, care, atîrnat de spînzurătoare, se chircea în timp ce Dragut Crudul, cu o clătinare de cap, își manifesta satisfacția, apoi, ridicîndu-se, arunca o monedă de aur călăilor înainte de a se îndepărta în mers legănat și suplu.

Mi-l imaginam apropiindu-se de Mathilde de Mons. Se tîra lîngă ea, o cuprindea în brațele sale lungi. Ea se lăsa în voia acestui șarpe. Îi plăcea să i se dăruiască. Ea mă alungase din visele mele.

Ea căzuse pradă ispitei, iar focul îmi ardea pieptul.

Iadul era în sufletul meu.

Blestemată fie soția lui Dragut, ea, Mathilde de Mons, perversa!

Ce puteam face?

Zi de zi m-am gîndit să mă arunc asupra lui Dragut, să devin unul dintre acei cîini turbați care nu-și mai descleștează fălcile nici după ce au fost omorîți.

Mă vedeam, cu dinții înfipți în gîtul lui, sîngele umplîndu-mi gura, răzbunat, în sfîrșit – iar moartea, simplă și fericită, provocată de mai multe străpungeri de suliță, mă elibera de viață, de această ocnă.

Dar înainte de a ajunge la Dragut ar fi trebuit să pot trece de trei rînduri de ieniceri care îi înconjurau fotoliul.

Iar cînd trecea printre noi, gărzile formau în jurul său un zid, cu trupurile lor.

M-ar fi oprit fără a mă ucide, iar călăii ar fi inventat pentru mine chinurile cele mai lente. Aş fi aşteptat zadarnic moartea.

Trebuia să renunţ.

Atunci m-am gîndit să fug.

Ura nu mă putea ţine la Alger, fiindcă nu reuşeam, mi-o satisfac... Trebuia să-mi aflu libertatea, pentru ca într-o zi să mă întorc să pun foc acestui cuib de piraţi, acestui loc de perdiţie şi de suferinţe.

Îmi aduceam aminte că în urmă cu mulţi ani Carol Quintul cucerise Tunisul şi eliberase din închisori mai multe mii de sclavi creştini.

Trebuia să mă pun în slujba sa ori a lui Filip al II-lea, fiul său, rege al Spaniei. I-am alunga de pe pămînturile creştine şi din Mediterana pe necredincioşi. I-aş tăia capul lui Dragut Arsul.

Aşadar, fuga.

Am căutat complici. Îmi aduc aminte de numele lor: Campana, Pérez, Camoens, Montoya, Alvarro, Cayban.

Ultimul era un renegat care, plîngînd, mărturisea că a avut o clipă de slăbiciune, de laşitate. Dragut cel Crud – iar Cayban scuipa – îl ameninţase că îi va arunca fratele mai mic la cîini în faţa lui, iar el acceptase să fie batjocorit de căpitan-paşa. Comiţînd păcatul sodomiei, Dragut îl aruncase cît colo, dîndu-i ca preţ pentru serviciile sale dreptul de a se converti. Cayban devenise musulman, liber. Putea să meargă oriunde voia în oraş sau prin ţinut. Dar, zicea el, voia să se răscumpere, să se întoarcă în Catalonia, să obţină

de la creştinii pe care îi ajuta mărturiile care i-ar permite să se întoarcă în Sfînta Biserică şi să capete iertarea.

Era gata să înfrunte un tribunal al Inchiziţiei, dar avea nevoie de multe mărturii în favoarea sa. Pentru a obţine sprijinul nostru, acceptase să ne călăuzească spre Oran, partea spaniolă. Cunoştea, de-a lungul drumului, locuri unde ne puteam adăposti, grote sau grădini, golfuleţe unde veneau cîteodată galere franţuzeşti sau iberice pe care ne puteam îmbarca.

Ca să ne organizeze fuga, avea nevoie de cîţiva ducaţi.

Ne-am adunat bruma de avere, iar Michele Spriano, care refuza să ni se alăture, convins că vom fi prinşi, ne-a dat tot ce avea. Ne-am îmbrăţişat şi, într-o noapte ca aceea în care am sărit zidul care înconjura grădina lui Dragut, am plecat.

În dimineaţa celei de a şaptea zile, Cayban, care ne călăuzise pînă la o grotă aflată la jumătatea înălţimii unei faleze deasupra mării, a dispărut.

Luase punga în care păstram ducaţii de la Michele Spriano.

Mi-am trezit tovarăşii, dar, înainte chiar de a hotărî ce să facem, ienicerii au pătruns în grotă, ne-au împins la perete cu suliţele lor, ne-au lovit şi apoi ne-au înlănţuit.

Cayban ne aştepta afară, stînd pe o piatră, şi chiar a rîs văzîndu-ne trecînd prinşi în lanţuri unul de altul.

Să-i dea Dumnezeu în iad soarta sodomiţilor!

Am alergat pînă la Alger. Ienicerii mergeau la trap cu caii lor suri de care ne legaseră, oprindu-se doar cînd ne clătinam, căderea unuia antrenîndu-i pe toţi ceilalţi.

În dimineaţa celei de a doua zile, Campana a căzut şi nu s-a mai ridicat. A trebuit să-i tîrîm trupul sfîrtecat de pietrele drumului.

Abia spre seară ienicerii i-au desprins cadavrul şi, în ciuda loviturilor primite, i-am acoperit trupul cu pietre.

A doua zi ne-au obligat să cărăm pietre ca acelea alergînd şi distrîndu-se cînd ne vedeau şchiopătînd sau îngenunchind.

În cea de a treia zi a murit şi Camoens.

Cu siguranţă că le-a fost frică să se prezinte în faţa lui Dragut fără vreun captiv teafăr. Atunci au încetinit pasul şi ne-au dat jos pietrele.

M-am gîndit că mai bine aş fi murit pe drum decît la spînzurătoare.

Ne-au pus să îngenunchem în faţa lui Dragut.

Cel dintîi dat călăilor a fost Pérez.

A murit fără să crîcnească: din trup îi mai rămăseseră trunchiul şi capul, braţele îi fuseseră tăiate încet, aşa cum tai crengile unui copac.

Apoi a fost dus Montoya. Am întors capul atunci cînd călăii au apropiat de ochii săi vîrful cuţitelor înroşite.

Montoya a urlat; nu mai era ţipătul omului care fusese, ci urletul unui animal pe care îl jupoi de viu.

Îmi aşteptam rîndul. Era spre sfîrşitul zilei.

Dragut s-a apropiat de mine, aşa cum stăteam în genunchi şi cu mîinile legate la spate.

– Tu, Thorenc... a zis el. Ţuguindu-şi buzele, a avut o expresie de dispreţ. Mă doare să te las în viaţă. A rîs. Oare trebuie să mă supun unei soţii? S-a aplecat spre mine. Sau să o pedepsesc, să o ucid pentru că este îngrijorată de soarta ta, că ţi-a cerut graţierea? Şi-a încrucişat braţele. Dacă o ucid, dacă o pedepsesc, eu voi fi cel care suferă. Dacă te las în viaţă, ea va fi şi mai supusă. Înţelegi? Am de ales între două ispite... S-a uitat la cerul care se întuneca. Las să ne mai treacă o noapte, ţie, mie... şi ei. Dacă... S-a apropiat din nou. Nu-ţi imaginezi ce poate face o femeie ca ea. Face din mine un rege.

Brusc, dîndu-mi un picior în piept, m-a trîntit la pămînt, apoi a plecat.

Am aşteptat mai multe zile, într-o stare de zăpăceală, hotărîrea lui Dragut Arsul.

În dimineaţa primei nopţi eram sigur că vor veni călăii să mă arunce la picioarele lui Dragut ca pe un animal dus la casap.

Călăii însă nu au apărut.

Au luat un om deja bătrîn pentru care cu siguranţă nimeni nu voia să plătească răscumpărarea şi care nu mai era în stare să tragă la vîsle.

L-au ucis repede, fără ca Dragut să fi manifestat cel mai mic interes pentru această spînzurare care nu fusese precedată decît de tăierea nasului şi a urechilor – ca să zicem aşa, semnele unei atenţii binevoitoare.

Apoi nopţile s-au scurs fără ca în zori să fiu dus la eşafod.

În fiecare seară, Michele Spriano îngenunchea lîngă mine.

– Trebuie să ne rugăm, spunea el. Mai adăuga cu un glas atît de stins, încît ghiceam cuvintele pe care nu le mai auzeam: Să implorăm iertarea pentru cea care şi-a riscat viaţa, cerîndu-ţi graţierea.

M-am încăpăţînat, Doamne, şi nu m-am rugat niciodată pentru Mathilde de Mons.

Nu-i cerusem nimic. Ea era aceea care voia să mă salveze pentru a se răscumpăra. Şi îmi era ruşine de acest tîrg al cărui beneficiar eram totuşi eu.

Fiindcă, într-o dimineaţă, am descoperit că fotoliul de purpură era gol. Nu era păzit de nici un ienicer. Şi se răspîndise zvonul că Dragut cel Crud, Dragut Desfrînatul părăsise Algerul însoţit de nevestele sale şi de comori pentru a merge la Constantinopol, unde fusese numit vizir al sultanului.

Aşadar, mă cruţase.

Însă eu îmi datoram viața plăcerii pe care Mathilde de Mons i-o aducea lui Dragut Desfrînatul, patimii deșănțate pe care i-o inspira.

Mă simțeam murdar, duhnind, vinovat.

Atrăsesem în fuga mea patru oameni, care muriseră, în vreme ce eu supraviețuisem.

Ce plan avea Dumnezeu cu mine? Pe ce căi misterioase o lua Dreptatea?

Asta m-am întrebat, Doamne, pradă unei mari tulburări.

Te-am implorat să mă luminezi, să-mi arăți calea.

Ai tăcut.

M-am gîndit că mi-ai lăsat viața ca să o pun cu totul în slujba Ta.

Am jurat pe această viață salvată să scot din suflete credința păgînilor și să-i pedepsesc pe cei care o slujeau, o protejau sau i se supuneau.

18

Legămîntul pe care îl făcusem de a-i urmări pe sectanții lui Allah nu era, după părerea lui Michele Spriano, decît fructul otrăvit al dorinței mele de răzbunare.

Păgînii mi-o răpiseră pe Mathilde de Mons, spunea el, iar eu mă lăsam purtat de ură.

După spusele sale, eu duceam un război personal, nu, așa cum pretindeam, lupta pentru Sfînta Biserică.

Creștinul, repeta el, trebuie să se lase în seama judecății lui Dumnezeu.

Spriano mă irita.

Mergeam alături prin străduțele Algerului.

De la plecarea lui Dragut, căpitan-pașala care-i luase locul, Aga Mansur, dăduse voie captivilor care puteau fi răscumpărați să părăsească liberi închisoarea după cum doreau. Trebuia doar să nu ieșim dincolo de zidurile de apărare. Pedeapsa era cruntă pentru cei care încercau să scape.

Încă mă mai gîndeam să fug.

Mansur însă ne anunțase apropiata venire a călugărilor salvatori, părinții Verdini și Juan Gil. Urmau să răscumpere pe cîțiva dintre noi. Era înțelept să-i așteptăm.

Mergeam sporovăind doar ca să treacă timpul.

Ne așezam pe una dintre jetelele portului. Aici, sclavii negri și cei creștini ai sultanului descărcau navele.

Adesea, cîte o galeră acosta în uralele mulţimii. Şi suferеam văzînd atîţia creştini în lanţuri adunîndu-se pe punte, împinşi pe chei aşa cum fusesem şi eu.

Mă întorceam către Spriano: puteam lăsa să se petreacă aşa ceva?

Mă înflăcăram, îi aminteam de chinurile pe care le poruncea Dragul cel Crud. Acest om era un şarpe căruia trebuia să i se taie capul.

Şi ce soartă îi rezervam lui Cayban, această Iudă care ne vînduse lui Dragut? Moartea! Eram gata să o fac.

– Oameni stricaţi, murmura Spriano.

Dar el afirma că ar fi fost la fel de dăunători şi dacă şi-ar fi păstrat credinţa. Că omul este o creaţie a lui Dumnezeu, chiar dacă greşise. Că numai cei în care sălăşluia diavolul, care se puseseră în slujba Răului, meritau să fie pedepsiţi. Dragut şi Cayban se numărau printre aceştia. Dar căpitan-paşala Aga Mansur, şi chiar Mocenigo sau Ramoin, cît şi – iar aici cobora glasul – Mathilde de Mons puteau fi salvaţi.

În sufletul lor Răul încă nu înăbuşise Binele.

Îl ascultam pe Spriano, dar refuzam să-l înţeleg.

Era mai în vîrstă decît mine. Trăise prin oficiile de comerţ veneţiene din insulele ioniene, adăpostind adesea sub acoperişul său negustori turci, discutînd aprins cu ei preţul mirodeniilor sau al mătăsii.

– Oameni la fel ca noi, spunea el.

Îi aminteam piaţa de sclavi unde creştinii debarcaţi fuseseră deja nevoiţi să se urce pe estrada din mijlocul mulţimii care aştepta nerăbdătoare să fie vîndute, în fine, femeile captive.

Plecam, luîndu-l şi pe Michele Spriano. Nu puteam asista la acest spectacol, la umilirea noastră.

Dumnezeu ne-a vrut liberi, nu sclavi ai păgînilor.

Dacă vindicta mea era personală, războiul era al Sfintei Biserici împotriva islamului. Trebuia luptat pentru triumful Dreptei Credințe, pentru Dumnezeul nostru.

Ei sau noi.

Răul sau Binele.

– Fiecare om, spunea Spriano, duce această bătălie în sinea sa.

Eu îi răspundeam că, după părerea maestrului său, Dante, Mahomed era în infern, cu trupul spintecat în două.

Spriano zîmbea. Era fericit că mi-l făcuse cunoscut pe Dante și a sa *Divina Comedie.*

Într-o zi, pe cînd se lăsa înserarea, în timp ce ne deplasam pe o străduță întunecoasă către închisoare, l-am recunoscut pe Cayban. Mîna un măgar încărcat cu saci.

A șfichiuit animalul, care a luat-o la trap și a început să alerge în urma lui.

L-am prins de umeri. A urlat. I-am pus căluș și l-am împins spre o poartă mai dosnică.

Spriano m-a ajuns din urmă.

– Lasă-l! mi-a șoptit.

Cayban se zbătea, repetînd că putea să ne vină în ajutor: o navă franceză urma să sosească la Alger; va fi ușor să ne strecurăm la bord. Era suficient să-l plătim pe căpitan, venit din La Rochelle, un anume Robert de Buisson, cu care tratase de mai multe ori asemenea afaceri. Cerea cinci sute de ducați de fiecare creștin pe care îl ajuta să fugă. Cayban era gata să ni-i dea.

– O mie de ducați pentru amîndoi, continua el.

L-am strîns de gît și i-am cerut lui Spriano să-i caute prin buzunare.

Spriano a recunoscut punga pe care el însuși mi-o dăduse și pe care mi-o furase Cayban.

– Omul acesta este întruchiparea Răului, i-am spus. Dumnezeu ni l-a scos în cale ca să-l pedepsim.

Am rezistat privirii lui Spriano.
– Lasă-l, a mai şoptit el.
– E o iudă. Ne va denunţa!
Spriano a lăsat capul în jos.
Doamne, ce uşor poţi lua viaţa unui om!

19

Rupsesem firul unei vieţi.

Există blasfemie mai mare?

Michele Spriano, în genunchi, îşi cerea iertare pentru acest sacrilegiu.

Eu mă rugam pentru a-Ţi mulţumi că ne-ai scos în cale pe acest Iuda prin fapta căruia patru dintre tovarăşii mei muriseră în suferinţe îngrozitoare, unii tîrîţi ca nişte hoituri, alţii martirizaţi pînă cînd trupul le-a fost numai o rană.

Iar Spriano voia să-mi descleştez mîinile din jurul gîtului lui Cayban? Să-l las să alerge la ieniceri şi să le spună că i-am cerut să ne ajute să fugim?

Mi s-a părut, Doamne, că aceasta Ţi-a fost vrerea. Iar eu am îndrăznit să cred că îţi sînt credincios făptuind acest sacrilegiu.

Degetele nu mi-au tremurat.

Eram cel care făcea dreptate.

Şi eram sigur că întîlnirea mea cu Cayban, mărturisirea pe care mi-o făcuse, punga cu peste o mie de ducaţi pe care o găsisem la el nu erau lucruri întîmplătoare.

Tu eşti Cel care pune ordine în toate, Doamne!

Am părăsit în tainiţa porţii trupul fără viaţă, ghemuit, al lui Cayban.

Cînd am ajuns din nou în străduţă, măgarul încărcat de saci rîcîia pavelele cu copita. Se întorsese şi îşi aştepta stăpînul. L-am împins în partea întunecată şi l-am legat.

Cel care va găsi trupul lui Cayban va fi ispitit să-l îngroape fără să sufle o vorbă ca să-i ia animalul și încărcătura.

Am avut impresia că Dumnezeu, după ce m-a supus atîtor încercări, aranja viața în jurul meu și mă călăuzea.

Nu-mi dădea răgaz să mă căiesc.

Am căutat să-l conving pe Spriano să încerce să fugă cu mine cumpărînd bunăvoința acelui căpitan francez al cărui nume ni-l dăduse Cayban.

Ezita. Nu voia să profite de acest asasinat la care se simțea complice fiindcă nu-l împiedicase.

Îl trăgeam de braț, îl obligam să coboare cu mine, în zori, spre port.

Niciodată nu avusesem un asemenea sentiment de încredere.

Eram sigur că o etapă din viața mea lua sfîrșit. Ceea ce ținea de copilăria mea la Castellaras de la Tour era departe. Mathilde de Mons trăia la Constantinopol, renegată împodobită de un vizir desfrînat și crud. Eu urma să fug. Nimic nu mă putea împiedica. Sugrumîndu-l pe Cayban, mi se părea că i-am ucis pe toți trădătorii.

Prin moarte, devenisem om liber.

– Blasfemie, blasfemie! repeta Michele Spriano. Erezie, sacrilegiu!

Dar mă urma pînă la dig.

Într-o dimineață, am văzut la orizont pînze umflate.

Nici o galeră, nici o fregată barbară, nici măcar spaniolă sau venețiană, nu ridica asemenea pînze.

Era francezul.

Am așteptat să arunce parîmele și să fie legate, apoi ca turcii de la bord să coboare.

Cînd sclavii negri şi acei sărmani creştini pentru care nimeni nu plătea vreo răscumpărare au început să descarce baloţii mari de pînză, atît de grei încît pasarela se îndoia sub greutatea lor, ne-am apropiat strecurîndu-ne în şirul hamalilor.

Ajuns pe punte, am văzut un om stînd cu picioarele desfăcute, dar strîngînd în pumn garda sabiei sale lungi, pe care o purta într-o parte. Ne-a urmărit cu privirea fără să pară surprins cînd ne-am îndreptat spre castelul din spate, avînd grijă să mergem aplecaţi, ascunzîndu-ne pe după pînzele strînse, coborînd cele cîteva trepte care duceau la zona dintre punţi. Urma să vină se ne întîlnească. Trebuia să aşteptăm noaptea.

Pasul său, în liniştea întunericului, răsuna pe punte. Apoi i-am văzut silueta în susul scării, la lumina unui felinar, iar un glas poruncea să ne apropiem. Mîna stătea tot pe garda sabiei. Iar întrebările veneau.

Am răspuns. Spriano i-a întins punga. Căpitanul a cîntărit-o, deschisă, luminîndu-i conţinutul, apoi băgîndu-şi degetele înăuntru şi făcînd să sune ducaţii.

– Sînt Robert de Buisson, corsar din La Rochelle, hughenot, domnii mei, a spus. S-a apropiat. Noi îi simţim pe papistaşi, a adăugat el ridicînd fanarul şi privindu-ne. S-a aşezat, ne-a poftit să facem la fel, a pus fanarul între picioare, apoi a mormăit: Dar aici, sîntem mai întîi creştini.

Ridica ancora a doua zi. Urma să meargă de-a lungul coastelor barbare, apoi a celor spaniole. Nu va ataca decît nave spaniole şi genoveze, cele mai bune prăzi, coca fiindu-le plină de valuri de postav, mirodenii şi arme.

Putea să ne lase pe coasta spaniolă sau, dacă luptam alături de el, în La Rochelle. Socotea că va putea trece de strîmtoarea Gibraltar în cîteva săptămîni.

Deodată a izbucnit în rîs.

– Cînd ajungem în La Rochelle, va trebui să alegeți: hughenoți sau catolici. După cum merg vremurile, se ridică ruguri fie pentru unii, fie pentru alții. Dacă însă călăii de acolo nu sînt de talia celor din rîndul necredincioșilor, măcar știu să aprindă focul.

Am spus:

– Spania.

Robert de Buisson a vînturat punga și a zis, ridicîndu-se:

– Spre Spania.

PARTEA a III-a

20

Liber!

Mă rog, îngenuncheat pe nisipul Spaniei, acolo unde sfîrşesc valurile.

Îmi umplu mîinile de acea apă foşnitoare, îmi scald faţa în căuşul palmelor.

Îmi place gustul sărat al mării. Această savoare aspră a libertăţii.

Mulţumescu-Ţi, Doamne!

Michele Spriano se aşază în genunchi lîngă mine, apoi se ridică imediat. Traversează plaja, trece prin stufărişul de pe creasta dunelor, se caţără pe stînci. Silueta i se detaşează pe cerul încă întunecat al zorilor. Face gesturi largi, mă pofteşte să vin.

Nu mă mişc.

Vreau ca momentul în care îmi recapăt libertatea pe un pămînt creştin să se prelungească.

Sînt asemenea lui Dante cînd ajunge în paradis.

Soarele care se ridică deasupra colinelor ce înconjoară golful mă orbeşte.

Nu-l mai văd pe Michele Spriano.

Mă întorc.

Şalupa care ne-a adus la ţărm a ajuns la navă. Marinarii se agită. În liniştea dimineţii abia tulburată de resac aud glasul lui Robert de Buisson dînd ordin să se ridice pînzele.

Acestea pocnesc, apoi se umflă. Nava se îndreaptă spre larg.

Buisson ne avertizase că nu va întîrzia de-a lungul acestei coaste andaluze. De la capul Palos pînă la Málaga era înțesată de corsarii lui Tetuán. Bîntuiau prin golfuri și golfulețe, pîndind îndărătul capurilor. Atacau orice navă care nu aparținea barbarilor și beneficiau de complicitatea maurilor care populau vechiul regat arab al Granadei și al Cordobei.

Spaniolii, rîdea Robert de Buisson făcînd o mutră de dispreț, își imaginau că i-au convertit pe mauri!

– Papistașii își iau visele drept realitate. Ei cred că trupul lui Hristos se află într-o bucată de pîine, iar sîngele, într-un pahar cu vin! Și atunci au crezut că maurii care intrau în biserici și se rugau deveniseră buni creștini! Robert de Buisson zise cu glas tare, scuipînd pe punte la picioarele noastre: Falși renegați, falși convertiți! Maurii se roagă, dar în direcția Meccăi. N-am întîlnit niciodată un musulman devenit cu adevărat creștin!

Acești mauri, continuase Buisson, dacă ne-ar descoperi, ne-ar prinde și ne-ar da pe mîna barbarilor. Eram pradă bună, captivi pe care i-ar putea da la schimb. Iar dacă am opune rezistență, ne-ar lua gîtul.

Își trecuse degetul mare peste beregată.

Dar nici spaniolii nu ar fi mai blînzi. Ar dori să știe cine ne-a adus pe țărmul lor. Se fereau de corsarii francezi.

– Mă urăsc mai tare decît pe barbari. Sînt din La Rochelle. Nu știu nimic despre ocean, în timp ce ținutul barbarilor este fratele lor geamăn. Maurii le sînt vecini. Eu sînt cel străin! Ce-i interesează că sînt creștin? De altfel, pentru ei sînt un eretic!

Robert de Buisson m-a luat de umeri în clipa în care mă îmbarcam pe șalupă.

– Thorenc, ești de viță nobilă franceză. Papist, dar tatăl tău e supus regelui! Ce vei face în Spania însoțit de un negustor florentin? Un italian este întotdeauna un șarpe: uită-te la regină, această Medici! Prin toți porii respiră numai venin.

Iar pentru spanioli vei rămîne un francez, orice le-ai spune! N-o să-ți taie gîtul, dar te vor sufoca. Știi ce este greabănul? Îți vor rupe gîtul strivindu-ți beregata. O fac cu multă încetineală. Sau – mă bătuse pe umăr – te vor da pe mîna Inchiziției, iar marele judecător te va condamna să fii ars pe rug sau să tragi la galere ca hughenot sau renegat.

Se aplecase spre mine.

– Thorenc, îți spun: prefer un turc unui spaniol! Vino cu mine spre La Rochelle. Este țara ta, regatul Franței!

Mă ținuse strîns la piept.

– Regatul tău, Thorenc! repetase.

L-am îndepărtat și am sărit în șalupă.

– Regatul meu este credința! i-am răspuns în momentul cînd ambarcațiunea se îndepărta de navă. Sînt din țara care se luptă cu necredincioșii, nu din cea care se aliază cu ei.

– Ludovic de Thorenc, tatăl tău... strigase Robert de Buisson.

M-am gîndit, fără a îndrăzni să-i răspund în acești termeni lui Robert de Buisson: „Nu am alt tată în afara lui Dumnezeu!"

Apoi am privit cum se apropie de mine țărmul Spaniei.

Dorind să-l ating mai repede, m-am clătinat și am căzut pe mal, acoperit de spuma albă a valurilor.

Am stat mult timp cu brațele desfăcute ca o cruce, cu gura în nisipul umed și rece.

Această mare care mă acoperea era apa botezării unui om din nou liber.

Urc pe colină. Soarele se ridică și, odată cu el, prinde din nou viață zumzetul nestăpînit al insectelor.

Mă opresc la fiecare pas. Ascult. Mă întorc din nou spre orizont. Nava lui Robert de Buisson a trecut deja dincolo de cap. Mai zăresc doar partea de sus a pînzei. Marea, în golf,

este o întindere pustie şi albastră măsurînd spaţiul care mă desparte de-acum de iad.

Sînt liber pe pămînt creştin!

Ajung la Michele Spriano, în vîrful colinei.

Deodată aud venind de dincolo de pădurea de stejari de plută ce se întinde în faţa noastră sunetul de clopote care ba se apropie, ba se îndepărtează.

Este inima mea care sună. Fiecare notă este bătaia libertăţii mele. M-am întors acasă. Clopotul alungă glasul ascuţit al muezinului.

Michele Spriano întinde braţul.

În depărtare, ghicesc clopotniţa deasupra acoperişurilor roşii.

Ducă-se naibii toate minaretele şi terasele albe din Alger!

Cobor în goană panta colinei, urmat de Spriano. Ajungem la pădure. Mai mult alerg decît merg. Au trecut deja şapte ani fără să pot îngenunchea în faţa unui altar, în Casa Ta, Doamne!

Traversăm poieni, bălţi verzi pe roşeaţa solului. La cîţiva paşi, zăresc un ciobănaş lîngă un copac. Ciopleşte o creangă, ridică ochii, sare în picioare. Ţipă, cuprins de spaimă:

– Maurii, au venit maurii! La arme!

Aleargă la vale printre copaci în ciuda apelurilor noastre. Ne oprim. Ne privim: pline de praf, hainele, fularele, vestele, turbanele sînt cele pe care le-am luat ca să ne strecurăm la bordul navei franceze. Veşmintele astea l-au înşelat pe cioban. Le smulg ca pe o piele murdară care mi-a stat atîta timp lipită de trup, încît am uitat-o; a fost nevoie de acest strigăt de groază al ciobănaşului ca să o simt că mă desfigurează, mă apasă.

Deodată, apar nişte călăreţi care ne înconjoară şi ne împung cu lăncile.

Încerc să apuc coada uneia dintre arme şi strig.

Am învăţat spaniola în cei şapte ani de iad. Spriano o vorbeşte chiar mai bine ca mine. Mă bat cu pumnul în piept.

– Creştini, sclavi de la necredincioşi. Captivi pentru care se plăteşte recompensă, evadaţi din închisorile de la Alger, asta sîntem!

Repet întruna aceste cuvinte. Omul care comandă mica trupă este la fel de brunet ca un maur. Ochii îi sînt tot atît de pătrunzători ca ai lui Dragut. Mă loveşte cu lancea.

– Renegaţi, spioni ai barbarilor! zice, înţepîndu-mi gîtul cu vîrful lăncii.

Mai strig:

– Sîntem tovarăşii lui Diego de Sarmiento. Sarmiento!

Îşi retrage arma.

Mergem către sat. De cum ajungem la primele case, ţăranii se adună în alai. Femeile ne blestemă, bărbaţii aruncă spre noi cu pietre.

În piaţă, în faţa bisericii, un ţăran agaţă de creanga unui platan un ştreang.

Doamne, vrei să murim aici, pe pămîntul creştin regăsit?

Un preot iese din biserică, îi dă deoparte pe săteni, se uită la noi. Spătos, cu creştetul ras, are mişcări iuţi.

Repet:

– Diego de Sarmiento, tovarăşul nostru de galeră şi de închisoare, era din Granada. Regele Spaniei, Filip, i-a plătit răscumpărarea. Diego de Sarmiento: creştin la fel ca mine, ca noi!

Preotul ne duce în biserică. Închid ochii.

Această răcoare, mireasma de tămîie... Acest murmur al femeilor în rugăciune...

Intru în confesional. Aşa a vrut preotul. În penumbră, îi aud răsuflarea grea. Îmi sprijin capul de lemn.

Mă întreabă. Şi tot ceea ce am crezut dus, spălat de resac şi de spuma albă în timp ce valurile mă acopereau, revine, îmi inundă sufletul şi mă obsedează.

Îi spun despre Dragut şi despre Mathilde de Mons.

Îi spun despre cei schingiuiţi, jupuiţi, spintecaţi, ciopîrţiţi sau devoraţi.

Îi spun despre Cayban.

Îi spun despre mîinile mele în jurul gîtului acelui renegat al cărui trup alunecă pe lîngă al meu şi devine atît de repede rece ca pămîntul la apus de soare.

Preotul îmi dă iertarea.

Îmi aduce la cunoştinţă că unchiul lui Sarmiento, don García Luís de Cordoza, este căpitanul general al Granadei. Iar contele Diego de Sarmiento se află lîngă Filip al II-lea, regentul Spaniei.

– Dar numai Dumnezeu ştie pe unde! Regentul nostru cutreieră lumea alături de tatăl său, împăratul.

Preotul îşi face cruce.

Ne va însoţi la Granada, la don García.

Părăsim biserica. Soarele arde pămîntul, pielea, ochii.

Preotul îi repede pe ţăranii care stau adunaţi.

– Sînt buni creştini, le spune arătînd spre noi. Se întorc din iad. Rugaţi-vă pentru ei, căci au trăit ca sclavi la păgîni, supuşi legii Satanei!

Mă uit la feţele oamenilor care ne înconjoară: mauri, spanioli? Falşi convertiţi sau adevăraţi creştini?

Au pielea mată. Seamănă cu necredincioşii care s-au uitat de atîtea ori la noi fără compasiune pe străzile din Toulon şi din Alger.

Oare credinţa nu este pentru majoritatea decît o mască în spatele căreia se strîmbă fiara demonică?

Bucuria de a fi liber mi-e tulburată pentru întîia oară.

Mi-e teamă să nu cumva să vorbesc ca un necredincios, ca un eretic, ca un păgîn.

Doamne, nu putem părăsi iadul decît părăsind viaţa?

Iar acest pămînt unde ne petrecem viaţa noastră carnală este doar împărăţia suferinţei, imperiul lui Lucifer?

Dar dacă aici domneşte Răul, atunci cum să aperi Binele?

Cum să-i condamni pe cei care se supun legii diavoleşti, dacă ea are aici puteri depline?

Merg cu capul plecat.

Nu vreau să-i împărtăşesc temerile şi îndoielile mele lui Michele Spriano, dar ştiu că va trebui să înfrunt noi ispite, noi încercări.

Un pămînt, chiar creştin, nu poate fi paradisul.

21

Doamne, în ziua cînd am împlinit douăzeci şi cinci de ani, am intrat în Granada prin Puerta de Los Molinos.

Am auzit glasuri vioaie, rîsete şi cîntece.

Pe malurile rîului care se strecoară printre casele văruite cu ocru, printre platani şi coline am văzut femei cu braţe dezgolite.

Mi-am ferit privirea.

Părintele Fernando, care ne însoţise încă de la plecarea din satul de pe coasta Veluz Málaga, unde ne-am petrecut prima noapte de libertate, l-a luat de braţ pe Michele Spriano şi i-a arătat oraşul.

Am vrut să-mi scot din minte prezenţa femeilor şi să-l ascult.

Vorbea cu glas tare.

De secole, spunea el, Granada, capitala regatului necredincioşilor, fusese ca o rană în coasta Spaniei. Nimeni nu putuse să-i învingă pe regii mauri. Ei crezuseră că vor putea stăpîni acest pămînt la nesfîrşit.

Părintele Fernando a întins braţul, a arătat colinele şi a strîns pumnul.

– Campo de Los Mártires, Carmen de Los Mártires[1]... a spus el.

---

[1] *Los carmenes* erau case ale familiilor de nobili arabi, cu grădini uriaşe înconjurate de ziduri înalte, pentru a nu fi remarcate din afară. În timpul ocupaţiei maure a oraşului Granada, creştinii care lucrau la construcţia palatului Alhambra erau ţinuţi prizonieri în închisoarea subterană din Carmen de Los Mártines. În secolul al XVI-lea, cînd creştinii au cucerit Granada, Carmen de la Los Mártires a devenit mănăstire, fiind dărîmată în 1842. (n.red.)

Cu oasele martirilor creştini îşi construiseră maurii palatele şi moscheile lor.

A făcut cîţiva paşi, poftindu-ne să-l urmăm, şi am descoperit, în vîrful unei coline, acele ziduri crenelate, ornate cu mozaicuri, acel palat mîndru şi mare, Alhambra, cea mai înaltă construcţie pe care o văzusem vreodată.

Am rămas mut de uimire. Necredincioşii nu erau doar nişte barbari comandaţi de nişte renegaţi ca Dragut, ci erau şi nişte regi constructori, puternici şi periculoşi.

– Se credeau stăpîni, a adăugat părintele Fernando. Creştinii, sub jugul lor, se converteau ca să nu ajungă sclavi. Dar într-o zi, pe 2 ianuarie 1492, armata lui Fernando şi a Isabelei Catolica a pătruns în oraş prin acea Puerta de Los Molinos, iar regele Boabdil, maurul, a fugit. Şi cum, zărindu-şi de departe oraşul abandonat, începuse să plîngă – *el suspiro del Moro* –, mama lui i-a spus, cu dispreţ: „Nu plînge ca o muiere după ceea ce nu ai ştiut să aperi ca un bărbat!“

Părintele Fernando s-a oprit pe podul ce trecea peste *río* Darro.

– Femeile sînt iarăşi creştine, a murmurat el.

Spălau, storceau, trăgeau, întindeau pînzeturi albe pe pietrele rîului.

Unele dintre ele erau ghemuite, iar trupul li se legăna. Cînd se ridicau, pieptul le umfla bluza. Cu braţul ridicat, îşi strecurau sub bonete şuviţe de păr.

Altele cărau balii mari de lenjerie pe cap, ridicîndu-şi cu mîna stîngă rochiile lungi negre, apoi intrau în rîu trecînd prin vad.

Am zărit pînza jupoanelor, pielea albă a braţelor, a picioarelor şi a pulpelor.

Mi s-a făcut ruşine şi m-am simţit luat de val, cu pîntecele şi cu obrazul devorate de o bucurie la fel de arzătoare ca o promisiune.

Despre plăcerile cărnii nu ştiam decît gemetele sodomiţilor în penumbra galerei sau ţipetele femeilor desfăcute de necredincioşi, doi dintre ei ţinîndu-le de glezne, alţi doi, de mîini, iar al cincilea pătrunzînd între picioarele lor.

Mi-a fost teamă să nu fiu ales de una dintre gărzi ca să-i servesc de distracţie pentru noapte înainte de a mă trimite, pîngărit, pe banca de la rame sau de a mă da pe mîna marinarilor de pe galeră.

Condiţia de captiv bun de răscumpărat, bun personal al lui Dragut, mă protejase.

O iubisem pe Mathilde de Mons şi suferisem că mă respingea şi că se dăruia luxuriei cu Dragut Desfrînatul. Dar nu îndrăznisem niciodată să o doresc.

Pentru mine dorinţa nu era decît jena pe care o aveam după unele nopţi cînd mă trezeam dimineaţa cu pulpele năclăite, amintindu-mi astfel, roşind, visele pe care le avusesem.

Dintr-odată, braţele şi picioarele dezgolite ale acestor femei, glasurile şi cîntecele lor, rîsetele mă înfierbîntau.

Asta însemna libertatea: o credinţă, o femeie.

Cu acest foc în mine am intrat în *presidio*, palatul căpitanului general, don García Luís de Cordoza, *calle* de Los Molinos.

22

L-am urît pe bătrînul acesta cu obraz pămîntiu.

Trona în penumbră, în fundul sălii din *presidio* unde intrasem precedați de doi soldați cu uniforme de culoarea sîngelui și a aurului.

La fiecare pas loveau cu coada sulițelor parchetul cu lamele încrucișate.

Ofițeri, preoți, femei ale căror dantele albe se întretăiau pe rochiile largi și negre mărgineau sala, formînd astfel o alee foșnitoare pînă la podiumul în centrul căruia stătea don García Luís de Cordoza.

Soldații s-au oprit la cîțiva pași de el.

I-am văzut pe părintele Fernando și pe Michele Spriano plecîndu-se. Eu doar am înclinat capul pentru o clipă.

Cînd l-am ridicat, mi-am încrucișat privirea cu a căpitanului general.

Ochii îi erau afundați în cărnurile zbîrcite, gălbejite ale feței sale pergamentoase.

Părintele Fernando a început să vorbească pe un ton umil, aproape rugător. Ofta, făcînd apel la bunătatea lui don García Luís de Cordoza. Părea că implora iertarea, grația căpitanului general, ca și cum noi eram vinovați că am fugit, că am fost captivi buni de răscumpărat, că am debarcat pe coasta andaluză, aproape de satul Veluz Málaga.

De m-ai multe ori am fost ispitit să spun că îmi imaginasem că vom fi primiți cu afecțiune, că vom fi sărbătoriți ca

doi creştini care, timp de ani de zile, refuzaseră să cedeze în faţa necredincioşilor. Dar în această sală a *presidio*-ului Granadei murmurul era de bănuială şi de batjocură.

– Au fost, continua părintele Fernando, tovarăşi de galeră şi de închisoare cu ilustrul vostru nepot, contele Diego de Sarmiento, Dumnezeul să-l aibă în pază şi să-l lumineze în grelele sale îndatoriri pe care le are pe lîngă Sfînta Noastră Maiestate, regele Filip al II-lea...

Cu o mişcare abia schiţată a mîinii stîngi, căpitanul general l-a întrerupt pe părintele Fernando. Avea degetele noduroase, ca nişte cîrlige, deformate de gută; ai fi zis că sînt nişte gheare roşii ieşite din mîinile sale umflate.

– Un neguţător toscan, a zis el.

Faţa îi exprima dispreţul, dar fără să se uite către Michele Spriano.

– Un francez...

Glasul îi era la fel de dispreţuitor. S-a uitat îndelung la mine fixîndu-mă cu un aer de dezgust, cu pleoapele pe jumătate închise, încît trebuia mai mult să-mi imaginez privirea.

Mi-am amintit de cea a lui Dragut Arsul, Dragut cel Crud.

– Francez! a repetat el.

Nu a pus nici o întrebare, dar a ridicat uşor capul şi, cu un semn din bărbie, urmat de un altul, mi-a poruncit să vorbesc.

Am privit în jur. Am ghicit toate acele feţe ale căror trăsături erau şterse de penumbră. Flacăra marilor candelabre făcea să scînteieze aurul, rubinele, diamantele colierelor şi ale inelelor.

– Sînt Bernard de Thorenc, am zis, viconte, captiv de răscumpărat de peste şapte ani, creştin, fericit, pînă în clipa aceasta, de a fi pus piciorul pe pămîntul catolic al Spaniei. Cer să intru în rîndurile armatei sale, să-l urmez pe regele ei, pentru a lupta împotriva necredincioşilor, oriunde s-ar afla aceştia.

Cred că vorbind am bătut cu piciorul drept în parchet.

Căpitanul s-a ridicat, sprijinindu-se. A repetat „viconte Bernard de Thorenc..." pe un ton atît de ostil, părînd gata să mă pălmuiască.

Am văzut cum i se încleştează degetele pe braţul fotoliului, de parcă unghiile îi pătrundeau în ele, şi un sentiment de spaimă – acelaşi care mă cuprinsese în faţa lui Dragut – m-a paralizat.

Apoi întreaga mea fiinţă s-a revoltat. Mi-am umflat pieptul. Nu mi-am plecat capul în faţa lui Dragut cel Crud, cum aş fi putut ceda în faţa acestui moşneag cu obraz cenuşiu?

A vorbit mult, Doamne, şi nu voi uita în veci umilinţa de care am avut parte, ruşinea şi mînia care mă înăbuşeau.

Totuşi, nu eram surprins de acuzaţiile pe care i le aducea tatălui meu. Nu-l respinsesem chiar eu însumi? Cu toate acestea, aveam impresia, ascultîndu-l pe don García Luís de Cordoza, că sînt jupuit, că fiecare dintre cuvintele sale desprindea o şuviţă de carne ca şi cum, cu fălcile înfipte în trupul meu, dinţii lui îmi pătrundeau în carne, în sufletul zdrobit.

Spunea că îl cunoscuse pe Ludovic de Thorenc – „contele, scuipă el cuvintele cu dispreţ, tatăl dumitale" – la Madrid, la Milano atunci cînd era vorba de negociat suma răscumpărării cerute de „marele nostru împărat Carol Quintul" pentru eliberarea lui Francisc I, prizonierul său!

– De ce nu i-am ucis pe amîndoi, pe regele făţarnic şi cu suflet blestemat şi pe contele Ludovic de Thorenc, tatăl tău!?

Mă tutuia pentru a mă lovi mai bine.

Se adresa şi asistenţei, ale cărei murmure şi exclamaţii îi punctau cuvintele.

Francisc I şi fiul său Henric al II-lea, regi nelegitimi, întrucît se împotriviseră şi unul, şi celălalt împăratului Sfîntului Imperiu Roman. Francisc, tatăl, complice al lui Soliman Turcul. În ceea ce-l priveşte pe contele Ludovic de Thorenc, după ce stăpînul său Francisc şi-a recăpătat libertatea, a mers

la Constantinopol să pecetluiască diavoleasca alianță cu sultanul împotriva împăratului catolic, rege al Spaniei, Carol Quintul, Dumnezeu să-l aibă în pază!

Iar acum, Henric al II-lea, fiul, soțul acelei perverse Caterina, florentină, fiică de negustor, îi plătea și-i ridica pe prinții eretici germani împotriva împăratului. Recruta pentru ei soldați, le plătea solda. Și mergeau de la un prinț la altul pentru a-i seduce, pentru a-i corupe, pentru a-i convinge să pornească la război împotriva suveranului lor legitim, „Carol Quintul al nostru"? Cine? Contele Ludovic de Thorenc, fiul acestuia Guillaume și acel căpitan general, Filip de Polin, care își ancorase galerele franțuzești, bord la bord cu cele turcești!

Iată ce era contele Ludovic de Thorenc, suflet blestemat al suveranilor rebeli față de Biserica lor, renegați ai credinței, gata de orice viclenie pentru a-și păstra și a-și spori puterea, inamici ai Spaniei, inamici pe viață ai adevăratei și sfintei demnități imperiale!

S-a aplecat înspre mine.

– Iar tu, viconte Bernard de Thorenc, ai vrea să intri în rîndurile armatei noastre, să-l urmezi pe rege nostru? Și ai vrea să avem încredere în tine ca să-ți înfigi pumnalul trădării în spatele spaniol?

Soldații m-au reținut în clipa în care m-am repezit spre treptele estradei. M-au prins de umeri și m-au obligat să îngenunchez. Și-au încrucișat cozile de la sulițe, iar lemnul lor m-a zdrobit, obligîndu-mă să-mi încovoi spinarea.

Am ghicit că Michele Spriano făcea un pas spre mine. I-am simțit mîna pe cap.

A spus că preferasem închisoarea și galera necredincioșilor în fața libertății pe care mi-o ofereau tata și acest Filip de Polin.

– Don García Luís de Cordoza, ilustre căpitan general al Granadei, Bernard de Thorenc a refuzat ca aliații necredincioșilor să plătească răscumpărarea. L-am văzut în fiecare zi la

închisoarea din Alger. I-am îngrijit rănile pe care călăii lui Dragut i le-au făcut. Ştiu ce a suferit, cît curaj a avut! A ucis un renegat pentru a-şi cuceri libertatea, căpitane general, nu şi-a răscumpărat-o! Întrebaţi-l pe nepotul dumneavoastră, Diego de Sarmiento. Aduceţi-i la cunoştinţă că tovarăşii săi de închisoare, Michele Spriano şi Bernard de Thorenc, se află în Granada.

Don García trebuie să fi făcut un semn, fiindcă soldaţii şi-au luat suliţele de pe grumazul meu şi m-am ridicat.

L-am privit pe căpitanul general. Îşi încrucişase degetele pe piept, ascunzînd astfel pecetea pe care o purta atîrnată la un lung colier făcut din zale mari de aur.

– Să fie ţinuţi în *presidio*, a spus.

Părintele Fernando a bolborosit cîteva cuvinte, iar soldaţii ne-au scos din marea sală întunecată.

23

M-au închis într-o cămăruţă boltită, luminată doar de o deschizătură în care se încrucişau două bare. Vîntul rece îşi strecura tăişul prin ele, iar şuieratul său era atît de ascuţit, încît mă treceau fiori.

Uneori se mai amestecau glasuri de femei, îndepărtate şi fugare.

Mi le imaginam pe acele spălătorese zărite pe malurile lui *río* Darro, în ziua sosirii noastre în Granada. Gîndul îmi zbura la ele. Uitam mînia care îmi tortura sufletul de cînd soldaţii mă împinseseră în acest ungher care nu avea ca mobilier decît un pat îngust şi un taburet prins de podea, precum şi două blide.

Ascultam cîntecele, rîsetele. Mă agăţam de bare. Încercam să văd malurile, femeile. Îmi aduceam aminte de braţele lor dezgolite, de mişcarea trupurilor, de pielea albă a pulpelor.

Însă colinele care dominau Granada îmi închideau orizontul.

Observam doar marginea de sus a zidurilor Alhambrei şi marele crucifix care se înălţa pe Monte Mauror, în mijlocul lui Campo de Los Martires.

M-a apucat din nou furia.

Doamne, mă răzvrăteam împotriva Ta!

Oare suferisem atît de mult între necredincioşi doar pentru a cunoaşte o închisoare creştină? Şi ce mă interesa că Alhambra nu mai era palatul regilor mauri, dacă şobolanii

care îmi alergau pe faţă, noaptea, pe galerele lui Dragut sau în citadela din Toulon, îşi făceau de cap şi aici, în jurul meu?

Mai trebuia să aştept încă patru ani pentru a mi se acorda libertatea?

Nu plătisem destul pentru trădările tatălui şi ale fratelui meu?

Trebuia să cunosc disperarea?

Asta te întrebam, Doamne, recunosc, cu arţag.

În ce nouă prăpastie infernală Te hotărîseşi să mă arunci? La ce noi încercări voiai să mă supui?

Întrebările acestea şi mînia mi-au sfîşiat sufletul.

Apoi, într-o dimineaţă, uşa s-a deschis şi a intrat o femeie.

Mai întîi i-am văzut albastrul ochilor încercuiţi de un alb intens.

Pielea obrazului tras părea şi mai mată, chiar mai închisă, încît m-am gîndit imediat că era vorba despre o maură: poate una dintre cele convertite de bunăvoie sau de nevoie, sincere sau ascunse, care populau vechiul regat musulman Granada şi Cordoba, Andaluzia despre care Robert de Buisson, corsarul, îmi spusese că rămăsese încă nedomolită, gata să le reteze gîtul acelor spanioli care credeau că o supuseseră.

Femeia a închis uşa, înaintînd.

M-am retras. Ce voia?

O mantie neagră îi acoperea părul ca smoala, umerii şi colţurile de dantelă înnodate între sîni.

Era zveltă, cu trupul strîns într-o rochie largă de catifea închisă. Ţesătura avea reflexe violete şi roşii, la piept, brodată cu fir de aur.

A făcut cîţiva paşi în încăperea mică, privind spre ferestruică.

Pasul îi era mîndru, iar figura, plină de dispreţ. Sub dantela înaltă şi albă din jurul gîtului, am observat un colier mare din argint incrustat cu smaralde şi cu rubine.

M-am gîndit că nu putea fi nici servitoare, nici soţie. Purta o îmbrăcăminte prea bogată şi era prea liberă în mişcările sale.

Mi-am imaginat-o culcată lîngă don García de Cordoza, la fel cum stătea alungită Mathilde de Mons – Dumnezeu ştie unde! – lîngă Dragut.

Iar trupul şi sufletul mi-au fost izbite de o lovitură de secure.

Dintr-odată, mi-am amintit-o, mi-am adus aminte de acea privire albastră.

Cînd traversasem sala *presidio*-ului, după ce căpitanul general poruncise să fim închişi, nu văzusem decît chipuri ostile şi priviri aţintite asupra mea ca nişte suliţe.

Bărbaţii şi femeile printre care treceam, încadraţi de soldaţi, îşi şopteau dispreţul şi batjocura. Mi se păruse chiar că rîndurile li se strînseseră, lăsîndu-ne doar un coridor îngust, şi că erau gata să ne lovească.

În apropiere de uşa la care ajunseserăm în sfîrşit, o observasem pe această femeie, care stătea deoparte ca şi cum nimeni nu voise sau nu îndrăznise să se apropie de ea.

Ochii săi albaştri se uitaseră la mine fără ură. Mi se păruse că întrezăresc în ei compasiune şi chiar durere.

Soldaţii însă m-au împins afară, şi nu am întors capul.

Totuşi, în prima noapte, în timp ce mă chinuiam să adorm, izbind cu piciorul şobolanii care se aventurau pînă în culcuşul meu, doar amintirea acestor ochi fusese în stare să mă liniştească.

Acum erau aici, fixîndu-mă.

Şi-a strecurat mîinile sub volanele rochiei, aplecîndu-se un pic, lăsînd să-i apară gîtul lung strîns de colier. Am fost ispitit să întind braţul, să-i smulg ceea ce consideram a-i fi simbolul servituţii.

S-a apropiat de mine. Avea ochi blînzi. Mi-a pus în faţă, ca pentru a se feri de ochii mei, cartea legată în piele cu litere

de aur incrustate, pe jumătate șterse, atît fusese de mîngîiată și de deschisă de degetele lui Michele Spriano.

Era *Comedia* sa, *Divina* sa, cartea maestrului său, Dante. El însuși îmi spusese de mai multe ori că își pusese viața în pericol pentru a o putea păstra și că ar fi preferat să moară decît să fie despărțit de ea.

Așadar, îl uciseseră pe Michele Spriano.

Am avut impresia că fusesem lovit în moalele capului.

N-am luat cartea. Am îngenuncheat.

Am simțit mîna femeii așezîndu-mi-se pe plete. I-am auzit glasul, gros, într-adevăr de maură, ale cărui accente puteau să se preschimbe deodată în note ascuțite.

Această carte era a mea, acum, a spus ea. Michele Spriano dorise să-mi fie dată în clipa în care a plecat.

Am ridicat fruntea. Și-a retras mîna, dar zîmbea.

Don García Luís de Cordoza îl eliberase pe Michele Spriano, care părăsise Granada chiar în dimineața aceea.

Mergea la Málaga, și de acolo, imediat ce găsea o navă însoțită de un convoi de galere, pleca la Barcelona, apoi la Genova sau la Pisa.

Michele dorise să păstrez eu cartea pînă în ziua cînd urma să ne regăsim aici, pe pămînt, sau în purgatoriu.

Continuase să zîmbească.

– Nu-și imagina, a continuat ea, că vă veți revedea în paradis sau în infern. Mi-a spus că ați trecut deja prin infern. De la Barcelona, a adăugat ea, negustorul toscan îi va trimite un răvaș contelui Diego de Sarmiento, fiindcă nu era sigur că don García Luís de Cordoza a făcut-o.

Am luat cartea și am strîns-o la piept.

Femeia s-a așezat pe taburet. Lumina cădea din deschizătură luminîndu-i mîinile cu degete prelungi și unghii sidefii.

– La fel ca tine, sînt în închisoare, a murmurat ea.

Şi-a ţuguiat buzele şi nu am mai văzut nimic decît această gură mofturoasă.

– Dar – a arătat ea spre zidurile cămăruţei – nu există nici ziduri şi nici uşă care să mă oprească. Pot ieşi din *presidio* cînd vreau, pot să urc pînă la Alhambra, să mă plimb de-a lungul lui *río* Darro; pot să-mi aleg biserica unde vreau să mă rog... A rîs. Sînt creştină, la fel ca tine! Cu o mişcare rapidă şi-a îndepărtat mantila cu mîna stîngă şi şi-a trecut degetele prin şuviţele negre. Sîngele meu este maur, a precizat. Sînt de neam nobil. Sînt o Thagri.

Nu mai zîmbea, dar a început să vorbească cu glasul său răguşit, murmurînd că toţi creştinii ignorau istoria glorioaselor regate Cordoba şi Granada. Să privească Alhambra! Să măsoare grandoarea maurilor cu înălţimea zidurilor acestui palat! Dar puterea maurilor a fost spulberată de o tînără sclavă spaniolă, Isabela de Solis. Se convertise la islam, devenise *Thuraiya* şi-l înnebunise de patimă – oarbă – pe regele Mohamed. Atunci a venit timpul nefericit al regilor laşi, plîngăreţi, al lui Boabdil...

S-a ridicat.

– Mă numeam Aisha. Dar am fost botezată. Port numele celei pe care voi o numiţi Fecioara Maria. Mă cheamă Lela Marien. A deschis uşa. Sînt stăpîna inimii şi a trupului lui don García Luís de Cordoza. Eu am obţinut ca Michele Spriano să fie eliberat. S-a întors spre mine, atingîndu-mi obrazul cu vîrful unghiilor. Dar tu, tu ce vrei?

24

Iartă-mă, Doamne, dar i-am oferit trupul și sufletul meu celei care primise drept nume de botez Lela Marien.

Cînd stăteam culcați unul lîngă altul sub voaluri, în camera aflată în unul dintre turnurile din *presidio*, nu departe de cămăruța mea de prizonier, ea repeta adesea ca pe o incantație: „Lela Marien“, apoi îmi spunea cu un glas mîndru și puternic: „Marien, Maria... Port numele Fecioarei Maria, mama lui Dumnezeu!“

Se ridica. Goală.

Fusesem surprins, cînd o dezbrăcasem și o mîngîiasem pentru întîia oară, de sînii grei, de șoldurile largi. În rochia sa neagră, nu-mi imaginasem că dedesubt putea fi acest fruct plin.

Se așeza, cu picioarele încrucișate, părul negru cu bucle acoperindu-i umerii. Adesea își punea mîinile sub sîni ca pentru a-i susține sau a-i frămînta.

Se apleca spre mine, iar trupul ei îl atingea pe al meu, dar, cînd voiam să o prind, se retrăgea.

Fiindcă ea era aceea care mă poseda. Ea mă iniția. Ea avea grijă să mă întorc în închisoare înainte ca don García Luís de Cordoza să revină din inspecții.

Căpitanul general lipsea uneori mai multe zile pentru a merge la Cordoba sau pînă la Cartagena sau Sevilla.

Lela Marien îmi povestea că aceste călătorii îl epuizau, dar că regele și împăratul îi cereau să vegheze asupra Andaluziei.

– Spaniolii au cucerit-o, dar se tem, șoptea Lela Marien.

Își ducea mîinile la ceafă și se legăna încet înainte și înapoi.

Își apleca, aproape să-și frîngă, trupul, care nu avea nimic gracil, fără vreun efort. Stînd jos, mă săruta pe piept în timp ce eu eram întins. Sfîrcurile mă atingeau. Apoi se îndepărta și se răsturna, cu șoldurile și cu picioarele rămînînd nemișcate, încît ceafa atingea patul, iar sînii se bombau, întinși, provocatori.

– Tu ești creștin, dar nu spaniol, relua ea, ridicîndu-se. Spaniolii sînt niște porci, niște cîini, nu pentru că sînt creștini, ci pentru că sînt spanioli.

Îmi apăsa buzele cu palma, le strivea.

– Fii mai întîi din țara ta, din familia ta, spunea. Spaniolilor nu le plac oamenii regelui Franței. Don García te urăște. Te va ține prizonier, apoi va pune să fii gîtuit sau otrăvit pentru că ești din regatul Franței și pentru că te-am ales. Îi execută pe toți bărbații pe care îi aleg. Cît despre mine, prea îi satisfac toate plăcerile ca să mă ucidă.

Își întindea și își arcuia trupul stînd în echilibru pe vîrful degetelor, cu picioarele ușor depărtate, și îi ghiceam despicătura roșie cu buze aproape negre.

– Pot face orice cu trupul meu, zicea ea, gîfîind un pic. El știe. Nu poate renunța la mine. M-ar vrea sclava sa, dar nimeni nu-mi poate fi stăpîn.

Mă privea fix, și parcă privirea-i albă-albastră mă dărîma, mă înlănțuia.

Murmura:

– Spaniolilor le este teamă. Don García Luís de Cordoza se teme de mine. Știe că eu nu uit că sînt Aisha, descendentă din Thagri. Ai mei au deținut mai mult pămînt și mai multe palate, mai multe oi decît regii Cordobei și ai Granadei. Crezi tu că pot uita doar pentru că m-au botezat cu numele de Lela Marien? Sînt maură, iar aici toți au rămas mauri. Într-o zi, Allah, dacă îi sîntem credincioși, își va aminti că

acest pămînt ne aparține și ni-l va da înapoi. Iar Alhambra și moscheile vor fi din nou ale noastre.

Își punea palma pe pieptul meu.

– Tu nu ești spaniol. Trebuie să părăsești Granada înainte ca porcul acesta de căpitan general să te ucidă.

Degetele îi alunecau pe pielea mea. Am fremătat. S-a întins lîngă mine.

– Ai să-ți aduci aminte de Aisha, a șoptit ea.

25

Într-o noapte de martie, pe cînd şobolanii, cuprinşi parcă de panică, alergau şi săreau de la un perete la altul, agăţîndu-se de cizmele mele cînd încercam să-i lovesc – aveam impresia că sînt asediat de această hoardă chiţcăitoare care îmi lua cu asalt patul şi m-ar fi copleşit dacă aş fi încetat o clipă să mai lupt –, Lela Marien a deschis uşa.

Lumina albă a nopţii vîntoase a invadat temniţa.

Şobolanii s-au oprit, nişte forme negre ghemuite unele în altele pe jos.

Lela Marien a făcut un pas şi, dintr-odată, au dispărut scheunînd, afundîndu-se între pietrele zidului.

M-am ridicat.

– Are să fie plecat mai multe săptămîni, a zis Lela luîndu-mă de mînă. Trebuie să pleci încă din noaptea asta.

Mi-am luat cizmele. Un şobolan uriaş a ieşit din una din ele fixîndu-mă cu ochii săi roşii.

Un şuierat, o izbitură surdă; şobolanul zăcea la pămînt cu capul tăiat.

Am văzut sabia curbată pe care o ţinea Lela Marien.

M-a scos afară din temniţă.

Nu am uitat nici o clipă vreun cuvînt din noaptea aceea.

Mergeam alăturaţi pe coridoarele pustii din *presidio*. Se auzea doar vîntul învîrtejindu-se, măturînd curţile, aplecînd arborii din patio, intrînd pe sub portaluri. Este atît de rece,

după ce parcurge văile lui *río* Darro şi cele ale lui *río* Genil din munţii înzăpeziţi, încît îţi crapă obrajii şi buzele, îţi jupoaie mîinile.

Coborîm cîteva trepte, înaintăm pe sub o boltă joasă, călăuziţi de un om care duce o torţă. Simt parcă atingerea unor aripi; şobolani care se strecoară şi sar. Şi dintr-odată cerul înstelat, susurul unui rîu.

Sîntem pe malul rîului Genil. Recunosc arcele de la Puerte Verde pe unde am trecut cînd am intrat în Granada însoţit de Michele Spriano şi de părintele Fernando. Duc mîna la piept ca să mă asigur ca *Divina* nu a alunecat, că a rămas sub cămaşă.

Vîntul suflă atît de tare, încît trebuie să mergem aplecaţi pînă la caii pe care îi ţine un alt bărbat.

– El e Juan Mora, spune Lela Merien. Nu te va părăsi decît dacă i-o ceri.

Îmi întinde o pungă. Gestul este atît de hotărît, glasul, atît de ferm, încît o accept fără vreun cuvînt.

– Vei ajunge la Valladolid înainte ca don García să se întoarcă în Granada. Dacă Diego de Sarmiento este cu adevărat prietenul tău, căpitanul general nu-ţi va putea face nimic.

Am vrut să o strîng în braţe pe Lela Marien. I-am simţit ezitarea. Am crezut că se va lăsa.

I-am spus Aisha şi i-am propus să fugă cu mine.

– Vom părăsi Spania. Vom ajunge în Franţa. Vom trăi la Castellaras de la Tour. Vom uita lumea. Vom călări şi vom vîna pe pămînturile noastre, de la Thorenc la Andon, de la Cabris pînă la falezele care domină valea rîului Siagne.

M-am oprit.

Am revăzut Marea Fortăreaţă Mons.

M-am gîndit la Mathilde, la Dragut.

Aisha m-a împins, repetîndu-mi că trebuia să plec imediat, să traversez Granada şi să urc pe valea lui *río* Darro, ca să fiu deja pe drumul spre Linares cînd se vor ivi zorile.

– Juan Mora este o călăuză bună. Ştie să ucidă atunci cînd trebuie.

Am încercat să o iau de umeri. I-am mai spus încă o dată că trebuie să părăsească Granada şi să vină cu mine.

Juan Mora era deja în şa.

– Urmează-ţi drumul, a murmurat Aisha. Dacă o vrea Allah, drumurile ni se vor încrucişa din nou. Dar tu eşti creştin... A rîs. Şi eu. M-a sărutat. Dar mi-ai zis Aisha. Deci ştii cine sînt. Du-te!

Pînă la aceste pagini pe care le scriu şi în care am vrut să rămîn credincios celor trăite, nu i-am mai dat Aishei numele de botez.

Lela Marien nu era decît o mască şi o minciună.

În amintirea mea, Aisha este o maură îndrăzneaţă care scoate o sabie ca să taie capul unui şobolan sau al unui creştin.

Dar, evocînd în felul acesta pe luptătoare şi pe răzvrătită, devansez cursul evenimentelor vieţii mele...

Încă mai galopam pe drum alături de Juan Mora. Vîntul era aşa de puternic, atît de aspru, încît mă culcasem pe greabănul calului, ţinîndu-mă de coamă. Eram ispitit să-i domolesc alergarea, să cobor din şa. Visam să-mi întind mîinile deasupra unui foc, dar Juan Mora, cînd i-am strigat că vreau să mă opresc, mi-a aruncat o privire dispreţuitoare şi, cu o lovitură de călcîi, şi-a iuţit calul. L-am urmat.

Am traversat acele *sierras* şi fluviile, ocolind oraşele Linares, Ciudad Real şi Toledo. Ne culcam prin grote pe care Juan Mora ştia să le găsească printre tufişuri şi stînci. Dormeam ghemuiţi unul lîngă altul. Juan Mora îşi lăsa gluga de la pelerină peste ochi ca pentru a mă avertiza că nu va răspunde la nici una dintre întrebările mele.

În primele nopţi i-am vorbit despre Aisha, întrebîndu-l despre familia Thagri, atît de puternică, atît de bogată şi de

nobilă. Cum fusese posibil ca descendenta lor să devină această Lela Marien, femeie care să-i satisfacă plăcerile lui don García de Cordoza, moşneagul cu faţa pămîntie?

Cu buzele strînse, Juan Mora părea că nu mă ascultase. Totuşi, o expresie de mînie îi întărea trăsăturile.

L-am privit cu atenţie. Nişte riduri care erau probabil cicatrice îi brăzdau adînc faţa de la tîmple pînă la gură. O barbă scurtă şi ţepoasă îi ascuţea chipul.

Oare era şi el din neamul Thagri?

Cînd l-am văzut de mai multe ori în decursul zilei sărind de pe cal, depărtîndu-se cîţiva paşi de la drum, apoi ghemuindu-se cu faţa spre sud pentru a se ruga Dumnezeului său, am înţeles că numele de Juan Mora era tot o mască.

Şi mi-am mai amintit o dată spusele lui Robert de Buisson. E posibil ca toţi maurii din Andaluzia să fi rămas fideli credinţei lor? Poate că într-o zi acest foc mocnit va incendia fostul regat musulman?

Şi, în timp ce înaintam la pas, urcînd sub o ploaie măruntă amestecată cu ace de zăpadă pe Sierra de Guadarrama...

– Dorinţa ta este să-i alungi pe spanioli. Nu eşti creştin. Te ascunzi în spatele acestui nume pînă într-o zi, cînd vei putea să-i ucizi.

Ajunsesem în vîrful trecătorii. A întins braţul şi am zărit la orizont, acolo unde se unesc rîurile Esgueva şi Pisuerga, zidurile Valladolidului.

Cînd am intrat pe porţile oraşului, vîntul se potolise.

O mulţime zgomotoasă se agita pe străzile pavate între faţadele ornate cu statui şi mozaicuri. Călăreţi şi căruţe îşi găseau cu greu drum printre tejghelele negustorilor.

Am descălecat, ţinîndu-ne caii de căpăstru ca să traversăm pieţele.

Era un oraş opulent şi mîndru. Aici se căsătoriseră regii cuceritori şi catolici, Ferdinand şi Isabela. Aici murise Cristofor

Columb, care înălţase crucea lui Hristos la hotarele lumii şi îi convertise pe păgîni la credinţa noastră.

Aici locuia nobilimea Castillei.

Am mers mai încet. Aveam sentimentul că mi-am atins ţelul. Aici începea adevărata mea viaţă. Scăpasem, în sfîrşit, de lanţuri.

M-am închinat în faţa unei biserici din piatră cizelată despre care am aflat mai tîrziu că era Santa Maria la Antigua, ridicată acolo din porunca împăratului de Burgundia şi germanic Carol Quintul.

La cîţiva paşi mai încolo se înălţa, de culoarea ocrului şi auster, Palacio Sarmiento, locuinţa lui Diego de Sarmiento, fostul meu tovarăş de galeră.

Am fost cuprins de bucurie. Pe cînd debarcam de pe galere pe cheiurile din Toulon, oraşul lăsat pe mîna necredincioşilor, strigase spre mine cuvîntul *esperanza*. Iar acum mă aflam aici, liber. În cetatea regilor catolici care îi îngenuncheaseră pe necredincioşi. Acei regi a căror epopee, *Reconquista*, ne-o povestise de atîtea ori Sarmiento în temniţele din Alger.

În clipa în care intram pe portal, Juan Mora s-a apropiat de mine. Îşi îngustase privirea ascunzîndu-şi în felul acesta ochii.

– Poţi să mă trimiţi înapoi, a spus. Te-am călăuzit acolo unde trebuia să ajungi.

A întors capul arătînd strada, mulţimea, oraşul.

– Tu ce-ţi doreşti? l-am întrebat.

A tăcut, cu braţele încrucişate.

– Poţi pleca sau poţi rămîne, eşti un om liber, am zis.

Chipul i s-a încruntat. În felul în care îşi alungea buzele, săpînd şanţuri în jurul gurii, am ghicit neînţelegere şi dispreţ.

Eram stăpînul pe care i-l dăduse Aisha. Eu trebuia să aleg. A trăi, ştiam de la Toulon, de cînd refuzasem să fiu răscumpărat de tata, însemna a hotărî.

Am pus mîna pe umărul lui Juan Mora.

– Eşti al meu, rămîi cu mine.

S-a uitat fix la mine, apoi a ridicat un pic fruntea.

– Cîndva, numele oraşului era Belad-Uualid, a spus. A mai repetat, cu glas şi mai puternic, şi mai adînc: Belad-Uualid, Belad-Uualid.

26

Diego de Sarmiento a deschis brațele și ne-am îmbrățișat cu putere.

Apoi am tăcut.

Îmi imaginasem că vom evoca suferințele petrecute în infernul ocnei și al temnițelor din Alger.

Voiam să-i vorbesc despre Mathilde de Mons și despre Dragut, despre Michele Spriano și să-i amintesc acel cuvînt, *esperanza*, pe care mi-l strigase pe cheiul din Toulon și pe care nu-l uitasem.

Dar parcă amintirile mă înăbușeau, iar în gură aveam un gust dulceag de sînge și în fața ochilor, imaginea morții.

Atîtea trupuri martirizate în fața mea în toți acești ani!

Am aruncat o privire spre Sarmiento. Stătea aplecat, cu coatele pe genunchi, nemișcat, contemplînd parcă și el timpul scurs.

Emana din el o impresie de forță. Era mai corpolent decît odinioară. Fața, mai rotundă, era încadrată de o barbă scurtă și creață. Strîngea din pumni.

Am întins mîinile deasupra flăcărilor albastrii pocnind în șemineu. I-am mărturisit că degetele mele sugrumaseră un renegat și că adesea chipul și trupul acestui om mă bîntuiau ca o remușcare, chiar dacă nu-mi părea rău că l-am ucis.

Sarmiento s-a întors încet spre mine, apoi a ridicat din umeri.

– Un renegat, a început el, mai mult decît un necredincios își merită pedeapsa, iar remușcarea nu-i decît o capcană

a diavolului. A ridicat glasul, continuînd: Cel care luptă în numele lui Hristos are datoria să-i pedepsească şi să-i ucidă pe cei care comit sacrilegii, renegă botezul sau murdăresc cu prezenţa lor locurile sfinte. Nu trebuie arătată nici un fel de îndurare faţă de eretici sau necredincioşi. Unii refuză comuniunea şi Sfînta Liturghie, ceilalţi maculează mormîntul lui Hristos sau fac moschei din catedralele noastre.

Putea accepta un creştin aşa ceva?

Ridicase de mai multe ori pumnul ca pentru a ameninţa nişte duşmani pitiţi în penumbra camerei luminate doar de acel foc care îmi ardea obrajii, lăsîndu-mi însă umerii şi spatele pradă frigului.

Era nevoie, a reluat el, să fie curăţate regatele creştine, de la pămînturile imperiului pînă la marginile Mediteranei, de pleava hughenotă – protestantă, calvină, luterană, indiferent de numele cu care se împodobea. Toţi „stricaţii credinţei" erau aliaţii necredincioşilor, iar aceştia trebuiau împinşi în marile deşerturi de la marginea lumii, de unde apăruseră, ca nişte nori de lăcuste.

Reconquista încă nu era terminată. Trebuiau cucerite Alger şi Tunis, eliberaţi, aşa cum o făcuse odinioară Carol Quintul, sclavii creştini care se aflau aici în lanţuri şi acţionat la fel atît la Constantinopol, cît şi la Ierusalim.

Pentru un catolic, aceasta era singura datorie căreia trebuia să i se dedice.

Sarmiento s-a ridicat, cu palma pe mînerul spadei. A făcut cîţiva paşi care au răsunat în încăperea cu ziduri din piatră.

L-am urmărit cu privirea cînd întunericul îi învăluia statura puternică neagră.

S-a întors spre mine.

– Bernard de Thorenc, a spus el cu o voce solemnă, tu aparţii regentului Spaniei, Filip al nostru. Tu aparţii tatălui

său, împăratul Sfîntului Imperiu Roman Germanic, Carol Quintul. Tu le aparții pentru că ei sînt suveranii noștri legitimi, pentru că sînt cavalerii credinței întru Hristos și doresc să stabilească de la un capăt la altul al lumii Sfînta Monarhie universală.

Eram emoționat. Convingerea și energia lui Sarmiento mă atrăgeau.

Da, voiam să fiu unul dintre soldații acestei cruciade.

Am spus că făcusem legămînt să lupt împotriva necredincioșilor pentru a-mi elibera tovarășii de pe galere și din temnița unde i-am văzut schingiuiți de călăii lui Dragut cel Crud.

Și voiam să-i răscumpăr pe cei pe care îi corupsese.

Am murmurat numele lui Mathilde de Mons.

Am mai adăugat că voiam să șterg trădarea alor mei, care serviseră regii Franței, aliații necredincioșilor.

Sarmiento a zîmbind, disprețuitor.

– Regii Franței sînt ca niște pînze de corăbii: vîntul cel mai puternic le întinde și le umflă.

M-a luat de braț și m-a condus prin coridoarele *palacio*-ului.

Am traversat săli mari pe zidurile cărora erau atîrnate crucifixe, arme și tapiserii. În penumbră, mobilele de lemn negru păreau niște stînci masive. Ghiceam mari tablouri în rame aurite.

– Contele Rodrigo de Cabezón, ambasadorul Spaniei pe lîngă regele Franței, ne scrie că Henric al II-lea se vrea un bun catolic. Soția sa, Caterina, este nepoata papei. Ea acționează cu abilitatea unui om bine priceput. Ar vrea să-și mărite pe una dintre fete cu regele nostru, Filip. Dar împăratul a ales pentru Filip pe regina Angliei, și, cînd această căsătorie se va încheia, Franța, strînsă în maxilarele noastre, va trebui să se supună. Sarmiento s-a oprit, întorcîndu-se către mine. Știi cine se află aici, la curtea mea? Enguerrand de Mons, fratele acelei renegate. Nu este singurul nobil francez care a ales să-i slujească pe rege și pe împărații catolici. Dacă vor

să-şi păstreze tronul, Henric al II-lea şi Caterina trebuie să se dea după cum bate vîntul. Iar vîntul sîntem noi!

M-a poftit să-l urmez, povestindu-mi că, după părerea contelui Rodrigo de Cabezón, Henric al II-lea, iritat de conciliabulele şi conspiraţiile acestor „stricaţi ai credinţei", izbucnise: „Mă jur că, dacă reuşesc să-mi pun în ordine afacerile externe, îi mărturisise ambasadorului, voi face să curgă pe străzi sîngele şi capetele acestei infame canalii luterane!"

– Îl vom ajuta să-şi regleze afacerile externe, a adăugat Diego de Sarmiento. Chiar îi vom da pe unii dintre soldaţii şi inchizitorii noştri ca să termine cu aceşti hughenoţi.

Tonul vocii sale era tăios ca o spadă ascuţită. Am îngheţat atunci cînd a adăugat că, după opinia lui Cabezón, contele Ludovic de Thorenc, fiul său, Guillaume, şi fiica acestuia, Isabelle, intraseră în rîndurile acelor nobili protestanţi care, în jurul amiralului Coligny, al prinţului Condé, şi al altora, se despărţiseră de credinţa catolică şi se proclamaseră reformaţi.

Sarmiento m-a luat de umeri.

– Toate neamurile, a adăugat el, chiar şi cele mai ilustre, poartă pe trunchiul lor şi ramuri uscate.

Ştia că don García Luís de Cordoza, unchiul său, căpitan general al Granadei, proteja o maură, o desfrînată care se pretindea catolică, dar care de fapt era o Thagri, acei mauri care nu acceptaseră niciodată *Reconquista*. Cine putea crede că această femeie devenise o bună catolică?

– Convertiţii, renegaţii au suflete de trădători. Cine şi-a trădat credinţa va trăda din nou, a conchis el. Dar don García este un stricat pe care împăratul îl protejează în amintirea războaielor trecute.

În ziua aceea am început să înţeleg ce înseamnă să conduci oamenii.

Ajunseserăm într-o încăpere mai mică decît celelalte, cu zidurile acoperite de etajere pe care se înşiruiau cărţi.

Una dintre ele, așezată pe stativ, era deschisă.

În timp ce Diego de Sarmiento o răsfoia, i-am spus că Michele Spriano îmi încredințase, înainte de a pleca să se îmbarce spre Málaga, un exemplar din *Divina Comedie*, la care ținea mai mult decît la viață.

Sarmiento.

– Michele Spriano... a murmurat el luînd cartea.

Glasul îi era atît de șoptit, încît Te-am rugat, închizînd ochii, Te-am implorat, Doamne, să-l ai în paza Ta pe Michele.

Era însă prea tîrziu. Ai considerat că mai trebuia să sufere, dar pentru ce fapte-l pedepseai?

Pe același ton monocord, Diego de Sarmiento a povestit în ce fel niște corsari barbari atacaseră trei galere spaniole care părăsiseră Barcelona îndreptîndu-se către Genova.

Michele Spriano era la bordul celei care fusese capturată de necredincioși.

A avut loc o luptă grea. Unul dintre marinarii care reușiseră să ajungă la celelalte nave spaniole povestise că negustorul italian fusese iertat de barbari și aruncat ca un sac pe puntea galerei musulmane. Se bătuse totuși cot la cot cu echipajul, dar era o captură bună.

Mi l-am imaginat înlănțuit în temnița aflată deasupra locului unde stăteau vîslașii, printre șobolani, în duhoarea de excremente.

Doamne, pentru ce?

– Nu-l vor ucide, fiindcă nu au făcut-o în timpul luptei, a spus Sarmiento. Îi vor fixa răscumpărarea. Iar noi o vom încredința călugărilor răscumpărători, pentru ca la următoarea lor călătorie la Alger să o poată plăti.

– Toată această suferință... am murmurat. Apără-l, Doamne!

Fără îndoială că lui Sarmiento nu i-a plăcut rugăciunea mea, tonul implorator al vocii mele.

– Dumnezeu nu ne ajută decît dacă ridicăm sabia! a spus el hotărît. Nu le aude pe bocitoare. Vrea cavaleri!

Sarmiento s-a apropiat de stativ şi a început să citească cu glas tare.

– „Ostaşul care îşi îmbracă sufletul cu armura credinţei după cum îşi pune peste trupul său cuirasa de fier este şi neînfricat, şi în deplină siguranţă; căci, la adăpostul îndoitei sale armuri, nu se teme nici de om şi nici de diavol. Departe de frica morţii, el chiar şi-o doreşte; dar, adevăr grăind, de ce se poate teme cel pentru care, în viaţă sau în moarte, Hristos este viaţa, iar moartea este un cîştig?... Ostaşii lui Hristos se războiesc în deplină cunoştinţă... Pentru Hristos aduc moartea sau o primesc... Dacă ostaşul ucide un răufăcător, nu comite o omucidere, ci taie răul, el este răzbunătorul lui Hristos faţă de cei care fac răul şi capătă titlul de apărător al creştinilor." Sarmiento a ridicat capul. Iată ce scrie Sfîntul Bernard în carta cavalerilor templieri, a adăugat el. Sfîntul Bernard zice: „Dacă aceşti cavaleri ucid, o fac pentru Hristos; dacă mor, Hristos este cu ei!" Sarmiento s-a îndreptat spre mine. Nicicînd Pămîntul nu a purtat atîţia răufăcători, a spus el. Fii acest ostaş al lui Hristos, tu, cel care te numeşti Bernard!

27

Am trăit mai mulţi ani în umbra lui Sarmiento.

L-am admirat.

L-am văzut sărind într-o arenă, înarmat doar cu o sabie scurtă, să înfrunte un taur care fornăia avînd botul plin de o spumă albă.

S-a îndreptat spre el, cu braţele deschise, părînd a-şi oferi pieptul coarnelor animalului.

Asta se petrecea în orăşelul Benavente. Întreaga curte, toată nobilimea Castiliei se îngrămădea în jurul lui Filip, regentul, şi a fiului său, don Carlos.

Sarmiento îmi şoptise că acest copil de nouă ani, moştenitor al tronului Spaniei, nepotul lui Carol Quintul, era o sărmană marionetă nebună care se zvîrcolea adeseori pe jos, fără noimă, urlînd, izbindu-şi capul mare, cu faţa plină de riduri, ca a unui bătrîn, de pietre şi scoţînd bale ca un animal furios a cărui forţă totuşi nu o avea, şchiop, ghebos, idiot, atît de urît încît abia îndrăzneai să-l priveşti – aceasta era crucea pe care o ducea regentul nostru, Filip al nostru.

Am părăsit Valladolidul pentru a merge în La Corogne, unde ne aştepta o flotă de o sută douăzeci şi cinci de nave.

De săptămîni întregi, în Palacio de Valladolid, nu exista un singur nobil de Castilia sau de Aragon care să nu încerce prin tot felul de tertipuri să participe la călătorie, să meargă

la Londra ca să asiste la căsătoria lui Filip cu regina Angliei, Maria Tudor.

Am putut atunci să văd ce putere are contele Diego de Sarmiento.

Încă de a doua zi de la sosirea mea la Valladolid, îmi spusese că trebuie să merg întotdeauna lîngă el.

– Nu am nici fiu şi nici frate. Vei fi şi unul, şi celălalt.

Şi începusem să intru alături de el în saloanele palatelor din Valladolid, în cele din Plaza Mayor, din Plaza del Ochavo, din Plaza del Fuento Dorado.

Nobilii erau îmbrăcaţi cu toţii în negru, iar peste tunici purtau coliere de aur. Capetele oacheşe păreau că tocmai fuseseră aşezate pe coleretele de dantelă albă.

Se înclinau în faţa lui Sarmiento, îi cereau diferite lucruri. Doreau să facă parte dintre cei care – cîteva sute – îl vor însoţi pe Filip şi se vor îmbarca alături de el pe una dintre cele o sută douăzeci şi cinci de nave care porneau spre Anglia.

Sarmiento asculta distrat, privind femeile.

Adesea se îndrepta către una dintre ele. Aşa a fost cu Efrusia de Guzmán sau cu acea tînără fată de abia treisprezece ani, Anna de Mendoza della Cerda, cea mai bogată moştenitoare din Spania, al cărei ochi stîng era acoperit de o bentiţă neagră. Îl pierduse în timpul unei lecţii de scrimă sau al unui duel, dar cel drept ardea, şi, atunci cînd s-a oprit asupra mea, am coborît capul, tulburat de insolenţa sa, aproape o impudoare.

Sarmiento, luîndu-mă de braţ, îmi şoptise cu vocea sa răguşită:

– Anna Mendoza della Cerda este mai întîi a lui Filip, apoi a mea, apoi a lui Ruy Gomez, căruia Filip i-a promis-o, întrucît Gomez a negociat la Londra contractul de căsătorie cu această regină bătrînă şi pămîntie, fără păr, fără sprîncene, mirosind, probabil, urît, această Maria Tudor pe care Filip al

nostru va trebui să o primească în patul lui. Deie-i Dumnezeu putere! Dar el a, a...

Auzeam murmurele. Surprindeam confidenţele lui Ruy Gomez, care sosea de la Londra, atît de mîndru de a-şi fi îndeplinit misiunea.

– Regina Maria, care nu s-a apropiat niciodată de partea masculină, se teme ca suveranul nostru să nu fie prea focos. Se teme de taurii spanioli! La cei treizeci şi şapte de ani ai săi este uscată ca un copac care nu a rodit vreodată, un smochin neudat de ploaie. Dar, în acelaşi timp, e atît de însetată...

Eram asiguraţi că suveranul Carol Quintul îi scrisese fiului pentru a-i cere „să arate multă dragoste şi veselie faţă de regină".

Auzeam rîsete înfundate şi citeam maliţie în ochii celor care o descriau pe Maria Tudor şi care reluau cuvintele împăratului. Lumea se întorcea către doña Isabela Osorio, metresa lui Filip, şi existau zvonuri cum că l-ar însoţi în călătorie, dacă nu se va retrage într-o mănăstire, ca atîtea alte femei pe care Filip le onorase.

Ascultam, priveam, învăţam.

Am crezut Doamne, că urma să ridic sabia împotriva duşmanilor Tăi, să fiu în slujba Ta, dar zi de zi descopeream acest hăţiş de intrigi, de invidii, de corupţie şi de depravare pe care îl presupunea guvernarea făcută de bărbaţi.

Unde mă aflam?

Mergeam de-a lungul unui turn al *palacio*-ului. Juan Mora dormea în faţa uşii camerei mele, culcat direct pe jos, înfăşurat în pelerina sa.

La doar cîteva zile de la sosirea noastră la Valladolid, am fost trezit într-o dimineaţă de nişte strigăte surde, de zgomotul unei lupte. Am deschis uşa. Sarmiento stătea cu braţele încrucişate. Cele trei gărzi care nu-l părăseau niciodată şi la

care nu îndrăzneam să mă uit – atîta violență și cruzime aveau în ochi – îl țineau pe Juan Mora îngenuncheat, iar unul dintre ei îi pusese pumnalul la gît.

– M-a călăuzit din Granada, am spus. Am încredere în el.

– Să plece astăzi ori i se va tăia gîtul! Nici un necredincios în preajma mea sau a ta! a replicat Sarmiento.

Juan Mora era dintr-o familie de mauri convertiți, dar știam că se închina în continuare la Dumnezeul său.

Am vrut să-i dau o parte din ducații pe care mi-i dăduse Aisha. Nici nu a binevoit să se uite la ei. Și-a încălecat calul fără vreun cuvînt, fără să mă privească.

Omul acesta nu ar fi ezitat să ne omoare: pe Sarmiento, pe mine, pe creștini, pe oricine. Văzîndu-l îndepărtîndu-se pe străzile Valladolidului, traversînd Plaza Santa Maria Antigua, m-am gîndit că repeta numele orașului din vremea cînd aici domnea un guvernator musulman: Belad-Ualid.

Cînd Juan Mora a dispărut, m-am simțit împovărat și m-am îndoit de voința Ta, Doamne.

Voiai Tu, Doamne, ca oamenii să se sfîșie între ei? Trebuia, pentru ca adevărata credință să triumfe – credința în Tine –, să fie uciși toți cei care nu o împărtășeau?

Nu i-am destăinuit îndoielile mele lui Diego de Sarmiento. Deja mă temeam de el. Cu o înclinare a capului, cu un cuvînt, cu o clipire de pleoape, putea decide soarta unui om. Se întorcea către cele trei gărzi care ne urmau, cu mîna pe pumnal sau pe mînerul sabiei, arăta un trecător, iar cei trei oameni se repezeau la el. Nu am văzut să le scape vreodată prada.

Într-un loc era vorba despre un negustor, în altă parte despre un maur. Cîteodată, Sarmiento cerea doar să i se aducă vreo cîteva mii de ducați. Regentul Filip avea nevoie de sute de cufere cu monede de aur pentru a finanța războiul pe care Carol Quintul îl ducea cu prinții luterani și cu regele Franței, Henric al II-lea, care îi ajuta, sau pentru a organiza

acele serbări care marcau semnarea contractului de căsătorie dintre regentul Spaniei şi regina Angliei.

În plus, împăratul îşi sfătuise fiul să se arate generos faţă de englezi, să le împartă mii de monede de aur, fiindcă rari sînt oamenii pe care nu-i poţi cumpăra.

Aşadar, Sarmiento strîngea ducaţi pentru Carol Quintul şi pentru Filip. Punea mîna pe cuferele pline cu aur şi argint pe care negustorii le aduceau din călătoriile lor din Lumea Nouă şi cu care umpluseră cala galioanelor.

Cine ar fi îndrăznit să se opună? Cel care risca era judecat drept eretic. Nu nesocotea el un suveran catolic?

Am văzut ridicîndu-se un rug în Plaza del Ochavo. În jurul lui începeau să se învîrtă călugări în veşmîntul lor negru, cu mîinile împreunate, spunînd rugăciuni.

Apoi nişte soldaţi au tîrît un om pînă la rug. Un preot i-a prezentat un crucifix, însă omul nu a avut nici măcar puterea să ridice capul.

Mulţimea din piaţă murmura.

Cînd omul a fost legat de stîlp, în mijlocul rugului, a început să spună psalmi, să strige, să urle că este un bun creştin, că nu comisese niciodată vreun sacrilegiu, că Dumnezeu ştia cît Îl iubea şi Îl venera.

Apoi a strigat de mai multe ori:

– Înduraţi-vă de mine! Înduraţi-vă de copiii mei!

Glasul i-a fost înăbuşit de fum, iar trosnetul focului i-a acoperit ultimele ţipete.

Doamne, m-am rugat pentru acest schingiuit în una dintre capelele de la Colegio de Santa Cruz.

Şi îmi amintesc de groaza care m-a cuprins cînd mi-a trecut din nou prin minte ideea sacrilegiului.

Mi-am imaginat, Doamne, că erai indiferent la soarta oamenilor, că după greşeala noastră originară ne-ai sortit nefericirii.

Pămîntul era infern. Doar uneori, pentru cîteva clipe numai, purgatoriu.

Dragut nu era mai crud decît Sarmiento; Mathilde de Mons, mai renegată decît Aisha Thagri.

Apoi mi-a fost teamă că Diego de Sarmiento a îmbrăcat armura de cavaler al Crucii doar pentru a ascunde că era un soldat al diavolului.

Am ascuns adînc în mine aceste erezii şi am continuat să merg alături de Sarmiento.

Cînd un curtean se prezenta înaintea sa, el se întorcea către mine, îmi spunea cu o voce dispreţuitoare numele acelui nobil castilian şi adăuga, aplecat spre mine:

– Iată, Bernard de Thorenc, poartă-te cu el ca mine. Mai bine decît mine. Noi am stat alături pe banca ocnei barbare. Sîngele nostru s-a amestecat. Sîntem unul şi acelaşi.

Eram privit cu deferenţă, dar citeam în ochi sclipirea invidiei.

Femeile se apropiau, dar ştiam că, adesea, Sarmiento le cerea să vină la mine. Se folosise de ele, le abandonase. Mi le oferea ca pe un cadou de consolare.

M-am desfătat, Doamne, cu aviditatea şi cu tăria celor douăzeci şi şapte de ani.

În jurul meu erau doar fuste ridicate, picioare desfăcute, sîni dezgoliţi.

Toate aceste luxuri, aceste adultere, aceste deflorări de tinere pubere se săvîrşeau în penumbră, în spatele uşilor închise, al perdelelor şi al voalurilor, adeseori direct pe podea.

Se pretindea că fiul lui Filip, don Carlos, care încă nu avea zece ani, era deja un taur viguros care speria femeile, chiar şi pe cele mai ambiţioase, gata de orice sacrificiu, prin urîţenia sa monstruoasă şi prin nebunia lui, căci le strîngea de gît, mîrîind şi urlînd.

Se zicea că Juan Manuel de Portugal, nepot al lui Filip, murise la șaptesprezece ani fiindcă ani de zile încălecase femeie după femeie pînă la epuizarea cavalerului și a celei încălecate.

Unde trăiam?

La Valladolid, în Spania, la curtea descendentului regilor catolici sau la Sodoma și Gomora, în cartierele desfrîului? În anticamera iadului?

Dar eu aveam douăzeci și șapte de ani. Viața mă ducea cu ea. O descopeream. Era atît de intensă, încît rare erau momentele în care puteam să mă retrag din lume, să-mi uit apetitul sau spectacolul acestor oameni în negru și al femeilor îmbrăcate în rochii cu volane care se atingeau înainte de a merge să se iubească în alcovuri.

Lumea asta mă amețea.

Am îngenuncheat în fața lui Filip, care îmi acordase, la cererea lui Sarmiento, privilegiul de a-l însoți în Anglia, de a fi unul dintre nobilii invitați să asiste la căsătoria sa cu Maria Tudor.

Apropiindu-mă de suveran, i-am descoperit fața cu ochii încețoșați, cu o bărbie grea, prognată, îngreunată și mai mult de o barbă tunsă scurt, care, împreună cu mustața, înconjura o gură largă a cărei buză inferioară, groasă și nemulțumită, exprima morga, aproape dezgustul. Această expresie era accentuată de două riduri. Sprîncenele se despărțeau și se terminau în două linii fine negre care dădeau chipului o cruzime stăpînită, intensă și perversă.

Acest bărbat ale cărui trăsături mă neliniștea era ocupantul legitim al tronului, fiul împăratului Sfîntului Imperiu, monarhul pe care trebuia și voiam să-l slujesc.

Am sărutat mîna pe care mi-o întindea ca și cum ar fi fost un prinț al Bisericii.

Apoi m-am îndepărtat mergînd de-a-ndăratelea, luîndu-mi ușor locul lîngă Sarmiento.

După cîteva zile de sărbătoare, de lumini, de întreceri și de spectacole care au făcut din Valladolid un mare teatru, am plecat spre La Corogne.

La oprirea de la Benavente, l-am descoperit pe don Carlos și nu am putut să-mi iau ochii de la acest copil cu capul enorm și, față de om bătrîn.

Apoi au început din nou sărbătorile, jocurile, duelurile și întrecerile, iar, la final, acea cursă de tauri în arenă. Acești monștri negri se repezeau, cu coarnele aplecate, asupra cailor picadorilor, răsturnîndu-i pe unii și spintecîndu-i în mijlocul țipetelor mulțimii.

Atunci l-am văzut pe don Carlos căzînd jos, la picioarele lui Filip, începînd să tremure și să facă spume la gură cu ochii dați peste cap.

Patru oameni l-au apucat de brațe și de picioare ducîndu-l în timp ce se zbătea, se încorda, cu trupul devenit brusc țeapăn.

În arenă se mai găsea un singur taur, o masă neagră de care călăreții înarmați cu sulițe nici măcar nu îndrăzneau să se apropie.

Atunci Diego de Sarmiento a sărit în arenă, cu sabia scurtă în mînă, și l-am văzut înaintînd spre taur cu brațele ridicate.

Animalul s-a repezit la el. Sarmiento s-a eschivat, apoi s-a agățat de coarnele lui, s-a lipit de animalul care îl tîra, încercînd să scape de omul care îl înjunghia.

Animalul a îngenuncheat în timp ce sîngele țîșnea, acoperindu-l pe îndrăzneț.

L-am admirat pe Sarmiento și m-am temut de el mai mult ca niciodată.

28

La Valladolid, am îngenuncheat în fața regentului Spaniei și am sărutat mîna celui căruia Sarmiento îi zicea deja Maiestatea Sa Filip al II-lea, regele Spaniei.

Niște nobili castilieni, familiari ai curții lui Carol Quintul, dăduseră asigurări, la sosirea în Bruxelles, că împăratul era sătul de domnie; zvonul se răspîndise în *palacio*-urile din Valladolid: Carol Quintul urma să abdice și să dea coroana Spaniei fiului său.

Am fost de mai multe ori în apropierea lui Filip al II-lea pe gradinele arenelor și în sălile reci ale palatului său, ori la vînătoarea de mistreți și de cerbi, pe malurile rîului Pisuerga sau în *sierra* Terozos.

Dar niciodată nu l-am văzut atît de des și nici atît de aproape ca pe puntea navei care, după ce a părăsit rada portului Bahia, în La Corogne, tăia cu etrava lunga hulă oceanică în direcția Angliei, unde îl aștepta regina Maria Tudor, pe care urma să o ia de soție.

De fiecare dată am fost izbit de încetineala mersului și a gesturilor sale și mai cu seamă de vălul de plictis și de dispreț care părea să-i acopere chipul. Privirea aproape inexpresivă avea ceva neliniștitor și ascuns. Maxilarul acoperit de barbă mi s-a părut că atîrnă mai greu, nemăsurat, la fel și buza gurmandă și plină, prea roșie în comparație cu paloarea obrajilor.

Am pornit pe 13 iulie 1554.

Mă aflam la provă, ascultînd strigătele gabierilor, scîrţîitul parîmelor, lanţurile ancorei ridicate, pînzele care se întindeau.

Toate aceste zgomote au fost brusc acoperite de bubuitul canonadei care ne saluta plecarea. Salvele erau trase din fortul San Anton, care îşi înălţa zidurile cenuşii pe o mică insulă înconjurată de spuma valurilor, şi din fortul San Diego, aflat în partea opusă, la extremitatea unui cap micuţ.

Fusesem ales, împreună cu alte cîteva zeci de nobili spanioli, să ne îmbarcăm pe nava Maiestăţii Sale. Am zărit chiar invidia contelui Rodrigo de Cabezón, ambasadorul Spaniei pe lîngă regele Franţei, care participa la călătorie.

Îl întîlnisem pe cheiurile de la Pescadería, supraveghind încărcarea cuferelor şi a cailor la bordul unui alt vas.

M-a cîntărit din priviri.

Eram, aşadar, a zis el, fiul acelui conte Ludovic de Thorenc, fratele lui Guillaume şi al lui Isabelle Thorenc, un neam de hughenoţi duşmani ai împăratului Carol al Spaniei.

– Ştiţi că se află în Anglia pentru a ridica ţara împotriva noastră şi a reginei sale? Sper că-i veţi face să se răzgîndească. Îmi imaginez că Maiestatea Sa v-a dat această însărcinare, altfel de ce v-ar fi ales ca să-i fiţi în preajmă? Să nu-l dezamăgiţi pe rege! Este nemilos cu cei care dau greş. Dar veţi avea destulă credinţă pentru a-i da pe tatăl dumneavoastră şi pe copiii săi pe mîna inchizitorilor noştri?

În tot timpul de dinaintea plecării, îmi tot pusesem aceste întrebări, ispitit uneori să renunţ la călătorie. În unele nopţi mă gîndisem chiar să fug, să ajung în Granada, să o regăsesc acolo pe Aisha Thagri şi să o conving să plece cu mine la Castellaras de la Tour.

Dar, ca şi cum mi-ar fi simţit tulburarea, Diego de Sarmiento mă vizita la orice oră din zi şi din noapte.

Era într-o stare de exaltare cum nu-l mai văzusem niciodată.

Mă lua pe străduţele oraşului ticsite de căruţe încărcate cu lăzile nobililor, străbătute de soldaţii care se pregăteau de îmbarcare. Pe cheiuri se zbăteau caii cărora trebuia să li se pună piedică înainte de a fi urcaţi în bărci şi transportaţi pînă la navele ancorate în rada El Bahia sau El Orzan. Uneori scăpau din mîinile grăjdarilor şi fugeau spre Pescadería.

– Închipuie-ţi, îmi zicea Sarmiento, că acest oraş a fost un timp al emirilor Cordobei! Acea Cordobă, de pe malul oceanului, în mîinile necredincioşilor! Ce sacrilegiu şi ce umilinţă! Ei îşi amintesc asta, iar dacă noi nu-i strivim, într-o zi, cînd vom fi de mult în faţa judecăţii Domnului, descendenţii acestor emiri vor vrea să o recucerească. Şi vor găsi aliaţi! Această căsătorie dintre regele nostru Filip şi regina Angliei este un mijloc de a-l gîtui pe regele Franţei şi de a-l constrînge să lupte alături de noi. Este şi un mijloc de a reduce numărul ereticilor englezi. Cînd Filip al II-lea va fi regele Angliei, vom aprinde rugurile!

Se apleca spre mine şi mă întreba dacă l-am văzut pe contele Rodrigo de Cabezón. Mi-a vorbit el despre acei spioni francezi, nişte hughenoţi care, în Anglia, căutau să răscoale populaţia şi conspirau împotriva reginei?

– Vreau, îmi spunea el, să tai capul acestor năpîrci! Indiferent cine ar fi! Eşti pregătit pentru această însărcinare? Nu vei fi singur pentru a o îndeplini...

Se îndepărta fără a-mi da mai multe precizări, şi abia la bordul navei, după ce au fost întinse pînzele, i-am recunoscut, stînd la pupa, nu departe de Sarmiento şi de Filip al II-lea, pe Enguerrand de Mons şi pe părintele Verdini.

Am încercat să-i evit şi să fug.

Nu voiam să regăsesc chipul trecutului meu şi nici să-mi cunosc rolul care mi s-a dat.

Dar o navă este o închisoare şi, încă din prima zi a traversării, gărzile lui Sarmiento m-au condus spre una dintre cele trei cabine aflate pe castelul din spate.

Părintele Verdini şi Enguerrand de Mons stăteau aşezaţi de o parte şi de alta a lui Sarmiento, pe nişte cufere prinse în benzi late de fier negru. Ca şi cum i-ar fi fost teamă că vom face schimb de amintiri, protectorul meu a zis imediat, cu o voce poruncitoare:

– Ştiţi ce aşteaptă Dumnezeu şi regele de la Domniile Voastre!

Apoi ne-a părăsit.

Ne-am uitat unii la alţii.

Atîta timp între noi. Ca un fluviu prea larg.

Părintele Verdini nu mai era decît un om cu trupul împuţinat, dar cu mişcări nervoase, iar glasul îi era la fel de ascuţit.

S-a ridicat şi a venit spre mine.

– Fiule, a zis el, făcîndu-şi semnul crucii, apoi încercînd să mă îmbrăţişeze.

M-am ferit, iar el a rămas cu braţele deschise, descumpănit, înainte de a se întoarce spre Enguerrand de Mons.

În clipa în care, fără să vreau, odată cu un geamăt care mi-a urcat în gît, eram gata să evoc imaginea lui Mathilde de Mons, fratele său a murmurat:

– A murit. Apoi, ridicîndu-se şi proptindu-se bine în călcîie, a adăugat cu un glas şi mai puternic: Este ca şi moartă pentru mine.

Aşadar, trăia, şi am fost liniştit şi fericit în acelaşi timp.

Ţi-am mulţumit, Doamne, pentru că nu ai pedepsit-o, că i-ai mai dat timp să trăiască şi să capete iertarea Ta.

– Este greşeala mea, a spus părintele Verdini lovindu-se cu pumnul în piept.

Lăsase să se săvîrşească trădarea din partea celor cărora trebuia să le îngrijească sufletele, explica el. Iar aceşti răufăcători compromiseseră planurile împăratului şi ale regelui.

Familia Thorenc se ridicase împotriva Bisericii şi se încăpăţîna să persiste în eroare şi în trădare. Preoţii şi călugării englezi cereau ajutor împotriva acestor „stricaţi ai credinţei".

– Trebuie împiedicaţi să mai facă rău şi este de datoria noastră, cei care i-am cunoscut, cei răniţi în afecţiunea pe care le-o purtăm, este de datoria noastră să-i curmăm. Sînt fii ai diavolului!

A vorbit îndelung şi am înţeles că aş constitui momeala care le era întinsă.

Trebuia să merg pe străzile Londrei, cu buzunarele pline de ducaţi. Să fac vizite celor despre care se ştia că erau ostili faţă de ceea ce numeau „mariajul spaniol". Să spun că mă căiesc şi că Dumnezeu mă luminase. Că doream să-mi întîlnesc tatăl, fratele şi sora ca să-i ajut. Lectura Sfintelor Scripturi îmi deschisese ochii. Descoperisem că în Spania curtea era un loc al pierzaniei. Doream să-i combat pe papistaşi, să dezvălui că trupe spaniole – peste zece mii de oameni – erau gata să debarce în Anglia. Că vreo cincisprezece nave pline cu soldaţi părăsiseră deja Ţările de Jos. Trebuia neapărat să-mi regăsesc tatăl pentru a-şi informa prietenii englezi despre întortocheatele intenţii ale lui Carol Quintul şi ale lui Filip. Să fiu dus, aşadar, la tatăl meu, contele Ludovic de Thorenc, şi la copiii săi, Guillaume şi Isabelle, despre care ştiam că ajunseseră pe ascuns la Londra.

– Vor dori să te întîlnească, a continuat părintele Verdini. Îi vom aştepta alături de tine.

S-a uitat la Enguerrand de Mons, care urma să fie călăul. El, preotul, avea să se roage pentru condamnaţi.

– Iar eu sînt Iuda? am murmurat.

Părintele Verdini a protestat. A lupta împotriva răufăcătorilor însemna a-l sluji pe Dumnezeu, nu a-l trăda. Ei, care

încheiaseră alianță cu necredincioșii înainte de a deveni eretici, erau singurii trădători și trebuiau pedepsiți.

Verdini s-a apropiat de mine: uitasem temnițele din Alger, schingiuirile comandate de Dragut cel Crud, moartea unora, corupția celorlalți, umilirea tuturor? Iată ce au permis ereticii și trădătorii!

Am lăsat capul în jos și m-am gîndit la Mathilde de Mons și la Michele Spriano.

Însă Dumnezeu nu a vrut ca eu să fiu Iuda.

M-am prefăcut totuși că îmi îndeplinesc misiunea.

După ce am debarcat la Southampton, după cinci zile de traversare, am călărit pe străduțele Londrei.

Aici, spaniolii, papistași nu erau iubiți. Or, pentru mulțime, eu eram unul dintre aceștia. Eram insultat, scuipat. Încercau să-mi irite calul. Uneori mi se aruncau gunoaie în față.

Chiar în ziua în care se celebra nunta regelui Filip și a reginei Maria Tudor în catedrala Winchester, au încercat să mă dea jos de pe cal. Niște copii se agățaseră de cizmele mele ca niște șobolani. Iar eu a trebuit să dau pinteni calului, să mă alătur unui grup de nobili spanioli care se întorceau la locuințele lor.

Dar toți am avut parte de aceeași soartă.

Acest popor ura străinii cu tenul măsliniu, eleganți și mîndri, care își arătau veșmintele lor de catifea neagră și de satin alb.

Spaniolii se grăbeau să părăsească acest oraș, această țară unde ploua întruna, fiind obligați să-și schimbe de cîteva ori pe zi veșmintele, pălăriile și vestele îmbibate cu o apă rece care se scurgea pe pavele, devenind, amestecată cu gunoaie și excremente, un noroi negru și lunecos.

În acest noroi am fost tîrît.

Într-o dimineață, la puțin timp după ce am părăsit locuința, cînd ploaia cădea și mai tare, picăturile prelingîndu-mi-se pe

gît, fetrul de la pălărie lipindu-mi-se de frunte şi de obraji, cîţiva oameni – nu copii, de data aceasta! – s-au repezit la mine în timp ce treceam pe sub o arcadă.

Era aşa de întuneric, încît nu le-am văzut feţele, dar le-am simţit mîinile înhăţîndu-mă, pumnii izbindu-mă peste gură ca să nu strig. Le-am auzit insultele: „Papistaşule! Spaniolule! Inchizitorule!" Doi dintre ei au intrat sub cal, iar ceilalţi, apucîndu-mă de picioare, m-au tras, izbindu-mă cu capul de pavaj într-un fel de culoar noroios dintre două case.

Eram pe jumătate ameţit. Nu mai ştiam unde mă aflam. Uneori, cu groază, aveam impresia că eram tîrît pe pavele de pe străzile din Toulon, iar zarva mulţimii era cea a necredincioşilor.

Mi-au pus căluş în gură, m-au legat la ochi, m-au făcut burduf şi m-au aruncat direct pe jos. Era parchet. Auzeam un foc mocnind. M-au dezlegat şi mi-au dat jos legătura de pe ochi.

Am rămas o clipă orbit de candelabrele ale căror flăcări luminau încăperea. Mi s-a părut aurită. Apoi am recunoscut, stînd nu departe de mine, pe tata şi pe fratele meu. În picioare, puţin mai aproape, se afla sora, care îmi întindea mîna ca să mă ridic.

M-am ridicat singur, clătinîndu-mă un pic, vesel în sinea mea. Ei au fost cei care m-au prins, nu eu cel care i-a predat.

Preferam să fiu ţintuit pe cruce decît să fiu judecătorul care să poruncească schingiuirea.

– Iată-te la Londra cu spaniolii ăştia! a zis tata. S-a ridicat. Mi s-a părut la fel de mare, la fel de viguros, la fel de ameninţător ca altădată. Doamne-Dumnezeule, tot cu duşmanii regelui tău eşti! Şi te pui în slujba unui desfrînat, a unui incestuos care se căsătoreşte cu o regină bătrînă cheală şi fără sprîncene şi cu un nas cît toată faţa! I-ar putea fi mamă! Tu crezi că Dumnezeu vrea asta?

Guillaume rîdea. Sora stătea puţin mai departe. Mă uitam la ei. Încercam să regăsesc acele trăsături care erau şi ale mele. Ei erau familia mea pe lumea aceasta. Şi totuşi, nu

eram emoționat, nimic nu mă împingea către ei. Viața mi se adăpase atît de mult timp la un alt izvor, încît chiar și vocile mi se păreau străine.

– Dacă vei continua să te ridici împotriva regelui Franței... a reluat tata.

L-am întrerupt. Oare știa că Henric al II-lea îi împărtășise ambasadorului Spaniei, Rodrigo de Cabezón, că va face într-o zi „să curgă pe străzi sîngele și capetele acestei infame canalii luterane"?

– Voi faceți parte din rîndurile acestor reformați! Deci sînteți inamici ai regelui vostru și ai reginei voastre Caterina! Eu, eu sînt de partea lor!

S-au indignat, fratele meu venind spre mine cu pași mari, cu pumnul stîng ridicat și amenințător, cu dreapta pe mînerul sabiei.

Isabelle s-a așezat între noi, dar ochii săi, gura îmbufnată arătau, mai bine decît cuvintele, disprețul față de mine.

Tata a înjurat, a blestemat și a spus că viitoarea întîlnire va fi cu sabia în mînă, pentru un duel pe viață și pe moarte.

Ce eram? a continuat el. Un fiu nerecunoscător care a refuzat răscumpărarea ce fusese deja dată lui Dragut Arsul, acel tribut care i-ar fi dat libertatea. Un fiu trădător care îl insultase pe căpitanul general al armatei Levantului, contele Filip de Polin, și care, în loc să-și slujească regele, să-și ajute tatăl, se înhăitase cu spaniolii, toscanii, papiștii, al căror singur scop era să micșoreze regatul Franței, să-i umilească și să-i jefuiască nobilimea!

Dar eu trebuia să fiu atent. Chiar dacă regele Henric al II-lea și mama sa florentină, Caterina, își pierdeau cumpătul și se lăsau vrăjiți de spanioli și de papistași, regatul nu va fi de partea lor. Bourbonii, familiile Condé, Montmorency, Coligny, Thorenc erau mai importante ca Valois, de Guise sau Medici.

– Vei fi cu ei, dacă nebunia şi laşitatea le vor lua minţile, dar vei fi împotriva noastră, iar noi vom trage sabia! Vom vedea ce capete se vor rostogoli şi ce sînge va curge pe străzi. Nu ne vom lăsa tăiaţi ca nişte oi! Tata mi-a întors spatele. Du-te şi spune-le stăpînilor tăi gîndurile noastre.

Au intrat nişte oameni, pregătiţi cu sfoară şi eşarfe. Au vrut să mă lege. Am încercat să mă zbat, dar m-au bătut, apoi mi-au pus căluş şi m-au legat la ochi.

Am avut timpul să-l zăresc pe tata, care, cu chipul împietrit, privea scena.

Am fost dus şi aruncat pe caldarîm. Ploua întruna, şi m-am trezit cu gura în noroi.

Au venit cîini şi şobolani să mă atingă, să mă miroasă, să mă muşte. M-am zbătut cum am putut că să-i alung. După cîteva ore, nişte soldaţi m-au găsit şi m-au dezlegat. Rîdeau, văzîndu-mă, pe mine, seniorul pe care şi-l imaginau spaniol, murdar, cu veşmintele zdrenţuite.

Unul mi-a zis:

– Nu-i o ţară pentru spanioli! Întoarceţi-vă acasă. Luaţi-o pe regină, o să găsim alta... A adăugat cu glas şoptit: Mai frumoasă şi mai puţin papistaşă!

Cînd mi-a văzut faţa şi trupul acoperite de zdrelituri, Diego de Sarmiento mi-a jurat că mă va răzbuna. Şi am ştiut că gărzile sale parcurseseră străzile Londrei, forţaseră uşile locuinţelor, în căutarea agresorilor şi a tatălui meu.

Nu erau de găsit.

Cînd ieşeam, chiar însoţit, eram lovit cu pietre. Lumea se îngrămădea în jurul rugurilor pe care le ridicau unii episcopi papistaşi, nu pentru a-i vedea pe eretici arzînd, ci pentru a încerca să-i smulgă din flăcări.

Sarmiento se încăpăţîna: trebuia combătută erezia acestei ţări ucigînd pe cei care o incarnau, fie ei nobili, preoţi sau

oameni de rînd. Era mînios pentru că Filip al II-lea îl ascultase pe împărat, care recomanda clemența.

Dar, în acest regat al ploii și al ceții, simțeam că, orice ar face regele, eram neputincioși și că ar trebui să plecăm.

Chiar și femeile ne refuzau, fie că era vorba despre suveran sau despre Sarmiento. Iar dacă vreo cîteva însoțitoare ale reginei mi-au ascultat complimentele, se datora faptului că eram francez și era felul lor de a-și manifesta disprețul pe care îl încercau față de spanioli.

Își băteau joc chiar și de suverană, care pretindea că are un copil de la Filip întrucît i se umfla pîntecele! Maria Tudor, spuneau ele rînjind, se îngrășase doar din cauza apei sau a vreunei tumori și nu datorită vreunei ființe pe care ar purta-o în ea. Era suficient să te uiți la pielea ei, la părul rarisim, pentru a ști că nu este fecundă, ci nesănătoasă, stearpă, și, de altfel, Filip o neglija, consolîndu-se cu tinere flamande care, la adăpostul hotelurilor din Londra, așteptau bunăvoința lui.

În fine, am părăsit Londra. Dar la Douvres vîntul era potrivnic, ca și cum înseși elementele naturii se ridicau contra noastră. Am așteptat cinci zile. Aveam impresia – iar părintele Verdini, Enguerrand de Mons, nobilii spanioli și fără îndoială că și Filip însuși îmi împărtășeau sentimentul – că eram prinși într-o capcană.

Cînd, în sfîrșit, vîntul și-a schimbat direcția și am ridicat pînzele, am fost pe punctul să țip de bucurie.

Debarcați la Calais, am călărit pînă la Bruxelles, iar în seara cînd am ajuns, am făcut un chef zdravăn, cu spuma berii pe buze, iar mîinile căutînd prin corsajele fetelor.

Îl cunoșteam și fusesem pe lîngă Maiestatea Sa Filip.

La Bruxelles l-am văzut pe împăratul Carol Quintul.

Doamne, deci acesta era deci omul care domnea peste regatele de aici și peste pămînturile din Lumea Nouă?

Îl aştepta pe Filip la baza scării palatului. Cu degetele ca nişte cîrlige, cu mîinile deformate, gîrbov şi cu părul alb. Era chinuit de gută, iar fața îi era tot timpul crispată de durere. Îmbrăcat cu o haină austeră neagră, ai fi zis că acest bătrîn de abia cincizeci şi cinci de ani purta doliu după propria vigoare.

– Moartea şi-a făcut locaş în el, a murmurat Sarmiento.

Filip a îngenuncheat şi i-a sărutat mîinile.

Cu bărbia mare şi cu trupul dizgrațios, îi semăna tatălui, dar avînd încă sprinteneala tinereții.

Împăratul s-a sprijinit de brațul său ca să urce scările.

Era ca întîlnirea dintre soarele care apune şi astrul nopții răsărind.

29

M-am rugat pentru cei doi suverani, împăratul şi regele, tatăl şi fiul.

Dar Carol Quintul era doar un bătrîn care nu mai reuşea nici măcar să-şi închidă gura, ca şi cum maxilarul său proeminent, prea greu, înghiţise atîta încît nu putea rămîne decît deschis, ca al unui căpcăun pedepsit pentru că devorase prea mult.

În acel 25 octombrie 1555, ziua abdicării sale, Carol Quintul, încă de la primele cuvinte, s-a apărat totuşi că nu a fost hulpav.

Trebuia să fii foarte atent ca să înţelegi ce spune, împiedicat cum era de acea gură care nu-l mai asculta, refuzînd să moduleze sunetele. Pe la colţul buzelor îi curgea salivă. Se întrerupea adesea, cu capul lăsat într-o parte, sprijinindu-se şi mai tare atunci de braţul lui Filip al II-lea. Apoi se îndrepta şi continua.

– Am păstrat ceea ce îmi aparţinea de drept, a spus el. Domnia mea a fost doar un şir de lupte nu dintr-o ambiţie necugetată de a comanda mai multe regate, ci pentru a vă apăra pe voi şi bunurile voastre.

A privit îndelung mica adunare de deputaţi din provinciile Ţărilor de Jos, de cavaleri ai Lînii de Aur şi ambasadori adunaţi în marea sală a castelului din Bruxelles.

Penumbra, în ciuda candelabrelor, ascundea chipurile. Lumina care venea de la ferestre era de un cenuşiu stins.

Ploua încă din zori. Rafale şi averse punctau frazele, izbindu-se în vitraliile cu albastru, roşu şi aur.

Deodată, o rază de soare a luminat grupul ambasadorilor. Părintele Verdini mi-a spus că erau prezenţi reprezentanţii regatelor, ai ducatelor şi ai principatelor, iar în rîndul întîi, desigur, se aflau nunţiul, ambasadorul Sanctităţii Sale, papa Paul al IV-lea.

Lumina s-a făcut mai vie şi i-am putut recunoaşte cu stupoare, spaimă şi mînie, nu departe de nunţiu, pe tata şi pe fratele meu, trimişi ai lui Henric al II-lea şi ai Caterinei de Medici.

Era posibil un asemenea lucru?

M-am întors către părintele Verdini, care stătea lîngă mine, şi, după felul în care a coborît privirea, am înţeles că îmi ascunsese ceea ce ştia. Fără îndoială că şi Diego de Sarmiento, şi Enguerrand de Mons, care se aflau alături de mine în această sală, ştiau de prezenţa acestui tată şi frate care mă bătuseră şi pe care trebuia să-i atrag într-o capcană la Londra.

Se schimbase totul în doar cîteva săptămîni?

Erau hughenoţi, „stricaţi ai credinţei", iar un rege al Franţei care pretindea că va face să se rostogolească ţestele luterane pe străzi îi alesese drept ambasadori!

Iar un împărat care nu încetase să-i combată pe eretici îi primea!

Trebuia, oare, să ducem războiul direct?

Dar unde se aflau cavalerii Templului? Fusese uitată, oare, carta Sfîntului Bernard?

Diego de Sarmiento m-a strîns de braţ. Îmi înţelegea indignarea. Dar relaţiile dintre suverani erau la fel de întortocheate ca un labirint. Şi, de altfel, Carol Quintul era doar un împărat prea încercat de dureri pentru a mai putea exercita puterea. Mîinile nu-i mai erau în stare să ridice sabia. Venise la palat cocoţat pe un măgar, prea paralizat ca să poată încăleca un cal!

Era timpul să lase sceptrul regal în mîinile fiului său.

Mi-am tras braţul. Mi s-a părut că tata se uita la mine cu acea expresie dispreţuitoare şi plină de înfumurare specifică lui. El şi fratele meu mă dispreţuiau.

Iar Carol Quintul continua să peroreze cu glas tărăgănat, cu saliva ce-i curgea pe vestă, cu mîinile tremurînd, ţinînd cu greu pergamentul şi aruncîndu-i mereu priviri lui Filip al II-lea.

– Aveţi mare grijă să nu vă lăsaţi infectaţi de sectele aflate în ţările vecine. Smulgeţi grabnic buruiana ce răsare printre voi, ca nu cumva, întinzîndu-se, să zdruncine statul din temelii şi să cădeţi în cele mai mari necazuri.

S-a oprit tuşind, scuipînd, doborît de oboseală.

– Dar împăratul nostru, el ce-a făcut? a şoptit Sarmiento. N-a putut strivi secta luterană! A stabilit egalitatea între eretici şi noi, între greşeală şi adevăr. Sînt liberi să-şi răspîndească nelegiuirile şi minciunile. Iar prinţii care au luat bunurile Sfintei Biserici le păstrează! Atunci înseamnă că poate să-l primească pe contele Ludovic de Thorenc, hughenot, ca ambasador al lui Henric al II-lea şi al Caterinei de Medici! Frumoasă împreunare! Frica unită cu vrăjitoria! M-a luat din nou de braţ şi a adăugat: Vom schimba totul. Vom începe aici, apoi vom curăţa Ţările de Jos şi vom tăia capetele acelor prinţi calvinişti care se împăunează. Priveşte-i, Bernard! Mi i-a arătat, pe estradă, la stînga lui Carol Quintul, pe Wilhelm de Orania, apoi, în primele rînduri, pe alţi seniori flamanzi, contele d'Egmont, contele de Hornes, la fel de eretici. Aceştia, într-o zi, vor trebui pedepsiţi, băgaţi în pămînt şi împinşi pînă în iadul de unde au ieşit!

M-am depărtat cît am putut de Sarmiento. Locuia împreună cu mine în castelul Arenberg, care aparţinea contelui d'Egmont, căruia tocmai îi promisese iadul!

Eram copleşit. Mi se părea că a înainta pe drumul vieţii însemna a te afunda zi de zi tot mai adînc în această prăpastie întunecată: sufletul omenesc.

Şi totuşi nu eram inocent! De cînd sosisem la Bruxelles, ce altceva făcusem decît să mă destrăbălez, să iubesc, să-mi umplu burta cu bere, cu vînat şi cu peşte? Şi mă simţisem chit faţă de Tine, Doamne, mergînd în fiecare dimineaţă la Notre-Dame du Sablon, la numai cîţiva paşi de castelul Arenberg. Mă rugasem pentru cei doi suverani şi pentru Michele Spriano, de care nu uitam că trăia, ca în iad pe acest pămînt.

Dar cui îi mai păsa să-i plătească răscumpărarea?

Părintele Verdini îmi explicase că făcuse tot ce-i stătea în putinţă pentru a obţine de la apropiaţii regelui cei o mie de ducaţi pe care îi cerea căpitan-paşala Algerului pentru răscumpărare.

Dar sipetele Spaniei erau goale! Fusese nevoie să i se dea lui Carol Quintul sute de mii de ducaţi pentru a-şi putea duce războiul împotriva regelui Franţei. Cheltuieli zadarnice, întrucît ambasadorul regelui Franţei nu era nimeni altul decît contele Ludovic de Thorenc, şi o încetare a luptei urma să fie semnată aici, la Bruxelles, în castelul Vaucelles, între regele Franţei şi împărat. Iar noi eram invitaţi să o sărbătorim în această sală a castelului!

A fost nevoie de bani şi pentru a se înarma cu cele o sută douăzeci şi cinci de nave pentru mariajul din Anglia şi pentru a fi umplute cu cadouri şi a fost nevoie de cufere pline de monede de aur pentru a-i cumpăra pe englezi.

– Iar ei ne-au umplut de scîrnăvie şi de insulte! am murmurat eu.

Părintele Verdini se mulţumise să-mi spună că nu renunţa, că şi alţi călugări răscumpărători porneau spre Alger. Apoi şi-a făcut cruce.

– Dumnezeu să-l ocrotească pe Michele Spriano, dar şi pe tine, fiule!

Nu ştiu, Doamne, dacă ai dat atenţie vieţii mele în toţi aceşti ani pe care i-am petrecut în Ţările de Jos spaniole.

Mergeam pe treizeci de ani. Trecem dintr-un alcov în altul; îmi terminam nopţile beat, spuma berii îmi murdărea buzele, oboseala desfrîului îmi scofîlcea obrajii.

M-ai iertat?

O voi afla în curînd, cînd mă voi înfăţişa dinaintea Ta. Îmi imaginez, citind şi recitind *Divina Comedie*, care mi-ar putea fi soarta, devorat fără încetare de infern şi mereu umilit şi torturat în purgatoriu.

Singura-mi scuză era disperarea care mă copleşea în fiecare zi.

Aflam că papa Paul al IV-lea, episcopul Tău de la Roma, îi excomunicase pe Carol Quintul şi pe Filip al II-lea şi încheiase o alianţă cu regele Franţei!

Cei doi suverani ai mei se vedeau lipsiţi de toate măreţiile lor. Iar slujba divină era chiar proscrisă în Spania!

Unde se afla adevărul pe această lume?

Trebuia oare să accept părerea teologilor spanioli care, adunaţi, îl autorizau pe rege să folosească forţa împotriva urmaşului lui Petru?

Deja porneau la drum infanteriştii şi cavalerii ducelui de Alba, cel mai nemilos cavaler de război al lui Filip al II-lea, care îi scria lui Paul al IV-lea: „Sînteţi lupul care devorează din turma lui Hristos... Implor ajutorul lui Dumnezeu împotriva Sanctităţii Voastre şi mă jur în numele regelui, stăpînul meu, şi pe sîngele ce-mi curge în vine că Roma va tremura sub tăişul paloşului meu!“

Îi puneam întrebări lui Diego de Sarmiento. El îmi îndepărta neliniştile dînd agasat din mînă. Oricine ştia, spunea el, că Paul al IV-lea era un duşman al lui Carol Quintul. Ca atare, îi persecuta pe prinţii italieni aliaţi cu împăratul. Ambasadorul Spaniei îl avertizase: „Dacă mînia Sanctităţii Sale nu încetează, dacă va mai continua, nu vom avea nici o vină pentru necazurile şi daunele care ar putea urma“.

I se putea reproşa împăratului – iar Sarmiento o făcea – faptul de a-i fi menajat pe protestanţii din Germania, dar trebuia, oare, pentru asta să-l excomunice pe el, cel care, împreună cu Filip al II-lea, era braţul înarmat al credinţei? Politica, spunea în cele din urmă Sarmiento, ţine de judecata oamenilor, nu a preoţilor.

Cum, oare, cu asemenea vorbe care le contraziceau pe cele susţinute mai înainte de Sarmiento, să nu încerc să uit, să nu-mi pun capul între sînii flamandelor, să nu mi-l strecor între pulpele grase ale acestora?

Nu doream să-mi mai amintesc ceea ce părintele Verdini îmi şuşotea, cum că împăratul, în 1527, anul naşterii mele, îşi slobozise mercenarii să prade Roma, în timp ce trupele ducelui de Alba se năpusteau asupra Cetăţii Eterne jefuind şi pîrjolind satele şi violînd femeile.

Nu am siluit-o pe italianca Mariana Massi, pe care o găseam în camera mea din castelul Arenberg. Tînără şi brunetă, pielea ei îmi amintea de cea a Aishei Thagri. O plăteam punîndu-i între sînii mici trei monede de aur.

Uitam, iubind-o, că viaţa mi se risipea.

Dar, pe cînd se îmbrăca, ea vorbea, în timp ce eu aş fi vrut atît de mult să tacă!

Cunoscuse, spunea ea, într-o casă de prostituţie din Anvers, o femeie, o fostă spălătoreasă care ducea un trai de lux, dăruindu-se mai mult din plăcere decît pentru cîştig, fiindcă bani avea. Aceasta pretindea că odinioară, pe cînd talia îi era fină, avusese ca amant un om puternic care, de atunci, îi plătea o rentă anuală de două sute de florini. Ea doar trebuia să uite de fiul ce se născuse din întîlnirea lor.

Mariana Massi se apleca spre mine, îşi sprijinea mîinile pe umerii mei, mă obliga să mă întind, mă călărea ridicîndu-şi fusta.

Acest om puternic, îmi şoptea ea, muşcîndu-mă de ureche, nu era nimeni altcineva decît împăratul Carol Quintul. Iar pe bastard îl creştea în Spania.

O împingeam.

Refuzam să dau crezare vorbelor sale.

Dar Sarmiento rîdea de uluirea, de naivitatea mea. Ce om nu lăsa bastarzi în urma sa? Iar Carol Quintul, oricît ar fi el de împărat, purtînd doliu după soţie, iubise femeile şi, de ce nu, şi pe această fată al cărei nume mi-l dăduse Mariana: Barbe Plumberger?

Apoi Sarmiento şi-a scos iute pumnalul şi mi l-a pus la gît.

– Vi se va lua gîtul, şi ţie, şi acestei fete slobode la gură, dacă divulgi acest secret înainte ca împăratul să se hotărască să o facă! Uită repede ceea ce nu trebuia să afli!

Nu am mai avut ocazia să o întreb pe Mariana Massi. A dispărut, poate trimisă într-o mănăstire, sau îmbarcată pe o navă cu destinaţia Lumea Nouă, ori aruncată cu o piatră de gît în Sena, rîul ce traversează partea de jos a oraşului.

Am tăcut, fără a mai îndrăzni să-i pun alte întrebări lui Diego de Sarmiento.

Dar, în marea sală a castelului din Bruxelles, ascultînd glasul tremurat al împăratului, nu am încetat să mă gîndesc la acel bastard, la acele femei, la acea viaţă ascunsă a unui om care spunea:

– Am făcut tot ceea ce a fost liber de la Dumnezeu, căci întîmplările depind de vrerea Domnului. Noi, oamenii, acţionăm după putinţa noastră, după forţele noastre, după gîndul nostru, iar Dumnezeu dă victoria sau permite înfrîngerea. Am făcut mereu ceea am putut, iar Dumnezeu mi-a ajutat. Îl slăvesc nemăsurat pentru a mă fi sprijinit în toate cele petrecute şi a mă fi apărat de pericolele ce nu m-au ocolit. Astăzi mă simt atît de slăbit, încît nu v-aş fi de nici un folos, după cum bine vedeţi. În starea de istovire şi de slăbiciune în care

mă găsesc, aş avea multe de spus în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor dacă nu trec autoritatea, după cum am hotărît, dat fiind că fiul meu, regele Filip, are destui ani pentru a putea guverna şi va fi, după cum sper, un bun prinţ pentru toţi supuşii mei preaiubiţi...

Dacă Dante Alighieri s-ar întoarce să viziteze din nou infernul, purgatoriul şi paradisul, unde i-ar întîlni, oare, pe împăratul Carol şi pe regele Filip?

Această întrebare m-a bîntuit timp de mai multe zile.

Paul al IV-lea îşi reînnoise excomunicarea celor doi suverani, blestemîndu-i pe ducele de Alba şi pe toţi spaniolii care nu erau, spunea el, „decît o clică de evrei şi de mauri“.

Papa însă trebuia să se încline, întrucît aliatul său, regele Franţei, îşi trimisese ambasadorul la Bruxelles, aflîndu-se astfel singur în faţa pedestraşilor şi a cavalerilor ducelui.

Iar eu, în această sală a castelului, cîteva săptămîni mai tîrziu, iată că îi vedeam pe tata şi pe fratele meu însoţiţi de cîţiva nobili francezi şi de un bufon!

M-am tras înapoi şi am stat în umbră.

Zidurile sălii erau acoperite de mari tapiserii de Flandra care aminteau de înfrîngerea lui Francisc I de la Pavia, de captivitatea la Madrid, de toate umilinţele de care avusese parte regele Franţei. Iar după felul în care mergea tata, ţeapăn, izbind cu tocul parchetul, cu mîna pe mînerul sabiei, îi măsuram umilinţa şi furia.

Regele Filip al II-lea şi toţi nobilii prezenţi s-au îndreptat în tovărăşia tatălui meu spre capelă. I-am urmat. Deodată, în clipa în care Filip al II-lea se apropia de altar pentru a jura pe Evanghelii că va respecta tratatul încheiat cu regii Franţei, l-am auzit pe bufon strigînd: „Mărinimie! mărinimie!“ şi l-am văzut pe aruncînd, ca la semănat, monede de aur în capelă, înspre asistenţă.

Iar după un moment de ezitare, toţi acei nobili seniori şi femeile lor s-au repezit îmbrîncindu-se ca să adune scuzii. Onoarea franceză era răzbunată!

Atunci a răsunat rîsetul tatălui meu, dominînd celelalte glasuri.

Cui îi păsa de Tine, Doamne, în această capelă?

30

Nu am mai auzit niciodată rîsetul tatălui meu, care mă şocase de atîtea ori, ca o obscenitate.

Nu l-am mai văzut mergînd cu pasul mîndru, cu grumazul drept, cu mîna dreaptă strîngînd mînerul sabiei, cu acea trufie care mă scotea din fire într-atît îmi părea că ascunde un suflet nevolnic, gata de orice trădare.

Nu i-am mai văzut privirea sclipind de mînie sau de dispreţ care mă umilise de atîtea ori.

Apoi i-am descoperit printre ierburile înalte, pe malul pîrîului, pe cîmpia Saint-Quentin, trupul întins, dezgolit pe jumătate, mort.

Am plîns şi m-am rugat.

Părăsisem de mult cortul regal unde Sarmiento, Filip al II-lea, consilierul său Ruy Gomez şi ducele Emmanuel Philibert de Savoia ţineau chiolhan, ridicînd paharul pentru victorie.

Enguerrand de Mons încercase să mă reţină, dar m-am smuls cu un gest brusc.

Văzusem, cînd am pornit la atac împotriva gentilomilor francezi, prea mulţi dintre ei căzînd, încercuiţi de pedestraşii germani, englezi, spanioli şi flamanzi, sfîrtecaţi de săbiile şi de lăncile noastre.

Era cea dintîi bătălie a mea. Mă aruncasem în ea cu disperare. Nu voiam să înţeleg deloc aceste alianţe care se schimbau, aceste tratate pe care conducătorii jurau pe Sfînta Scriptură să le respecte şi de care apoi nu mai pomenea nimeni.

Ştiam, de asemenea, că tata şi fratele meu, după ce părăsiseră oraşul Bruxelles, se duseseră la trupele regale aflate la Saint-Quentin. Ce aş fi făcut dacă în vîrful lăncii aş fi văzut pieptul tatălui sau al fratelui meu?

Îi cerusem lui Sarmiento să-mi dea voie să-l însoţesc pe împăratul Carol Quintul, care pornea spre Spania, unde urma să se retragă la mănăstirea din Yuste, în Estremadura, spre a-şi aştepta sfîrşitul în rugăciune şi reculegere.

Era probabil lucrul care îmi şi convenea: să mă îndepărtez de lumea aceasta care îmi părea, cu fiecare zi, tot mai de neînţeles.

Cum mi-aş fi putut găsi aici calea?

Papa era cel care se mînia împotriva lui Filip al II-lea, „acest mădular stricat al creştinătăţii, gunoiul acesta".

Filip rupea relaţiile cu Henric al II-lea şi îi cerea soţiei sale, Maria Tudor, să-i trimită paisprezece mii de pedestraşi pentru a snopi în bătaie armata regelui Franţei.

Unde era hotarul dintre erezie şi adevărata credinţă?

Cine se afla de partea Sfintei Biserici?

Şi cine era de partea lui Hristos?

După cum bătea vîntul, fiecare schimba tabăra şi aliaţii.

Şi atunci, de ce să nu stai îngenuncheat într-o chilie de călugăr? De ce să nu-ţi consacri forţele rugăciunii şi milosteniei? Să fii umil. Să te îndeletniceşti cu ocupaţii de ţăran? Se zicea că în Estramadura ordinul monastic al Sfîntului Ieremia, de care ţinea mănăstirea Yuste, cultiva cincizeci de mii de măslini şi creştea mii de capete de vite.

Oare nu înţelesesem pe galerele lui Dragut, apoi la Toulon, la Alger, la Valladolid, la Londra, la Bruxelles ce însemna viaţa oamenilor, chiar a celor mai pioşi, mai de seamă?

Dar Sarmiento refuza să mă asculte, iar părintele Verdini, cu glas ezitant şi scăzut, îmi spunea că mă atrage prea mult carnea pentru a alege haina de călugăr.

Aşa că am reîmbrăcat armura, am intrat din nou în armată şi am călărit pînă la Saint-Quentin.

Am văzut satele jefuite şi pîrjolite de oamenii a căror piele părea tăbăcită. Îi masacrau pe bărbaţi. Le spintecau pe femei şi pe copii.

Iar sub cortul regal noi ne sărbătoream victoria! Sarmiento spunea că mă bătusem ca un templier, mînuind spada şi lancea, deschizînd în rîndurile duşmane o brazdă sîngerîndă.

Nu minţea.

Mă bătusem cuprins de beţie. Dar mă dezmeticisem şi voiam să ies din cortul unde îl vedeam pe Filip punînd mîna pe pulpa Annei de Mendoza della Cerda, soţia chioară a lui Ruy Gomez, sfetnicul său, şi, continuînd să o tachineze, spunea că îi făcea cadou lui Gomez principatul italian Eboli!

Anna de Mendoza della Cerda gîngurea, aplecată spre suveran.

M-am gîndit la ceea ce văzusem în cursul acestei bătălii.

Nu la cavaleri sau la pedestraşii luptînd unii contra altora, ci la acele trupuri hăcuite, mutilate, spintecate care zăceau în casele jefuite, oameni bătrîni şi tinere femei lăsate pradă bestiilor cu coifuri.

Şi atîţia alţii aveau să li se alăture din oraşul Saint-Quentin, cînd acesta urma să fie cucerit, prădat, devastat, iar locuitorii, abandonaţi sălbăticiei unor soldaţi.

Aceasta era regula.

Dar atunci, unde era Binele, unde era Răul? Cu ce erau mai buni mercenarii noştri creştini decît ienicerii musulmani?

Am avut impresia, ridicîndu-mă şi părăsind cortul regal, că mă clatin ca şi cum aş fi băut fără măsură.

Mai întîi am călărit la pas prin grîne. Cîmpia părea liniştită, stinsă sub cenuşiul născut din căldura acelui 27 august 1557.

Bătălia se dăduse departe, tocmai unde se înălța fumul incendiilor. Satele din jur ardeau, iar în oraș, judecînd după culorile roșcate și galbene ale fumului, trebuia să fie un prăpăd.

Pe măsură ce mă apropiam, mă învăluia mirosul de moarte.

Calul s-a arcuit. În fața lui se aflau cadavre unele peste altele. Majoritatea erau ale gentilomilor francezi pe care hoții îi despuiaseră de arme și de armuri, de inele și de coliere, și chiar de veșminte.

Am descălecat și mi-am continuat drumul trăgînd calul de căpăstru.

Mă opream în fața fiecărui trup.

Nu-mi spuneam: „Îți cauți tatăl și fratele". Credeam doar că aveam o curiozitate față de moarte, de rictusul acestor oameni atinși în plin avînt și care nu mai erau decît niște cărnuri sfîrtecate, ghemuite în poziții adesea grotești.

M-am îndreptat spre pîrîul care susura în apropiere.

Tocmai pe mal, în mijlocul ierburilor călcate în picioare, rupte, l-am recunoscut pe tata. Atunci am știut că pe el îl căutam.

Probabil că fusese ucis cu o lovitură la gît, cînd, de fapt, un om de rangul său ar fi trebuit făcut prizonier spre a fi schimbat pe o recompensă.

Dragut Renegatul mă păstrase.

Dar tata se apărase cu îndîrjire, iar adversarul, după ce îl rănise – un glonț îi sfîrtecase umărul stîng –, lovise furios, ca să ucidă.

Doar de nu se va fi dat ordin să fie ucis contele Ludovic de Thorenc, în orice împrejurare. Nici o milă sau considerație pentru „adversarii hotărîți și periculoși", iar tatăl meu se număra printre aceștia.

Diego de Sarmiento gîndea astfel și le însărcinase cu această misiune pe cîteva dintre slugile sale credincioase.

Am îngenuncheat. M-am rugat. Rușinat de emoția mea, am izbucnit în hohote de plîns. Iar amintirea tuturor acuzațiilor

pe care i le adusesem şi pe care încă le mai consideram legitime nu mi-a secat izvorul lacrimilor.

L-am luat în braţe, sîngele murdărindu-mi mîinile şi pieptul. L-am aşezat de-a latul şeii şi m-am întors la cortul regal.

Înăuntru nu mai erau decît cîţiva cheflii, printre care Diego de Sarmiento şi Enguerrand de Mons.

Am intrat în cort ducînd trupul tatălui meu pe braţe.

Au încetat să mai rîdă şi să bea.

Sarmiento s-a ridicat, m-a luat de umeri.

– Un tată rămîne un tată, a spus.

Poate că, dacă m-ar fi sfidat, aş fi scos spada şi m-aş fi aruncat asupra lui ca să mor sau să-l ucid.

Probabil că a simţit aceasta, fiindcă a dat ordine să i se da contelui Ludovic de Thorenc un mormînt demn de rangul şi curajul său.

– Chiar dacă a greşit, este creştin, a adăugat el.

I-am urmat pe oamenii care îl aşezaseră pe tata într-un sicriu de lemn încă verde.

Şi am aşteptat pînă l-a acoperit pămîntul, ca să plec.

Doamne, grea ne-ai mai făcut viaţa!

Doamne, cum ne mai pedepseşti fiindcă am greşit!

31

Amintirea tatălui meu m-a încercat vreme îndelungată.

În fiecare noapte, l-am purtat pe brațe pînă la mormînt. Aici îl culcam, dar nici o lopată de pămînt nu-l putea acoperi.

Îl regăseam stînd alături de mine în acea cameră cu tavanul înalt și cu perdele galbene și negre din castelul Arenberg.

Voiam să fug. Se agăța de brațul meu. Mă întreba cu un glas uimit și suferind. De ce îl trădasem? De ce intrasem în tabăra dușmanilor săi? De ce mă aliasem cu cei care l-au ucis? Eram sigur să sînt din tabăra Domnului? Dar exista cu adevărat această tabără sau fiecare om, hughenot sau papist, și chiar necredincios, trebuia să o aleagă în fiecare clipă, căutînd în sine ceea ce îi plăcea lui Dumnezeu sau diavolului?

Mă rugam. Eu trebuia să-l acuz pe el, cel care ne trădase Biserica!

Mă privea întristat. Nu-mi aminteam să fi avut vreodată o asemenea expresie.

Se ridica, se îndepărta, spunînd: „Ești sigur că eu sînt acela?"

Mă trezeam.

Umblam prin cameră, lac de sudoare.

Auzeam glasuri, clinchet de pahare, rîsete venind din marile săli ale castelului.

Sarmiento sărbătorea semnarea tratatului de la Cateau-Cambrésis dintre Franța și Spania, unde el fusese unul dintre negociatori.

Cu o bucurie care mă rănise, mi-a spus că Guillaume de Thorenc, fratele meu, care îl reprezenta pe regele Franței, stătea posomorît, deoparte de ceilalți ambasadori francezi, fiind singurul hughenot prezent, înțelegînd că se terminase cu toleranța lui Henric al II-lea față de „stricații credinței".

De altfel acesta începuse să curețe capitala. Fuseseră arși niște hughenoți în piața Maubert, fuseseră urmăriți pe străzile din Montagne-Sainte-Geneviève, unde aveau obiceiul să se adune, cu sabia la brîu, ca și cum ei erau stăpînii.

– Spania devine stăpînă, a conchis Diego de Sarmiento.

Începea o nouă domnie.

Carol Quintul a murit la Yuste și am asistat, pe 30 decembrie 1558, la slujba de înmormîntare ținută cîteva zile mai tîrziu la Bruxelles, în biserica Sainte-Gudule.

Am îngenuncheat în marele naos alături de miile de călugări și de preoți veniți să se roage pentru piosul împărat. Dar eu mă rugam pentru tata, cu capul sprijinit de unul dintre imenșii stîlpi rotunzi, unii sprijiniți de contraforturi, care se ridicau cu zecile în naos și în cor.

Am auzit glasul lui Wilhelm de Orania strigînd, în timp ce lovea cu spada sicriul gol:

– A murit! Așa va rămîne. A murit, dar un altul s-a ridicat în locul său, mai mare!

Atunci a apărut Filip al II-lea, iar cîntările au urmat rugăciunilor.

Cel viu îl alunga pe cel mort.

Iar cîteva săptămîni mai tîrziu a venit rîndul Mariei Tudor, bătrîna soție, urîta regină a Angliei, catolica, să moară.

Cine putea crede în doliul lui Filip al II-lea? Trecea de la o femeie la alta, căutînd o soție care să o înlocuiască pe Maria Tudor. Se gîndea la Elisabeta a Angliei, care se ferea. Apoi, de ce nu, la una dintre fetele lui Henric al II-lea și ale

Caterinei de Medici, Elisabeta a Franței, o fecioară de treisprezece ani, pe cînd el avea treizeci și doi...

Sarmiento se minuna că mă abțineam să particip la banchete și la petreceri.

Nu trebuia să sărbătorim victoria suveranului catolic, Filip al II-lea, care și-l alia pe regele Franței?

Și urma, în sfîrșit, să-i ardem pe rug pe hughenoți, iar cînd această misiune va fi împlinită, să pornim în cruciadă împotriva necredincioșilor!

Moartea tatălui meu mă făcea atît de mohorît, incapabil să petrec, să sărbătoresc măreția spaniolă, tocmai cînd începeau să uite de unde veneam, că fidelitatea față de rege conta mai mult decît originea?

Mă retrăgeam în cameră, încercam să mă cufund în rugăciune, să regăsesc certitudini.

Dar vicarul lui Hristos, papa, nu-i excomunicase el, oare, pe Filip al II-lea și pe Carol Quintul? Cum să-i mai urmezi orbește?

Totul era schimbător în viața oamenilor. Trebuia să înaintezi pas cu pas pentru a nu fi înghițit de greșeală.

Fusesem oare înghițit rupînd legătura originară cu ai mei?

Mă culcam, închideam ochii.

Și mergeam către groapa unde tatăl meu tot nu se lăsa acoperit.

32

Am crezut că părăsesc anotimpul morților cînd, în vinerea lui 30 iunie 1559, am recunoscut într-una dintre tribunele ridicate pe strada mare Saint-Antoine pe acea fată al cărei păr blond era împletit în codițe așa cum fusese cel al lui Mathilde de Mons. Rochia sa de un albastru-deschis îi făcea și mai strălucitor aurul cosițelor.

Se numea Anne de Buisson și o întîlnisem cu vreo zece zile mai înainte, cînd sosisem la Paris.

Îi însoțeam pe ducele de Alba, pe prințul Wilhelm de Orania, pe contele d'Egmont și pe contele Diego de Sarmiento, veniți pentru căsătoria prin procură cu Elisabeta de Valois, pe care lumea începea să o numească Isabelle de la Paix, întrucît mariajul ei cu Filip al II-lea trebuia să pecetluiască înțelegerea dintre Spania și Franța.

Sarmiento insistase să fiu alături de seniori spanioli și flamanzi. Trebuia, spusese el, ca regele Henric al II-lea și regina Caterina să fie informați că numeroși nobili francezi le sprijineau politica de aliere cu Spania. Iar adversarii tratatului de la Cateau-Cambrésis, acei hughenoți încăpățînați ca amiralul Coligny sau ca Guillaume de Thorenc, care credeau că regele Franței capitulase în fața Spaniei, trebuiau să înțeleagă că de acum înainte nu mai aveau nici o putere.

N-am fost de aceeași părere descoperind Parisul.

Robert de Buisson, corsarul hughenot care ne condusese, pe Michele Spriano și pe mine, de la Alger pe coastele spaniole,

a venit să mă viziteze la palatul regal Tourelles, unde fuseserăm primiţi.

M-a convins să-l urmez la locuinţa lui Coligny, palatul Ponthieu, colţ cu străzile l'Arbre-Sec şi Béthisy, ca să întîlnesc cîţiva nobili protestanţi care onorau în mine pe fiul cel mai mic al lui Ludovic de Thorenc şi frate al lui Guillaume.

Mai întîi am refuzat, apoi, probabil în amintirea tatălui meu, ca pentru a fi iertat, l-am însoţit pe Robert de Buisson şi am descoperit o mulţime de gentilomi mîndri, plini de elocinţă şi certitudine, siguri pe credinţa lor, hotărîţi să-i împiedice pe rege şi pe regină să-l urmeze pe suveranul Spaniei ca nişte servitori.

Bombăneau împotriva acestui tratat care abandona Spaniei Savoia şi Italia, care ştergea anii de politică regală, începînd cu cea a lui Francisc I.

Regretau căsătoria Elisabetei de Valois cu acest monarh licenţios ale cărui năzbîtii erau cunoscute şi căruia urma să i se dea o fecioară regală care abia împlinise treisprezece ani.

Urmau să asiste totuşi la ceremonie şi chiar la slujba de la Notre-Dame, şi, desigur, la turnirele şi sărbătorile care trebuiau să se desfăşoare pînă la sfîrşitul lunii iunie.

Deja de pe strada mare Saint-Antoine fusese scos pavajul, ridicîndu-se arene şi tribune. Se ştia că regelui îi plăcea să lupte în armură şi cu spada.

Atunci Robert de Buisson ne-a povestit că sora sa cea mai mică, Anne, se găsea printre damele de companie ale reginei Caterina, care avea plăcerea să se înconjoare de cele mai frumoase tinere din regat.

Anne de Buisson povestise că suverana se temea pentru viaţa soţului ei; avusese cîteva coşmaruri şi îl văzuse pe Henric cu capul însîngerat.

Apoi a citit profeţiile magicianului din Salon-de-Provence, Nostradamus, medicul astrolog al regelui. Or, în profeţiile

sale, acesta scrisese cîteva versuri care te puteau face să te temi pentru viața regelui:

În cîmp de luptă-ncrîncenat duel
În cuşcă de-aur ochii o să-i crape
Murind apoi de crudă moarte el,

şi alţi astrologi îl sfătuiseră pe monarh să nu participe la turnir, fiindcă îi vedeau fața acoperită de sînge şi ochii crăpaţi.

Nobilii hughenoţi se indignaseră. Italianca, Medici, pregătea probabil asasinarea regelui pentru a servi mai bine cauza lui Filip. Iar acesta cum să nu încerce să ucidă un suveran al Franței care nu avea ca moştenitori decît nişte fii pricăjiţi şi ar lăsa de fapt puterea în mîna italiencei, otrăvitoarea, vrăjitoarea?

Aceste bănuieli, această ură, aceste preziceri m-au îngheţat.

L-am zărit pe fratele meu Guillaume, dar mi s-a părut dispreţuitor şi ameninţător.

Am părăsit palatul Ponthieu, însoţit de Robert de Buisson.

În clipa în care intram pe strada l'Arbre-Sec, am văzut coborînd dintr-o trăsură oprită la doar cîțiva paşi o tînără purtînd o capă neagră peste care se răspîndeau, ca nişte fire de aur, lungi cosițe blonde.

Vioiciunea cu care a sărit pe caldarîm, ridicîndu-şi puţin rochia, felul în care s-a repezit spre noi, parcă abia atingînd pămîntul, m-au vrăjit într-atît, încît am rămas ţintuit.

S-a uitat la mine, în timp ce i se adresa lui Robert de Buisson, anunţîndu-l că Maiestatea Sa regina o poftise să asiste din tribuna regală la turnirele care se vor desfăşura pe strada Saint-Antoine şi la care regele va participa în ciuda – iar aici coborîse glasul – temerilor soţiei şi ale astrologilor.

O ascultam. O priveam. Avea trăsături bine definite şi regulate, nasul drept, fruntea un pic bombată, iar felul în care mă fixa dădea naştere în mine unui entuziasm dintre acelea

pline de fervoare, de care uitasem în ce măsură pot face ca viața să ți se pară ușoară.

În toate zilele următoare am căutat-o, indiferent de morga cu care fratele meu mă saluta, mă interpela, acuzîndu-mă că-l susțin pe regele Spaniei și că mi-am uitat familia și regatul.

Abia îl auzeam, ca și cum lumea, viața se reduseseră pentru mine la căutarea lui Anne de Buisson.

În fine, vineri, 30 iunie, am văzut-o stînd nu departe de regina Caterina și, înainte de a mă strecura pînă la ea, am studiat-o.

Probabil că a simțit, fiindcă felul în care stătea, nemișcată, mi s-a părut forțat, de parcă se străduia să nu întoarcă privirea spre mine.

Dar îmi plăcea profilul ei de fetiță.

Fratele ei îmi spusese că abia împlinise cincisprezece ani.

Eu aveam treizeci și doi, ca Filip al II-lea.

Iar ea era, fără îndoială, hughenotă. Dar, în clipa în care înaintasem spre ea, uitasem complet de asta.

M-am așezat la picioarele ei. Am ridicat privirea.

– Regele urmează să intre în arenă, mi-a spus fără să se uite la mine.

Glasul mi s-a părut răgușit de emoție.

Am auzit bătaia surdă a copitelor cailor repezindu-se unul spre altul.

Nu aveam ochi decît pentru chipul lui Anne de Buisson. Își mușca buzele, iar sîngele îi pierise din obraji.

Am auzit o izbitură, apoi strigăte.

Anne de Buisson s-a ridicat, a înălțat brațele, apoi s-a prăvălit peste mine. Am prins-o și m-am gîndit că anotimpul morților continua, că strîngeam la piept un alt trup fără viață, așa cum fusese cel al tatălui meu. Dar Anne era ușoară, fără vlagă.

În jurul nostru, alte femei se ridicaseră, apoi se prăvăliseră, leşinate.

L-am văzut pe rege clătinîndu-se, iar calul izbindu-se de marginea arenei.

S-au repezit la el. I-au dat jos casca, iar sîngele a ţîşnit.

O bucată de lance, ca o ţepuşă ascuţită, îi străpunsese fruntea deasupra sprîncenei drepte; o altă parte a lăncii rupte îi spărsese ochiul stîng.

Cu mare suferinţă pentru rege, am aflat că i se scoseseră cinci aşchii din cap.

Chirurgii – Filip al II-lea îşi trimisese de la Bruxelles medicul personal, André Vesale, iar Ambroise Paré fusese chemat la căpătîiul lui Henric al II-lea – puseseră să fie decapitaţi mai mulţi condamnaţi pentru a încerca să înţeleagă, despicîndu-le capul, cum ar putea să-l îngrijească pe rănitul regal.

Monarhul însă a murit.

Iar eu am condus-o pe Anne de Buisson pînă la palatul din strada Ponthieu, unde gentilomii hughenoţi vorbeau despre crima spaniolă sau despre pedeapsa dată de Dumnezeu.

Cum aş fi putut crede în pace?

Am părăsit Parisul îndreptîndu-mă spre Spania şi ducînd cu mine amintirea lui Anne, acea tînără cu codiţe blonde şi cu rochia de un albastru ceresc.

PARTEA a IV-a

33

Am stat închis cîteva zile în Palacio Sarmiento.

Intendentul Luís Rodriguez mă ascunsese într-un ungher aproape de camera sa. Era plin de cufere cu lenjerie, iar între două îmi amenajasem o locşor unde mă piteam de îndată ce auzeam paşi.

După ce se îndepărtau, mă căţăram pe cufere şi mă instalam în vîrful lor, aproape de lucarnă. Citeam, fără să mă satur în a-i urma pe Dante şi pe Virgiliu în călătoria lor în infern.

Rareori intram în purgatoriu şi niciodată în paradis.

Mi se părea că eram menit, ca fiecare om, infernului. Iar acesta începea aici, pe pămînt, odată cu primul nostru ţipăt.

Îmi aminteam trupurile nou-născuţilor spintecate, mutilate, strivite, pe care le descoperisem în satele jefuite de necredincioşi şi în cele devastate de trupele creştine ale lui Filip al II-lea cînd brăzdaseră cîmpia de la Saint-Quentin.

Ceea ce văzusem, în toată călătoria mea de la Paris la Valladolid, mă convinsese că pedeapsa lui Dumnezeu nu va înceta nicicînd. El îi sortise pe oameni să se devoreze între ei din prima pînă în ultima zi a vieţii lor.

Iar elanul de dragoste, acea amintire a grădinii Edenului, care se spulberase repede, era probabil doar un mod de a ne condamna la regret, de a ne face să suferim şi mai tare, braţele noastre cuprinzînd dintr-odată doar absenţa, privirea noastră care a avut pentru o clipă viziunea fericirii căutînd disperată şi neîntîlnind decît vidul.

Iar fiecare zi care mă îndepărta de Paris mă făcuse să sufăr şi mai mult, aducîndu-mi aminte de Anne de Buisson.

Călătorisem singur.

Neînţelegînd că alesesem să mă întorc în Spania traversînd regatul Franţei în loc să merg la Bruxelles cu seniorii spanioli şi flamanzi, să mă alătur lui Filip al II-lea, cu care să fi pornit pe mare pentru a ajunge în La Corogne, Sarmiento mi-a propus să iau o suită de cavaleri. Dar eu îmi alesesem drumul aşa cum lansezi o sfidare, aşa cum îţi joci viaţa la zaruri.

Era un fel de retragere, alegerea solitudinii pentru mai multe săptămîni, dar şi un mod de a-mi oferi viaţa celor care ar dori să mi-o ia. Un fel de a şti dacă Dumnezeu voia să mă mai lase să sufăr aici pe pămînt sau să mă arunce în chinurile iadului.

Cînd a înţeles asta, Sarmiento n-am mai încercat să mă lămurească şi m-a strîns la piept.

– Îi eşti dator lui Dumnezeu cu viaţa ta, mi-a spus. Nu o lăsa primului venit.

Aşa am descoperit regatul Franţei. Am visat de-a lungul malurilor rîurilor sale străjuite de plopi. Am trecut pe lîngă cîmpurile sale de grîu. Am văzut bogăţia acestei ţarini cu mii de sate.

Amintindu-mi de sterpul pămînt barbar şi de austera asprime a acelor *sierras* şi a acelor cîmpii ale Spaniei, m-am gîndit că această ţară fusese aleasă de Dumnezeu. Îi oferise rodnicie şi blîndeţe, un cer îngăduitor şi fluvii domoale.

Apoi, pe măsură ce înaintam spre sud, la pasul calului, am înţeles că această bogăţie pe care Dumnezeu o dăduse locuitorilor Franţei era şi un mijloc de a-i judeca, de a şti dacă-I vor fi recunoscători pentru generozitatea Sa ori dacă vor fura din comoara pe care le-o încredinţase.

Iar ei o distrugeau.

Am văzut lanuri de grîu cuprinse de foc, sate arse, era o adevărată scenă de război. Cel mai rău lucru era faptul că oamenii Franței păreau a se dușmăni între ei.

Se acuzau că au vrut moartea regelui.

Își denunțau vecinii aliați cu spaniolii sau pe cei care atrăseseră răzbunarea lui Dumnezeu asupra regatului.

Se zvonea că moștenitorul regelui, Francisc al II-lea, era doar un copil de cincisprezece ani și bicisnic, iar italianca, regina vrăjitoare, Caterina de Medici, urma să domnească în locul său; se spunea chiar că, dacă Francisc i s-ar împotrivi, l-ar otrăvi.

Am avut de înfruntat această ură în primul sat pe care îl traversam, cînd localnicii au încercat să-mi taie calea, să mă doboare strigînd că eram un hughenot, că aparțineam sectei care atrăsese nenorocirea asupra regatului și provocasem moartea suveranului sau care îl asasinase fiindcă Henric al II-lea ridicase ruguri în plin Paris împotriva ereticilor. Voiau să facă la fel cu mine, mă băteau cu pietre, iar un preot îi ațîța să mă înhațe. Am lovit cu latul sabiei, am dat pinteni calului și am doborît cîțiva țărani, împingîndu-i cu calul.

Mi-am revenit abia dincolo de sat, odată scăpat din mîna sătenilor, pe drumul pustiu.

Era, oare, nevoie ca oamenii să dispară de pe pămînt pentru a fi pace?

Într-un alt sat, mai la miazăzi – Rouviac –, am fost acuzat cu aceeași furie că sînt spaniol, iar cînd, răspunzînd, am arătat că sînt născut în regat, am fost bănuit că sînt unul dintre acei papistași, spadasin al vrăjitoarei Caterina și spion al lui Filip al II-lea, Desfrînatul.

Am fost înconjurat. Îmi țineau calul. M-au amenințat cu furci și cu ghioage.

Am luat trupul tatălui meu drept scut: am spus că sînt Bernard de Thorenc, fiul contelui Ludovic de Thorenc, un

hughenot căzut în bătălia de la Saint-Quentin în lupta cu spaniolii.

Mi s-a răspuns cu urale, am fost condus pînă la castelul vecin unde contele de Maupertuis m-a primit, asigurîndu-mă de nezdruncinata sa credință reformată, arătîndu-mi cărțile lui Clavin.

Trebuia, mi-a spus el, să se pună stăpînire pe tînărul rege pentru a-l smulge din intrigile ducilor de Guise, străini veniți din Lorena, un loc cu influență.

Trebuiau extirpați din acest regat toți aceia care erau gata să-l dea pe mîna Spaniei la fel cum au vîndut-o, nu demult, pe fiica lor, acea sărmană fecioară de treisprezece ani, Elisabeta de Valois, care urma să sufere îngrozitor în labele bărbatului trecut despre care se zvonea că este atît de înzestrat, încît pentru femei era un chin să i se supună.

După ce am plecat de la Maupertuis, mi-am continuat drumul evitînd orașele și satele în piețele cărora papiștii și hughenoții, și unii, și alții buni și adevărați creștini, ridicau ruguri.

Am ajuns noaptea în cîmpia Valladolidului, surprins să întîlnesc pe drumurile ce duceau către oraș cortegii de țărani precedați de călugări și de preoți care se rugau și înălțau psalmi.

Aceștia purtau mari crucifixe și lumînări. La cîmpie, se vedeau șerpuind șiruri lungi de foc către oraș.

Am simțit privirile bănuitoare oprindu-se asupra mea și am grăbit pasul.

Străduțele orașului erau pline de o mulțime de călugări, de preoți și de țărani. Copiii dormeau agățați de gîtul mamelor. În Plaza Santa Maria fuseseră înălțate crucifixe și o estradă mare. Mai departe, prin întuneric, am zărit grămezi de vreascuri din care se ridicau stîlpi.

Cu cît înaintam în oraș, cu atît mai mult aveam impresia că sînt învăluit într-o rumoare ostilă, ca a unui roi de albine.

Am avut certitudinea că urmau să se arunce asupra mea, să mă străpungă cu mii de ace.

Pielea mi se făcea deja ca de găină.

În sfîrşit, am ajuns la Palacio Sarmiento, iar intendentul Luís Rodriguez mi-a deschis, speriat că mă vedea, trăgîndu-mă repede înăuntru, împingîndu-mă în turnul unde locuiam, apoi deschizînd uşa acestei cămăruţe, şoptindu-mi că nu trebuie să mă arăt nimănui, nici unui servitor, fiindcă marele inchizitor avea spioni în fiecare casă.

Luís Rodriguez urma să se întoarcă imediat ce va putea, cînd toţi slujitorii vor fi plecaţi să asculte judecata, să asiste la supliciul condamnaţilor.

– Vor să-i vadă arzînd pe nefericiţii aceştia care deja au străbătut de mai multe ori oraşul în cămaşa lungă de lînă galbenă. Ştiu ce-i aşteaptă: pe cămaşă se aflau desenate flăcări şi draci. Unii condamnaţi au deja membrele rupte de la tortură. Însă abia în zori vor fi puşi pe foc, şi nimeni nu vrea să scape spectacolul.

Am auzit tropăitul mulţimii, apoi rugăciuni, ţipete şi tînguieli amestecate cu cîntări bisericeşti. Luís Rodriguez s-a strecurat în cămăruţă şi s-a aşezat în faţa mea.

A vorbit cu un glas înăbuşit de frică.

Francisco Valdés, arhiepiscopul de Sevilla, a început el, era şi inchizitor general. Hotărîse să cureţe Valladolidul, unde trăia, fiind sigur că oraşul devenise un focar de erezie.

Luís Rodriguez a ridicat braţul şi a clătinat din cap. Cine îşi putea imagina asta? Arhiepiscopul avea cu siguranţă alte scopuri.

Mii de inchizitori se instalaseră acolo, parcurgînd străzile, interogînd pe toţi locuitorii, examinînd biblioteca universităţii şi pe cea a colegiului Santa Cruz. Ardeau sute de cărţi.

Nimeni nu scăpa de bănuielilor lor. Chiar și episcopii erau urmăriți.

Luís Rodriguez a coborît din nou glasul.

Bartholomeu de Carazza, arhiepiscop de Toledo și primat al Spaniei, fusese pus sub acuzare pentru faptul de a fi pronunțat – un călugăr dusese vorba – la căpătîiul lui Carol Quintul, prezentîndu-i împăratului un crucifix, o frază considerată eretică: „Nu mai sînt păcate, totul a fost iertat!"

Luís Rodriguez și-a făcut cruce, apoi m-a pus în gardă.

Străinii, soldații care luptaseră în țările Islamului sau prin provinciile eretice fuseseră arestați. Foștii captivi ai necredincioșilor fuseseră cu toții căutați, apoi băgați la închisoare.

Regenta Spaniei, Juana, sora lui Filip al II-lea, abandonase orice autoritate în mîinile inchizitorului general, un om avid de bani și de putere.

Luís Rodriguez a început deodată să tremure, privind în jur, apoi privindu-mă cu ochi temători.

Probabil că își reproșa că se lăsase antrenat în aceste confidențe, că m-a ascuns. A început să se vaite, clătinînd din cap și cu buzele tremurînd. Se blestema că mi-a deschis ușa. În fața cărui demon cedase? Probabil că fusese văzut. Aveau spioni pe fiecare stradă, în casă. Cu siguranță că fusese deja denunțat.

Își răsucea mîinile, își mușca buzele.

Aveam în fața mea un om copleșit de frică.

Ridica ochii spre lucarnă, șoptind:

– Îi auziți? Sînt sute de condamnați. Formează o lungă procesiune. Sînt în picioarele goale. Toți au îmbrăcat cămașa galbenă cu diavoli și flăcări. Îi duc spre rug. Nimeni nu i-a apărat. Sînt mai vinovat ca ei. O să mă tortureze. Îmi vor zdrobi genunchii și-mi vor smulge limba.

Am simţit că era în stare, împins de spaimă, să se prezinte în faţa inchizitorilor, să se denunţe şi să mă dea pe mîna lor ca să termine cu teama care îl făcea să transpire.

Vrei, Tu, Doamne, ca oamenii, în numele Tău, să fie atît de înjosiţi?

L-am luat de umeri pe Luís Rodriguez şi am încercat să-l smulg din această panică orbitoare.

I-am repetat că, sub tortură şi în flăcări, voi nega că mă primise şi că mă ajutase.

Am făcut legămînt în faţa lui Dumnezeu.

Încetul cu încetul s-a liniştit, promiţîndu-mi că îmi va aduce în fiecare zi un urcior cu apă, pîine şi fructe. Dar eu nu trebuia să ies din cămăruţă pînă în ziua cînd se va întoarce Diego de Sarmiento. Doar el avea destul curaj şi era suficient de aproape de rege pentru a ne proteja.

M-a privit.

– Juraţi în faţa lui Dumnezeu? a întrebat uitîndu-se fix la mine.

Am repetat.

– În faţa lui Dumnezeu!

A părut liniştit şi s-a închinat. Apoi a plecat, gîrbov, ca un om cu o piatră pe suflet.

Am îngenuncheat şi m-am rugat.

Doamne, cum să ştii dacă aceia care Te invocă, aceia care pretind că lucrează întru apărarea Ta, care îi conduc pe oameni folosindu-se de frica lor, de laşitatea, de invidia lor nu sînt nişte diavoli purtînd măşti, chiar dacă au îmbrăcat haina Bisericii Tale?

Căci a face să suferi în numele Tău înseamnă, oare, a Te sluji sau a Te trăda?

Auzeam cîntările, tamburinele şi plesnitoarele.

Îmi imaginam acea procesiune galbenă a condamnaţilor la rug.

Vedeam lumînările, statuetele Fecioarei duse pe umerii penitenţilor.

N-am mai vrut să aud.

M-am urcat pînă la despărţitura întunecată şi m-am cuibărit în ea.

34

Am putut din nou să umblu pe străzile Valladolidului fără teama de a fi arestat.

Diego de Sarmiento, întors de la Bruxelles, împreună cu regele, mă asigurase că eram sub protecţia curţii. Marele inchizitor era un om prudent, care n-ar îndrăzni niciodată să-l sfideze pe suveran.

Dar eu îl vedeam pe Francesco Valdés îngenuncheat alături de Filip al II-lea, în rîndul întîi în strana de la Santa Maria la Antiga. Şi părăseau împreună biserica, mergînd cu acelaşi pas, regele sprijinindu-se de braţul inchizitorului general, şoptindu-i cîteva cuvinte, iar Valdés aprobînd din cap, surîzînd. Aveam impresia că faţa sa suptă era a unui carnasier.

Teama nu mă părăsea.

La puţin timp după întoarcerea lui Sarmiento, Luís Rodriguez mi-a mărturisit în şoaptă că urma să plece din Valladolid.

Prin nişte călugări apropiaţi de Valdés, aflase că marele inchizitor ştiuse de prezenţa mea în palatul lui Sarmiento. Fusesem urmărit încă de la intrarea în oraş. Se ştia, aşadar, cine mă primise şi mă ascunsese în Palacio Sarmiento. Luís Rodriguez se temea că într-o zi, peste cîteva luni sau cîţiva ani, va fi arestat şi adus în faţa tribunalului Inchiziţiei. I se va aminti atunci cum a adăpostit un străin, un francez, fost

captiv al necredincioşilor, poate un renegat, un spion al regelui Franţei şi al sultanului.

– Ei ştiu totul. Cunosc viaţa oamenilor de cînd se nasc, a adăugat Rodriguez. Mă vor condamna cînd vor socoti că a venit timpul. Mă vor surghiuni sau mă vor închide pentru tot restul zilelor sau mă vor tortura, apoi mă vor arde în Plaza San Pablo. Vor alege ceea ce le va fi de folos.

A strîns pumnii, ridicîndu-i în faţa ochilor.

– Sînt în mîinile lor, a spus. Ce sînt pentru ei? Mă vor strivi oricînd vor pofti.

Nu i-am răspuns.

Şi eu aveam sentimentul că sînt iscodit.

Cînd părăseam Palacio Sarmiento ca să merg în Plaza San Pablo, la Palacio Real, pentru a-l întîlni pe Sarmiento, vedeam nişte siluete dezlipindu-se de faţadă şi urmîndu-mă, la cîţiva paşi, chiar fără a se feri.

Le regăseam la ieşirea din Palacio Real. Intrau după mine în Colegio Santa Cruz sau la Colegio San Gregorio, ţinîndu-se de mine pînă în biblioteci. Sînt sigur că îşi notau titlurile pe care le consultam.

Într-o zi, poate că mă vor acuza că l-am citit pe Sfîntul Augustin.

Îi aduceam la cunoştinţă aceste fapte lui Sarmiento. Le asculta distrat. Mă întrerupea, îmi vorbea mereu despre apropiata sosire a tinerei regine franceze, pe care Filip încă nu o întîlnise.

Elisabeta de Valois pornise la drum împreună cu suita, cu mama sa Caterina, cavaleri francezi, dar, imediat ce treceau de pasul Roncevaux, se aflau sub protecţia gărzii seniorilor spanioli. Nu va mai fi fiica regelui Franţei, ci regina Spaniei. Iar cardinalul Mendoza îi va spune Psalmul 45: „Ascultă, fiica mea. Priveşte şi ia aminte. Uită-ţi poporul şi casa părintească, şi atunci regele va pofti la frumuseţea ta“.

Sarmiento adăuga:

– Regele este nerăbdător. Dar Elisabeta încă nu este femeie. Nu o poate sili. Rîdea: Taurul spaniol va trebui să aştepte! Dar fornăie în alte părţi...

Îl văzusem pe suveran cu Efrazia de Guzmán.

Îl văzusem făcîndu-i curte Annei de Mendoza della Cerda, prinţesă de Eboli, întoarsă cu el din Ţările de Jos, unde soţul ei, Ruy Gomez, rămăsese la porunca suveranului. Iar lumea bîrfea despre amorul dintre Filip şi tînăra prinţesă chioară cu bentiţă neagră.

– În curînd nu se vor mai număra bastarzii Spaniei! rînjise Sarmiento. Fiul îl întrece pe tată, regele, pe împărat!

Sarmiento îmi povestise că, înainte de a muri, Carol Quintul dorise să-şi vadă fiul pe care îl făcuse cu o flamandă. O tîrfă italiancă îmi vorbise odinioară despre asta, îmi mai aduc aminte?

Sarmiento m-a privit drept în ochi ca şi cum ar fi vrut să-mi arate că ştia totul despre soarta Marianei Massi.

– Filip al II-lea şi-a recunoscut fratele, continuase Sarmiento după o clipă de tăcere. Îl va prezenta pe don Juan la curte.

Mi i-am imaginat pe curtezani înclinîndu-se pentru a-l saluta pe acest fiu al împăratului făcut cu o spălătoreasă flamandă de moravuri uşoare.

Iar lumea se va preface că nu înţelege de ce Efrazia Guzmán, care se rotunjise în talie, se căsătorea cu un prinţ italian pe care regele îl onora şi căruia îi dădea o pensie.

Asta era deci Spania regelui catolic? Cea a minciunii, a desfrîului şi a Inchiziţiei?

Sarmiento m-a apucat de braţ.

Mă neliniştearn degeaba, mi-a spus.

– Marele inchizitor este un arhiepiscop căruia îi plac aurul şi puterea. Nu se va ridica niciodată împotriva regelui.

A smuls de la regenta Juana tot ce a putut. Acum ştie că trebuie să stea cuminte. Digeră ca o sălbăticiune care şi-a înghiţit prea iute prada. Nu-şi va arăta ghearele decît dacă îi va porunci Filip al II-lea.

El trebuia să înţeleagă că Inchiziţia este o armă împotriva ereticilor, deci împotriva infidelilor. Cei care se ridicau împotriva ei vor fi socotiţi duşmani ai credinţei. Trebuia doar ca inchizitorii să nu uite că nu erau numai slujitori ai Bisericii, ci şi ai coroanei Spaniei.

– Francesco Valdés ştie asta.

De aceea, spunea Sarmiento, nu aveam a mă teme.

Dar, pe cînd traversam Plaza San Pablo, încă mai vedeam pe jos mari cercuri negre. Aminteau că din loc în loc se adunaseră mormane de vreascuri şi crengi uscate, iar în centrul acestor ruguri fuseseră aşezaţi bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în cămaşa de lînă galbenă pe care se cususeră bucăţi de pînză roşie reprezentînd flăcări şi capete de diavol.

Printre pavele, în ciuda vîntului şi a ploii, se mai găseau scrum, pulbere de oameni şi de lemn.

Am vrut să părăsesc zidurile acestui oraş, unde se prelingeau teama şi sîngele.

Am vrut să mă depărtez de această curte a Spaniei, unde domneau ipocrizia şi minciuna.

Am vrut să regăsesc credinţa înflăcărată a soldaţilor lui Hristos, aşa cum îi descrisese Sfîntul Bernard în carta cavalerilor templieri.

Am vrut să-i înfrunt pe necredincioşi, nu să fiu amestecat cu aceşti curtezani care o ţineau tot într-un desfrîu şi în chiolhanuri, roşi la tot pasul de invidie.

Pentru a fugi din oraş, am acceptat să fac parte dintre seniorii spanioli care porneau să întîmpine la Roncevaux pe Elisabeta de Valois şi suita sa.

Rafale de ploaie şi de zăpadă măturau trecătoarea.

Auzeam rîsetele acestor fete, iar printre ele am zărit-o pe Anne de Buisson, cu părul ei blond ieşindu-i de sub capişonul brodat cu blană argintie.

M-am îndreptat spre ea, ghicind că m-a recunoscut.

I-am prins mîinile înmănuşate. Sub pielea mănuşilor i-am simţit degetele delicate.

I-am şoptit:

– Nu rămîneţi aici. Întoarceţi-vă în Franţa. Aici ei nu iartă. Fratele dumneavoastră este hughenot. Vor afla sau ştiu deja. Vă vor supraveghea. Vă vor îndepărta de regină şi vă vor condamna. Plecaţi, plecaţi!

I-am strîns mîinile cît de tare am putut, dar ea şi le-a retras cu o mişcare bruscă, lăsînd o mănuşă între degetele mele.

Mi-a întors spatele şi am văzut-o şoptindu-i cîteva cuvinte reginei. Apoi, bătut de vînt şi de ninsoare, cardinalul Mendoza a spus cele cîteva fraze ale Psalmului 45 ale cărui violenţă şi cruzime nu le măsurasem: „Ascultă, fiica mea. Priveşte şi ia aminte. Uită-ţi poporul şi casa părintească, şi atunci regele va pofti la frumuseţea ta".

Elisabeta de Valois era frumoasă. Inocenţa şi sinceritatea rîdeau pe chipul ei.

M-am gîndit la maxilarul mare al lui Filip al II-lea, la trupul acestui rege desfrînat care urma să-l strivească pe cel al tinerei fete. La taurul negru rupînd această carne atît de albă, încît părea transparentă, lăsînd să se vadă finele vinişoare albăstrii.

Am văzut-o adesea pe regină şi, în jurul ei, însoţitoarele, neştiutoare şi zburdalnice, luminînd cu tînăra lor veselie sălile îngheţate ale Alcazarului din Toledo, care se ridica asemenea unui masiv de piatră deasupra apelor întunecate ale cotului făcut de fluviul Tajo.

Sarmiento mă conducea prin aceste săli, printre curteni, sfetnici, femei ale căror chipuri exprimau gravitatea, iar ochii, invidia, gelozia, aviditatea.

Sarmiento mi-l arăta pe don Carlos, fiul diform al lui Filip al II-lea, care mergea cu capul său mare aplecat într-o parte, dînd tîrcoale femeilor.

Apoi îmi arăta un tînăr cu trăsături fine a cărui frumusețe contrasta cu urîțenia lui don Carlos. Era don Juan, bastardul lui Carol Quintul. Aproape de ei se afla Alessandro Farnese, fiul lui Marguerite de Parma, altă bastardă a lui Carol Quintul.

O căutam pe Anne de Buisson, dar am aflat – și imediat parcă m-a cuprins un val de veselie – că se întorsese în Franța, unde reformații și papistașii începuseră un adevărat război și unde, spunea Sarmiento, hughenoții trebuiau exterminați, iar secta lor, distrusă. El însuși insista pe lîngă Filip al II-lea să fie trimisă o armată spaniolă ca să-i susțină pe catolici.

Noul rege al Franței, Carol al IX-lea, era abia un copil, iar regina-mamă, Caterina, care se instituise regentă, era o femeie în care nimeni nu avea încredere, hotărîse într-o zi să ducă o cruciadă nemiloasă, căutînd de a doua zi să facă un acord cu „stricații credinței".

– Ea se gîndește mai întîi de toate să salveze tronul fiului ei. Noi, spaniolii, ne gîndim mai întîi la Biserica lui Hristos.

Mă îndoiam, Doamne.

Ascultam zvonurile, ghiceam intrigile care stricau curtea Spaniei.

Se spunea ca un fapt sigur că lui Filip al II-lea nu-i mai păsa de lupta împotriva necredincioșilor, ci, ca un carnasier stînd pe pradă, se mulțumea să păstreze ceea ce avea, uitînd miile de creștini pe care turcii și barbarii îi făcuseră sclavi.

Cine îl va elibera pe Michele Spriano?

Aurul și argintul necesare pentru înarmarea galerelor, pentru plata soldei trupelor, pentru achitarea răscumpărărilor

erau folosite de rege ca să ridice o mănăstire şi un imens palat la Escurial, nu departe de orăşelul ales drept capitală, Madrid.

În loc să stabilească planuri de bătaie împotriva turcilor, el examina în fiecare zi cum înaintau lucrările palatului său de la Escurial. Iar cînd se reîntorcea la Toledo, nu se mai gîndea decît la femei.

Se zicea că încă nu o onorase pe regină, prea tînără, dar că, în fiecare seară, cîte o nobilă şi mîndră spaniolă sau o fată simplă ajungea în dormitorul său.

Sarmiento rîdea şi mărturisea că avea parte de cîte una dintre aceste metrese de o noapte şi bănuiam că, pentru a-şi creşte influenţa, folosea această complicitate care îl făcea uneori să se culce ca un cîine credincios la căpătîiul patului regal.

Sarmiento rîdea de mine, uimit: mă schimbasem de cînd mă întorsesem din Ţările de Jos, spunea el.

– Trăieşti ca un călugăr, fără sutană.

Îmi propunea să mă întîlnesc cu acele femei care se ofereau pentru cîţiva ducaţi. Îmi amintea că, în timpul captivităţii sale în Spania, Francisc I cumpărase o tînără sclavă negresă care venea în fiecare dimineaţă la el.

– Nu eşti spaniol, dar francez eşti? mă întreba Sarmiento. Ne place să dezbrăcăm fetele în felul nostru. Dar tu?

Se îndepărta puţin şi mă privea. Mă temeam de sifilis? Alunga ameninţarea ridicînd din umeri. Cine nu avea printre strămoşii săi un sifilitic? Moşteneai sifilisul chiar de-ai fi trăit în abstinenţă.

Cobora glasul şi spunea încet că lumea se temea că Elisabeta de Valois, cît ar fi ea de fecioară, ar fi atinsă de sifilis. Bătrîna sa mamă italiancă, acea Caterina de Medici, se temea de lucrul acesta şi o punea să facă băi cu albuş de ou pentru ca pielea ei de fecioară să rămînă netedă. Caterinei îi era frică de faptul că Filip al II-lea, avertizat de risc, nu se va atinge de soţie şi o va respinge.

Nu mai voiam să-l ascult. Mă sufocam.

Insistam pe lîngă Sarmiento să mi se permită să plec din Spania, să mă înrolez în rîndul cavalerilor de Malta, atît de puţini şi care îi înfruntau pe necredincioşi. Ei erau urmaşii cavalerilor Templului! Enguerrand de Mons era deja în rîndurile lor.

Începeam să fiu neliniştit.

Se auzea că galerele lui Dragut distruseseră, în faţa Djerbei, o flotă spaniolă şi făcuse prizonieri sute de creştini.

De acum turcii şi barbarii îşi impuneau legea de la un capăt la celălalt al Mediteranei.

Voiam să lupt împotriva lor ca pentru purificare.

35

În sfîrşit, într-o dimineaţă, am îmbrăcat armura şi am îngenuncheat printre cavaleri.

Era în zori.

Aşa cum tragi încet un văl, cerul începea să fie albastru, marea rămînînd încă sub năframa nopţii. Respira, liniştită, la baza zidurilor fortului.

Dintr-odată, acoperind zgomotul regulat al resacului, am auzit tobele necredincioşilor.

Acest huruit surd amestecat cu şuieratul aspru al fluierelor şi zgomotul ascuţit al plesnitoarelor ne-a învăluit.

Era frig. Am tremurat şi m-am uitat în jur.

În penumbră, am ghicit mulţimea cavalerilor îngenuncheaţi sau stînd în picioare pe metereze. Formau o masă mai întunecată decît lumina cenuşie care se ivea. Coifurile şi suliţele, drapelele şi flamurile pe care vîntul, numit în Malta *magistrale,* le făcea să pocnească se desenau pe orizont.

L-am recunoscut, sau mai degrabă am ghicit, îngenuncheat aproape de mine, cu fruntea pe garda paloşului, pe Enguerrand de Mons.

L-am imitat. Am închis ochii în clipa în care se înălţa glasul Marelui Maestru al Ordinului de Malta, Jean de la Valette:

– Cavaleri, fraţii mei întru Dumnezeu, să jurăm dinaintea Domnului că vom apăra fiecare piatră a insulei noastre, care să devină iadul pentru necredincioşi. Aici să înceapă marea

bătălie şi să se sărbătorească cea dintîi victorie ce ne va duce la mormîntul lui Hristos!

Glasurile cavalerilor şi ale soldaţilor, cărora li s-a alăturat şi glasul meu, au tunat pline de hotărîre şi de credinţă.

Am redeschis ochii.

Cele două rade pe care le desparte istmul Saint-Elme, la extremitatea căruia era construit fortul, erau înţesate de galerele turceşti şi barbare ale lui Dragut şi ale lui Mustafa. Uscatul dispărea sub uniformele roşii, verzi şi galbene ale pedestraşilor turci şi ale ienicerilor cu turban înalt. Cavalerii îşi struneau caii alături de soldaţii în marş, purtînd suliţe şi archebuze.

Erau aproape patruzeci de mii. Debarcaseră la celălalt capăt al insulei şi o parcurseseră, lăsînd în urmă dîre de sînge.

Iar acum, ca un val uriaş, invincibil, se apropiau de zidurile fortului Saint-Elme, unde eram doar cîteva sute, ascultînd bătaia paşilor şi a tobelor.

Brusc, cînd cerul era complet albastru, fără vreo urmă a nopţii, flancurile fiecărei galere – erau zeci, formînd o lungă linie şi închizînd golful – s-au încoronat cu muguri mari albi. Şi, în timp ce auzeam detunăturile tunurilor de pe nave, am văzut pietrele meterezelor spărgîndu-se sub izbitura ghiulelelor. Unele erau încărcate cu pulbere şi explodau, altele erau înroşite în foc, iar schijele lor erau ca nişte lovituri de secure.

Ne-am strecurat sub bolţile fortului, lăsînd doar cîţiva oameni la pîndă, şi am strîns tare mînerul paloşului, această cruce pe care urma să o ridic, să o abat, izbind cu pumnul sau cu lama pe necredincioşi, străpungîndu-le trupurile, despicîndu-le fruntea, tăindu-le mădularele.

Doamne, dă-mi putere!

Doamne, viaţa şi sîngele meu Îţi aparţin!

Doamne, sînt cavalerul Tău. Am venit să Te slujesc şi să-i înving pe duşmanii Tăi!

Pentru a ajunge la Malta, pe care flotele lui Dragut şi ale lui Mustafa începuseră să o asedieze, călătorisem mult. Mai multe zile cu ploaie pentru a merge de la Toledo pînă la Valencia. Şi a trebuit să aştept ca o navă să vrea să mă ia pînă la Barcelona.

Am navigat un timp pe lîngă coastă, ziua ascunzîndu-ne în fundul golfuleţelor, atît de tare se temeau căpitanul şi negustorii de corsarii barbari.

– Sînt stăpînii mării, spusese şoptind primul, un om puternic care se plimba pe punte în mijlocul butoaielor şi al baloţilor de piele de oaie şi de vită.

Îşi ţinea mîinile băgate într-un brîu din pînză roşie.

Cuvintele sale îmi întăreau hotărîrea: turcii şi barbarii trebuiau alungaţi din această mare romană, *Mare Nostrum*, cea pe care împăratul Constantin o creştinase. Trebuia recucerită, musulmanii, împinşi departe de coaste, trebuia să ne amintim deviza lui Constantin şi cum a avut el viziunea unui crucifix pe care jucau cu litere de foc aceste cuvinte: *Tu hoc signo vinces* („Întru acest semn vei învinge").

Căpitanul şi negustorii din jurul meu mă ascultau în linişte, apoi mă priveau compătimitor.

Unul dintre ei, un veneţian, Ciampini, mi-a spus a doua zi, cînd aruncasem ancora aproape de coastă, că nu de bătălie aveau nevoie el şi cei ca el – nici chiar regatele şi, desigur, nici republica veneţiană –, ci de tratate de pace, încît să se poată vinde ţesături şi arme, să se cumpere mirodenii şi mătăsuri fără teama de a fi ucis sau furat de corsari, bandiţii mărilor. În această privinţă, creştinii nu sînt mai altfel decît necredincioşii: toţi sînt nişte fustangii şi prăduitori! Crucea sau cornul, Hristos sau Profetul erau doar masca sub care îşi mînuiau spadele.

Mult timp n-am vrut să-l ascult. Voiam să-mi păstrez hotărîrea la fel de limpede ca apa de izvor.

Deja, pe cînd părăseam Toledo, Diego de Sarmiento încercase să mă oprească. Filip al II-lea regreta plecarea mea la Malta. O tolera fiindcă eram francez, dar nu avea să uite; în schimb, lăsase să se înţeleagă că o renunţare din partea mea mi-ar fi adus cîteva privilegii.

– Dacă nu îţi schimbi părerea, pleacă repede, murmurase protectorul meu. Poţi fi reţinut. Dacă judecătorii Inchiziţiei hotărăsc să-ţi fărîme genunchii sau să te închidă sub o pază strictă într-o mănăstire, nu vei ajunge prea devreme la Malta.

Prin urmare, plecarea din Toledo semănase cu o fugă. Dar abia cînd am sosit la destinaţie, am înţeles motivele reticenţei lui Filip al II-lea de a mă vedea ajuns în insulă.

Pe cheiul portului, aşteptînd îmbarcarea pe una dintre ultimele galere ale Ordinului de Malta care se pregăteau să spargă blocada flotelor turceşti şi barbare, l-am regăsit pe Enguerrand de Mons.

Fusese însărcinat de Marele Maestru al ordinului să-i incinte, în Franţa şi Germania, pe cavaleri să vină să se alăture apărătorilor insulei, atît de puţini în comparaţie cu zecile de mii de necredincioşi care deja debarcaseră şi cu alte cîteva mii care se aflau la bordul galerelor musulmane.

Enguerrand de Mons pledase, se avîntase, explicase că, după ce a pierdut Rhodosul, în 1523, creştinătatea nu putea abandona Malta, acest zăvor care păzea accesul la întregul sud al Mediteranei, „insula mierii“ pe care Carol Quintul o dăduse ordinului în 1530 pentru a face din ea avanpostul maritim al Occidentului creştin.

Dacă Malta cădea, atunci Sicilia, apoi Neapole şi, de ce nu, Roma şi Veneţia erau ameninţate. Iar nimeni nu va mai

putea apăra Ciprul, uitat în fundul Mediteranei, imposibil de aprovizionat și de apărat din clipa în care galerele musulmane ar controla marea.

Dar Enguerrand de Mons nu găsise prea mult ecou. Se bănuia că Ordinul de Malta era brațul înarmat al papalității. Iar Filip al II-lea regreta că insula fusese dată ordinului.

– Sîntem singuri, murmurase Enguerrand. Doar cîțiva cavaleri ca dumneata – arătase spre o duzină de oameni care așteptau pe chei – au răspuns chemării mele. Filip al II-lea este un rege dificil. O victorie a turcilor, zdrobirea și risipirea noastră nu i-ar displăcea. Chiar mai mult: o așteaptă, speră. În felul acesta va scăpa de ordin, puterea papei va slăbi și, ca atare, va depinde mai mult de bunăvoința Spaniei. Iar într-o zi Filip speră să poată recuceri Malta pentru sine, să recîștige ceea ce Carol Quintul a dat de bunăvoie.

Enguerrand de Mons se oprise și se întorsese spre mine.

– Dar eu și Domnia Ta trebuie să-l învingem pe Dragut, nu?

Galera a așteptat să coboare noaptea pentru a se strecura între vasele musulmane. Cînd ne-am apropiat de ele, cîțiva vîslași au început să strige, iar glasurile lor au răsunat între falezele înalte ale insulei, alergînd pe deasupra valurilor spre frații lor.

Paznicii noștri i-au ucis, iar ceilalți au tăcut.

Pe punțile galerelor lui Dragut și Mustafa se agitau torțe, încercînd să se lumineze golful. Cîteva nave ne-au urmărit, dar am reușit să ne punem la adăpost sub zidurile castelului Saint-Elme. Iar forturile Saint-Michel și Saint-Ange, situate de o parte și de alta a golfurilor, au început să tragă asupra navelor care ne urmăreau.

În sfîrșit, am putut să pun piciorul pe pămînt, să descopăr insula, orașele, turnurile de veghe care dominau chiparoșii, smochinii, lămîii și alți arbuști. Vînturile – mai întîi *magistrale*, apoi *gregale*, *rhamsin*, *scirocco* – culcau cu mai multă

sau mai puţină violenţă grînele, scuturau viile, purtau glasurile pîndarilor de pe un deal pe altul.

Trupele de ieniceri, sub comanda generalului Mustafa, mărşăluiau spre capitală, Mdina, aflată în mijlocul insulei, apoi urmau să se îndrepte spre cele două golfuri gemene şi spre forturile Saint-Michel şi Saint-Ange. Dar, adăuga Enguerrand de Mond, cu braţul întins, soarta insulei se va decide la Saint-Elme şi în oraşul Burg, pe care îl proteja, întrucît fortul era cheia de boltă a apărării golfurilor şi prin subterane se putea ajunge la Mdina şi la turnurile care, în interiorul ţării, apărau micile oraşe.

Trebuia să ne grăbim să ajungem la fort, fiindcă soldaţii lui Mustafa ar fi putut foarte uşor să taie istmul Saint-Elme şi să încercuiască fortul şi Burgul.

– Vom fi atunci ca o insulă într-o insulă, a spus Enguerrand de Mons în timp ce mergeam, auzind exploziile care se succedau şi văzînd ghiulelele făcînd breşe în metereze.

În dimineaţa asta, ghiulelele au început să cadă, iar noi ne îngrămădim sub bolţile fortului.

Am gura uscată. Avem nevoie de apă, cu atît mai mult cu cît s-a pornit *rhamsin*-ul şi este cald, încărcat cu nisipul deşertului care înţeapă şi arde obrazul, rămîne lipit de buze, intră în gură.

Deodată, exploziile încetează şi auzim tobe, fluiere, plesnitori şi strigăte. Ienicerii îşi sprijină probabil scările la ziduri.

Mă reped, cu paloşul ridicat. Şuieră săgeţi. Cad cîţiva cavaleri, iar o detunătură zguduie pămîntul. Musulmanii trebuie să fi săpat un tunel sub fort şi l-au umplut cu pulbere. Cad părţi din zid. Aud ţipetele oamenilor îngropaţi.

Dar lupta nu lasă timp nici pentru plîns, nici pentru ezitare.

Mă avînt, cu paloşul ridicat! Şi despic trupuri şi ucid, şi ucid!

Ienicerii se agață de pietrele zidurilor. Le retez degetele și brațele, împing scările. Îi zbor capul celui care îmi stă în față ochindu-mă cu archebuza.

Vîrful unei sulițe îmi pătrunde sub armură.

În scurt timp, la baza meterezelor, pe stînci, acolo unde galerele turcești și-au debarcat soldații, nu-i decît o îngrămădire de trupuri pe care fluxul le acoperă, le trage, le rostogolește și le aruncă într-o mare înroșită.

Iar de cealaltă parte a fortului este același morman de cadavre de oameni și cai.

Enguerrand de Mons aleargă de la un meterez la altul, dă ordine. Oamenii de la arme apropie torțe de baza tuburilor scurte pe care le știu pline de pulbere, de țesături îmbibate cu ulei și smoală. Deasupra meterezelor țîșnesc flăcări care se întind, aprind tufișurile și îi cuprind pe călăreții și pe pedestrașii turci, ale căror haine largi ard într-o clipă.

Trupurile se chircesc. Flăcările se fac de un roșu-închis.

Țipetele acoperă bătaia tobelor.

Văd ceea a ce a văzut Dante în infern.

Mă gîndesc la Michele Spriano.

Nici compasiune, nici milă, nici remușcare.

Iau o torță, pun foc la unul dintre tuburi și văd prin limbile flăcărilor călăreți ai căror cai se încordează și încearcă să scape, dar moartea arzătoare îi ajunge.

O clipă de odihnă în asalt.

Mă așez, îmi scot casca. Enguerrand vine să se așeze lîngă mine.

– Se vor întoarce, zice. Dar trebuie să fim mai îndîrjiți ca ei. Dacă ajung la metereze, ne vom închide în turnuri, iar dacă ne alungă, vom rezista printre ruine, apoi vom apăra fiecare casă a Burgului: orașul este fortificat. După aceea ne vom bate în subterane și vom ajunge la Mdina.

Aplec capul. Simt oboseala. Gura mi-e ca de iască.

Aş vrea să-i vorbesc despre Mathilde de Mons. Dar el este cel care spune:

– Poate că l-am trimis pe Dragut în iad.

Chiar în clipa cînd dau să răspund, încep să cadă din nou ghiulele înroşite explodînd îngrozitor.

Cînd se restabileşte liniştea, sîntem plini de praf, acoperiţi de moloz. Imediat izbucnesc strigătele ienicerilor, uruitul tobelor, ţipetul surlelor şi sunetele ascuţite ale fluierelor şi ale plesnitorilor.

– Iată-i, spune Enguerrand de Mons, ridicîndu-se.

Îmi trag casca şi apuc paloşul cu ambele mîini.

Am mai rezistat vreo cîteva zile.

Tot trupul, închis în armură, era numai durere; îmi cădeau braţele de cît am lovit.

Noaptea, cîţiva oameni au reuşit să traverseze unul dintre golfuri şi să se strecoare pînă la noi. Veneau de la Messina, unde guvernatorul García de Toledo, în numele regelui Spaniei, încerca să-i reţină, împiedicînd constituirea unei armate de voluntari.

În una dintre aceste nopţi, în rîndul celor care ni se alăturaseră după ce nava lor fusese fugărită de galerele barbare, l-am recunoscut pe Robert de Buisson şi ne-am îmbrăţişat.

– Hughenot, a spus el, dar creştin! Şi-a trecut degetul înmănuşat pe tăişul paloşului pe care Enguerrand de Mons tocmai i-o dăduse.

– Regii Foarte Catolici vă lasă să fiţi masacraţi. Nu-mi place asta. Sînt aici. Dar mîine poate vor începe să ne spintece!

M-a luat cu el pe metereze, pe ce mai rămăsese din poteca gărzilor.

Sora sa, Anne de Buisson, se reîntorsese în Franţa cu ocazia unei călătorii a reginei Elisabeta la Bayonne, unde

trebuia să-și întîlnească mama, Caterina de Medici, și pe Carol al IX-lea.

– A fugit din Spania.

M-a strîns de umeri.

– Ai avertizat-o. Poate că îți datorează viața...

În noaptea aceea, lăsînd neadunați și morții, și răniții, a trebuit să abandonăm zidurile de apărare și turnurile forturilor Saint-Elme și ne-am închis în orașul Burg, aflat lîngă fort. Am jurat cu toții să nu dăm înapoi. Dacă pătrundeau în oraș, necredincioșii aveau să găsească doar cadavrele noastre.

În zori au izbucnit strigăte de mînie și de spaimă.

Enguerrand de Mons, Robert de Buisson și alți cavaleri se aflau pe digul portului, și am zărit scînduri pe care valurile le împingeau spre țărm înainte de a le îndepărta.

Am înaintat. Am scos un urlet.

Trupurile cavalerilor și ale soldaților creștini prizonieri ai necredincioșilor fuseseră spintecate în formă de cruce cu spada, apoi țintuite pe scînduri și aruncate în mare, ca să ajungă pe malul Burgului, pe care încă îl mai apăram.

Necredincioșii voiau, speriindu-ne, să ne facă să abandonăm lupta.

Eu, Enguerrand de Mons, Robert Buisson și alți tovarăși de arme și de credință am intrat în apă și am tras la țărm trupurile fraților noștri martirizați și profanați.

I-am scos din cuie, adunîndu-le brațele sfîrtecate, apropiind cărnurile, învelindu-le trupurile în steagurile noastre roșii cu cruce albă. Apoi, în genunchi, am jurat să învingem și să-i răzbunăm.

Marele Maestru Jean de La Valette ne-a adunat în jurul său. Trebuia, spunea el, să le dăm necredincioșilor „plata de la Saint-Elme".

Marele Maestru s-a îndepărtat cîțiva pași însoțit de sfetnicul său, apoi Enguerrand de Mons s-a întors către mine.

– Recunosc lucrarea lui Dragut cel Crud, i-am zis cînd a trecut pe lîngă mine.

Nu m-a privit, a sărit pe jetelă, strigînd că îi vom face să plătească pe necredincioşi pentru cruzimea lor.

Oameni înarmaţi i-au dus pe plajă pe cei capturaţi. Au fost obligaţi să îngenuncheze şi au început să-i decapiteze.

Sîngele ţîşnea. Capetele se rostogoleau în pietriş.

Necredincioşii nu încercau să se zbată. Nu strigau. Nu cereau îndurare.

Oamenii le-au aruncat capetele în saci şi s-au urcat pe zidurile oraşului. Tîrau sacii care săreau pe pietre, apoi pe pavaj, lăsînd o dîră de sînge.

Apoi au încărcat tunurile cu aceste ghiulele de carne.

Şi am văzut zburînd capetele spre tabăra necredincioşilor.

Am continuat să ne batem, rezistînd pe meterezele Burgului sub asaltul miilor de necredincioşi.

Păreau că nu văd perdeaua de flăcări pe care o ridicam dinaintea lor. Acestea îi devorau. Dar apăreau alţii, iar cînd unii ajungeau pînă la ziduri, ochii ieşiţi din orbite şi strigătele ne arătau că aveau capul plin de visuri pe care le alimentează haşişul. Nu ne era greu să-i ucidem. Nu se apărau, ca şi cum ar fi uitat că moartea îi aştepta în vîrful paloşelor şi al suliţelor noastre.

Dar numărul lor ne copleşea, iar ghiulelele făceau brazde însîngerate în rîndurile noastre.

Într-o noapte, am crezut că au reuşit să debarce pe dig şi pe plajă.

Ne-am repezit şi am văzut o mulţime de călăreţi purtînd crucea, sărind în apă, mergînd spre ţărm, cu paloşul ridicat.

Sosise în sfîrşit „marele ajutor"! García de Toledo trebuie să fi cedat, lăsînd nouă mii de oameni să părăsească

Messina pentru a lupta alături de noi la salvarea Maltei, spre a fi păstrată pentru Hristos.

În zori i-au atacat pe necredincioşi, care au luat-o la goană.

Eram învingători.

Începeau ploile de toamnă.

Magistrale sufla, glacial.

Ne-am rugat, îngenuncheaţi în mijlocul ruinelor şi al mormintelor.

Am ridicat privirea spre cerul înnorat.

Ploaia mi-a spălat faţa, ştergîndu-mi lacrimile.

36

Merg pe vîrful acestor faleze înalte, pe care marea le sapă cu lovituri înăbuşite.

Mă apropii de margine. Scrutez rocile, resturile de promontoriu pe care marea le acoperă, apoi le lasă să se ivească din nou după cum merge hula, după rafalele *magistrale*-lui care bate dinspre vest, umed şi îngheţat.

Vreau să văd dacă şi alte trupuri mutilate, ciopîrţite, desfigurate, umflate am mai fost aruncate de resac.

Căci în fiecare zi, de cînd a început furtuna, valurile ne aduc la picioare aceste resturi umane.

Unele încă mai poartă o cizmă, un centiron; unul avea chiar, parcă incrustată în carnea feţei desfigurate de mare şi de rechini, o parte din coif.

Astfel ştii dacă sînt ieniceri sau cavaleri.

Dar majoritatea celor care s-au agăţat de stînci, de pietrele de pe plajă, ghemuindu-se în golurile din dig, sînt despuiaţi şi nimic nu ne permite să-i recunoaştem. Poate că pielea le-a fost închisă sau albă, părul, negru sau blond, dar marea a şters diferenţele.

Cum să ştii dacă aceste bucăţi de carne sînt ale creştinilor sau ale necredincioşilor?

Nu mă opresc, continuînd să le reperez, şi, în ciuda vîntului, mă aplec ca şi cum aş vrea să fiu primul care descoperă un nou trup.

S-a întîmplat de mai multe ori, şi am avut impresia că aceste cadavre îmi arătau adîncul prăpastiei în care se sfărîma orice viaţă.

Cea a unui necredincios ca şi cea a unui creştin, a unui catolic sau a unui eretic.

Iar acest gînd era ca un fier roşu care mă străpungea din cap pînă în vintre, o ţepuşă de foc care mă făcea să mă îndoiesc de Tine, Doamne.

De ce această cruzime între oameni, dacă şi din necredincioşi, şi din creştini rămîneau doar aceste trupuri umflate şi pline de tăieturi cu care se juca marea?

Aş fi vrut, Doamne, să am cui împărtăşi disperarea mea.

Dar cui să mă spovedesc?

Am intrat de mai multe ori în biserica din Burg, pe care o numeam de acum Sainte-Marie-de-la-Victoire. Voiam să îngenunchez în obscuritatea confesionalului, în faţa unui preot. Dar de fiecare dată cînd am trecut prin naos, se ţinea slujba pentru un cavaler mort din cauza rănilor. Sicriul îi era aşezat în faţa altarului. Marele Maestru al ordinului, cu patrafirul său roşu pe care se afla crucea albă, stătea în genunchi, înconjurat de cavalerii din sfatul său.

M-am ruşinat de îndoielile mele!

Trupurile puteau să se amestece în moarte, cărnuri putrezite, dar sufletele le erau cîntărite de Dumnezeu, fiecare după meritul său, şi nimic nu putea să le confunde pe unele cu celelalte.

Mă rugam, alungînd îndoielile. Marea putea să arunce pe mal trupurile sfîrtecate, sufletele le părăsiseră de mult.

Ieşeam din Sainte-Marie-de-la-Victoire liniştit.

Pe străduţele Burgului oamenii se străduiau să ridice zidurile caselor pe care ghiulelele tunurilor lui Mustafa şi Dragut le sfărîmaseră. Se ridicau noi metereze. Se reconstruia fortul Saint-Elme, distrus aproape în întregime.

Adesea, ridicînd pereții prăbușiți, se descopereau alte trupuri roase.

Cînd starea nu ne permitea să le recunoaștem, le îngropam noaptea, departe de mormintele de onoare, ca și cum ar fi fost vorba despre niște ciumați.

Știind asta, eram din nou cuprins de disperare.

De multe ori Ți-am implorat ajutorul, Doamne, în acele zile care erau totuși cele ale victoriei asupra necredincioșilor.

Dar nu puteam să mă încredințez Ție.

Rătăceam prin insulă, călărind de la un turn de pîndă la altul, singur.

Enguerrand de Mons a părăsit primul Malta, însărcinat de Marele Maestru al ordinului să-l reprezinte pe lîngă Caterina de Medici și pe lîngă regele Carol al IX-lea. L-am însoțit pînă la galera care trebuia să-l ducă la Neapole. De acolo, luînd-o pe jos, avea să ajungă în regatul Franței și să stea cîteva zile la fortăreața din Mons înainte de a porni spre Paris, unde se afla curtea Franței.

După ce a trecut pasarela, m-a rugat încă o dată să-l însoțesc. Războiul pentru credința în Hristos urma, mi-a spus el, să se desfășoare în Franța. Aici erau cei mai mulți eretici, protejați de mai-marii regatului, de însăși Caterina de Medici, care nu se gîndea decît să apere puterea fiilor săi.

– Este o vrăjitoare, o Medici, o precupeață! mi-a repetat el.

Mi-a amintit vorbele spuse de ambasadorul Veneției, care făcuse escală la Malta. Regina-mamă se afla în mijlocul tuturor comploturilor care se făceau și se desfăceau la curte. Unii erau îndemnați împotriva hughenoților: familiile Condé, Bourbon, Coligny, Thorenc – „fratele tău, Bernard, sora ta“. Alții căutau să doboare familia de Guise. Regina spera, ridicîndu-i pe unii împotriva altora, catolici contra protestanți, să-i distrugă pe toți cei care ar fi putut contesta puterea regală.

– Trăieşte înconjurată de magi şi de astrologi, de creatori de otrăvuri. Unii îi pregătesc mixturile, unguentele, parfumurile mortale pe care ea le toarnă şi le răspîndeşte pe unde poate. Ceilalţi îi întocmesc horoscoape, fabrică oglinzi pe care ea le întreabă, căutînd să descopere de cîte ori unul sau altul dintre fii, Carol, Henric sau rivalul lor, prinţul de Navarra, se va reflecta în ele. Şi, în funcţie de număr, ea socotea anii de domnie, le evalua durata de viaţă sau le-o scurta, dacă putea.

Se folosea şi de serviciile unui „farmazon de bronz" care îi confecţiona mici manechine automate reprezentînd pe unul sau pe altul dintre prinţi, dintre duşmani, iar farmazonul înfigea ace în aceste statuete mobile, rupînd membrele, smulgînd capetele, strivindu-le. Regina Caterina urmărea efectele acestor farmece asupra trupurilor celor cărora le dorea moartea.

Eram fascinat şi speriat totodată. Mă miram că pleca la această curte cu atîta elan şi că se gîndea chiar să mă invite să-l însoţesc.

– E un cuib de vipere! mi-a zis. Dar războiul întru Hristos se cîştigă sau se pierde în regatul Franţei. Filip al II-lea ştie asta, Marele Maestru al ordinului cunoaşte şi el acest fapt, noul papă, Pius al V-lea, o ştie şi el. Caterina de Medici şi Carol al IX-lea trebuie constrînşi să acţioneze împotriva hughenoţilor. Aş vrea...

Dorea să încerc să-mi aduc fratele şi sora la adevărata credinţă. De la moartea tatălui nostru la Saint-Quentin, Guillaume devenise unul dintre hughenoţii cei mai apropiaţi de amiralul Coligny, unul dintre cei cîţiva nobili care conduceau partea protestantă. Isabelle de Thorenc rămăsese în anturajul Caterinei, căreia îi plăceau frumuseţea, graţia şi spiritul tinerelor femei. Se spunea că visa ca într-o zi să o căsătorească pe Isabelle cu un nobil catolic şi să arunce astfel zîzanie în rîndurile sectei calviniste.

– Războiul civil a început, şi va fi nemilos.

Filip al II-lea le trimisese Caterinei şi lui Carol al IX-lea trupe, permiţîndu-le catolicilor să le fie superiori protestanţilor în primele bătălii.

Dar nimic nu era cîştigat. Hughenoţii se adunau, distrugeau bisericile, îi masacrau pe călugări, pe preoţi, pe credincioşi oriunde puteau, aşa cum se întîmplase la Pamiers ori la Nîmes.

– Îi ucid pe catolici cu aceeaşi înverşunare cu care decapitau statuile sfinţilor şi ale Fecioarei.

Îmi aduc şi acum aminte de tonul vocii sale cînd a adăugat:

– Va trebui să le plătim cu aceeaşi monedă.

Am refuzat să-l însoţesc pe Enguerrand de Mons.

Poate am fost, Doamne, fricos. Dar nu am avut curajul să-i înfrunt pe ai mei, pe fratele Guillaume şi pe sora mea, Isabelle. Încercam un sentiment de spaimă şi de scîrbă la ideea de a mă afla în acest „cuib de vipere“ – aşa a calificat Enguerrand de Mons –, curtea Franţei.

– Trebuie strivit capul acestor năpîrci! a spus el, bătînd din picior.

Iar eu nu m-am simţit în stare de aşa ceva.

Pe cît voiam să continui lupta împotriva necredincioşilor, pe atît braţul mi se îngreuna şi devenea paralizat cînd mă gîndeam să ridic sabia împotriva ereticilor.

În loc să mă împotrivesc, am discutat îndelung, călărind, cu Robert de Buisson.

Îl convinsesem să nu intre în vreo dispută cu Enguerrand de Mons, aşa cum nu intram nici eu.

Dar se sfidau din priviri, se provocau. Sperau să-şi regleze conturile într-un spaţiu închis, iar totul se declanşase la o zi după victorie, în timp ce navele lui Dragut şi ale lui Mustafa încă se mai vedeau la orizont.

Era o nebunie, iar eu nu găsisem alt mijloc de a-i împiedica să se ucidă decît să-i iau în drumurile mele departe de Burg şi de fortul Saint-Elme.

Dar îi obseda regatul Franţei, războiul care se punea la cale între hughenoţi şi catolici.

Ascultîndu-l pe Robert de Buisson, aveam uneori sentimentul că îl aud pe Enguerrand de Mons, dar parcă auzeam discursul acestuia inversat, asemenea figurilor de pe cărţile de joc.

Ca şi Enguerrand de Mons, Robert de Buisson avea pică pe regina-mamă, această vrăjitoare, descendentă dintr-un neam de negustori care îşi cumpăraseră nobleţea cu preţul postavurilor pe care le vînduseră. Acum se vindea ea şi îi dădea lui Filip al II-lea Franţa pe un preţ de nimic. Regele Franţei avea să conteze mai puţin decît un senior spaniol! Deja soldaţii lui Filip al II-lea masacraseră la Dreux nişte francezi hughenoţi, permiţînd victoria papistaşilor. La Bayonne, ducele de Alba o întîlnise pe Caterina, şi se putea imagina ce urziseră împreună: masacrarea tuturor protestanţilor din Franţa.

– Au început să ne ucidă, continuase Robert de Buisson, să ne incendieze templele, să ne interzică să ne practicăm credinţa. Ce îşi imaginează ei: că ne vor putea trata aşa cum îi tratează trupele ducelui de Alba pe amărîţii aceia din Ţările de Jos? Ştim să ne batem, iar mercenarii elveţieni ai ducelui nu ne sperie. Iar dacă trebuie – mă auzi, Bernard? –, vom angaja mercenari germani, care sînt mai buni decît cei elveţieni. Nu ne vom lăsa tăiaţi ca nişte oi!

Robert de Buisson se indigna, se mira că sînt singurul din marea familie Thorenc care nu a ales calea cea dreaptă. Cine mă orbise într-atît? Nu văzusem ce ajunge un regat atunci cînd este dat pe mîna papistaşilor? Nu puteam să nu ştiu ce erau tribunalele Inchiziţiei.

– Judecătorii, călăii lor sînt la fel ca ai lui Dragut cel Crud. Or, papa Pius al V-lea este fostul inchizitor general. Fie şi numai pentru acest motiv şi ar trebui să primeşti religia reformată.

N-avea rost să-i răspund, să-i arăt că pentru mine era importantă victoria creştinilor asupra necredincioşilor şi a aliaţilor acestora. Că acesta era războiul lui Hristos, iar celelalte mi se păreau doar nişte certuri înveninate de către clerici şi de prinţi în folosul propriu. Că nu doream să mă amestec, căutînd numai să-mi pun sabia în slujba lui Hristos şi a Bisericii Sale, împotriva islamului şi a voinţei sale de a domina, de a extermina creştinătatea.

Am reuşit doar să-l împiedic pe Robert de Buisson să-l sfideze pe Enguerrand de Mons, dar nu am fost liniştit decît atunci cînd acesta a părăsit insula, lucru pe care l-a făcut şi celălalt cîteva zile mai tîrziu.

Rămăsesem singur.

Adeseori, în cavalcadele mele, pe cînd treceam pe lîngă un lan de grîu devastat, nişte păsări îşi luau brusc zborul dintre spicele strivite şi, cu o bătaie largă de aripi întunecate, cu ţipetele lor ascuţite care îmi străpungeau capul, se roteau pe deasupra mea în timp ce mă îndreptam pînă la acea masă neagră pe care o întrezăream printre spice.

Era un cal sau un om mort, cu ochii ciuguliţi de zburătoare şi cu pîntecele sfîşiat de cîini. Carnea neagră era acoperită de muşte şi de nişte viermi mari, năclăiţi, alunecînd printre măruntaiele risipite.

Rămîneam mult timp nemişcat privind această transformare a unei vieţi într-o foşgăială de alte vieţi la fel de hotărîte să trăiască, să-şi smulgă partea lor de subzistenţă, să se lupte între ele dacă era nevoie, la fel cum fusese viaţa care se afla acolo, moartă.

În fine, mă îndepărtam, chinuit din nou de îndoieli. Uneori mă aşezam în genunchi în faţa a ceea ce fusese o troiţă şi care

nu mai era decît o stelă răsturnată, o cruce sfărîmată. Trupele lui Mustafa şi ale lui Dragut cel Crud înaintaseră în toată insula, sfărîmînd crucifixe şi altare, ucigîndu-i sau crucificîndu-i pe creştinii capturaţi, cavaleri sau ţărani. Şanţurile de la marginea cîmpiei erau adesea pline de trupuri mutilate.

Acesta trebuia să fie războiul meu: împotriva necredincioşilor fără milă care nu încetaseră niciodată să ne combată.

Pătrunzînd pe străduţele din Mdina, din Rabat sau din Melheila, descopeream că insula fusese, de-a lungul vremii, invadată de arabi, cînd de fapt Sfîntul Pavel o evanghelizase, după ce corabia îi naufragiase, izbindu-se de un recif, la cîţiva stînjeni de coastă. Dar arabii o cuceriseră şi, timp de aproape două secole, o păstraseră îngenuncheată, supusă, iar unii dintre locuitori se convertiseră la islam, pînă cînd un conte normand, Roger de Hauteville, a eliberat-o.

Iar noi, creştini, catolici şi hughenoţi, am împiedicat-o să ajungă din nou pradă necredincioşilor.

La capătul cavalcadelor mele, revenind la Burg, eram mîndru să văd ridicîndu-se încet-încet din pămînt o nouă biserică purtînd hramul Sfîntului Ioan, pentru a-l onora pe Marele Maestru al ordinului, Jean de La Valette.

Acesta îmi ceruse să-l vizitez la fortul Saint-Elme, unde se terminase de reconstruit partea din zidurile de apărare ridicate deasupra mării. În ziua aceea, *magistrale* încetase să mai bată. În lumina limpede, rocile şi pietrele căpătaseră o culoare aurită. Păsările zburau sub un cer senin reflectînd apa fără urmă de val a golfurilor. Mă gîndeam la acele anluminuri care, pe marginea paginilor, însoţeau călătoria lui Dante şi a lui Virgiliu în infern, în purgatoriu şi în paradis.

Şi mă gîndeam la Michele Spriano, care probabil nu mai era decît o carne vineţie, pămîntie, putrezită.

În sala în care stătea Marele Maestru al ordinului era semiîntuneric, dar am recunoscut repede silueta care înainta

spre mine, cu brațele deschise. Am rămas pe loc. Eram fericit, emoționat să-l revăd pe Diego de Sarmiento, debarcat fără îndoială de pe galera pe care o văzusem amarată la digul Burgului. O mînă de oameni se adunaseră în jurul pasarelei, privind cum prizonierii necredincioși cărau pînă la antrepozite cufere, baloturi despre care mi se spusese că erau darurile pe care regele Spaniei le oferea Ordinului de Malta pentru a saluta victoria împotriva armatei și a flotei sultanului.

Sarmiento m-a strîns la piept. Era însărcinat, mi-a spus, să aducă la cunoștința Marelui Maestru al ordinului satisfacția, bucuria și mîndria Maiestății Sale, regele Spaniei, pentru eroismul de care dăduseră dovadă cavalerii, și să salute victoria împotriva necredincioșilor.

Apoi s-a întors către Jean de La Valette, adăugînd că Filip al II-lea, trimițîndu-mă în insulă, dorise să se știe că Spania participa la această luptă și că nu va precupeți nici un efort pentru a ajuta Malta. Darurile și subsidiile pe care regele ținuse să ajungă la ordin marcau atașamentul său la această mare instituție creștină.

Marele Maestru a zîmbit. Chipul său era cel al unui om bolnav, pe care rănile continuau să-l facă să sufere și care nu se lăsa înșelat de vorbe.

– Îi mulțumesc Maiestății Sale regele, a murmurat el. Chiar dacă vine după bătălie, sprijinul său ne este prețios. Cît despre contele Bernard de Thorenc, nu știam că îl reprezintă pe Filip al II-lea. Dar îi subliniez și mai mult meritul și îi salut modestia și discreția: n-ai fi crezut că lupta în numele regelui Spaniei!

Mi-am aplecat capul, ca și cum aș fi vrut ca aceste mici parade și figuri, neinteresîndu-mă, să treacă pe deasupra mea. Dar nici eu nu mă lăsam înșelat de gesturile lui Filip al II-lea mai mult decît Marele Maestru al ordinului.

Regele Spaniei ne lăsase singuri în fața lui Dragut și a lui Mustafa. Dar, fiindcă îi respinsesem, își lua victoria asupra sa. Iar eu deveneam stegarul său, eu care a trebuit să fug din Toledo de teamă să nu-mi interzică să merg în Malta. Iar Sarmiento, care mă avertizase împotriva riscurilor pe care mi le luam nesupunîndu-mă suveranului, mințea cu siguranța unui ambasador al Veneției.

Am părăsit împreună fortul Saint-Elme și am mers pe meterezele Burgului, apoi pînă la galera spaniolă amarată la capătul digului.

Sarmiento mi-a vorbit cu entuziasm despre palatul Escurial, care avea să fie cel mai mare, cel mai nobil dintre toate palatele tuturor națiunilor din lume. Filip al II-lea se instalase deja în el, dar o parte a curții trăia încă la Madrid.

Mi-a arătat falezele goale care surplombau golfurile, forturile Saint-Michel, Saint-Ange, Saint-Elme, și micul orășel Burg. Era timpul, a continuat el, să părăsesc această margine pierdută de lume, să mă reîntorc în Spania, la Maiestatea Sa Filip al II-lea, care avea nevoie de oameni ca mine.

Regele nu putea conta pe fiul său don Carlos, sărman nebun diform, nici pe don Juan, fratele său bastard, temîndu-se de ambițiile acestuia. Sfetnicii săi, Ruy Gomez și alții, erau oameni ai scrisului. Ducele de Alba restabilea ordinea în Țările de Jos. Iar netrebnicii de hughenoți, nobilii flamanzi erau niște răzvrătiți sălbatici. Îi va trebui mult timp ducelui de Alba ca să-i reducă la tăcere. Prin urmare, regelui îi lipseau oameni de felul meu. Iar Sarmiento se pusese garant pentru fidelitatea mea.

Or, în Andaluzia, în jurul Granadei și pe orice coastă, maurii se înarmau, primeau emisarii barbari și pe ai sultanului. Nu erau decît primele flăcărui ale unei revolte, dar putea oare Spania accepta să fie sfidată, ca jegul să se întindă pe tot trupul, făcîndu-l să sîngereze?

M-am gîndit la Aisha, la Juan Mora, la toţi acei convertiţi mascaţi care se închinau lui Allah, se prosternau în faţa mormîntului Profetului.

Nu repetasem eu că războiul meu era cel dus împotriva necredincioşilor care nu renunţau niciodată şi numai acela?

Cîteva zile mai tîrziu, părăseam Malta, pornind spre Spania pe galera lui Diego de Sarmiento.

37

Am regretat că l-am urmat pe Sarmiento în Spania.

Abia făcusem cîțiva pași în marile săli ale palatului Escurial, unde Filip al II-lea își primea curtea, că am și avut impresia că pătrund în infern.

Și totuși, în jurul meu nu erau decît femei și granzi de Spania, mătăsuri, catifele, coliere de aur și de smaralde, bijuterii și dantele. Dar fiecare privire, pe cînd mă îndreptam spre tron spre a mă prezenta regelui, era ca un vîrf ascuțit de pumnal. Mă sfîșiau. Mă jupuiau de viu. Toți ar fi vrut să ajung gol, sîngerînd, în fața monarhului.

Filip mi-a întins mîna pe cînd mă închinam.

I-am văzut ochii lipsiți de viață, tenul său de om al umbrei despre care se spunea că nu-și părăsea biroul decît pentru a merge în alcovuri. Și se șoptea că sărmana regină Elisabeta de Valois suferea cu șezutul, că însoțitoarele franceze o scăldau de mai multe ori pe zi în lapte foarte cald în care puneau șofran și o obligau, de asemenea, să bea toată ziua compot de prune. Dar nimic nu o calma. O ustura, de-i venea să urle. Și ce voiați să facă regele cu o asemenea soție, care probabil că moștenise de la Francisc I, bunicul său, sifilisul? Dacă suveranul ar bănui-o, ar respinge-o!

Dar cine ar îndrăzni să-l pună în gardă împotriva acestei micuțe regine franceze, pe care o siluise și de care era atît de prins?

Iată la ce m-am gîndit în timp ce-mi întindea mîna. Apoi a întors capul, contemplînd mulţimea curtenilor împopoţonaţi care îi căutau o privire, fixîndu-mă în acelaşi timp cu invidie.

M-am dat înapoi, încercînd să mă strecor spre fundul sălii, dar Diego de Sarmiento m-a reţinut. Trebuia să stau cu el în rîndul întîi, printre granzii Spaniei, sfetnicii regelui, soţiile acestora, care erau de asemenea, cel mai adesea, şi metresele suveranului.

Lîngă mine stătea Anna Mendoza della Cerda, prinţesă de Eboli, care cu vîrful degetelor îmi atingea mîna ca din neatenţie. Dar mă străpungea cu ochiul său sănătos, cu faţa barată de bentiţă, iar mai tîrziu, Sarmiento, în micul palat pe care îl ocupam amîndoi la Madrid, nu departe de Alcazar, mi-a reproşat faptul că, în văzul tuturor, am răspuns la avansurile prinţesei.

Mă jucam cu focul, mi-a spus el. Dacă Filip era avertizat de atitudinea mea, puteam fi aruncat într-o închisoare a Inchiziţiei sau condamnat la patru ani de galeră.

– Avem nevoie de vîslaşi, a rîs Sarmiento, iar regele a cerut tribunalelor să dea pedepse de cel puţin patru ani celor care păcătuiesc, iar printre aceştia te numeri şi tu!

Oare nu ştiam că prinţesa de Eboli, chioara de Anna Mendoza della Cerda, îi aparţinea lui Filip al II-lea, soţului ei, Ruy Gomez, sfetnic al monarhului, lui, Sarmiento, şi, se zicea, chiar secretarului soţului ei, Antonio Pérez?

M-am temut pentru viaţa mea.

Uitasem că la curtea Spaniei era un cîmp de bătălie şi că luptele care se dădeau acolo erau mai crunte decît cele în care fusesem amestecat pe meterezele fortului Saint-Elme.

Am avut nostalgia acelor zile cînd moartea se apropiase, cu steagul desfăşurat şi cu toată forţa, însoţită de exploziile canonadei. Apoi lăsase în urmă cadavre, pe care marea le

rostogolea pe stînci sau care putrezeau prin lanurile de grîu sau prin şanţuri.

Aici, în palatul Escurial, dar şi la Madrid, la Toledo, la Segovia, dispăreau bărbaţi şi femei, fără a li se mai vedea vreodată trupul. Nici un val nu le arunca pe aceste dale de marmură.

Dar se ştia.

La Sarmiento ajungeau toate zvonurile. Plătea cu ducaţi sau cu bijuterii pe bărbaţii sau femeile care, cu titlu sau fără titlu de mari seniori, adunau, asemenea jefuitorilor de cadavre sau celor însărcinaţi cu strînsul mizeriei, toate informaţiile şi le deşertau în fiecare noapte în faţa lui Sarmiento. Acesta le tria, apoi i le aducea regelui la cunoştinţă pe cele mai neaşteptate sau mai periculoase – fiind cele mai apropiate de adevăr.

– Mă ascultă impasibil, şoptea Sarmiento. Uneori bărbia îi tremură uşor. Apoi mă lasă să plec fără nici un cuvînt, şi mă întreb adeseori dacă m-a auzit şi chiar de ştie că i-am vorbit.

Ghiceam că regreta faptul de a mi se fi destăinuit, că nu mă simţea legat de el prin acel pact al ambiţiei şi al complicităţii care făcea din fiecare curtean sau sfetnic un aliat sau un rival.

Între ei se formau coaliţii şi conspiraţii, apoi se desfăceau doar dintr-un gest, o privire sau o hotărîre a monarhului.

Sarmiento mi-a mărturisit că împreună cu Ruy Gomez şi cu alţi trei mari seniori pătrunsese cu regele în camera fiului său, don Carlos.

– Regele îşi îmbrăcase armura. Ştiam că don Carlos îşi ţinea armele la îndemînă, chiar în pat. Trebuia să i le luăm şi să-l ţinem.

Poate că Sarmiento a observat repulsia pe care am încercat-o gîndindu-mă la acei oameni mascaţi năvălind în toiul nopţii, însoţiţi de gărzi, şi repezindu-se asupra lui don Carlos

adormit, care, trezit, striga, se zbătea, urla că nu voia să moară, că nu era nebun.

Dar Filip al II-lea îl bănuia că urzeşte comploturi împotriva sa, că încercase să fugă din Spania, probabil pentru a se aşeza în fruntea ticăloşilor din Ţările de Jos, şi a reuşi în felul acesta să obţină, în sfîrşit, coroana pe care tatăl i-o refuza.

Don Carlos solicitase ajutorul lui don Juan, fratele bastard al tatălui său, iar acesta, desigur, ca toţi cei cărora li se adresase, îl denunţase regelui.

Ca atare, l-au închis. Iar Filip al II-lea spunea că don Carlos era nebun, că într-o noapte omorîse cu vînă de bou aproape patruzeci de cai şi că îl găsiseră privind în gol, plin de sînge.

Altă dată, încercase să violeze o servitoare. Lumea mai şuşotea şi că se îndrăgostise nebuneşte de Elisabeta de Valois, soţia propriului tată.

În orice caz, era nebun că nu rămăsese doar un fiu discret şi ascultător.

Sarmiento mi-a repetat cu spaimă în glas ceea ce spusese Filip al II-lea:

– Am preferat să-i sacrific lui Dumnezeu carnea şi sîngele meu, punînd slujirea Domnului şi a Binelui universal mai presus de orice. Raţiuni mai vechi şi mai noi m-au obligat să acţionez aşa, iar ele sînt atît de multe şi de grave, încît nu le pot spune…

Ce s-a întîmplat cu don Carlos?

Nu i-a mai văzut nimeni trupul, ci doar un coşciug, mai tîrziu, cînd a fost înmormîntat la Escurial cu tot fastul rezervat unui infante de Spania.

De ce tratament a avut el parte în celula întunecoasă? A fost pus în lanţuri? A fost torturat cît să înnebunească şi mai tare? A fost lăsat în frig, apoi obligat să suporte căldura? A fost ţinut să flămînzească, pentru ca mai apoi să fie lăsat să

se ghiftuiască spre a se condamna singur, oferindu-i-se doar moartea drept scăpare?

Acesta se afla ascunsă prin preajmă, ţinîndu-şi coasa cea mare sub giulgiu, dar lovind.

La urechile noastre a ajuns vestea că unul dintre ambasadorii Ţărilor de Jos, baronul de Montigny, murise de boală. Iar Filip al II-lea a comandat o înmormîntare solemnă, în timp ce se zvonea că Montigny fusese închis şi strangulat.

De la Escurial, Filip al II-lea dădea ordine ca ducele de Alba să-i lovească fără milă pe ticăloşii din Flandra care se declarau calvinişti sau luterani, care dădeau foc mănăstirilor, sfărîmau statuile din biserici şi pretindeau că vor să se conducă singuri.

Ducele de Alba o format un Consiliu al tulburărilor, devenit Consiliul sîngelui, care i-a trimis la moarte pe acei nobili pe care îi cunoscusem: contele d'Egmont, contele de Hornes. Li s-a tăiat capul cu securea în piaţa primăriei din Bruxelles.

Ducele răspîndea teroarea peste tot, incendia satele, îi spînzura sau îi trecea prin tăişul sabiei pe toţi cei care se răzvrăteau.

Simţeam că Sarmiento îl invidia.

– Ducele se înşală şi ne înşală, spunea el, scriindu-i lui Filip al II-lea: „Poporul acesta a devenit atît de mlădios, încît se va apleca în cea mai perfectă ascultare sub mîna Maiestăţii Voastre, cînd îi va aduce indulgenţa şi iertarea". Aceşti nemernici sînt mai tenace decît se spune! Anglia îi susţine, hughenoţii francezi le dau ajutor. Amiralul Coligny vrea să le trimită trupe, iar Caterina de Medici acceptă. A promis că îi va expulza pe predicatorii hughenoţi din regatul Franţei, dar semnează acorduri cu ei! Nu ne putem încrede nici în Caterina şi nici în Carol al IX-lea. Nu vor să recunoască faptul că, pentru a extirpa erezia, trebuie să se alieze cu Spania şi să se supună regelui acesteia.

Sarmiento devenea mînios.

Hughenoţii Coligny, Condé, Bourbon înţeleseseră că pretinsa lor religie reformată – o erezie, o drăcovenie! – nu va avea sorţi de izbîndă decît dacă îndepărtau Spania de Franţa. Voiau să-i împiedice pe Caterina de Medici şi pe Carol al IX-lea să-şi respecte promisiunile făcute ducelui de Alba cînd se întîlniseră la Bayonne.

Dar de atunci, regina mamă şi regele Franţei uitaseră.

– Îl ascultă pe Coligny, care le repetă zilnic că suveranul trebuie să-i ajute pe ticăloşii din Flandra, că acesta este singurul fel de a slăbi Spania, regatul care îi ameninţă ţara! Totul este amestecat: religia şi ambiţiile. Dar cel care vrea să apere adevărata religie trebuie să-l urmeze pe regele Spaniei. Pe el l-a ales Dumnezeu pentru a ţine sabia adevăratei credinţe!

Puteam uita că Filip al II-lea lăsase Ordinul de Malta să lupte singur împotriva necredincioşilor şi că nu ne-a serbat decît după victorie?

Era oare Sarmiento orb sau îşi imagina că mă putea duce de nas cu minciunile sale?

Şi totuşi, nu i-am răspuns.

Unde puteam să fug?

Moartea dădea tîrcoale.

Mergea în urma acelor negre procesiuni de pe străzile din Madrid, Segovia şi Toledo.

Era în hotărîrile Inchiziţiei, care ordona arestarea, ca eretic, a cardinalului prelat de Spania.

Se afla în flăcările rugurilor ridicate la Sevilla, Toledo, Barcelona.

În ele ardeau nobili bănuiţi de erezie luterană, meşteşugari francezi acuzaţi că au intonat psalmi.

Iar moartea era în răspunsul regelui atunci cînd, interpelat de un tînăr nobil condamnat, i-a răspuns: „Chiar eu aş aduce

lemnele pentru a-mi arde propriul fiu dacă ar fi tot atît de vinovat ca dumneata!“

Moartea lovea neîncetat.

La curte, Elisabeta de Valois a murit după o sarcină dificilă.

– Regele e trist, murmura Sarmiento. Niciodată nu l-am văzut aşa. Îi tremură bărbia. Pielea i-a devenit şi mai pămîntie, ca o ţesătură boţită şi spălăcită. I-a scris Caterinei de Medici: „Nu s-a precupeţit nimic pentru a-i salva viaţa şi sănătatea care îmi erau mai scumpe decît ale mele. Dar, cînd vine ceasul lăsat de Dumnezeu, remediile omeneşti nu au nici o valoare, de aceea o rog pe Maiestatea Voastră din adîncul sufletului să se consoleze aşa cum o fac şi eu, gîndind că ea se află în împărăţia cerurilor şi simte mai mult milă decît invidie pentru cei dintre noi rămaşi aici, pe pămînt“.

Mă îndoiam de sinceritatea regelui, dar îmi era teamă de propriile gînduri, ca şi cum ar fi putut fi auzite. Şi, orice aş fi făcut, m-ar fi condamnat.

De altfel, aveam impresia că Sarmiento mă bănuia.

Îmi vorbea cu asprime, îmi spunea mereu că supărarea regelui era adîncă. Suveranul se retrăsese pentru mai multe săptămîni într-o mănăstire din apropierea Madridului, apoi se închisese la Escurial, iar Sarmiento era unul dintre singurii sfetnici apropiaţi.

– Va ieşi din melancolie, spunea. A fost ales de Dumnezeu drept apărător al credinţei. Nu se poate lăsa copleşit de necazuri personale. Un suveran nu plînge decît nenorocirea regatului şi a popoarelor sale ori ştirbirea credinţei.

Îl ascultam pe Sarmiento. Doream să mă îndepărtez de el, de acea pasiune pentru rege pe care o avea în suflet.

Am mai refuzat încă o dată să merg în Franţa pentru a-i ajuta pe catolici, care îi înfruntau din nou pe hughenoţi.

Nu am îndrăznit să-i spun lui Sarmiento că pentru mine şi unii, şi ceilalţi erau creştini. Robert de Buisson, hughenotul

din La Rochelle, luptase în Malta, alături de mine, la fel ca Enguerrand de Mons.

I-am spus că venisem în Spania cu el pentru a-i împiedica pe maurii din Andaluzia să amenințe regatul catolic. Singurii mei dușmani erau necredincioșii, cei care mă umiliseră, mă bătuseră, mă luaseră prizonier și a căror cruzime o cunoșteam.

Îmi aminteam de fiecare creștin pe care îl văzusem schingiuit în fundul galerelor lui Dragut cel Crud sau pe esplanada din fața închisorii de la Alger.

Și nu trecea zi, citind din *Divina Comedie*, să nu mă gîndesc la Michele Spriano.

Acesta era războiul pe care voiam eu să-l duc: împotriva necredincioșilor care nu renunțaseră niciodată să lupte împotriva noastră și să ne asuprească.

– Se apropie, mi-a spus laconic Sarmiento.

38

Războiul a început deja.

Îl ghicesc în privirea acestui om ghemuit la intrarea pe podul îngust de peste Guadalquivir.

Seamănă cu Juan Mora. Ochii îi ard pe fața aproape neagră plină de cicatrice. Lasă capul în jos. Îmi imaginez că numără caii trupei noastre. Imediat ce vom fi pe celălalt mal, se va repezi spre Sierra del Anuar, unde s-au adunat insurgenții.

Au arme. Vor fi cu sutele.

– Coboară din *sierra*, ies din pădurile și grotele unde se ascund și distrug bisericile, dau foc mănăstirilor, îi ucid pe călugări și pe preoți, taie gîtul creștinilor și violează femeile. Îi constrîng pe convertiți să revină la islam. Îi ucid pe cei care refuză și mînă bărbații, femeile și copiii spre adăposturile lor.

E război.

Îl văd. Cadavrele stau întinse unele lîngă altele, decapitate, în fața caselor acestui sat din care n-au mai rămas decît niște grinzi arse și ziduri distruse. În copaci sînt spînzurați oameni.

Erau cei pe care îi executaseră trupele căpitanului general al Granadei, don García Luís de Cordoza.

O femeie stă în picioare cu fața descoperită și cu părul despletit. Ochii săi rătăciți sînt albaștri. Sau poate că-i văd în amintire pe cei ai Aishei?

Imaginea ei nu mă părăsește. În fiecare femeie zărită mi se pare că o recunosc pe cea care nu mai era pentru mine

Lela Marien, convertita, metresa care spunea că stăpîneşte trupul şi mintea lui don García Luís de Cordoza, ci Aisha, maura cu sabie scurtă care mi-a permis evadarea, moştenitoarea familiei Thagri despre care se spunea că descendenţii săi, toţi convertiţi, se aflau în fruntea revoltei.

Voiau, proclamau ei, să refacă marele regat al maurilor, de la Cordoba la Granada.

Îmi imaginam că şi Aisha fugise în pădure sau în *sierra* şi că se avînta în fruntea răsculaţilor pentru a fi cea prin care va fi răzbunată umilinţa suportată de regii mauri, cei pe care nişte sclavi creştini îi trădaseră şi îi dăduseră pe mîna Regilor Catolici.

Era acum rîndul ei să-i trădeze pe García Luís de Cordoza şi pe toţi acei porci, cîinii de spanioli!

Războiul a venit.

Îl aud.

Călăresc alături de don Juan, bastardul lui Carol Quintul, căruia Filip al II-lea i-a încredinţat comanda trupelor însărcinate să-i zdrobească pe necredincioşi şi să înece în sînge această revoltă a maurilor pe care o aţîţă barbarii şi turcii.

În fiecare noapte corsarii din Tetuán şi galerele turceşti debarcă oameni pe coastele andaluze, între Almería şi Málaga, nu departe de plaja unde şalupa ne-a lăsat pe mine şi Michele Spriano. În întuneric, îndrumaţi de ţărani, ajung în *sierra* care înconjoară Granada. De pe creste, zăresc zidurile de culoare maroniu-deschis şi crenelate, mozaicurile Alhambrei. Este Granada lor. Visează să o recucerească.

Au încercat să ridice populaţia maură din oraş. Dar aceşti convertiţi sînt îmbuibaţi, graşi, ataşaţi noii ordini. Au refuzat să se revolte. Chiar s-au alăturat lui García Luís de Cordoza, căpitanul general, şi au jurat credinţă regelui Spaniei şi religiei catolice. Mi-o imaginez pe Aisha, maura cu iataganul ei, auzindu-i şi dispreţuindu-i, hotărîndu-se chiar în seara

respectivă să părăsească *presidio* şi pe stăpîn, să-şi smulgă masca de Lela Marien pe care o poartă de la botez, alăturîndu-se insurgenţilor în Sierra del Anuar în Las Albujarras.

Şi aud, pe cînd intrăm într-un defileu din Sierra Nevada, o voce ascuţită, care, din înălţimea falezelor şi a stîncilor de deasupra noastră, ne blestemă. Mă gîndesc la chemarea muezinilor care mă trezeau încă din zori, la Alger. Îmi imaginez că Juan Mora sau Aisha a lansat acel strigăt.

Pornesc la galop pentru a scăpa de acest glas, de capcană. Iar în urma noastră, într-o bubuitură surdă, aud stîncile care se desprind, se lovesc de pereţi şi se strivesc pe drum.

Războiul a început.

Intrăm în Granada mergînd de-a lungul lui *río* Darro.

Îmi aduc aminte de braţele dezgolite ale femeilor şi de pulpele lor cînd îşi ridicau fustele ca să traverseze rîul.

Deodată se aud nişte strigăte.

Tot nişte femei, în zdrenţe. Aleargă spre noi, cu braţele ridicate, urlînd, spunînd că sînt creştine, că maurii şi falşii convertiţi le-au ucis bărbaţii, fraţii, copiii, că le-au violat fetele, surorile, că trebuie să-i ucidem, să-i spînzurăm, să-i ardem pe toţi şi să dăm pămîntul spaniolilor, al căror sînge este curat.

– Noi sîntem acelea, mamele născute creştine, care naştem creştini! Regele catolic să ne apere şi să ne răzbune!

Mă uit la don Juan.

Faţa lui de bărbat de douăzeci de ani, cu pielea întinsă, roz şi rotunjoară s-a crispat. Privirile ni se încrucişează. Femeile ne pîndesc. I-am zărit pe soldaţii care le împingeau spre noi. Don García Luís de Cordoza vrea să ne impună felul său de a învinge revolta: moartea sau expulzarea maurilor, convertiţi sau nu. Nu mai există loc în Spania pentru sîngele stricat, infectat de maur.

Afară cu maurii aşa cum au fost alungaţi şi evreii!

Regatul catolic al Spaniei este patria numai a spaniolilor cu sînge curat, creştini de cînd sînt oameni în Spania!

Don Juan mă ascultă.

L-am văzut tresărind cînd am traversat satul, unde trupele căpitanului general tăiaseră, decapitaseră, spînzuraseră.

Mă înclin. Adaug că adeseori, ştiu asta, la moarte se răspunde cu moarte.

Spun cu glas scăzut că Hristos nu a predicat totuşi niciodată moartea.

Don Juan zîmbeşte.

– Sabia nu este crucea, spune el. Întîi trece cavalerul. Lama sa taie. Apoi vine călugărul. Nu sîntem călugări...

Glasul îi este limpede, la fel ca privirea.

Călăreşte încet prin culoarul lăsat de trupele adunate de don García la Puerta de Los Estandartes. Soldaţii îşi ridică suliţele şi steagurile.

Don Juan se înalţă în scări. Are frumuseţea unui cavaler de vitraliu. Pinteni de aur, cizme albe, cuirasă care i se mulează pe trupul tînăr, metalul împodobit cu pietre şi incrustaţii de aur. Poartă o tocă de catifea neagră cu o pană lungă de struţ, de care e prins un smarald mare. Mînecile tunicii din care ies dantele sînt ornate cu perle. Iar pe braţul stîng flutură lunga eşarfă stacojie, semn că este comandantul general.

Se aşază lîngă García Luís de Cordoza, a cărui privire a trecut peste mine fără a lăsa impresia că m-ar recunoaşte. Căpitanul general se apleacă spre don Juan. Faţa îi este roşie. Poartă coif, cuirasă şi apărători negre pentru coapse. În apropiere îi stau doi valeţi, care l-au ajutat probabil să încalece. Este diform, pulpele strivesc coastele calului. Va trebui ajutat să se dea jos. Dintr-odată, un cuvînt îmi trece prin minte: „porc“.

Era cel folosit de Aisha, maura cu iatagan.

Căpitanul general ridică braţul. Două sute de cavaleri se agită: o sută dintre ei au o mantie de catifea stacojie care le

acoperă o parte din cuirasă; ceilalţi o sută au *o djellaba*[1] pusă peste armură, un turban peste coif, aproape că seamănă cu uniforma maurilor din vechiul regat al Granadei, ca şi cum nu Filip însuşi hotărîse că portul costumului tradiţional este interzis maurilor. Şi iată că aceia care trebuie să scoată din Andaluzia amintirea maură îl îmbracă chiar în momentul în care porneşte adevăratul război.

Războiul acesta este numai foc şi sînge.

Se spune că pe răzvrătiţi îi conduce o maură cu părul despletit, care taie gîtul creştinilor. Nimic nu-i domoleşte braţul, nici plînsetele unei mame, nici ţipetele unui copil.

Este Aisha. Pe ea o urmăresc pînă la promontoriul stîncos Inox, care domină marea, aproape de Almería.

Privesc coasta care se întinde de la golf pînă la cap, amintindu-mi acea dimineaţă cînd am sărit din barcă, într-atît eram de grăbit să pun piciorul pe pămîntul liber şi creştin al Spaniei.

Dar Michele Spriano, tovarăşul meu de evadare, în ce infern se află acum? Poate că vîsleşte pe una dintre aceste galere otomane care se apropie de coaste, pe cînd noi asaltăm promontoriul, unde s-au adunat mai multe mii de mauri.

Dar maura care îi îmboldea la luptă a reuşit să fugă împreună cu cîteva sute de luptători.

Ceilalţi sînt aici şi încearcă să ne ţină piept.

Aud şuieratul lamelor care izbesc, strigătele stinse ale celor răniţi. Mii de femei urlă, strîngîndu-şi copiii la piept.

Cu ajutorul cailor şi al lăncilor îi împingem dincolo de promontoriu, viitori sclavi, copii meniţi să ajungă vîslaşi pe galere.

Părăsim coasta.

Pe crestele *sierras* ard focuri, anunţîndu-ne marşul. Iar cînd ajungem în satele creştine, descoperim trupuri de femei

---

[1] Haină lungă, largă, cu glugă, purtată mai ales în ţările musulmane (n.red.)

şi de copii mutilate, bărbaţi traşi în ţeapă, cu feţele încremenite într-un urlet de durere, cu pielea peste care a trecut gheara morţii.

Ucide. Ucide.

Ucid.

Tai gîturi.

Despic capetele cu lovituri mari de paloş ca, nu de mult, pe meterezele fortului Saint-Elme.

Vine un cavaler, cu tunica ruptă, capul gol şi tăieturi pe obraz.

Spune, apăsîndu-şi pieptul cu amîndouă mîinile, că maurii au intrat în oraşul Orgiba, iar în fruntea lor se află regele lor, fostul convertit: Juan Mora.

I-au ucis pe toţi creştinii care nu au putut să fugă, şi-au desfăşurat steagurile, au ars bisericile şi mănăstirile, făcînd să răsune glasul muezinilor.

De la cîmpie şi din *sierras* au apărut maurii rebeli şi au intrat în oraş.

Întregul ţinut Nevada, între coastă şi Granada, s-a răsculat.

Este războiul sfînt împotriva noastră, care pentru ei sîntem nişte necredincioşi.

Şi este cruciada noastră!

Care Dumnezeu va cîştiga, cel Drept şi Adevărat sau cel al Profetului? Hristos sau Allah şi Mahomed?

Fără milă. Fără ezitare.

Masacru la Orgiba, la Galera.

Trebuie ucişi toţi maurii care pot purta arme. Trebuie ucise femeile şi copiii, martori ai acestui masacru, pentru ca dorinţa de răzbunare să nu-i facă într-o zi să se răscoale din nou. Trebuie jefuit ce au prin poduri şi prin cufere, iar soldaţii să se împodobească cu bijuteriile şi colierele furate şi să agite pumnalele şi săbiile curbe.

Pe străzile din Galera şiroieşte sîngele, capetele tăiate se rostogolesc, ghiulele de carne, ca la fortul Saint-Elme!

Să fie rase zidurile de pe faţa pămîntului, să se ardă tot ce se poate sfărîma, să se arunce sare pe pămîntul acesta; din oraşul Galera să nu rămînă nici măcar amintirea!

La fel să se facă în cartierul Albaicín, la Granada. Să se dea foc palatelor maure, caselor opulente unde trăiau bogaţii convertiţi.

Nici o convertire. Execuţii! Deportări!

Supravieţuitorii să fie expulzaţi ca sclavi în Castilia sau să părăsească Spania şi să se reîntoarcă pe pămînturile barbare.

Mii de oameni au fost alungaţi din cartierul Albaicín, au murit pe drumul spre Castilia şi spre Estremadura. Alţii, tot cîteva mii, şi-au lăsat femeile şi copiii, încercînd să se îmbarce pentru a fugi, murind spintecaţi pe plaje.

Sînt sătul de ucis, de căţărat pe piscurile unde se aţin luptători.

Extenuat, gura mi se umple de dezgust, cînd, după bătălia de la Seron, apoi în *sierra* Alpujarras şi pe valea Almenzova, văd toate acele trupuri măcelărite.

Mai la nord, spre Guadix, dăm foc recoltelor, tăiem livezile, ucidem oamenii, inclusiv pe cei care şi-au cusut o cruce roşie pe umăr în semn de supunere.

Trebuie să curgă sîngele maur, chiar dacă acela care-l face să curgă îşi zice creştin.

Cînd merg printre morţi, o caut pe Aisha, maura cu iataganul, cea care m-a învăţat ce este carnea fierbinte a unei femei, cea care mi-a permis să fug din închisoarea creştină în care mă aruncase căpitanul general al Granadei.

Dar nimeni nu ştie ce s-a întîmplat cu această femeie cu părul despletit, Aisha luptătoarea.

În schimb, l-am văzut pe Juan Mora.

Pentru a-şi salva viaţa, cîţiva mauri i-au întins o capcană şi apoi l-au ucis.

Au intrat în Granada cu cadavrul acestuia pe un măgar.

L-au depus în faţă la Palacio de la Audiencia. Mulţimea s-a adunat. M-am apropiat şi l-am recunoscut pe Juan Mora, al cărui cap se mai ţinea de trup prin cîteva viţe de carne.

Mulţimea strigă, exultă.

Don Juan ridică braţul, şi atunci începe ciopîrţirea cadavrului. I se arată capul. Va fi expus sub bolta de la Puerta Real. Cel care va îndrăzni să ia căpăţîna trădătorului va fi pedepsit cu moartea.

Tobele bat.

Don Juan se apleacă spre mine.

– Război negru! murmură el.

39

Doamne, oare pentru a uita negreala acestui război de culoarea doliului şi a sîngelui uscat m-am aruncat în desfrîu zile şi nopţi de-a rîndul?

După sărbătorirea victoriei, cînd capul lui Juan Mora a fost agăţat sub bolta de la Puerta Real, am străbătut străzile cartierului Albaicín, ameţit de liniştea tulburată doar de murmurul fîntînilor.

Am rătăcit şi am întîlnit uneori grupuri de soldaţi încovoiaţi de sacii umpluţi cu fructele pe care le prădaseră.

Alungaţi din casele lor, despărţiţi de soţii şi de copii, bogaţii mauri din Albaicín trebuiau să meargă, pe drumurile deja înzăpezite, spre nord.

I-am văzut adunîndu-se, îmbrăţişîndu-se înainte de a se departa, adesea în urma loviturilor, de-a lungul acelui zid arab care, odinioară, cînd Granada era capitala regatului lor, proteja oraşul şi splendoarea suverană a Alhambrei.

Nu mai erau decît nişte sclavi împinşi spre Estremadura şi Castilia. Iar don Juan – îi mai aud şi acum glasul un pic tremurat – spusese, urmărind cu privirea aceste cortegii ale înfrîngerii, deci ale umilirii şi ale sărăciei:

– Nu ştiu dacă se poate imagina o mai mare nenorocire decît plecarea atîtor oameni într-o aşa mare confuzie, printre plînsetele femeilor şi ale copiilor, cu toţii striviţi sub baloturi şi sub bagajele lor... Cu adevărat, Bernard de Thorenc, dacă au păcătuit, acum plătesc scump.

Au sosit femei din Toledo şi din Valladolid, din Madrid şi din Segovia, fiindcă acolo unde sînt soldaţi sub arme, război, sînge negru răspîndit, moarte, bărbatul are nevoie să strîngă la pieptul său carnea unei femei, pentru a-şi aminti că viaţa există, că este mai tare, că nu toate strigătele sînt de durere.

Într-o noapte de februarie, pe cînd zăpada cădea peste Granada, am văzut coborînd dintr-o trăsură încărcată de cufere o femeie înfofolită, cu un capişon de blană ce-i ascundea faţa. A intrat în Palacio de la Audiencia, şi rîsete şi glasuri au izbucnit în noapte.

Era Maria de Mendoza, o verişoară a Annei de Mendoza de la Cerda, prinţesă de Eboli, la fel de frumoasă ca aceasta, dar fără ca o bentiţă neagră peste un ochi stins, care să adauge taină şi perversitate trăsăturilor sale.

Din acel moment don Juan nu a mai părăsit *palacio*.

Se zvonea că această Maria de Mendoza era deja însărcinată cu un bastard al aceluiaşi don Juan şi că se pregătea să se retragă într-o mănăstire după ce va fi dat naştere copilului.

Dar, pentru moment, vîntul tăios care cobora din *sierras* purta cu el cîntecele plăcerii.

M-am dus, aşadar, în cartierul Albaicín. Am întîlnit nişte soldaţi care înconjurau şi sîcîiau o femeie ciufulită, cu privirea pierdută, desigur găsită prin vreuna dintre casele abandonate.

Şi i-am invidiat pe aceşti oameni, Doamne!

Am uitat cuvintele părintelui Verdini, venit şi el în Granada în compania lui don Juan, al cărui capelan devenise.

– Nu lăsa pe mîine ce poţi face azi, Bernard, îmi spusese el. Trebuie să semeni, dacă vrei să culegi înainte de furtunile care însoţesc sfîrşitul oricărei vieţi. Ia-ţi soţie, Bernard. Este de datoria unui creştin. Iar pînă atunci, trăieşte şi făptuieşte cu mare grijă pentru curăţenia ta, fiindcă a păcătui împotriva castităţii nu înseamnă doar a păcătui faţă de Dumnezeu, ci a atrage tot felul de rele şi a nu aduce spor în treburi şi în îndatoriri.

Nu voiam să ascult aceste sfaturi.

În cartierul Albaicín, dorința, ca un vin acru, îmi umplea gura.

Îi invidiam pe acei soldați care o sîcîiau pe sărmana femeie. Aveam sentimentul că aici era teritoriul cucerit, că predicile nu trebuiau să se facă deloc auzite.

Aici era legea învingătorului, care trebuia să se impună fără milă.

Izbind cu piciorul, am forțat ușa acestor palate maure.

Am înaintat, cu mîna pe garda sabiei.

Am traversat cîteva patiouri, am ascultat susurul havuzurilor, am pătruns în camere și mi-am lăsat mîna să alunece de-a lungul draperiilor de mătase și de catifea.

M-am izbit de mese joase, am răsturnat porțelanuri, am dărîmat obiecte din metal, fără să-mi dau seama dacă erau tăvi de aramă sau cești și ceainice încă pline. Aveam impresia că proprietarii acestor palate fugiseră înainte de a fi goniți: toate se aflau la locul lor ca și cum cursul vieții lor, întrerupt, urma să se reia.

Am străbătut camerele, trăgînd perdelele, împingînd obloanele, făcînd să intre lumina.

În cea mai îndepărtată cameră din una dintre aceste locuințe, am descoperit, ghemuită în spatele unui paravan mare, o femeie îmbrăcată în mătase albastră strîngîndu-și genunchii, chircită, cu capul pe genunchi. M-am gîndit că diavolul îmi face un dar, iar eu urma să-l primesc, chiar de-ar fi fost să-mi petrec restul zilelor în infern.

Da, Doamne, am simțit în mine vuind acel torent de violență și de dorință.

Da, Doamne, am fost carnasierul care își descoperă prada. M-am apropiat de această femeie, încă tînără fată, și am apucat-o de păr, forțînd-o să se ridice.

Şi m-am simţit puternic ca un taur care vede în faţă-i lumina orbitoare a arenei, care se repede fără să-i pese de spada care se ascunde după muletă.

Am fost acea sălbăticiune furioasă, acel porc care grohăie de plăcere, tăvălindu-se în mocirlă.

Doamne, nu merit iertarea Ta.

M-am aruncat asupra acestei femei aşa cum ar fi putut-o face Dragut Desfrînatul, Dragut cel Crud sau unul dintre soldaţii săi. Sau unul de-ai noştri.

I-am văzut pe atîţia de-a lungul acestui război întunecat. Care pe marginea drumurilor, care printre ruinele satelor, le frîngeau pe femei, le ridicau fustele, cu braţul strivindu-le gîtul, iar uneori doi sau trei dintre ei, aşteptîndu-şi rîndul, o ţineau pe femeie cu picioarele desfăcute.

Iar noi – da, inclusiv eu, Doamne! – am întors capul. Chiar şi părintele Verdini, care călărea alături de don Juan, se prefăcea că nu vede, cu ochii plecaţi, spunîndu-şi rugăciunile.

Ştiam că pe drumurile exilului unde le împinsesem, pe acele căi pe care zăpada le acoperea, iar vîntoasele le măturau, soldaţii din escortă, în fiecare seară, aşa cum scoţi o oaie din turmă, alegeau cîte o femeie care să le facă noaptea caldă.

Iar noi am dus acest război întunecat în numele Tău, Doamne!

Cînd am apucat-o pe fată de păr, nu am fost nimic altceva decît unul dintre acei cheflii. Nu mai eram cavalerul Tău, Doamne, nu eram mai presus decît cel mai desfrînat, decît cel mai crud dintre liftele păgîne.

Şi totuşi, eram al Tău, Doamne.

Iar Tu mi-ai lăsat căpăstrul slobod ca să ştiu de ce sînt în stare, pentru ca mai tîrziu – astăzi, cînd scriu – să-mi aduc aminte de greşeala mea şi să ştiu că nu mai am destul din viaţă pentru a mi-o răscumpăra.

Am fost indiferent la gemetele acestei femei pe care am numit-o Zora, căci nu fusese în stare să-mi spună numele, să-mi răspundă la întrebări.

Dar chiar voiam să-mi vorbească?

Ar fi devenit o persoană, iar eu nu am dorit să fie decît un trup de care să mă frec.

Gemea, dar se lăsa.

Cine era? Servitoare a acestei familii de bogaţi mauri sau femeie nobilă, care nu putuse să fugă cu ai săi?

Am închis-o într-o cameră. Am pus de pază soldaţi şi mi-am ales servitori.

Aşa am fost stăpîn, iar asta mi-a dat o stare de plăcută ameţeală.

Nu mă mai rugam decît din vîrful buzelor, ca şi cum repetam cu indiferenţă acele cuvinte care fuseseră carnea Ta, Doamne.

Şi Te uitam, călărind şi vînînd în *sierras* însoţit de don Juan, apoi întorcîndu-mă pe drumurile ce duc spre San Miguel El Alto, în vîrful colinei aşezate în faţa celei a Alhambrei. De aici zăream întregul oraş, iar la picioarele mele, acel cartier Albaicín, unde biserici erau adesea fostele moschei.

Continuam mai apoi pe *camino* de la San Diego, care duce pe lîngă zidul arab, şi mă grăbeam să o revăd pe Zora, de care dispuneam după bunul plac toată noaptea.

Servitorii pregăteau masa.

Eram stăpînul. Deschideam uşa camerei. Zora stătea acolo, ghemuită. Îi ceream cu un gest să se gătească. Îmi plăcea ca, stînd jos, să mă uit cum se dezbrăca, apoi se îmbrăca iarăşi cu altceva.

Mă bucuram de stînjeneala şi de gemetele ei.

Într-o noapte, pe cînd dormeam lîngă ea, instinctul sau grija Ta, Doamne, m-au trezit.

Zora stătea în picioare, cu o sabie curbă deasupra capului meu.

Am sărit într-o parte în timp ce ea lovea, despicînd pernele pe care fusesem culcat.

M-am repezit şi am dezarmat-o în timp ce se zbătea, urla, vorbind, în sfîrşit, strigînd într-o spaniolă pe care violenţa o făcea sacadată şi tăioasă că voia să moară, că o dezonorasem, că eram un porc, că fusese botezată creştină, dar că îi era ruşine că îşi părăsise religia strămoşilor pentru cea a porcilor care i-au alungat pe ai săi din casă, pentru cea a unui om care se purtase cu ea mai rău ca un cîine.

Eu eram acela.

Am lăsat capul în jos. Am fost ispitit să îngenunchez în faţa ei şi a Ta, Doamne, pentru a implora iertare din partea ei şi mila Ta.

Nu mai aveam în gură acel gust iritant şi excitant al unui vin acru, ci mă înăbuşeam ca şi cum aş fi avut nisip în gît.

Nisip sau cenuşă.

Zora se lăsase să alunece ghemuită pe podeaua de marmură. Plîngea în hohote, clătinîndu-şi capul. Mi se părea că se roagă.

Dar cărui Dumnezeu?

M-am aşezat lîngă ea. S-a dat înapoi, iar privirea pe care mi-a aruncat-o, înfricoşată, m-a îngheţat. Mă acuza şi mă smulgea din acea mocirlă în care mă complăcusem.

Am încercat să-i iau mîna.

Nu am îndrăznit să-i spun cît de rău îmi pare, acel cuvînt prea mărunt pentru a exprima ceea ce simţeam, să-i amintesc ceea ce o obligasem să facă şi cîtă plăcere găsisem în asta.

Eram gata să o iau de soţie, i-am spus.

S-a uita fix la mine cu spaimă şi dezgust. Dar şi cu dispreţ.

I-am şoptit că, dacă ar rămîne singură în acest palat, ea, fiica de maur, ar deveni servitoare, ar fi persecutată de oameni fără îndoială mai brutali decît mine.

A spus că vrea să moară.

Am reuşit, Doamne, să o liniştesc şi m-am retras din camera sa, ruşinat de ceea ce am trăit, rămînînd în faţa uşii ei şi rugîndu-mă pentru ea şi pentru mine.

În zilele următoare, am vegheat asupra Zorei, care zăcea pe jos, cu genunchii strînşi la piept, cu mîinile împreunate şi cu ochii aţintiţi în gol.

Era ca un animal care nu mai luptă pentru viaţă.

Am încercat să-i vorbesc, dar părea că nu mă aude.

M-am rugat în genunchi lîngă ea.

Te-am implorat, Doamne, să nu laşi moartea să o ia. Dar îţi ceream această îndurare şi pentru mine. Cum aş fi putut să-i supravieţuiesc?

Într-o noapte, am fost cuprins de frămîntări.

Mi-am revăzut întreaga viaţă: cu ce-am fost mai bun decît Dragut Arsul, decît Dragut Desfrînatul?

N-am respectat credinţa în Tine, Doamne.

Am fost cel mai rău dintre renegaţi, fiindcă nu am cedat fricii, torturii, nici un călău nu mă ameninţase că voi fi jupuit de viu, aşa cum făceau turcii cu sclavii creştini.

Aşa cum făcuseră probabil şi cu Michele Spriano.

L-am lăsat pe diavol, care zace în fiecare dintre noi, să-mi devină stăpîn.

Mă complăcusem în plăcere şi mă servisem de Zora pentru a mi-o satisface.

Fusesem un călău.

Nu aveam nici o scuză.

Şi am gemut atunci întreaga noapte, fără să-mi pot stăpîni tremurul care îmi cuprinsese tot trupul.

Şi Te-am implorat, Doamne, să-mi iei viaţa în schimbul celei a Zorei. Să-i redai liniştea, aruncîndu-mă în infern. Am plîns necontenit pînă în zori.

Cînd am deschis ochii, am văzut-o pe Zora şezînd, cu picioarele încrucişate.

Mă privea.

Apoi ea s-a ridicat şi am mers în urma ei pînă la mănăstirea franciscanilor, Santa Isabel la Real, aflată în cartierul Albaicín, nu departe de zidul arab.

Maica superioară ne-a poftit şi a acceptat să o primească pe Zora.

Am văzut-o depărtîndu-se, însoţită de două măicuţe, mergînd încet pe sub bolţile mănăstirii.

La capăt se aflau un zid crenelat şi o clădire care forma o aripă a mănăstirii. Am văzut-o cum se topeşte înăuntru.

Maica superioară mi-a spus că mănăstirea era o rămăşiţă a unui palat maur cu numele de Dal al-Horra.

S-a uitat fix la mine, apoi a murmurat acele cuvinte care însemnau: „casa neprihănirii".

Doamne, viaţa este un labirint căruia numai Tu îi cunoşti drumul şi ieşirea.

40

M-am rugat pentru Zora în catedrala din Granada, în fața statuii Santa María de la Incarnacíon.

Stăteam în genunchi alături de don Juan.

El dorise ca, înainte de a părăsi Granada, să se roage în acest edificiu neterminat și al cărui sacrariu, o clădire pătrată, avînd o cupolă aurită, decorată cu mozaicuri, era vechea Mare Moschee a orașului maur.

Statuia Santa María de la Incarnacíon se afla la intrarea în sacrariu. Părintele Verdini ne călăuzise pînă acolo.

În ajun mă spovedisem lui. El îmi șoptise că Dumnezeu mă putea salva, că trebuia să mă rog, încît să fac din viața mea o lungă și nesfîrșită rugăciune.

Luase conducerea micului grup din jurul lui don Juan.

Nu am putut intra prin Puerta Principal: niște schelării, niște capre de lemn încă mai ascundeau fațada catedralei și turnurile. Ghemuiți, pietrarii pregăteau blocurile pe esplanadă. Se ridicau statui care trebuiau să fie așezate în nișele fațadei.

Părintele Verdini ne-a condus pe lîngă naos. Cînd am ajuns în fața unei uși înguste, s-a dat deoparte și ne-a poftit să intrăm în catedrală.

În clipa în care treceam prin fața lui, mi-a șoptit: „Puerta del Pardón". Apoi a traversat naosul în direcția sacrariului

şi a îngenuncheat primul în faţa statuii Santa María de la Incarnacíon.

După Puerta del Pardón, şi aceasta mi s-a părut a fi un semn.

M-am rugat, aşadar, pentru Zora. Dar numele s-au amestecat şi m-am rugat şi pentru Mathilde de Mons, şi pentru Lela Marien, care se numea Aisha şi care pentru mine era maura cu sabia arcuită.

Zora ridicase tot o armă asemănătoare ca să mă ucidă, iar Tu m-ai salvat, Doamne.

Dar ai lăsat-o pe Aisha să moară.

Ascultasem chiar în dimineaţa aceea cuvîntarea găunoasă a lui don García Luís de Cordoza. Căpitanul general al Granadei perorase în faţa lui don Juan în marea sală de recepţie din Palacio de la Audiencia. Declarase că ofiţerii săi descoperiseră, printre ruinele unui sat de mauri cucerit, apoi distrus şi ars, trupul Aishei, acea răsculată căreia el îi spunea Făţarnica, Renegata, Posedata. Aceştia îi profanaseră cadavrul conform ordinelor precise date de căpitanul general. Asta aflasem din gura unui soldat. Mai întîi au dezbrăcat-o, apoi au tras-o în ţeapă, tăindu-i sînii, băgîndu-i o coadă de suliţă în sex şi, la sfîrşit, după ce au plimbat-o zile în şir prin tot ţinutul maur, au tăiat-o în bucăţi, aruncîndu-i trupul şi capul la porci, iar membrele, la cîinii vagabonzi.

Aceasta fusese soarta Aishei, cea care mă eliberase din închisoarea creştină a căpitanului general al Granadei.

M-am întors către don Juan. Stătea aplecat, cu fruntea pe mîinile încrucişate. Se ruga, cu ochii închişi. Îi vedeam buzele mişcîndu-se. Pe chipul său juvenil cu trăsături regulate şi fine se citea tristeţea şi chiar suferinţa.

Amintindu-mi de ceea ce îmi spusese, mi-am închipuit că şi el era cuprins de remuşcări.

Văzuse aceste trupuri de femei și de bătrîni masacrați, spintecați. Auzise țipetele mamelor, ale copiilor despărțiți de mame. Trecuse asemenea mie pe lîngă cortegii de mauri umiliți și disperați alungați din casele lor.

Oare pentru acei învinși, pentru acei martirizați, necredincioși, dar oameni la fel ca noi se ruga el?

Sau îi cerea lui Dumnezeu grația, onoarea de a comanda flota Sfintei Ligi pe care papa Pius al V-lea voia să o creeze în încercarea de a stăvili înaintarea musulmană?

La ordinul sultanului Selim al II-lea, care îi urmase lui Soliman, flotele lui Ali Pașa și ale lui Lala Mustafa pătrunseseră ca o spadă în Adriatica, ajungînd pînă la Raguza, încrucișîndu-se în fața Veneției și neezitînd să debarce trupe, să jefuiască orașele și oficiile de comerț venețiene.

Într-o zi de septembrie, pe 13, spionii turci – cine altcineva ar fi făcut-o? – aruncaseră în aer o magazie cu praf de pușcă la Veneția. Focul s-a întins imediat la Arsenal, inima Serenisimei, distrugînd atelierele de frînghii, galerele, forjele și topitoriile, tunurile. Vîntul ințețise focul, făcînd să sară în aer și alte rezerve de explozibil, prăbușind turnuri, distrugînd sute de case și patru biserici.

Trebuia acționat. Dar era prea tîrziu.

Ciprul era asediat de trei sute de nave turcești și barbare și de cincizeci de mii de soldați. Flota compusă din galerele venețiene, cărora li se alăturaseră cele spaniole și genoveze, nu putuse desface strînsoarea care sufoca insula, unde mai rezista doar orașul Famagusta.

Iataganul musulman nu putea fi lăsat să aducă o asemenea insultă creștinătății.

Pius al V-lea trimisese în toate regatele cardinali, membri ai Camerei Apostolice spre a le cere suveranilor creștini să se

angajeze într-o cruciadă care avea drept prim scop, înainte de a recuceri, salvarea, protejarea şi apărarea creştinătăţii.

Dar suveranii Franţei şi ai Portugaliei refuzaseră. Însuşi Filip al II-lea s-a arătat reticent. Nu avea încredere în veneţieni. Aceştia erau mereu gata să negocieze cu turcii dacă aveau un avantaj.

Or, ce ar însemna o Sfîntă Ligă limitată la papalitate, la Veneţia, la cîţiva principi italieni şi la Ordinul de Malta? Fără Spania şi fără Genova, aliata sa, nu era posibilă nici o cruciadă.

Trebuia convins Filip al II-lea.

Sosiseră mesageri la Granada, anunţîndu-l pe don Juan că Pius al V-lea era gata să-i încredinţeze comanda flotei Sfintei Ligi. Sanctitatea Sa sconta că acesta îşi va convinge fratele vitreg să accepte această propunere. Atunci ar începe *Reconquista* şi, pentru prima oară, otomanii ar putea da înapoi.

Dar va accepta Filip al II-lea propunerea sau se va teme de prea marea glorie pe care o victorie i-ar aduce-o lui don Juan?

Fără îndoială că în catedrala din Granada don Juan se ruga ca Filip al II-lea să-i permită să ia această comandă pentru binele creştinătăţii şi al Spaniei reunite.

Aproape de el, am continuat să mă rog pentru Zora, Mathilde şi Aisha. Şi Te-am implorat, Doamne, să faci ca dorinţele Sanctităţii Sale şi ale lui don Juan să fie ascultate.

Fiindcă voiam să mă întorc să lupt împotriva liftelor şi să-mi îngrop remuşcările şi amintirile sub cadavrele duşmanilor.

O, Doamne, nu-mi era teamă de moarte! Dar poate că era un păcat gîndul că ar fi fost o graţie să vin înaintea Ta căzînd în cruciada dusă contra necredincioşilor.

41

Această cruciadă a Sfintei Ligi, despre care descopeream că vorbea întreaga curte, doream să-mi fie ca un nou botez.

Aveam certitudinea că don Juan, alături de care călărisem de la Granada la Madrid, dorea același lucru.

– Dacă luptăm ca niște cavaleri, pentru Dumnezeu, pentru Sfînta Biserică și pentru Spania, dacă ne dăm viața, atunci vom fi mîntuiți! mi-a spus el.

Era în amurgul zilei. Galopasem pe o arșiță care mistuia Mancha. Încă o dată, am văzut grupuri de mauri pe care soldații îi împingeau, împungîndu-i cu sulițele. Nenorociții mergeau cu picioarele goale, lăsînd urme de sînge.

Întorsesem privirea pentru a nu le mai vedea trupurile schingiuite, fețele palide. Din fericire, praful ridicat de copitele cailor mascase această vedere dureroasă.

– Ne trebuie bătălii clare împotriva unui inamic la fel de hotărît ca noi, continuase don Juan. În felul acesta vom duce un război drept și sfînt.

Asemenea mie, voia să-și spele remușcările, greșelile și păcatele în sîngele liftelor păgîne.

Victoria pe care aveam s-o obținem era mîntuirea noastră.

La Madrid îl regăsesc pe Sarmiento. Se află în centrul tuturor intrigilor, în inima tuturor sărbătorilor.

Căci se celebrează acum mariajul lui Filip al II-lea cu Anna de Austria, o tînără care abia a împlinit douăzeci de ani, blondă şi grasă, cu privirea tulbure. Să fi fost uitată Elisabeta de Valois, cea îngropată la Escurial? Monarhului îi trebuie o nouă soţie în stare să nască un viitor rege. Nu are nici o importanţă că e mai mică decît el cu douăzeci şi doi de ani şi că viitorul ei soţ îi e unchi.

Sarmiento îmi şopteşte că Filip al II-lea a consumat această căsătorie cu vigoarea unui om experimentat şi că blonda sa nepoată, ascultătoarea Anna, era deja însărcinată.

Sarmiento rînjeşte. Suveranul e atras de figura blondă, de pielea lăptoasă a Annei de Austria. O onorează în fiecare noapte, apoi o părăseşte şi merge să găsească plăceri mai rafinate la Anna Mendoza della Cerda, prinţesa de Eboli. Aceasta îşi împarte aşternutul cu un tînăr secretar al regelui, Antonio Pérez. I-ar plăcea să-l cunoască mai îndeaproape pe tandrul don Juan, despre care se spune că face minuni, în Granada, cu Maria de Mendoza, verişoara prinţesei chioare.

Sarmiento îşi freacă mîinile. Se apleacă. Niciodată nu remarcasem cum, din faţa sa lunguiaţă, prelungită de o barbă scurtă, emană o expresie neliniştitoare.

– Bastardul împăratului dă naştere la bastarzi, şopteşte el. Dar tu, tot singur şi virtuos ca un bătrîn călugăr? Se apleacă spre mine şi mă cercetează insistent. Dar fata aceea pe care ai dus-o la mănăstirea franciscană? Îmi dă un ghiont. O tînără maură? Îţi place piperul verde! Îmi ghiceşte neliniştea şi mînia. Am oprit braţul judecătorilor Inchiziţiei, îmi şopteşte. Ei ştiu totul, dar n-au atîta putere. Te protejez, Bernard!

Tac şi mă înclin.

Aceasta este curtea, iar eu fac parte din ea.

Asist la cursele de tauri şi la turniruri, apoi îngenunchez în biserica Santa Maria de la Almudena, unde se împărtăşesc toţi granzii Spaniei.

Este primit cardinalul Alessandrino, trimisul papei, însărcinat să obţină în fine din partea lui Filip al II-lea un răspuns favorabil cererilor suveranului pontif. Alături de cardinal stă generalul iezuiţilor, Francesco Borgia.

Ieşim din biserică. Se formează un lung cortegiu care va străbate străzile Madridului în mijlocul entuziasmului popular.

Arcaşii înaintează, înconjurînd steagul alb al papalităţii pe care sînt brodate cu fir de aur tiara, cheile şi crucea.

Apoi vin stegarii fiecărui regat spaniol în culorile roşu, auriu şi galben.

Urmează regimentele de halebardieri elveţieni şi de mercenari germani.

Iată-l pe cardinal pe un măgar alb, părul acestuia contrastînd puternic cu negrul armăsarului pe care îl călăreşte don Juan.

Sînt neliniştit. Don Juan este aclamat la fel, dacă nu mai mult decît regele. Este tînăr, frumos ca un erou, cu trupul strîns într-o armură neagră incrustată cu pietre preţioase peste care trece o eşarfă cu franjuri de aur.

Ştiu de la Sarmiento că monarhul stă tot timpul la pîndă. Se teme să nu apară un nou soare care să strălucească atît de tare, încît propria lumină să pară ştearsă.

– Don Juan al tău, îmi spune el, nu-i decît un bastard. Niciodată Filip al II-lea nu va accepta să se ridice nu numai deasupra, ci chiar la înălţimea sa sau la aceea a unui moştenitor. Un bastard rămîne un bastard. Niciodată nu va fi numit alteţă! Niciodată, rege.

Sarmiento face o mutră.

– Cel mult, Excelenţă...

Mă ia de braţ. Trebuie să mă pună în gardă, spune el. Regele este cel care face jocul, nu don Juan. Am datoria, insistă el, să rămîn la Madrid, să mă prezint în faţa prinţesei de Eboli. Ea este cea care, împreună cu soţul ei, Ruy Gomez, şi

cu secretarul regelui, Antonio Pérez – şopteşte: „amantul ei, dar regele nu ştie" –, fac şi desfac destinele.

Sarmiento mă asigură că îmi înţelege hotărîrea de a lupta împotriva necredincioşilor. Dar turcii nu sînt decît una dintre feţele diavolului. Mai există şi cealaltă, hughenoţii, pe care, în ciuda angajamentului său faţă de Filip al II-lea, regele Franţei se încăpăţînează să-i menajeze; împreună cu regina-mamă, Caterina de Medici, regele negociază şi încheie alianţe.

Aceştia reprezintă cel mai mare pericol pentru Biserică, pentru creştinătate, pentru Spania. Vor să-i ajute pe netrebnicii din Ţările de Jos, acei răzvrătiţi cu care se luptă ducele de Alba, dar care sînt la fel de tari cum este carnea uscată la focul iadului.

Soarta creştinătăţii se joacă pe malurile Senei, ale Loarei sau ale Rinului, în Franţa şi în Flandra.

Sarmiento primeşte regulat depeşe de la Enguerrand de Mons, care reprezintă ordinul de Malta pe lîngă Carol al IX-lea. El s-a pus în slujba regelui Spaniei, aşa cum trebuie să o facă orice bun catolic.

– În slujba regelui, nu a bastardului de frate!

Îl întreb pe Sarmiento: Filip se va alătura Sfinte Ligi? Va răspunde la cererile papei? Îi va asculta pe cardinalul Alessandrino şi pe generalul iezuiţilor?

Ce înseamnă a fi catolic, dacă nu a-l sprijini pe papă în lupta sa împotriva necredincioşilor?

– Spania, da, spune Sarmiento. Dar pe tine, Bernard de Thorenc, cine te obligă să-l însoţeşti pe don Juan pe galere?

Urmăm cortegiul.

Don Juan s-a aşezat în spatele regelui. Intrăm în Alcazar, vizavi de biserica Santa Maria de la Almudena.

Cardinalul Alessandrino coboară de pe măgar.

Este înconjurat de granzii Spaniei, sufocîndu-se în hainele lor de catifea şi purtîndu-şi colierele de aur şi de argint.

Unul dintre arcaşi înalţă steagul pontifical. Un altul ridică flamura din damasc roşu cu chipul brodat al Sfîntului Petru şi al Sfîntului Pavel şi cu o cruce albă.

Îl aud atunci pe Francesco Borgia strigînd cu voce tare deviza înscrisă pe flamură: *Tu hoc signo vinces!*

Este răspunsul pe care i-l dau lui Sarmiento: „Întru acest semn vei învinge".

Voi pleca alături de don Juan şi de acei gentilomi care vor vrea să-l urmeze.

Vom merge la Barcelona şi ne vom îmbarca pe galera *Reale*.

Don Juan va comanda flota Sfintei Ligi.

Tu hoc signo vinces.

Voi urma acest semn: Crucea ne va aduce victoria, iar eu voi fi mîntuit.

PARTEA a V-a

42

În porturile Barcelona, Genova, Neapole și Messina, am văzut crescînd pădurea de catarge și de vîsle pe măsură ce se adunau în jurul galerei *Reale*, cea a lui don Juan, flota Sfintei Ligi.

Mîna, trupul, sufletul meu tremură amintindu-mi acele luni, acele zile, cele mai vibrante din viața mea.

Am dormit, oare, între momentul cînd am părăsit Madridul, pe 6 iunie 1571, și cel în care, pe 17 septembrie, mă mai aflam alături de don Juan, la bordul unei fregate, pentru a trece în revistă, în rada portului Messina, cele trei sute de galere ale Sfintei Ligi?

Niciodată nu am auzit înălțate rugăciuni și cîntări cu o asemenea fervoare.

Steagurile fuseseră ridicate în vîrful catargelor și era ca și cum de la un capăt la altul al radei un singur glas ar fi citit aceeași frază: *Tu hoc signo vinces!*

Ne uitam la brigantina purtînd culorile pontificale. Îngenuncheam și ne rugam, plecînd capul spre a primi binecuvîntarea lui Pius al V-lea îmbarcat la bordul navei pentru a vedea defilînd prin fața sa flota cruciadei, cea care urma să stăvilească valul musulman.

Tocmai se aflase că aceștia, după ce cuceriseră Ciprul, jefuiseră Corfu, iar vasele lor amenințau toate oficiile comerciale creștine, indiferent că erau genoveze, venețiene sau spaniole.

Aşadar, am pornit în acel 17 septembrie 1571 şi trebuie să recunosc că niciodată nu mai cunoscusem emoţie şi exaltare mai mari.

Pornisem, pe 6 iunie, cu mica trupă de cavaleri care plecase din Madrid pentru a-l escorta pe don Juan.

Era extrem de cald, iar praful era fierbinte. Fiecare firişor se înfigea ca un ac în piele, ne înţepa ochii şi ne usca buzele.

Ajungînd la Barcelona, eram frînt, dar am văzut deodată marea, i-am simţit suflarea, şi pe *Reale*, înconjurată de alte nave mai mici, agitîndu-se în jurul ei, aşa cum fac ţîncii agăţaţi de fusta mamei.

Ne-am oprit cu toţii admirînd balustrada înaltă, castelele din faţă şi din spate, prora şi pupa sculptate; întreaga navă era vopsită în culorile lui don Juan, purpură şi aur.

Am avut poftă să mă arunc în valuri, fără să mai stau pe gînduri, pentru a ajunge mai repede la bordul acestei nave frumoase şi mîndre ca un vas legendar.

Brusc, înaintînd pe chei, au izbucnit urale, mulţimea s-a îngrămădit, de la balcoane eram acoperiţi de flori, principii italieni veneau în întîmpinarea noastră, şi ei încă plini de praful de pe drumul lung străbătut pentru a i se alătura lui don Juan şi pentru a se îmbarca alături de el pe *Reale*.

Seara, cum aş fi putut dormi în timp ce tot oraşul dansa, fiecare dintre noi fiind înconjurat de dame şi de fetele nobilimii, gătite cu rochii de mătase albă sau stacojie?

În primele clipe, intrînd în acele săli iluminate de numeroase candelabre, mi-am reproşat că uitasem că eram acolo pentru a-mi răscumpăra păcatele, pentru a-mi da viaţa, plătind astfel pentru felul în care m-am purtat cu Zora, dar şi cu Aisha.

Doream războiul împotriva necredincioşilor ca pe o acţiune de căire care mă ajută să-mi răscumpăr greşelile.

Doamne! A fost destul un dans, o mînă a unei tinere femei prinzînd-o pe a mea, ca să uit totul şi să mă las dus într-o cameră mai întunecată.

Eram viitorii eroi, noii cruciaţi.

Don Juan îi împrumuta fiecăruia dintre noi cîte puţin din frumuseţea, din graţia şi din eleganţa tinereţii sale. Era îmbrăcat într-un veşmînt cu roşu şi auriu, strîns pe talie, cu pumnalul pe o parte. O eşarfă roşie făcea ca părul să-i fie şi mai blond. Cînd părăsea saloanele, se înfăşura într-o mantie de catifea albă brodată cu fir de aur.

Am trăit toate acestea: o beţie uşoară şi veselă, fără remuşcări, la Barcelona, la Genova, la Neapole, apoi la Messina.

Aici era locul de adunare a flotei.

Don Juan mi-a cerut să mă îmbarc pe galera *Marchesa* pe care o comanda un bătrîn căpitan veneţian, Ruggero Veniero, ale cărui plete ajungeau pînă la umeri.

Veniero stătea sprijinit de balustrada castelului din spate, ţinîndu-ne o cuvîntare cu o voce de copil abia schimbată, spunînd că niciodată în istoria lumii nu s-a strîns o asemenea flotă.

Întindea braţul, arătînd cele trei sute de nave, galere, mai mari sau mai mici, galiote, fregate, brigantine, bireme, trireme, nave mahone, de toate mărimile, de toate formele şi de toate puterile, acele galere mari cu cele o sută de guri de foc, galiotele cu cele douăzeci de bănci de vîslaşi.

Repeta:

– Sîntem treizeci de mii de soldaţi şi cincizeci de mii de marinari şi vîslaşi.

Mă aplecam.

Mă uitam la locul destinat vîslaşilor. Recunoşteam acel miros de amestec de excremente şi sudoare.

Lanţurile vîslaşilor musulmani fuseseră întărite. Mîinile le erau prinse într-un fel de mănuşi de metal doar cît să poată trage la rame.

Li se promiseseră ocnaşilor creştini că vor fi liberi dacă luptau alături de soldaţi împotriva liftelor păgîne. Iar pe punte, în spatele marilor panouri de lemn ridicate pentru a-i proteja pe marinari şi pe soldaţi, se aflau îngrămădite sute de arme albe, securi, suliţe, pumnale, paloşe, spade şi cuţite lungi care urmau să fie distribuite în momentul începerii bătăliei, cînd orice creştin, nobil, soldat, hoţ sau asasin va trebui să ia parte la luptă.

Iar papa Pius al V-lea făcuse cunoscut că aceia care se vor distinge în încleştare vor primi indulgenţe pentru greşelile şi păcatele comise.

Anunţul fusese primit cu strigăte de bucurie, cu urlete chiar, ca şi cum fiecare dintre aceşti condamnaţi se grăbea să înşface o armă şi să ucidă pentru a fi eliberat, salvat, mîntuit.

Sub imperiul exaltării şi în rugăciune, mi-am înăbuşit îndoielile pe care le simţeam uneori ivindu-se în suflet.

Dar, din fericire, fiecare clipă aducea o nouă surpriză, un val de beţie.

Don Juan a ordonat să se taie pintenii de fier ce prelungeau provele. Erau redutabili în momentul abordajului, crăpînd coca galerelor duşmane, sfîşiind lemn şi carne, dar, fiind prea înalţi, încetineau mersul şi mai ales îi obligau pe tunari să ţintească mai sus, împiedicîndu-i să tragă la nivelul apei ca să nu-i lovească.

Am admirat vigoarea, inteligenţa, avîntul lui don Juan. Trecea, asemenea lui Apollo, cu torsul strîns în armura incrustată cu aur sau într-o vestă. Atrăgea prin tinereţe şi frumuseţe, trezind respect şi supunere prin autoritate.

Se spunea că Pius al V-lea, în cursul unei slujbe ţinute la Roma, îşi întrerupsese cititul Evangheliei pentru a spune în

două rînduri, cu o voce tremurată, ca și cum nu făcea decît să repete ceea ce îi șoptise Dumnezeu:

– A existat un om trimis de Dumnezeu, pe numele său Jean.

Don Juan al nostru.

A venit de mai multe ori pe *Marchesa*, vorbindu-i aspru lui Veniero, spunînd că *Marchesa* era singura dintre galerele venețiene care, avînd la bord soldați și marinari care nu erau cetățeni ai Serenisimei, era demnă să facă parte din această flotă a Sfintei Ligi. Celelalte erau prost înarmate, fără luptători și vîslași.

– Nu ne batem fără oameni! striga el. Aceste galere venețiene sînt victimele primei canonade, ale primului abordaj!

Veniero zvîcnea ca și cum fiecare frază spusă cu duritate era o lovitură de bici. Dar nu îndrăznea să se certe cu fratele regelui Spaniei și se mînia împotriva genovezului Doria sau a amiralului galerelor pontificale, Marcantonio Colonna.

Ascultam, fiind neliniștit de asemenea împărțiri, dar, ca și pentru remușcările și îndoielile mele, nu aveam timp de zăbovit.

Îl vedeam pe Enguerrand de Mons trecînd pasarela însoțit de un om slab cu privire pătrunzătoare, un venețian pe nume Vico Montanari. Amîndoi soseau de la Paris. Aleseseră să participe la cruciadă decît să rămînă la adăpostul curții Franței, unde regele Carol al IX-lea și regina-mamă, Caterina de Medici, refuzau să dea vreo navă, vreun soldat pentru Sfînta Ligă.

Enguerrand de Mons era indignat: acest monarh care își zicea „Foarte Creștin“ prefera să se înțeleagă cu hughenoții, cu acel amiral Coligny, care strîngea o armată pentru a ataca trupele spaniole din Țările de Jos, fiindcă pe hughenoții și pe catolicii francezi îi unea ura față de Spania și de imperiu!

Carol al IX-lea și Caterina de Medici continuau infernala politică a lui Francisc I, aliatul lui Soliman Magnificul.

– Dumnezeu ştie cît am suferit! conchidea el, fixîndu-mă.

Nu uitasem nici pe Mathilde de Mons, nici galera, nici temniţele barbarilor, nici pe Dragut cel Crud, despre care nu se ştia dacă fusese ucis la asediul Maltei sau continua, împreună cu Ali Paşa şi cu Lala Mustafa, să comande flotele otomane şi barbare.

Îmi imaginam că supravieţuise, atît de cruzi se arătaseră musulmanii în ultimele săptămîni.

Am tremurat de frică şi de mînie, ascultînd cele ce-mi povestise Michele Spriano despre cucerirea Ciprului.

Totuşi, mai întîi fusese bucuria regăsirii pe cheiul Messinei, în faţa pasarelei de la *Marchesa*.

Îl văzusem pe acel om gîrbov cu părul cînepiu, înaintînd încet ca şi cum trebuia să-şi tragă sufletul la fiecare pas.

Era îmbrăcat într-o vestă şi un pantalon bufant de catifea neagră. Nici o dantelă albă, nici un alt material mai colorat nu scotea în evidenţă negrul ţesăturii, cenuşiul pielii şi al părului.

Mi s-a părut tulburat. Nu reuşeam să dau un nume acestui chip care totuşi nu mi se părea necunoscut.

Îmi imaginasem o clipă că era vorba despre unul dintre acei călugări capucini ce urmau să se îmbarce cu noi. Apoi omul s-a îndreptat şi a murmurat cîteva versuri, cele care marchează intrarea în infern:

Per mè si va nella citta dolente
Per mè si va nel eterno dolore
Per mè si va tra la perduta gente.

Am început să tremur. M-au podidit lacrimile şi l-am strîns la piept pe Michele Spriano.

Plîngeam de bucurie, îl binecuvîntam pe Dumnezeu că l-a apărat pe Michele, căruia îi puneam o sumedenie de întrebări.

A început prin a vorbi rar, fără a mă privi, ca şi cum evoca doar pentru sine cele trăite, acea temniţă de la Alger pe care o cunoşteam atît de bine.

Aici ocupase funcţii aproape oficiale, servind de intermediar şi de traducător între negustorii creştini şi barbari.

S-a întrerupt, clătinînd din cap.

– Am văzut, am auzit, a reluat el. Acum ştiu. Coborî vocea. Am să te rănesc acum, şopti el. Mai ales aici, cînd te pregăteşti să lupţi. Ridicase din umeri. Dar lucrurile stau aşa. Dumnezeu, religia, Biserica nu sînt pentru majoritatea oamenilor decît o mască. În spatele cărţilor lor sfinte, fie că este vorba de Coran, de Vechiul sau de Noul Testament, îşi ascund registrele de conturi. Ceea ce le trece printre degete nu sînt mătănii, ci bilele unui abac de negustor. Ducaţii, aurul, interesele, cumpărarea de mirodenii, vînzarea de postavuri, iată pentru ce trăiesc aceştia. Îmi puse mîna pe umăr. Le-am tradus cuvintele. Am fost la curent cu toate secretele lor. În timp ce propovăduiesc cruciada, veneţienii negociază cu sultanul. Această Sfîntă Ligă nu este decît o formă a negocierii lor. Iar marele vizir Sokolly se are cum nu se poate mai bine cu ambasadorul Veneţiei la Constantinopol. Ştiu asta. Restul – arătase galerele din radă –, este teatru. Dar, Bernard, cei care luptă în numele lui Dumnezeu nu sînt decît nişte cărţi de joc pe care bancheri, negustori, principi şi regi le aruncă pe masă după cum le este interesul şi spre a ajunge în marea lor patrie, cea din care îşi trag gloria şi profitul.

I-am pus mîna pe gură. Brutal. Să tacă!

Apoi l-am strîns la piept.

– Trăieşti, i-am spus. Să-i mulţumim lui Dumnezeu! Povesteşte-mi...

Mi-am retras mîna. Buzele îi tremurau.

– Am spus ceea ce un om trebuie să ştie. Cei mai mulţi dintre noi sîntem meniţi să ajungem în infern. *Divina* mea...

M-am bătut în piept ca să-i arăt că era acolo, sub haină, că acea carte, de care nu mă despărțeam niciodată, era cuirasa mea.

A rîs, și pentru o clipă l-am regăsit pe cel pe care îl cunoscusem, apoi și-a reluat povestea.

După ce a cunoscut atîtea secrete ce-i leagă pe creștini și pe musulmani, negustori de orice religie ar fi, a înțeles că într-o zi i se va hotărî moartea, acesta fiind singurul mijloc de a-i închide gura.

Alesese, așadar, să se piardă în mulțimea vîslașilor pe galere, reușind să-l plătească pe un turc, care a rămas uluit, ca să-l îmbarce, abandonîndu-și soarta de captiv de răscumpărat pentru dura lege a vîslașului la galeră.

Fusese pe una dintre galerele flotei lui Lala Mustafa care asediase Ciprul. Știa că ambii șefi venețieni, Astor Baglione și Marcantonio Bragadini, fuseseră unul tăiat în bucăți, celălalt jupuit de viu, iar pielea umplută cu paie și arborată ca un trofeu la catargul galerei lui Lala Mustafa, apoi agățată la intrarea închisorii sclavilor din Constantinopole.

Văzuse cum ard orașe și sate din insulă. Auzise țipetele de groază ale fetelor violate, îmbarcate cu de-a sila.

În portul Famagusta, marea se înroșise. Musulmanii fuseseră atît de sătui și de beți de cruzime, încît își pierduseră mințile. Trei nave, pe care înghesuiseră sute de fete destinate sclaviei, fuseseră incendiate, stînd la ancoră, fiindcă marinarii lăsaseră să ia foc pînzele și întîrziaseră să stingă incendiul.

– Strigătele acelea, țipete de femei devorate de flăcări... repetase Michele Spriano, astupîndu-și urechile.

Și, dintr-odată, reluase el, în timp ce portul și rada turcilor se agitau, încercînd să stingă focul, galerele venețiene au atacat navele turcești, abordînd și scufundînd mai multe. Împreună cu alte cîteva zeci de vîslași, Michele Spriano se eliberase de lanțuri și putuse să sară la bordul unei nave creștine.

– Iar acum mă aflu aici şi te regăsesc... a murmurat el. Apoi a clătinat din cap. Dar nu voi participa la luptă.

Se apleca de parcă tot trupul îi era strivit de oboseală şi de disperare.

Am scos de sub vestă *Divina comedie* şi i-am întins-o.

Mai întîi a refuzat, dar i-am arătat marea, tunurile galerelor, coloanele de soldaţi, de archebuzieri şi de suliţaşi care se îmbarcau în urma steagurilor marcate de crucea albă, la bordul navelor amarate.

Se zicea că flota musulmană a lui Ali Paşa se adunase în golful Patras, la Lepanto, nu departe de promontoriul Actium, acolo unde, în anul 31 î. Hr., împăratul Octavian învinsese galerele lui Antoniu şi ale Cleopatrei.

Cine putea da asigurări că se va întoarce teafăr dintr-o înfruntare care urma să hotărască soartạ lumii?

Michele Spriano m-a ascultat, apoi a luat cartea şi m-a îmbrăţişat.

Am vrut să uit cele spuse de Michele Spriano. Alături de călugării procesiunii care înainta pe chei spre galera noastră, am înălţat psalmi şi cîntări. I-am văzut pe cei doi soldaţi spanioli şi pe cei doi marinari veneţieni purtînd pe umerii un crucifix ce trebuia ridicat în vîrful marelui catarg de la noi.

Tocmai în clipa în care treceau cu greu pasarela Ţi-am văzut pentru prima oară, Doamne, chipul sculptat în lemn.

Mi-am exprimat deja, la începutul acestei povestiri a vieţii mele, surpriza, decepţia şi aproape mînia care m-au cuprins: aveai ochii închişi. Trăsăturile Tale arătau suferinţa. Părea că împartăşeşti disperarea lui Michele Spriano.

Or, eu aveam nevoie ca Tu să-mi dai puterea de a nu mă îndoi, ca, aşa cum făceau Ruggero Veniero sau don Juan, să exalţi voinţa de a învinge şi, aşadar, de a ucide, de a risca să mor eu însumi.

Am îngenuncheat. Tînărul așezat lîngă mine, făcînd la fel, mi-a șoptit că el sculptase trupul și chipul Tău.

I-am reproșat acestui tînăr, Benvenuto Terraccini, că nu a știut să Te reprezinte puternic și glorios, războinic, preferînd în schimb să exprime slăbiciunea și suferința Ta.

Mîna sa, mi-a răspuns Terraccini, i-a fost purtată de Tine.

Iar Vico Montanari a șoptit că milostenia Ta nu însemna supunere, ci împărtășire a ceea ce urma să îndurăm în această luptă, unde moartea ne va încerca trupurile.

– Dumnezeu ne vede, a adăugat el. Și ne iubește. El știe că vom suferi și că sîngele multora dintre noi va înroși marea.

Am înțeles aceasta abia mai tîrziu, după bătălie, cînd am văzut atîtea trupuri plutind, cu brațele încrucișate, creștinii adesea cu fața spre cer, turcii, dimpotrivă, ca și cum nu îndrăzneau să privească soarele, cu fața întoarsă spre adîncuri.

Am auzit glasul lui Veniero care, stînd în picioare, sprijinit de balustrada castelului din spate al *Marchesei*, striga în timp ce noi desfăceam parîmele, iar marinarii terminaseră de fixat crucifixul în vîrful catargului:

– În această sfîntă zi, părăsim liniștea portului pentru a merge drept spre dușman. Cu mila lui Dumnezeu, mergem să pedepsim aceste lifte necredincioase! Îi vom învinge și nu vor mai avea niciodată tăria pe care au avut-o pînă acum. Mergem să ne luptăm pentru a salva creștinătatea!

Și-a desfăcut brațele și a strigat cu glas puternic:

– *Tu hoc signo vinces!*

„Întru acest semn vei învinge."

43

Stăteam la prora *Marchesei*, în acea duminică de 7 octombrie 1571, cînd soarele m-a orbit.

Pînă atunci, navigasem pe o mare calmă şi neagră, între insula Oxia şi coasta grecească.

Cerul se înălbăstrea, ieşind din noapte, dar umbra rămînea prizoniera şenalului. Ne învăluia, ne proteja. Ne liniştea. Din cînd în cînd, Veniero, în picioare pe castelul din spate, ni se adresa, ne poftea să ne rugăm sau ne ţinea predici cu glasul întărit de ecoul stîrnit de falezele de pe coasta insulei.

Bătea cu pumnul în balustradă.

– Bărbaţi ai creştinătăţii, striga el, noi trebuie, în această zi aleasă de Dumnezeu, să arătăm de ce sîntem în stare, să pedepsim ura şi răutatea acestor cîini de necredincioşi, ale acestei blestemate secte! Să fim siguri că vom învinge! Să ne rugăm Dumnezeului armelor, care ţine şi conduce lumea! El este speranţa noastră, iar noi sîntem ostaşii Săi! Slăvit fie Isus Hristos, Dumnezeul nostru!

Noi repetam aceste ultime cuvinte.

Îngenuncheat lîngă mine, Vico Montanari spunea că, şi dacă vom fi victorioşi, tot nu o vom fi sfîrşit cu necredincioşii.

– Sîntem legaţi de ei, ca Binele de Rău, la fel ca trupurile copiilor monştri care rămîn ataşaţi unul de altul.

Îşi făcea cruce, chema protecţia divină asupra galerei şi asupra vieţilor noastre, apoi adăuga:

– Viitorul nostru are culoarea sîngelui!

Mi-am dus la proră, strecurîndu-mă printre soldații purtînd căști, armuri și archebuze. Moțăiau.

Alunecam, împinși de o briză venită dinspre țărm, într-o penumbră blîndă. Vîslele tăiau într-un ritm lent apa liniștită. Apoi, dintr-odată, acea lumină și vîntul care mă izbea în obraz... Înconjurat de zgomote, m-am simțit zguduit, fiindcă, de îndată ce am trecut de capul Scrofa și am părăsit șenalul și protecția înălțimilor insulei și ale coastei, apăruseră mici valuri înspumate.

Veniero urla, ordonînd coborîrea velelor, fiindcă eram cu fața în vînt.

Mai voia să crească și cadența vîslașilor. Paznicii au început să pocnească din bice, în timp ce ramele se afundau zgomotos în marea cuprinsă de hulă.

Dar mai era ceva în afara acestor zgomote, a acestor glasuri apropiate. Venea de la orizont, dus de vînt...

M-am urcat pe soclul tunului de la provă.

A trebuit să mă țin de parîme, atît de tare bătea vîntul. Cum cerul era acoperit de un văl alb subțire, am văzut în față gura larg deschisă a golfului Patras și am zărit în depărtare arsenalul din Lepanto.

De la un țărm la celălalt al golfului, desenînd o semilună, am deslușit galerele lui Ali Pașa, avînd pînze de culoarea sîngelui și coca neagră. Erau puzderie.

În aceeași clipă, am auzit cîntările, bătăile tobelor, detunăturile, urletele care aproape că acopereau țipetul trompetelor și ale cimbalelor.

Era ca un val enorm ce creștea cu fiecare vîslire care ne apropia de ele.

Mi s-a părut că puteam distinge, în vacarmul acela, glasurile unora de ale altora, și mi-am imaginat cum fiecare om își agita iataganul, sulița, pumnalul, securea, archebuza, furios și dornic să mă ucidă sau să facă din mine din nou un sclav.

Trebuia să fiu obsedat de aceeaşi dorinţă de a ucide şi de a-i învinge.

Cel care va urî mai tare va cîştiga.

Am ridicat capul spre Hristul cu ochii închişi, acel Hrist de iubire şi de compasiune.

Va domni după ce vom fi ucis şi învins.

Pînă atunci, trebuia ca Dumnezeu să ceară să luptăm şi să ucidem în numele Său.

Am ridicat paloşul.

I-am văzut pe Enguerrand de Mons, pe Vico Montanari, pe Benvenuto Terraccini şi pe acel spaniol cu care schimbasem cîteva cuvinte, pe care îl ştiam atins de boală, dar care a vrut să fie cu noi în bătălie, Cervantes.

Am strigat:

– Îi vom îneca pe aceşti cîini! Slavă lui Isus Hristos! Moarte necredincioşilor!

În acel moment, vîntul şi-a schimbat direcţia. Ne împingea acum către flota lui Ali Paşa.

– Vîntul ne ajută! a strigat Ruggero Veniero.

– Dumnezeu ne apără, Dumnezeu ne călăuzeşte!

Am îngenuncheat cu toţii spre a-Ţi mulţumi, Doamne, pentru semnul pe care ni-l dădeai.

A urmat o bubuitură de tun. *Reale* începea războiul.

Am spus deja ce am făcut în această bătălie.

Dar de acea duminică de 7 octombrie 1571 nu pot fi mîndru. Nu mi-am propus să fac ceva anume, am acţionat fără a avea timp să mă gîndesc la asta.

Cînd am sărit pe puntea galeriei lui Ali Paşa, *Sultane*, unde un ienicer tocmai tăiase cu o lovitură de secure capul Hristului nostru după ce ni s-a prăbuşit catargul, am fost împins de o forţă.

Trebuia să apăr acest cap de Hrist pe care ienicerul îl agita ca anunț sau simbol al victoriei necredincioșilor.

Nimic nu m-ar fi putut opri.

I-am izbit cu paloșul pe toți cei care încercau să mă oprească să ajung la Tine, Doamne, spre sărmanul Tău chip suferind.

Dacă aveai ochii închiși, dacă aveai acea expresie disperată era din cauză că știai că trupul Îți va fi tăiat odată cu cel al atîtora de-ai noștri.

Dar l-am ucis, l-am izbit pe cel care Te profanase.

Şi Ți-am strîns la piept capul tăiat.

Din bătălie nu am văzut nimic altceva decît ceea ce era la capătul paloșului meu, în vîrful pumnalului, apoi al securii pe care am luat-o de pe jos și cu care am tăiat cu izbituri adînci trupurile ienicerilor. Am ridicat în vîrful unei lănci capul lui Ali Pașa tăiat de la umeri.

Dar bătălia a continuat pînă la sfîrșitul zilei. Pe cînd ucideam, auzeam – iar asta nu făcea decît să-mi crească furia, beția pe care o dă mirosul de sînge – sunetul trompetelor, bătaia tobelor, pocnetul archebuzelor și al cimbalelor, bubuitul canonadei amestecat cu strigătele de mînie și cu urletele de suferință.

Am fost înconjurat de foc de mai multe ori. Părea că se naște în cer înainte de a aprinde velele, catargele, coca și chiar trupurile luptătorilor. Pentru a scăpa din acest infern, oamenii se aruncau în valuri, dar și marea ardea. Uleiul și smoala se întinseseră, venind din cerul unde le aruncaseră tunurile.

Cînd focul s-a stins, a apărut marea, înroșită de sînge, cu trupurile adesea încleștate așa cum lupta sau flăcările le uniseră, strînse unele de altele.

Deodată aud alte strigăte, mai ascuțite. Sînt ale sclavilor creștini care, aflați pe galerele musulmane, și-au rupt lanțurile

şi s-au năpustit asupra paznicilor, vii sau răniţi, ucigîndu-i cu pumnii, cu dinţii înainte de a se răspîndi prin coridoare, de a jefui, de a distruge ajutaţi de vîslaşii creştini de pe galerele noastre, eliberaţi pentru că au luat parte la luptă.

Noaptea cade, iar eu le văd siluetele luminate de incendiile a căror roşeaţă se topeşte în cea a amurgului.

Din cînd în cînd, nişte strigăte rătăcite, cîntări: *Victoria este a noastră!*

Se aruncă frînghii pentru a remorca galerele turceşti cucerite.

Mă aşez pe punte, sprijinit de castelul din spate al *Marchesei*. Miguel de Cervantes este rănit. Braţul şi mîna stîngă îi sînt sfărîmate. Vico Montanari are trupul acoperit de mii de tăieturi, ca de la nişte gheare, iar veşmintele îi sînt sfîşiate. Chipul lui Benvenuto Terraccini este plin de cicatrice, iar sîngele i s-a uscat pe răni.

Mai departe, printre trupuri, îl văd pe cel al lui Enguerrand de Mons, pe care îl recunosc după crucea sa de cavaler de Malta. Plin de sînge, este doar rănit.

Cît despre mine, am trupul ostenit, braţele poartă urmele loviturilor de spadă, fruntea mi-e însemnată de tăişul unei securi şi de cîteva zgîrieturi.

Ţin în mîini chipul Hristului cu ochii închişi.

Îl mîngîi ca şi cum ar fi unul dintre combatanţii de care te temi, văzîndu-i, să nu fie deja morţi.

Îl ating. Mă rog şi mă liniştesc.

Trăieşte în mine.

44

Odată cu venirea serii, vîntul a început să bată a furtună şi m-a dezmeticit.

Am vomitat ca după un chiolhan.

M-am agăţat de balustrada castelului din spate pentru a nu fi luat de valurile care măturau puntea, împingînd morţii printre cei vii, ducînd şi înecînd răniţii care nu aveau destulă putere ca să se agaţe de cordaj, de afetul unui tun, de un rest de catarg.

Am strîns la piept capul de Hrist cu ochii închişi. L-am ascuns sub vesta zdrenţuită, acolo unde altădată ţinusem *Divina Comedie*. Iar cînd coca a început să crape, iar marea să pătrundă în breşă, m-am gîndit, Doamne, că vrei să ne trimiţi în infern, să ne pedepseşti pentru această zi de crime şi de sălbăticie pe care totuşi Ţi-am închinat-o, pe care am proclamat-o Victorie Sfîntă, în timp ce ea făcuse să curgă atît sînge omenesc încît marea se înroşise.

Mi-a fost ruşine ca după o orgie în timpul căreia am uitat cine erai, om şi frate al oamenilor.

Aceasta era învăţătura Ta, Doamne, iar chipul Tău frămîntat cu ochii închişi, această bucată de lemn viu pe care o simţeam la sînul meu, ar fi trebuit să mă avertizeze, să mă anunţe ce o să simt apoi, cînd, scăpînd de beţie, de nebunia ucigaşă a luptelor, nu voi mai fi decît acest trup ostenit care se lega pentru a nu fi aruncat de la un bord la altul de ruliu.

L-am auzit pe Ruggero Veniero dînd ordine.

Dar nu mai aveam nici catarg şi nici pînze. Iar vîslaşii creştini fuseseră eliberaţi din cală pentru a participa la luptă.

Eram o navă în derivă pe care valurile o izbeau de resturile galerelor scufundate, cu şocuri mari cînd năvăleau pe punte cadavre turceşti sau creştine aduse şi lăsate de apa mării.

Uneori, lucirile vreunui incendiu aţîţat de vînt devorînd o galeră luminau puntea. Cordajul îngreunat de scripeţi şi cîrligele se legănau ca nişte bice căutînd la întîmplare spinarea victimelor sale, se izbeau de balustradă la un pas de locul unde stăteam. Scripetele sfărîma lemnul şi mi-ar fi strivit capul.

Cîţiva soldaţi şi marinari s-au adunat aproape de mine, ascultîndu-l pe Veniero, care le ordona să-i prindă pe ocnaşii eliberaţi, să-i pună din nou în fiare şi să-i lege de banca lor din cală. El nu făcuse nici o promisiune. Nu avea nici o obligaţie faţă de cele hotărîte de don Juan sau de alţii. El voia să se întoarcă în port cu *Marchesa* şi îi trebuiau vîslaşi, creştini sau necreştini, ocnaşi sau criminali.

– Prindeţi-i şi să vîslească, dacă vreţi să rămîneţi în viaţă! a urlat el.

Între două valuri, am văzut marinari şi soldaţi străbătînd puntea, sărind pe oamenii care fuseseră eliberaţi doar pentru a ucide şi a risca să moară. Se zbăteau. Te chemau în ajutor, Doamne. Strigau că cineva jurase înaintea Ta că le vor fi şterse condamnările. Unii rezistau vîrtos. Dar erau împinşi în cală, unde deja fuseseră înlănţuiţi prizonierii necredincioşi, iar bicele începeau să le ardă spatele şi grumazul.

Veniero încercă să pună galera cu vîntul în spate şi să supravieţuiască pînă dimineaţă.

Furtuna s-a potolit în zori. Marea nu mai era furioasă, ci doar violentă, uneori cu accese de mînie cînd valuri mari apărute ca din senin treceau peste castelele unde noi stăteam culcaţi pe o parte.

Era o mare de sînge acoperită de resturi de trupuri atît de numeroase, încît uneori formau o pînză în care prova *Marchesei* trebuia să-şi taie cale.

Trupurile se agăţau de cocă. Mai erau oamenii vii care strigau încercînd să se urce la bord. Soldaţii şi marinarii se repezeau, îi ajutau pe creştini, le tăiau mîinile necredincioşilor cu lovituri zdravene de secure, le sfărîmau capetele ori pur şi simplu îi împingeau cu coada unei lănci.

Atît am vomitat, Doamne, în cursul acestor zile, încît la sosirea în portul Messina mi s-a părut că nu mai eram decît un burduf gol, un trup plin de durere, un suflet disperat care se agăţa de Tine aşa cum fac naufragiaţii cu o bucată de lemn devenită pentru ei speranţa salvării.

45

Cînd am trecut pe pasarelă şi am făcut primii paşi pe cheiul de la Messina, m-am clătinat.

Eram viu.

Mulţumescu-Ţi, Doamne!

Puteam să-l strîng la piept pe Michele Spriano. Mi-a şoptit că se rugase pentru victoria noastră şi pentru salvarea mea. Apoi s-a dat un pas înapoi, continuînd să mă ţină de umeri. S-a uitat îndelung la mine, atingînd cu vîrful degetelor rana care îmi împărţea fruntea în două.

Mi-a spus:

– Ai chipul unui om care a trecut prin infern. Apoi a mi-a şoptit, aplecîndu-se: Dar şi aici este infernul. Trebuie să te pun în gardă.

N-am vrut să-l ascult.

Voiam să aud aclamaţiile mulţimii care invadase cheiul, venind de pe străduţele ce dădeau în port. Toate clopotele sunau, sărbătorindu-ne victoria şi întoarcerea. Tunurile din port bubuiau. Cîntările se înălţau ici şi colo, mulţumind lui Dumnezeu, lăudînd pe don Juan cel Mare, fiul împăratului, care merita, el, bastardul, o coroană regală.

Am încercat să nu-l ascult pe Spriano, care mergea alături de mine. Îl urmam pe don Juan, pe care mulţimea îl însoţea la Biserica lui Isus.

– Ştiu, a reluat Michele, că genovezul Andrea Doria, care comanda aripa dreaptă a flotei Sfintei Ligi, a făcut o manevră

ciudată cu galerele sale şi că, în faţa lui, căpitanul paşă de Alger, Aga Mansur, nu a încercat să-l atace. S-au eschivat. Aga Mansur lăsîndu-l pe Ali Paşa să înfrunte singur galerele veneţiene şi spaniole, iar celălalt, Doria, necăutînd să-l ajute pe don Juan şi chiar, dimpotrivă, acţionînd în aşa fel încît să-l pună în pericol...

Mi-a venit să-i strig să tacă, dar a continuat, explicînd că la Messina, la Neapole, la Veneţia fiecare credea că genovezul executase ordinele date de Filip al II-lea. Regele Spaniei dorea protecţia căpitan-paşalei Aga Mansur, vrînd chiar să se ajungă la un acord cu el, încît acesta să se desprindă într-o zi de Imperiul Otoman. Filip al II-lea se temea şi de gloria pe care i-ar aduce-o lui don Juan o asemenea victorie.

Trebuia, oare, să ascult acestea, să aflu toate acestea în timp ce în urechi îmi răsunau încă urletele oamenilor care ardeau, se înecau, erau ucişi, în timp ce mai vibra încă în mine amintirea acelei forţe care mă împinsese înainte la vederea ienicerilor care tăiau capul Hristului cu ochii închişi?

Astfel, în timp ce ne îmbrăcam armura şi ridicam paloşul, în timp ce înfruntam iataganele şi archebuzele necredincioşilor, în timp ce trăiam în exaltarea acestui război pentru credinţa în Hristos, alţii, Regele Catolic şi unul dintre şefii flotei noastre, făceau tot felul de manevre, mai degrabă grijulii faţă de micile lor interese decît faţă de victoria Sfintei Ligi!

Puteam să cred aceste vorbe ale lui Spriano?

Puteam admite că Regele Catolic al Spaniei nu era cu nimic mai bun decît preacreştinul rege al Franţei?

L-am urmărit cu privirea pe don Juan, care intra în biserica lui Isus.

El nu se dăduse în lături. Îşi expusese trupul în faţa armelor necredincioşilor.

Acest bastard se dovedise legitim.

– Filip al II-lea şi toţi suveranii sînt regi şi prinţi ai infernului, a murmurat Michele Spriano.

M-am îndepărtat.

Două femei mi se prinseseră de braţ, lipindu-se de mine, rîzînd, cu capul dat pe spate, oferindu-şi buzele roşii. Mă luau cu ele, iar eu mă lăsam dus, pierzîndu-mă în mulţime.

Doream să mă îndepărtez de Spriano şi să regăsesc beţia.

Am intrat sub un portal.

Trebuia să fiu un senior bogat, spuneau ele. Cu siguranţă că umblasem prin cuferele pline de aur şi de bijuterii ale necredincioşilor.

Rîdeau din toată inima. Îmi cereau doar două monede de aur ca să-mi devină sclave.

Aveam acele două monede.

Am trăit între aceste două femei. Camera în care m-au primit dădea spre unul dintre cheiurile portului. Lîngă fereastră se afla un crucifix, iar eu aşezasem pe o măsuţă joasă – singura mobilă, alături de o saltea mare aşezată direct pe jos – capul Hristului cu ochii închişi.

Teresa şi Evangelina îşi făceau cruce de fiecare dată cînd treceau prin dreptul lui, iar de mai multe ori pe zi îngenuncheau şi se rugau. Murmurul glasului lor mă liniştea.

Trăiau ca nişte păcătoase, şi totuşi mi se părea, Doamne, că nu ar merita infernul. Eu, cel pe care ele îl numeau „stăpînul nostru“, eram condamnat la infern, dar simţeam nevoia să-mi renască trupul, să-mi încerc forţele prin dorinţă şi în plăcere.

Era un fel de retragere în păcat, dar unde oboseala mea se risipea puţin cîte puţin, în timp ce rănile mi se cicatrizau.

Teresa şi Evangelina le tratau cu unguente parfumate. Dar, mărturisesc, Doamne, că trupul lor, vigoarea lor veselă, indiferenţa lor, vocea ascuţită atunci cînd cîntau erau cele care mă vindecau.

Doamne, Tu erai Creatorul acestor izvoare dătătoare de viaţă, şi mi s-a întîmplat să cred că Teresa şi Evangelina, şi chiar eu, nu păcătuiam, ci, dimpotrivă, sărbătoream Creaţia Ta.

Dar nu ignoram nici faptul că aş fi putut fi condamnat tocmai pentru aceste cuvinte eretice, iar ele, atît de tinere, arse şi bătute cu pietre ca femei desfrînate.

Chiar dacă, Doamne, îngenuncheau şi se rugau în faţa chipului Tău cu ochii închişi.

Aşa am lăsat să se scurgă zilele.

Petreceam clipe îndelungate la fereastră, în mîngîietoarea şi blînda căldură a soarelui de iarnă.

Am văzut rătăcind pe cheiurile portului sclavii creştini pe care îi smulsesem de pe galerele otomane.

Erau gălbejiţi, aruncau în jur priviri încă înfricoşate, de parcă se temeau ca de pe una dintre galerele musulmane amarate în port, capturate în cursul bătăliei, să nu apară brusc nişte ieniceri, paznici de ocnaşi, să-i prindă ca să-i arunce din nou în infern.

Urmărindu-i cu privirea, îmi aminteam de ceea ce avusesem eu parte. Eram mîndru că am participat la aceste lupte care le aduseseră libertatea. Şi mă ruşinam pentru faptul de a mă fi retras astfel în timp ce războiul împotriva necredincioşilor încă nu încetase.

Puteam să-mi las viaţa să se risipească în satisfacerea poftelor?

Dumnezeu nu mă adusese pe lume pentru a fi doar un om al plăcerii.

Le-am părăsit pe Teresa şi pe Evangelina şi i-am regăsit, la bordul *Marchesei*, pe Ruggero Veniero şi pe Vico Montanari. Enguerrand de Mons plecase în Franţa, iar Benvenuto Terraccini se întorsese la Veneţia.

Nişte dulgheri se străduiau să ridice un catarg, să astupe breşele din coca. Se întindeau parîmele, se îmbarcau prizonierii,

care erau apoi ataşaţi pe banca lor în cală. Cînd soseau în grupuri organizate, păziţi de soldaţi, mulţimea de pe chei îi blestema fără a îndrăzni să se apropie prea tare de ei, atît de limpede se citea pe feţele lor cruzimea şi ura. Erau raşi în cap, în afară de o şuviţă lungă care le atîrna la spate.

În ciuda vîntului rece, majoritatea erau cu pieptul gol şi purtau pantaloni bufanţi. Unii îşi păstraseră uniformele cu galben şi roşu.

Veniero îi privea atent, iar uneori, cu un semn din cap, cerea să fie scos cîte unul din rînd. Necredinciosul era dus către prova. Era închis într-un ungher. Mă întrebam care era soarta acelor oameni. Dar cui îi pasă de viaţa unui necredincios? Se spunea că peste treizeci de mii dintre ei pieriseră cu siguranţă în bătălie, că opt mii fuseseră făcuţi prizonieri, iar creştinii pierduseră cel puţin şase mii de oameni.

Într-o zi, Vico Mantanari m-a dus la provă, izbind puntea cu talpa, deasupra unei cuşti unde tocmai fusese închis un prizonier.

– Acesta, a murmurat el clătinînd din cap, nu va mai vîsli.

Mai întîi nu am vrut să înţeleg. Dar Montanari a continuat, ca şi cum dorea să împartă cu mine povara care îl apăsa. Veniero, mi-a explicat el, primise ordine precise din partea Consiliului celor Zece care guverna Serenisima republică. Trebuia să facă lista acelora pe care consiliul îi numea „oameni de conducere“.

Montanari a privit în jur şi, după ce s-a asigurat că nu putea fi auzit, a adăugat:

– Consiliul i-a scris lui Veniero: „Asigurîndu-vă că nu aţi confundat o persoană cu alta, îi veţi omorî în taină, în felul în care vi se va părea cel mai prudent“.

Montanari ştia că papa fusese oripilat la ideea asasinării acestor oameni, pe care nici un tribunal nu-i condamnase.

– Veneția are memorie bună, a conchis Montanari. Ne amintim de cruzimea necredincioșilor la Famagusta. Noi nu uităm nimic!

Nu am putut să-i răspund.

M-am gîndit la acel om închis, la cei care stătuseră aici înaintea sa, la toți cei care-i vor urma.

M-am întrebat care era „felul cel mai prudent" de a-i omorî în taină. Strangularea? Tăierea gîtului? Otrăvirea și aruncarea în largul Messinei?

În unele zile erau descopite, prin golfulețe sau pe plajele din apropierea orașului, trupuri despuiate, fără cap.

Doamne, în felul acesta se ducea lupta pentru Tine?

Mi-am amintit de vorbele lui Michele Spriano.

Pentru puternicii acestei lumi, spusese el, Dumnezeu, Biserica nu erau decît o mască de care se serveau pentru a-și ascunde ambițiile, rivalitățile care îi făceau să se înfrunte.

Dar și-ar fi renegat credința dacă estimau că aveau vreun interes în a se alia cu ereticii sau cu necredincioșii.

Atunci am refuzat să-l ascult.

Trebuia să cred în curățenia și în sinceritatea suveranilor catolici pentru a putea ucide în numele lor și în numele credinței în Isus Hristos.

Am făcut-o.

Am văzut marea, de la un țărm la altul al golfului Patras, înroșită de sîngele vărsat. Am văzut-o acoperită de trupuri.

Dar Vico Montanari, care luptase alături de mine, mă asigura acum că acest Consiliu al celor Zece căuta să facă pace cu sultanul Selim al II-lea. Și tocmai fratele meu, Guillaume de Thorenc, un hughenot, era ambasadorul Franței la Constantinopol, cel care servea de intermediar între Serenisima și Imperiul Otoman.

– În final, vor ajunge la o înțelegere, a adăugat Montanari. Se pot răni, dar nu ucide. Vor încheia un tratat de pace. Iată ce înseamnă să trăiești în lumea noastră.

Am privit spre proră. Am izbit și eu cu piciorul puntea sub care erau înlănțuiți necredincioșii. La capătul culoarului se găsea acea încăpere strîmtă, unde un om aștepta să i se taie gîtul, să fie sugrumat sau otrăvit, apoi aruncat în apă.

Pace însemna și așa ceva? Aceste asasinate secrete?

– Este pacea oamenilor, a spus Montanari, ducîndu-mă pe chei.

În noaptea aceea am băut, ne-am căutat culcușul în desfrîu.

Căci, pentru a trăi în această lume, Doamne, oamenii slabi trebuie uneori să nu vadă.

Dar eram obligat să văd.

Diego de Sarmiento sosise la Messina. Mă aflam pe chei. Auzisem mulțimea aclamînd galera galbenă spaniolă cu coca decorată cu lemn aurit, cu sculpturi mîndre de la pupa pînă la prova.

Îl recunoscusem pe Sarmiento stînd pe castelul din spate. Era înconjurat de soldați, fiecare dintre ei purtînd drapelul unuia dintre regatele Spaniei sau ale Americii, care se supuneau lui Filip al II-lea, monarhul lumii, regele preacatolic.

Nu am dorit să-l întîlnesc pe Sarmiento, dar Messina era plină de spioni spanioli. Au venit niște soldați să mă caute în camera Teresei și a Evangelinei, unde mă refugiasem din nou.

Sarmiento a deschis brațele și, cum eu nu dădeam să înaintez spre el, m-a cuprins, izbucnind în rîs, de umeri, strîngîndu-mă cu putere.

– Prefer să te afli în brațele a două tîrfe decît în ale lui don Juan! mi-a spus invitîndu-mă să mă așez dinaintea lui în cabina sa de la pupa galerei.

M-am ridicat. Am exaltat curajul, eroismul lui don Juan, respectul și recunoștința pe care orice catolic, fie el chiar rege, trebuia să i le poarte.

– Cine nu este de acord cu aşa ceva? a replicat calm Sarmiento.

M-am aşezat. A trebuit să-i ascult discursul.

Sfînta Ligă deja nu mai exista, a spus. Comandanţii, Veniero, Doria, Colonna se certau pe resturile turceşti. Fiecare dorea partea cea mai mare din pradă. Erau opt mii de prizonieri şi o sută optzeci de galere capturate. Oameni care luptaseră cot la cot s-au tăiat după ce şi-au disputat un căpitan turc pentru care sperau să capete o răscumpărare consistentă. După aceea – Sarmiento se aplecase pentru a mă privi drept în ochi –, acest turc a fost găsit înecat, trupul fiindu-i aruncat pe stînci de ape.

În rest, ce ar mai fi putut face Sfînta Ligă?

Veneţienii voiau să recapete Ciprul. Colonna şi papa visau să curete Mediterana de barbari.

– Cît îl priveşte pe Filip al II-lea al nostru, el trebuie să se gîndească la întreaga lume şi nu numai la aceste cîteva insule cu ţărmuri sterpe despre care Veneţia, papa, genovezii şi Ordinul de Malta continuau să creadă că erau singurul orizont. Bătăliile se dau în Ţările de Jos, pe malurile Rinului, ale Senei, ale Loarei. Ţi-am mai spus deja asta: viitorul aparţine regelui Spaniei, fiului legitim al lui Carol Quintul şi descendenţilor săi, nu unui bastard, fie el şi glorios!

Sarmiento s-a apropiat de mine.

Don Juan vrea să fie rege, suveran al oricărei ţări. Îi trebuie o coroană! Dar Filip al II-lea nu va consimţi aşa ceva niciodată. Un bastard nu se va putea urca pe tron.

Sarmiento a continuat să vorbească mult, cerîndu-mi să mă întorc în Spania cu el.

Filip al II-lea avea nevoie mai mult ca oricînd de oameni ca mine, gentilomi curajoşi şi fideli. Regele îmi va încredinţa cu siguranţă o misiune în Franţa, unde clocea războiul dintre hughenoţi şi catolici.

Trebuia ca focul să fie ațîțat pentru a extirpa erezia protestantă din acest regat. Era prima sarcină pe care voia să o ducă la îndeplinire suveranul Spaniei și care trebuia să fie cea a oricărui catolic.

Imperiul Otoman trebuia ținut în frîu. Asta reușise Sfînta Ligă prin victoria de la Lepanto și prin distrugerea flotei turcești. Dar necredincioșii vor rămîne mereu necredincioși. Iar creștinii trebuiau împiedicați să aleagă erezia. Or, această ciumă hughenotă făcea ravagii în Țările de Jos, în Franța. Trebuia combătută.

Don Juan nu are decît să se înhame la această sarcină în loc să viseze să ajungă regele Tunisului sau al Algerului!

De altfel, cu ce galere și cu care soldați voia el să cucerească regatele barbare? Sfînta Ligă era epuizată, destrămată.

Veneția? Marele vizir îi împărtășise ambasadorului Franței, acel hughenot pe numele său Guillaume de Thorenc, că otomanii, cucerind Ciprul, îi tăiaseră Veneției un braț. „Distrugîndu-ne flota, adăugase marele vizir, venețienii ne-au ras, desigur, barba. Un braț tăiat nu mai crește, dar o barbă rasă crește și mai deasă!"

Don Juan nu putea, așadar, decît să i se supună regelui Spaniei, iar acesta îi adusese la cunoștință intențiile sale printr-o scrisoare pe care Diego de Sarmiento avea sarcina să i-o dea și din care mi-a citat o frază: „Oricît aș dori eu să vă revăd și să vă felicit prin viu grai pentru curajul pe care l-ați dovedit, veți înțelege motivele pentru care am considerat necesar să vă petreceți iarna la Messina..."

– Aici cred că i se ridică o statuie, a spus Sarmiento. Să asiste, dar, la binecuvîntarea sa... A izbucnit în rîs. Dar pe cerul Spaniei nu pot fi doi sori care să strălucească în același timp.

Însă eu, de ar fi să-l cred, puteam, trebuia să revin la curtea Spaniei. Femeile îi iubesc pe eroi. Chioară și perversă, prințesa de Eboli era tot mai sclipitoare, iar amantul ei, Antonio Pérez, căpătase o mare influență pe lîngă rege.

Or, prinţesa mă iubea. După spusele lui Sarmiento, era adesea neliniştită în privinţa sorţii mele. I-a fost frică să nu fi fost ucis în bătălie. Iar în momentul *Te Deum*-ului, care, la Escurial, celebrase victoria noastră, prinţesa, după cum spunea Sarmiento, pretinsese că se rugase pentru mine!

– E timpul ca prinţesa şi regele să te vadă. Filip îţi va acorda o rentă şi o distincţie care vor face din tine un om puternic, iar prinţesa se va ocupa să-ţi găsească o funcţie. Luptele, Bernard de Thorenc, trebuie să le duci de-acum în saloanele palatelor regale. Lasă-i pe cei mai tineri să ridice sabia. Noi am făcut-o. Şi am făcut-o bine!

M-a luat de umăr. Galera pornea a doua zi. Trebuia să fiu la bordul ei dis-de-dimineaţă.

Pînă atunci să dorm între cele două fete despre care i se spusese că sînt plăcute şi pricepute în dragoste!

Le-am regăsit pe Teresa şi pe Evangelina. Le-am plătit pentru a-i înşela, pentru a-i face să creadă pe cei care mă spionau că îmi petreceam această ultimă noapte cu ele, în timp ce eu mă duceam la Michele Spriano.

L-am rugat pe acesta să închirieze pentru mine o brigantină ca să ajung la Neapole sau la Pisa.

Încă nu voiam, nu încă, să mă întorc în Spania.

„*Nel mezzo del camin di nostra vita*“, la mijlocul drumului vieţii mele, după cum spune Dante, voiam să-mi găsesc pămîntul, casa, să merg prin pădurile ce înconjurau Castellaras de la Tour.

Voiam să depun pe altarul capelei noastre stindardul de damasc roşu ce fluturase la pupa *Marchesei* şi care purta, brodată, deviza lui Constantin, devenită cea a Sfintei Ligi: *Tu hoc signo vinces.*

Iar pe această ţesătură de culoarea sîngelui voiam să aşez, la dreapta tabernacolului, capul tăiat al Hristului cu ochii închişi.

Editura RAO îl prezintă pe
Max Gallo

seria

Crucea Occidentului

vol. 1. Întru acest semn vei învinge
vol. 2. Parisul în rugăciune